

DOGC

Direcció
Calàbria, 147
Tel. 93 292 54 00
Fax 93 292 54 35
08015 Barcelona

Exemplar
0,78 €
Subscripció
157,04 € anuals
DL B-47399-1977
ISSN 0213-3539

Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya

Any 30 / 2a època

Dijous, 20 de juliol de 2006

DOGC número 4680

**Dos fascicles
i annex**

Primer fascicle

Departament de la Presidència

**DECRET 306/2006, de 20 de juliol, pel qual es
dóna publicitat a la Llei orgànica 6/2006, de 19
de juliol, de reforma de l'Estatut d'autonomia
de Catalunya.**

El *Boletín Oficial del Estado* en data d'avui publica la Llei orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya.

Atès que aquesta Llei és la norma institucional bàsica de Catalunya,

DECRETO:

Article únic

Donar publicitat en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* a la Llei orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya.

Barcelona, 20 de juliol de 2006

PASQUAL MARAGALL I MIRA
President de la Generalitat de Catalunya

Adreça Internet
<http://www.gencat.net/diari>

Subscripcions
Telèfon 93 292 54 17. Fax 93 292 54 18
subsdogc@gencat.net

Anuncis
Telèfon 93 292 54 14. Fax 93 292 54 33
anuncis@gencat.net
Calàbria, 147 / Rocafort, 122
08015 Barcelona

LLEI ORGÀNICA 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya

JUAN CARLOS I, REI D'ESPANYA

A tots els qui vegeu i entengueu aquesta Llei orgànica.

Sapigueu: Que les Corts Generals han aprovat, els ciutadans de Catalunya han ratificat en referèndum i Jo sanciono la Llei orgànica següent.

Preàmbul

Catalunya s'ha anat fent en el decurs del temps amb les aportacions d'energies de moltes generacions, de moltes tradicions i cultures, que hi han trobat una terra d'acollida.

El poble de Catalunya ha mantingut al llarg dels segles una vocació constant d'autogovern, encarnada en institucions pròpies com la Generalitat –que fou creada el 1359 a les Corts de Cervera– i en un ordenament jurídic específic, aplegat, entre altres recopilacions de normes, en les *Constitucions i altres drets de Catalunya*. Després del 1714, han estat diversos els intents de recuperació de les institucions d'autogovern. En aquest itinerari històric constitueixen fites destacades, entre altres, la Mancomunitat del 1914, la recuperació de la Generalitat amb l'Estatut del 1932, el restabliment de la Generalitat el 1977 i l'Estatut del 1979, nascut amb la democràcia, la Constitució del 1978 i l'Estat de les autonomies.

La llibertat col·lectiva de Catalunya troba en les institucions de la Generalitat el nexa amb una història d'afirmació i respecte dels drets fonamentals i de les llibertats públiques de la persona i dels pobles; una història que les dones i els homes de Catalunya volen prosseguir amb la finalitat de fer possible la construcció d'una societat democràtica i avançada, de benestar i progrés, solidària amb el conjunt d'Espanya i incardinada a Europa.

El poble català continua proclamant avui com a valors superiors de la seva vida col·lectiva la llibertat, la justícia i la igualtat, i manifesta la seva voluntat d'avançar per una via de progrés que assegurí una qualitat de vida digna per a tots els que viuen i treballen a Catalunya.

Els poders públics estan al servei de l'interès general i dels drets de la ciutadania, amb respecte pel principi de la subsidiarietat.

És per tot això que, seguint l'esperit del preàmbul de l'Estatut del 1979, aquest Estatut assumeix que:

– Catalunya és un país ric en territoris i gents, una diversitat que la defineix i l'enriqueix des de fa segles i l'enforteix per als temps venidors.

– Catalunya és una comunitat de persones lliures per a persones lliures on cadascú pot viure i expressar identitats diverses, amb un decidit compromís comunitari basat en el respecte per la dignitat de cadascuna de les persones.

– L'aportació de tots els ciutadans i ciutadanes ha configurat una societat integradora, amb l'esforç com a valor i amb capacitat innovadora i emprenedora, uns valors que continuen impulsant-ne el progrés.

– L'autogovern de Catalunya es fonamenta en la Constitució, i també en els drets històrics del poble català, que, en el marc d'aquella, donen origen en aquest Estatut al reconeixement d'una posició singular de la Generalitat. Catalunya vol desenvolupar la seva personalitat política en el marc d'un Estat que reconeix i respecta la diversitat d'identitats dels pobles d'Espanya.

– La tradició cívica i associativa de Catalunya ha subratllat sempre la importància de la llengua i la cultura catalanes, dels drets i els deures, del saber, de la formació, de la cohesió social, del desenvolupament sostenible i de la igualtat de drets, i avui, especialment, de la igualtat entre dones i homes.

– Catalunya, per mitjà de l'Estat, participa en la construcció del projecte polític de la Unió Europea, els valors i els objectius de la qual comparteix.

– Catalunya, des de la seva tradició humanista, afirma el seu compromís amb tots els pobles per a construir un ordre mundial pacífic i just.

El Parlament de Catalunya, recollint el sentiment i la voluntat de la ciutadania de Catalunya, ha definit Catalunya com a nació d'una manera àmpliament majoritària. La Constitució espanyola, en l'article segon, reconeix la realitat nacional de Catalunya com a nacionalitat.

En exercici del dret inalienable de Catalunya a l'autogovern, els parlamentaris catalans proposen, la Comissió Constitucional del Congrés dels Diputats acorda, les Corts Generals aproven i el poble de Catalunya ratifica aquest Estatut.

TÍTOL PRELIMINAR

Article 1 Catalunya

Catalunya, com a nacionalitat, exerceix el seu autogovern constituïda en comunitat autònoma d'acord amb la Constitució i amb aquest Estatut, que és la seva norma institucional bàsica.

Article 2

La Generalitat

1. La Generalitat és el sistema institucional en què s'organitza políticament l'autogovern de Catalunya.

2. La Generalitat és integrada pel Parlament, la Presidència de la Generalitat, el Govern i les altres institucions que estableix el capítol V del títol II.

3. Els municipis, les vegueries, les comarques i els altres ens locals que les lleis determinin integren també el sistema institucional de la Generalitat, com a ens en els quals aquesta s'organitza territorialment, sens perjudici de llur autonomia.

4. Els poders de la Generalitat emanen del poble de Catalunya i s'exerceixen d'acord amb el que estableixen aquest Estatut i la Constitució.

Article 3

Marc polític

1. Les relacions de la Generalitat amb l'Estat es fonamenten en el principi de la lleialtat institucional mútua i es regeixen pel principi general segons el qual la Generalitat és Estat, pel principi d'autonomia, pel de bilateralitat i pel de multilateralitat.

2. Catalunya té en l'Estat espanyol i en la Unió Europea el seu espai polític i geogràfic de referència i incorpora els valors, els principis i les obligacions que deriven del fet de formar-ne part.

Article 4

Drets i principis rectors

1. Els poders públics de Catalunya han de promoure el ple exercici de les llibertats i els drets que reconeixen aquest Estatut, la Constitució, la Unió Europea, la Declaració universal de drets humans, el Conveni europeu per a la protecció dels drets humans i els altres tractats i convenis internacionals subscrits per Espanya que reconeixen i garanteixen els drets i les llibertats fonamentals.

2. Els poders públics de Catalunya han de promoure les condicions perquè la llibertat i la igualtat dels individus i dels grups siguin reals i efectives; han de facilitar la participació de totes les persones en la vida política, econòmica, cultural i social, i han de reconèixer el dret dels pobles a conservar i desenvolupar llur identitat.

3. Els poders públics de Catalunya han de promoure els valors de la llibertat, la democràcia, la igualtat, el pluralisme, la pau, la justícia, la solidaritat, la cohesió social, l'equitat de gènere i el desenvolupament sostenible.

Article 5

Els drets històrics

L'autogovern de Catalunya es fonamenta també en els drets històrics del poble català, en

les seves institucions seculares i en la tradició jurídica catalana, que aquest Estatut incorpora i actualitza a l'empara de l'article 2, la disposició transitòria segona i altres preceptes de la Constitució, dels quals deriva el reconeixement d'una posició singular de la Generalitat amb relació al dret civil, la llengua, la cultura, la projecció d'aquestes en l'àmbit educatiu, i el sistema institucional en què s'organitza la Generalitat.

Article 6

La llengua pròpia i les llengües oficials

1. La llengua pròpia de Catalunya és el català. Com a tal, el català és la llengua d'ús normal i preferent de les administracions públiques i dels mitjans de comunicació públics de Catalunya, i és també la llengua normalment emprada com a vehicular i d'aprenentatge en l'ensenyament.

2. El català és la llengua oficial de Catalunya. També ho és el castellà, que és la llengua oficial de l'Estat espanyol. Totes les persones tenen el dret d'utilitzar les dues llengües oficials i els ciutadans de Catalunya tenen el dret i el deure de conèixer-les. Els poders públics de Catalunya han d'establir les mesures necessàries per a facilitar l'exercici d'aquests drets i el compliment d'aquest deure. D'acord amb el que disposa l'article 32, no hi pot haver discriminació per l'ús de qualsevol de les dues llengües.

3. La Generalitat i l'Estat han d'emprendre les accions necessàries per al reconeixement de l'oficialitat del català a la Unió Europea i la presència i la utilització del català en els organismes internacionals i en els tractats internacionals de contingut cultural o lingüístic.

4. La Generalitat ha de promoure la comunicació i la cooperació amb les altres comunitats i els altres territoris que comparteixen patrimoni lingüístic amb Catalunya. A aquests efectes, la Generalitat i l'Estat, segons que respongui, poden subscriure convenis, tractats i altres mecanismes de col·laboració per a la promoció i la difusió exterior del català.

5. La llengua occitana, denominada *aranès* a l'Aran, és la llengua pròpia d'aquest territori i és oficial a Catalunya, d'acord amb el que estableixen aquest Estatut i les lleis de normalització lingüística.

Article 7

La condició política de catalans

1. Gaudeixen de la condició política de catalans o ciutadans de Catalunya els ciutadans espanyols que tenen veïnatge administratiu a Catalunya. Llurs drets polítics s'exerceixen d'acord amb aquest Estatut i les lleis.

2. Gaudeixen, com a catalans, dels drets polítics definits per aquest Estatut els espanyols residents a l'estranger que han tingut a Catalunya el darrer veïnatge administratiu, i també llurs descendents que mantenen aquesta ciutadania, si així ho sol·liciten, en la forma que determini la llei.

Article 8

Símbols de Catalunya

1. Catalunya, definida com a nacionalitat en l'article 1, té com a símbols nacionals la bandera, la festa i l'himne.

2. La bandera de Catalunya és la tradicional de quatre barres vermelles en fons groc i ha d'ésser present als edificis públics i en els actes oficials que tinguin lloc a Catalunya.

3. La festa de Catalunya és la Diada de l'Onze de Setembre.

4. L'himne de Catalunya és *Els segadors*.

5. El Parlament ha de regular les diverses expressions del marc simbòlic de Catalunya i n'ha de fixar l'ordre protocol·lari.

6. La protecció jurídica dels símbols de Catalunya és la que correspon als altres símbols de l'Estat.

Article 9

El territori

El territori de Catalunya és el que correspon als límits geogràfics i administratius de la Generalitat en el moment de l'entrada en vigor d'aquest Estatut.

Article 10

La capital

La capital de Catalunya és la ciutat de Barcelona, que és la seu permanent del Parlament, de la Presidència de la Generalitat i del Govern, sens perjudici que el Parlament i el Govern es puguin reunir en altres llocs de Catalunya, d'acord amb el que estableixen, respectivament, el Reglament del Parlament i la llei.

Article 11

L'Aran

1. El poble aranès exerceix l'autogovern mitjançant aquest Estatut, el Conselh Generau d'Aran i les altres institucions pròpies.

2. Els ciutadans de Catalunya i les seves institucions polítiques reconeixen l'Aran com una realitat occitana dotada d'identitat cultural, històrica, geogràfica i lingüística, defensada pels aranesos al llarg dels segles. Aquest Estatut reconeix, empara i respecta aquesta singularitat i reconeix l'Aran com a entitat territorial singular dins de Catalunya, la qual és objecte d'una particular protecció per mitjà d'un règim jurídic especial.

Article 12

Els territoris amb vincles històrics, lingüístics i culturals amb Catalunya

La Generalitat ha de promoure la comunicació, l'intercanvi cultural i la cooperació amb les comunitats i els territoris, pertanyents o no a l'Estat espanyol, que tenen vincles històrics, lingüístics i culturals amb Catalunya. A aquests efectes, la Generalitat i l'Estat, segons que respongui, poden subscriure convenis, tractats i altres instruments de col·laboració en tots els àmbits, que poden incloure la creació d'organismes comuns.

Article 13

Les comunitats catalanes a l'exterior

La Generalitat, en els termes establerts per la llei, ha de fomentar els vincles socials, econòmics i culturals amb les comunitats catalanes a l'exterior i els ha de prestar l'assistència necessària. Amb aquesta finalitat, la Generalitat, segons que respongui, pot formalitzar acords de cooperació amb les institucions públiques i privades dels territoris i els països on es troben

les comunitats catalanes a l'exterior i pot sol·licitar a l'Estat la subscripció de tractats internacionals sobre aquesta matèria.

Article 14

Eficàcia territorial de les normes

1. Les normes i les disposicions de la Generalitat i el dret civil de Catalunya tenen eficàcia territorial, sens perjudici de les excepcions que es puguin establir en cada matèria i de les situacions que s'hagin de regir per l'estatut personal o per altres normes d'extraterritorialitat.

2. Els estrangers que adquireixen la nacionalitat espanyola resten sotmesos al dret civil català mentre mantinguin el veïnatge administratiu a Catalunya, llevat que manifestin llur voluntat en contra.

TÍTOL I

Dels drets, deures i principis rectors

CAPÍTOL I

Drets i deures de l'àmbit civil i social

Article 15

Drets de les persones

1. Els ciutadans de Catalunya són titulars dels drets i els deures reconeguts per les normes a què fa referència l'article 4.1.

2. Totes les persones tenen dret a viure amb dignitat, seguretat i autonomia, lliures d'exploatació, de maltractaments i de tota mena de discriminació, i tenen dret al lliure desenvolupament de llur personalitat i capacitat personal.

3. Els drets que aquest Estatut reconeix als ciutadans de Catalunya es poden estendre a altres persones, en els termes que estableixen les lleis.

Article 16

Drets en l'àmbit de les famílies

Totes les persones tenen dret, d'acord amb els requisits establerts per la llei, a rebre prestacions socials i ajuts públics per a atendre les càrregues familiars.

Article 17

Drets dels menors

Els menors tenen dret a rebre l'atenció integral necessària per al desenvolupament de llur personalitat i llur benestar en el context familiar i social.

Article 18

Drets de les persones grans

Les persones grans tenen dret a viure amb dignitat, lliures d'exploatació i de maltractaments, sense que puguin ésser discriminades a causa de l'edat.

Article 19

Drets de les dones

1. Totes les dones tenen dret al lliure desenvolupament de llur personalitat i capacitat personal, i a viure amb dignitat, seguretat i autonomia, lliures d'exploatació, maltractaments i de tota mena de discriminació.

2. Les dones tenen dret a participar en condicions d'igualtat d'oportunitats amb els homes en tots els àmbits públics i privats.

Article 20*Dret a viure amb dignitat el procés de la mort*

1. Totes les persones tenen dret a rebre un tractament adequat del dolor i cures pal·liatives integrals i a viure amb dignitat el procés de llur mort.

2. Totes les persones tenen dret a expressar llur voluntat d'una manera anticipada per tal de deixar constància de les instruccions sobre les intervencions i els tractaments mèdics que puguin rebre, que han d'ésser respectades, en els termes que estableixen les lleis, especialment pel personal sanitari quan no estiguin en condicions d'expressar personalment llur voluntat.

Article 21*Drets i deures en l'àmbit de l'educació*

1. Totes les persones tenen dret a una educació de qualitat i a accedir-hi en condicions d'igualtat. La Generalitat ha d'establir un model educatiu d'interès públic que garanteixi aquests drets.

2. Les mares i els pares tenen garantit, d'acord amb els principis establerts per l'article 37.4, el dret que els assisteix per tal que llurs fills i filles rebin la formació religiosa i moral que vagi d'acord amb llurs conviccions a les escoles de titularitat pública, en les quals l'ensenyament és laic.

3. Els centres docents privats poden ésser sostinguts amb fons públics d'acord amb el que determinen les lleis, per tal de garantir els drets d'accés en condicions d'igualtat i a la qualitat de l'ensenyament.

4. L'ensenyament és gratuït en totes les etapes obligatòries i en els altres nivells que s'estableixin per llei.

5. Totes les persones tenen dret a la formació professional i a la formació permanent, en els termes que estableixen les lleis.

6. Totes les persones tenen dret a disposar, en els termes i les condicions que estableixin les lleis, d'ajuts públics per a satisfer els requeriments educatius i per a accedir en igualtat de condicions als nivells educatius superiors, en funció de llurs recursos econòmics, aptituds i preferències.

7. Les persones amb necessitats educatives especials tenen dret a rebre el suport necessari que els permeti accedir al sistema educatiu, d'acord amb el que estableixen les lleis.

8. Els membres de la comunitat educativa tenen dret a participar en els assumptes escolars i universitaris en els termes que estableixen les lleis.

Article 22*Drets i deures en l'àmbit cultural*

1. Totes les persones tenen dret a accedir en condicions d'igualtat a la cultura i al desenvolupament de llurs capacitats creatives individuals i col·lectives.

2. Totes les persones tenen el deure de respectar i preservar el patrimoni cultural.

Article 23*Drets en l'àmbit de la salut*

1. Totes les persones tenen dret a accedir en condicions d'igualtat i gratuït als serveis sanitaris de responsabilitat pública, en els termes que estableixen les lleis.

2. Els usuaris de la sanitat pública tenen dret al respecte de llurs preferències pel que fa a l'elecció de metge o metgessa i de centre sanitari, en els termes i les condicions que estableixen les lleis.

3. Totes les persones, amb relació als serveis sanitaris públics i privats, tenen dret a ésser informades sobre els serveis a què poden accedir i els requisits necessaris per a usar-los; sobre els tractaments mèdics i llurs riscos, abans que els siguin aplicats; a donar el consentiment per a qualsevol intervenció; a accedir a la història clínica pròpia, i a la confidencialitat de les dades relatives a la salut pròpia, en els termes que estableixen les lleis.

Article 24*Drets en l'àmbit dels serveis socials*

1. Totes les persones tenen dret a accedir en condicions d'igualtat a les prestacions de la xarxa de serveis socials de responsabilitat pública, a ésser informades sobre aquestes prestacions i a donar el consentiment per a qualsevol actuació que les afecti personalment, en els termes que estableixen les lleis.

2. Les persones amb necessitats especials, per a mantenir l'autonomia personal en les activitats de la vida diària, tenen dret a rebre l'atenció adequada a llur situació, d'acord amb les condicions que legalment s'estableixen.

3. Les persones o les famílies que es troben en situació de pobresa tenen dret a accedir a una renda garantida de ciutadania que els asseguri els mínims d'una vida digna, d'acord amb les condicions que legalment s'estableixen.

4. Les organitzacions del tercer sector social tenen dret a complir llurs funcions en els àmbits de la participació i la col·laboració socials.

Article 25*Drets en l'àmbit laboral*

1. Els treballadors tenen dret a formar-se i promoure's professionalment i a accedir de manera gratuïta als serveis públics d'ocupació.

2. Les persones excloses del mercat de treball perquè no han pogut accedir-hi o reinserir-s'hi i que no disposen de mitjans de subsistència propis tenen dret a percebre prestacions i recursos no contributius de caràcter pal·liatiu, en els termes que estableixen les lleis.

3. Tots els treballadors tenen dret a acomplir les tasques laborals i professionals en condicions de garantia per a la salut, la seguretat i la dignitat de les persones.

4. Els treballadors, o llurs representants, tenen dret a la informació, la consulta i la participació en les empreses.

5. Les organitzacions sindicals i empresarials tenen dret a complir llurs funcions en els àmbits de la concertació social, la participació i la col·laboració social.

Article 26*Drets en l'àmbit de l'habitatge*

Les persones que no disposen dels recursos suficients tenen dret a accedir a un habitatge digne, per a la qual cosa els poders públics han d'establir per llei un sistema de mesures que garanteixi aquest dret, amb les condicions que determinen les lleis.

Article 27*Drets i deures amb relació al medi ambient*

1. Totes les persones tenen dret a viure en un medi equilibrat, sostenible i respectuós amb la salut, d'acord amb els estàndards i els nivells de protecció que determinen les lleis. També tenen dret a gaudir dels recursos naturals i del paisatge en condicions d'igualtat, i tenen el deure de fer-ne un ús responsable i evitar-ne el malbaratament.

2. Totes les persones tenen dret a la protecció davant les diferents formes de contaminació, d'acord amb els estàndards i els nivells que determinen les lleis. També tenen el deure de col·laborar en la conservació del patrimoni natural i en les actuacions que tendeixin a eliminar les diferents formes de contaminació, amb l'objectiu de mantenir-lo i conservar-lo per a les generacions futures.

3. Totes les persones tenen dret a accedir a la informació mediambiental de què disposen els poders públics. El dret d'informació només pot ésser limitat per motius d'ordre públic justificats, en els termes que estableixen les lleis.

Article 28*Drets dels consumidors i usuaris*

1. Les persones, en llur condició de consumidores i usuàries de béns i de serveis, tenen dret a la protecció de llur salut i seguretat. També tenen dret a una informació veraç i entenedora sobre les característiques i els preus dels productes i dels serveis, a un règim de garanties dels productes adquirits i dels subministraments contractats i a la protecció de llurs interessos econòmics davant conductes abusives, negligents o fraudulentes.

2. Els consumidors i usuaris tenen dret a ésser informats i a participar, directament o per mitjà de llurs representants, pel que fa a les administracions públiques de Catalunya, en els termes que estableixen les lleis.

CAPÍTOL II*Drets en l'àmbit polític i de l'Administració***Article 29***Dret de participació*

1. Els ciutadans de Catalunya tenen dret a participar en condicions d'igualtat en els afers públics de Catalunya, de manera directa o bé per mitjà de representants, en els supòsits i en els termes que estableixen aquest Estatut i les lleis.

2. Els ciutadans de Catalunya tenen dret a elegir llurs representants en els òrgans polítics representatius i a presentar-s'hi com a candidats, d'acord amb les condicions i els requisits que estableixen les lleis.

3. Els ciutadans de Catalunya tenen dret a promoure i a presentar iniciatives legislatives al Parlament, en els termes que estableixen aquest Estatut i les lleis.

4. Els ciutadans de Catalunya tenen dret a participar, directament o per mitjà d'entitats associatives, en el procés d'elaboració de les lleis del Parlament, mitjançant els procediments que estableixi el Reglament del Parlament.

5. Totes les persones tenen dret a dirigir peticions i a plantejar queixes, en la forma i amb els efectes que estableixen les lleis, a les insti-

tucions i l'Administració de la Generalitat, i també als ens locals de Catalunya, en matèries de les competències respectives. La llei ha d'establir les condicions d'exercici i els efectes d'aquest dret i les obligacions de les institucions receptors.

6. Els ciutadans de Catalunya tenen dret a promoure la convocatòria de consultes populars per la Generalitat i els ajuntaments, en matèria de les competències respectives, en la forma i amb les condicions que les lleis estableixen.

Article 30

Drets d'accés als serveis públics i a una bona Administració

1. Totes les persones tenen dret a accedir en condicions d'igualtat als serveis públics i als serveis econòmics d'interès general. Les administracions públiques han de fixar les condicions d'accés i els estàndards de qualitat d'aquests serveis, amb independència del règim de llur prestació.

2. Totes les persones tenen dret que els poders públics de Catalunya les tractin, en els afers que les afecten, d'una manera imparcial i objectiva, i que l'actuació dels poders públics sigui proporcionada a les finalitats que la justifiquen.

3. Les lleis han de regular les condicions d'exercici i les garanties dels drets a què fan referència els apartats 1 i 2 i han de determinar els casos en què les administracions públiques de Catalunya i els serveis públics que en depenen han d'adoptar una carta de drets dels usuaris i d'obligacions dels prestadors.

Article 31

Dret a la protecció de les dades personals

Totes les persones tenen dret a la protecció de les dades personals contingudes en els fitxers que són competència de la Generalitat i tenen dret a accedir-hi, examinar-les i obtenir-ne la correcció. Una autoritat independent, designada pel Parlament, ha de vetllar perquè aquests drets siguin respectats, en els termes que estableixen les lleis.

CAPÍTOL III

Drets i deures lingüístics

Article 32

Drets i deures de coneixement i ús de les llengües

Totes les persones tenen dret a no ésser discriminades per raons lingüístiques. Els actes jurídics fets en qualsevol de les dues llengües oficials tenen, pel que fa a la llengua, validesa i eficàcia plenes.

Article 33

Drets lingüístics davant les administracions públiques i les institucions estatals

1. Els ciutadans tenen el dret d'opció lingüística. En les relacions amb les institucions, les organitzacions i les administracions públiques a Catalunya, totes les persones tenen dret a utilitzar la llengua oficial que elegeixin. Aquest dret obliga les institucions, organitzacions i administracions públiques, inclosa l'Administració electoral a Catalunya, i, en general, les entitats privades que en depenen quan exerceixen funcions públiques.

2. Totes les persones, en les relacions amb l'Administració de justícia, el Ministeri Fiscal, el notariat i els registres públics, tenen dret a utilitzar la llengua oficial que elegeixin en totes les actuacions judicials, notariales i registrals, i a rebre tota la documentació oficial emesa a Catalunya en la llengua sol·licitada, sense que puguin patir indefensió ni dilacions indegudes a causa de la llengua emprada, ni se'ls puguin exigir cap mena de traducció.

3. Per a garantir el dret d'opció lingüística, els jutges i els magistrats, els fiscals, els notaris, els registradors de la propietat i mercantils, els encarregats del Registre Civil i el personal al servei de l'Administració de justícia, per a prestar llurs serveis a Catalunya, han d'acreditar, en la forma que estableixen les lleis, que tenen un nivell de coneixement adequat i suficient de les llengües oficials, que els fa aptes per a complir les funcions pròpies de llur càrrec o de llur lloc de treball.

4. Per a garantir el dret d'opció lingüística, l'Administració de l'Estat situada a Catalunya ha d'acreditar que el personal al seu servei té un nivell de coneixement adequat i suficient de les dues llengües oficials, que el fa apte per a complir les funcions pròpies del seu lloc de treball.

5. Els ciutadans de Catalunya tenen el dret de relacionar-se per escrit en català amb els òrgans constitucionals i amb els òrgans jurisdiccionals d'àmbit estatal, d'acord amb el procediment establert per la legislació corresponent. Aquestes institucions han d'atendre i han de tramitar els escrits presentats en català, que tenen, en tot cas, plena eficàcia jurídica.

Article 34

Drets lingüístics dels consumidors i usuaris

Totes les persones tenen dret a ésser ateses oralment i per escrit en la llengua oficial que elegeixin en llur condició d'usuàries o consumidors de béns, productes i serveis. Les entitats, les empreses i els establiments oberts al públic a Catalunya estan subjectes al deure de disponibilitat lingüística en els termes que estableixen les lleis.

Article 35

Drets lingüístics en l'àmbit de l'ensenyament

1. Totes les persones tenen dret a rebre l'ensenyament en català, d'acord amb el que estableix aquest Estatut. El català s'ha d'utilitzar normalment com a llengua vehicular i d'aprenentatge en l'ensenyament universitari i en el no universitari.

2. Els alumnes tenen dret a rebre l'ensenyament en català en l'ensenyament no universitari. També tenen el dret i el deure de conèixer amb suficiència oral i escrita el català i el castellà en finalitzar l'ensenyament obligatori, sigui quina sigui llur llengua habitual en incorporar-se a l'ensenyament. L'ensenyament del català i el castellà ha de tenir una presència adequada en els plans d'estudis.

3. Els alumnes tenen dret a no ésser separats en centres ni en grups classe diferents per raó de llur llengua habitual.

4. Els alumnes que s'incorporen més tard de l'edat corresponent al sistema escolar de Catalunya gaudeixen del dret a rebre un suport lingüístic especial si la manca de comprensió

els dificulta seguir amb normalitat l'ensenyament.

5. El professorat i l'alumnat dels centres universitaris tenen dret a expressar-se, oralment i per escrit, en la llengua oficial que elegeixin.

Article 36

Drets amb relació a l'aranès

1. A l'Aran totes les persones tenen el dret de conèixer i utilitzar l'aranès i d'ésser ateses oralment i per escrit en aranès en llurs relacions amb les administracions públiques i amb les entitats públiques i privades que en depenen.

2. Els ciutadans de l'Aran tenen el dret d'utilitzar l'aranès en llurs relacions amb la Generalitat.

3. S'han de determinar per llei els altres drets i deures lingüístics amb relació a l'aranès.

CAPÍTOL IV

Garanties dels drets estatutaris

Article 37

Disposicions generals

1. Els drets que reconeixen els capítols I, II i III d'aquest títol vinculen tots els poders públics de Catalunya i, d'acord amb la naturalesa de cada dret, els particulars. Les disposicions que dictin els poders públics de Catalunya han de respectar aquests drets i s'han d'interpretar i aplicar en el sentit més favorable per a llur plena efectivitat.

Els drets que reconeixen els articles 32 i 33 també vinculen l'Administració general de l'Estat a Catalunya.

2. El Parlament ha d'aprovar per llei la Carta dels drets i els deures dels ciutadans de Catalunya. Les disposicions d'aquest article relatives als drets que reconeixen els capítols I, II i III d'aquest títol s'apliquen també als drets reconeguts per la dita Carta.

3. La regulació essencial i el desenvolupament directe dels drets reconeguts pels capítols I, II i III d'aquest títol s'han de fer per llei del Parlament.

4. Els drets i els principis d'aquest títol no comporten una alteració del règim de distribució de competències ni la creació de títols competencials nous o la modificació dels que ja existeixen. Cap de les disposicions d'aquest títol no pot ésser desplegada, aplicada o interpretada de manera que reduïxi o limiti els drets fonamentals que reconeixen la Constitució i els tractats i els convenis internacionals ratificats per Espanya.

Article 38

Tutela

1. El Consell de Garanties Estatutàries tutela els drets que reconeixen els capítols I, II i III d'aquest títol i la Carta dels drets i els deures dels ciutadans de Catalunya, d'acord amb el que estableix l'article 76.2.b i c.

2. Els actes que vulnerin els drets reconeguts pels capítols I, II i III d'aquest títol i per la Carta dels drets i els deures dels ciutadans de Catalunya són objecte de recurs davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, d'acord amb els procediments que estableixen les lleis.

CAPÍTOL V Principis rectors

Article 39

Disposicions generals

1. Els poders públics de Catalunya han d'orientar les polítiques públiques d'acord amb els principis rectors que estableixen la Constitució i aquest Estatut. En l'exercici de llurs competències, els poders públics de Catalunya han de promoure i adoptar les mesures necessàries per a garantir-ne l'eficàcia plena.

2. El reconeixement, el respecte i la protecció dels principis rectors informen la legislació positiva, la pràctica judicial i l'actuació dels poders públics.

3. Els principis rectors són exigibles davant la jurisdicció, d'acord amb el que determinen les lleis i les altres disposicions que els despleguen.

Article 40

Protecció de les persones i de les famílies

1. Els poders públics han de tenir com a objectiu la millora de la qualitat de vida de totes les persones.

2. Els poders públics han de garantir la protecció jurídica, econòmica i social de les diverses modalitats de família que regulen les lleis, com a estructura bàsica i factor de cohesió social i com a primer nucli de convivència de les persones. Així mateix, han de promoure les mesures econòmiques i normatives de suport a les famílies dirigides a garantir la conciliació de la vida laboral i familiar i a tenir descendència, amb una atenció especial a les famílies nombroses.

3. Els poders públics han de garantir la protecció dels infants, especialment contra tota forma d'explotació, d'abandonament, de maltractament o crueltat i de la pobresa i els seus efectes. En totes les actuacions portades a terme pels poders públics o per institucions privades l'interès superior de l'infant ha d'ésser prioritari.

4. Els poders públics han de promoure polítiques públiques que afavoreixin l'emancipació dels joves, facilitant-los l'accés al món laboral i a l'habitatge per tal que puguin desenvolupar llur propi projecte de vida i participar en igualtat de drets i deures en la vida social i cultural.

5. Els poders públics han de garantir la protecció jurídica de les persones amb discapacitats i han de promoure'n la integració social, econòmica i laboral. També han d'adoptar les mesures necessàries per a suplir o complementar el suport de llur entorn familiar directe.

6. Els poders públics han de garantir la protecció de les persones grans perquè puguin portar una vida digna i independent i participar en la vida social i cultural. També han de procurar la plena integració de les persones grans en la societat per mitjà de polítiques públiques basades en el principi de solidaritat intergeneracional.

7. Els poders públics han de promoure la igualtat de les diferents unions estables de parella, tenint en compte llurs característiques, amb independència de l'orientació sexual de llurs membres. La llei ha de regular aquestes unions i altres formes de convivència i llurs efectes.

8. Els poders públics han de promoure la igualtat de totes les persones amb independència de l'origen, la nacionalitat, el sexe, la raça, la religió, la condició social o l'orientació sexual, i també han de promoure l'eradicació del racisme, de l'antisemitisme, de la xenofòbia, de l'homofòbia i de qualsevol altra expressió que atempti contra la igualtat i la dignitat de les persones.

Article 41

Perspectiva de gènere

1. Els poders públics han de garantir el compliment del principi d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes en l'accés a l'ocupació, en la formació, en la promoció professional, en les condicions de treball, inclosa la retribució, i en totes les altres situacions, i també han de garantir que les dones no siguin discriminades a causa d'embaràs o de maternitat.

2. Els poders públics han de garantir la transversalitat en la incorporació de la perspectiva de gènere i de les dones en totes les polítiques públiques per a aconseguir la igualtat real i efectiva i la paritat entre dones i homes.

3. Les polítiques públiques han de garantir que s'afrontin de manera integral totes les formes de violència contra les dones i els actes de caràcter sexista i discriminatori; han de fomentar el reconeixement del paper de les dones en els àmbits cultural, històric, social i econòmic, i han de promoure la participació dels grups i les associacions de dones en l'elaboració i l'avaluació d'aquestes polítiques.

4. Els poders públics han de reconèixer i tenir en compte el valor econòmic del treball de cura i atenció en l'àmbit domèstic i familiar en la fixació de llurs polítiques econòmiques i socials.

5. Els poders públics, en l'àmbit de llurs competències, i en els supòsits que estableix la llei, han de vetllar perquè la lliure decisió de la dona sigui determinant en tots els casos que en puguin afectar la dignitat, la integritat i el benestar físic i mental, en particular pel que fa al propi cos i a la seva salut reproductiva i sexual.

Article 42

Cohesió i benestar socials

1. Els poders públics han de promoure polítiques públiques que fomentin la cohesió social i que garanteixin un sistema de serveis socials, de titularitat pública i concertada, adequat als indicadors econòmics i socials de Catalunya.

2. Els poders públics han de vetllar per la plena integració social, econòmica i laboral de les persones i dels col·lectius més necessitats de protecció, especialment dels que es troben en situació de pobresa i de risc d'exclusió social.

3. Els poders públics han de vetllar per la dignitat, la seguretat i la protecció integral de les persones, especialment de les més vulnerables.

4. Els poders públics han de garantir la qualitat del servei i la gratuïtat de l'assistència sanitària pública en els termes que estableix la llei.

5. Els poders públics han de promoure polítiques preventives i comunitàries i han de garantir la qualitat del servei i la gratuïtat dels serveis socials que les lleis determinen com a bàsics.

6. Els poders públics han d'emprendre les accions necessàries per a establir un règim d'acolliment de les persones immigrades i han de promoure les polítiques que garanteixin el reconeixement i l'efectivitat dels drets i deures de les persones immigrades, la igualtat d'oportunitats, les prestacions i els ajuts que en permetin la plena acomodació social i econòmica i la participació en els afers públics.

7. Els poders públics han de vetllar per la convivència social, cultural i religiosa entre totes les persones a Catalunya i pel respecte a la diversitat de creences i conviccions ètiques i filosòfiques de les persones, i han de fomentar les relacions interculturals per mitjà de l'impuls i la creació d'àmbits de coneixement recíproc, diàleg i mediació. També han de garantir el reconeixement de la cultura del poble gitano com a salvaguarda de la realitat històrica d'aquest poble.

Article 43

Foment de la participació

1. Els poders públics han de promoure la participació social en l'elaboració, la prestació i l'avaluació de les polítiques públiques, i també la participació individual i associativa en els àmbits cívics, social, cultural, econòmic i polític, amb ple respecte als principis de pluralisme, lliure iniciativa i autonomia.

2. Els poders públics han de facilitar la participació i la representació ciutadanes i polítiques, amb una atenció especial a les zones menys poblades del territori.

3. Els poders públics han de procurar que les campanyes institucionals que s'organitzin en ocasió dels processos electorals tinguin com a finalitat la de promoure la participació ciutadana i que els electors rebin dels mitjans de comunicació una informació veraç, objectiva, neutral i respectuosa del pluralisme polític sobre les candidatures que concorren en els processos electorals.

Article 44

Educació, recerca i cultura

1. Els poders públics han de garantir la qualitat del sistema d'ensenyament i han d'impulsar una formació humana, científica i tècnica de l'alumnat basada en els valors socials d'igualtat, solidaritat, llibertat, pluralisme, responsabilitat cívica i els altres que fonamenten la convivència democràtica.

2. Els poders públics han de promoure el coneixement suficient d'una tercera llengua en finalitzar l'ensenyament obligatori.

3. Els poders públics han de promoure i han d'impulsar la implicació i la participació de la família en l'educació dels fills i filles, en el marc de la comunitat educativa, i han de facilitar i promoure l'accés a les activitats d'educació en el lleure.

4. Els poders públics han de fomentar la investigació i la recerca científica de qualitat, la creativitat artística i la conservació i la difusió del patrimoni cultural de Catalunya.

5. Els poders públics han d'emprendre les accions necessàries per a facilitar a totes les persones l'accés a la cultura, als béns i als serveis culturals i al patrimoni cultural, arqueològic, històric, industrial i artístic de Catalunya.

Article 45

Ambit socioeconòmic

1. Els poders públics han d'adoptar les mesures necessàries per a promoure el progrés econòmic i el progrés social de Catalunya i dels seus ciutadans, basats en els principis de la solidaritat, la cohesió, el desenvolupament sostenible i la igualtat d'oportunitats.

2. Els poders públics han de promoure una distribució de la renda personal i territorial més equitativa en el marc d'un sistema català de benestar.

3. Els poders públics han d'adoptar les mesures necessàries per a garantir els drets laborals i sindicals dels treballadors, han d'impulsar i han de promoure'n la participació en les empreses i les polítiques d'ocupació plena, de foment de l'estabilitat laboral, de formació de les persones treballadores, de prevenció de riscos laborals, de seguretat i d'higiene en el treball, de creació d'unes condicions dignes al lloc de treball, de no-discriminació per raó de gènere i de garantia del descans necessari i de les vacances retribuïdes.

4. La Generalitat ha de promoure la creació d'un espai català de relacions laborals establert en funció de la realitat productiva i empresarial específica de Catalunya i dels seus agents socials, en el qual han d'estar representades les organitzacions sindicals i empresarials i l'Administració de la Generalitat. En aquest marc, els poders públics han de fomentar una pràctica pròpia de diàleg social, de concertació, de negociació col·lectiva, de resolució extrajudicial de conflictes laborals i de participació en el desenvolupament i la millora de l'entramat productiu.

5. La Generalitat ha d'afavorir el desenvolupament de l'activitat empresarial i l'esperit emprenedor tenint en compte la responsabilitat social de l'empresa, la lliure iniciativa i les condicions de competència, i ha de protegir especialment l'economia productiva, l'activitat dels emprenedors autònoms i la de les empreses petites i mitjanes. La Generalitat ha de fomentar l'acció de les cooperatives i les societats laborals i ha d'estimular les iniciatives de l'economia social.

6. Les organitzacions sindicals i empresarials han de participar en la definició de les polítiques públiques que les afectin. La Generalitat ha de promoure la mediació i l'arbitratge per a la resolució de conflictes d'interessos entre els diversos agents socials.

7. Les organitzacions professionals i les corporacions de dret públic representatives d'interessos econòmics i professionals i les entitats associatives del tercer sector han d'ésser consultades en la definició de les polítiques públiques que les afectin.

8. La Generalitat, en consideració a les funcions social, cultural i de promoció econòmica que compleixen les caixes d'estalvis, ha de protegir l'autonomia institucional i ha de promoure la contribució social d'aquestes entitats a les estratègies econòmiques i socials dels diversos territoris de Catalunya.

Article 46

Medi ambient, desenvolupament sostenible i equilibri territorial

1. Els poders públics han de vetllar per la

protecció del medi ambient per mitjà de l'adopció de polítiques públiques basades en el desenvolupament sostenible i la solidaritat col·lectiva i intergeneracional.

2. Les polítiques mediambientals s'han de dirigir especialment a la reducció de les diferents formes de contaminació, la fixació d'estàndards i de nivells mínims de protecció, l'articulació de mesures correctives de l'impacte ambiental, la utilització racional dels recursos naturals, la prevenció i el control de l'erosió i de les activitats que alteren el règim atmosfèric i climàtic, i el respecte als principis de preservació del medi, conservació dels recursos naturals, responsabilitat, fiscalitat ecològica i reciclatge i reutilització dels béns i els productes.

3. Els poders públics han de fer efectives les condicions per a la preservació de la natura i la biodiversitat, han de promoure la integració d'objectius ambientals a les polítiques sectorials i han d'establir les condicions que permetin a totes les persones el gaudi del patrimoni natural i paisatgístic.

4. Els poders públics han de vetllar per la cohesió econòmica i territorial aplicant polítiques que assegurin un tractament especial de les zones de muntanya, la protecció del paisatge, la defensa del litoral, el foment de les activitats agràries, ramaderes i silvícoles i una distribució equilibrada al territori dels diferents sectors productius, els serveis d'interès general i les xarxes de comunicació.

5. Els poders públics han de facilitar als ciutadans la informació mediambiental i han de fomentar l'educació en els valors de la preservació i de la millora del medi ambient com a patrimoni comú.

Article 47

Habitatge

Els poders públics han de facilitar l'accés a l'habitatge mitjançant la generació de sòl i la promoció d'habitatge públic i d'habitatge protegit, amb una atenció especial pels joves i els col·lectius més necessitats.

Article 48

Mobilitat i seguretat viària

1. Els poders públics han de promoure polítiques de transport i de comunicació, basades en criteris de sostenibilitat, que fomentin la utilització del transport públic i la millora de la mobilitat i garanteixin l'accessibilitat per a les persones amb mobilitat reduïda.

2. Els poders públics han d'impulsar, d'una manera prioritària, les mesures destinades a l'increment de la seguretat viària i la disminució dels accidents de trànsit, amb una incidència especial en la prevenció, l'educació viària i l'atenció a les víctimes.

Article 49

Protecció dels consumidors i usuaris

1. Els poders públics han de garantir la protecció de la salut, la seguretat i la defensa dels drets i els interessos legítims dels consumidors i usuaris.

2. Els poders públics han de garantir l'existència d'instruments de mediació i arbitratge en matèria de consum, n'han de promoure el coneixement i la utilització i han de donar su-

port a les organitzacions de consumidors i usuaris.

Article 50

Foment i difusió del català

1. Els poders públics han de protegir el català en tots els àmbits i sectors i n'han de fomentar l'ús, la difusió i el coneixement. Aquests principis també s'han d'aplicar respecte a l'aranès.

2. El Govern, les universitats i les institucions d'ensenyament superior, en l'àmbit de les competències respectives, han d'adoptar les mesures pertinents per a garantir l'ús del català en tots els àmbits de les activitats docents, no docents i de recerca.

3. Les polítiques de foment del català s'han d'estendre al conjunt de l'Estat, a la Unió Europea i a la resta del món.

4. Els poders públics han de promoure que les dades que figurin en l'etiquetatge, en l'embalatge i en les instruccions d'ús dels productes distribuïts a Catalunya constin també en català.

5. La Generalitat, l'Administració local i les altres corporacions públiques de Catalunya, les institucions i les empreses que en depenen i els concessionaris de llurs serveis han d'emprar el català en llurs actuacions internes i en la relació entre ells. També l'han d'emprar en les comunicacions i les notificacions dirigides a persones físiques o jurídiques residents a Catalunya, sens perjudici del dret dels ciutadans a rebre-les en castellà si ho demanen.

6. Els poders públics han de garantir l'ús de la llengua de signes catalana i les condicions que permetin d'assolir la igualtat de les persones amb sordesa que optin per aquesta llengua, que ha d'ésser objecte d'ensenyament, protecció i respecte.

7. L'Estat, d'acord amb el que disposa la Constitució, ha de donar suport a l'aplicació dels principis que estableix aquest article. S'han d'establir els instruments de coordinació i, si escau, d'actuació conjunta perquè siguin més efectius.

Article 51

Cooperació al foment de la pau i cooperació al desenvolupament

1. La Generalitat ha de promoure la cultura de la pau i accions de foment de la pau al món.

2. La Generalitat ha de promoure accions i polítiques de cooperació al desenvolupament dels pobles i ha d'establir programes d'ajut humanitari d'emergència.

Article 52

Mitjans de comunicació social

1. Correspon als poders públics de promoure les condicions per a garantir el dret a la informació i a rebre dels mitjans de comunicació una informació veraç i uns continguts que respectin la dignitat de les persones i el pluralisme polític, social, cultural i religiós. En el cas dels mitjans de comunicació de titularitat pública la informació també ha d'ésser neutra.

2. Els poders públics han de promoure les condicions per a garantir l'accés sense discrimi-

nacions als serveis audiovisuals en l'àmbit de Catalunya.

Article 53

Accés a les tecnologies de la informació i de la comunicació

1. Els poders públics han de facilitar el coneixement de la societat de la informació i han d'impulsar l'accés a la comunicació i a les tecnologies de la informació, en condicions d'igualtat, en tots els àmbits de la vida social, inclòs el laboral; han de fomentar que aquestes tecnologies es posin al servei de les persones i no afectin negativament llurs drets, i han de garantir la prestació de serveis per mitjà de les dites tecnologies, d'acord amb els principis d'universalitat, continuïtat i actualització.

2. La Generalitat ha de promoure la formació, la recerca i la innovació tecnològiques perquè les oportunitats de progrés que ofereix la societat del coneixement i de la informació contribueixin a la millora del benestar i la cohesió socials.

Article 54

Memòria històrica

1. La Generalitat i els altres poders públics han de vetllar pel coneixement i el manteniment de la memòria històrica de Catalunya com a patrimoni col·lectiu que testimonia la resistència i la lluita pels drets i les llibertats democràtiques. Amb aquesta finalitat, han d'adoptar les iniciatives institucionals necessàries per al reconeixement i la rehabilitació de tots els ciutadans que han patit persecució com a conseqüència de la defensa de la democràcia i l'autogovern de Catalunya.

2. La Generalitat ha de vetllar perquè la memòria històrica es converteixi en símbol permanent de la tolerància, de la dignitat dels valors democràtics, del rebuig dels totalitarismes i del reconeixement de totes les persones que han patit persecució a causa de llurs opcions personals, ideològiques o de consciència.

TÍTOL II

De les institucions

CAPÍTOL I

El Parlament

Article 55

Disposicions generals

1. El Parlament representa el poble de Catalunya.

2. El Parlament exerceix la potestat legislativa, aprova els pressupostos de la Generalitat i controla i impulsa l'acció política i de govern. És la seu on s'expressa preferentment el pluralisme i es fa públic el debat polític.

3. El Parlament és inviolable.

Article 56

Composició i règim electoral

1. El Parlament es compon d'un mínim de cent diputats i un màxim de cent cinquanta, elegits per a un termini de quatre anys per mitjà de sufragi universal, lliure, igual, directe i secret, d'acord amb aquest Estatut i la legislació electoral.

2. El sistema electoral és de representació proporcional i ha d'assegurar la representa-

ció adequada de totes les zones del territori de Catalunya. L'Administració electoral és independent i garanteix la transparència i l'objectivitat del procés electoral. El règim electoral és regulat per una llei del Parlament aprovada en una votació final sobre el conjunt del text per majoria de dues terceres parts dels diputats.

3. Són electors i elegibles els ciutadans de Catalunya que estan en ple ús de llurs drets civils i polítics, d'acord amb la legislació electoral. La llei electoral de Catalunya ha d'establir criteris de paritat entre dones i homes per a l'elaboració de les llistes electorals.

4. El president o presidenta de la Generalitat, quinze dies abans del finiment de la legislatura, ha de convocar les eleccions, que han de tenir lloc entre quaranta i seixanta dies després de la convocatòria.

Article 57

Estatut dels diputats

1. Els membres del Parlament són inviolables pels vots i les opinions que emetin en l'exercici de llur càrrec. Durant llur mandat gaudeixen d'immunitat amb l'efecte concret que no poden ésser detinguts si no és en cas de delictes flagrants.

2. En les causes contra els diputats, és competent el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya. Fora del territori de Catalunya la responsabilitat penal és exigible en els mateixos termes davant la Sala Penal del Tribunal Suprem.

3. Els diputats no estan sotmesos a mandat imperatiu.

Article 58

Autonomia parlamentària

1. El Parlament gaudeix d'autonomia organitzativa, financera, administrativa i disciplinària.

2. El Parlament elabora i aprova el seu reglament, el seu pressupost i fixa l'estatut del personal que en depèn.

3. L'aprovació i la reforma del Reglament del Parlament corresponen al Ple del Parlament i requereixen el vot favorable de la majoria absoluta dels diputats en una votació final sobre el conjunt del text.

Article 59

Organització i funcionament

1. El Parlament té un president o presidenta i una mesa elegits pel Ple. El Reglament del Parlament en regula l'elecció i les funcions.

2. El Reglament del Parlament regula els drets i els deures dels diputats, els requisits per a la formació de grups parlamentaris, la intervenció d'aquests en l'exercici de les funcions parlamentàries i les atribucions de la Junta de Portaveus.

3. El Parlament funciona en ple i en comissions. Els grups parlamentaris participen en totes les comissions en proporció a llurs membres.

4. El Parlament té una diputació permanent, presidida pel president o presidenta del Parlament i integrada pel nombre de diputats que el Reglament del Parlament determini, en proporció a la representació de cada grup parlamentari. La Diputació Permanent vetlla pels poders del Parlament quan aquest no és reunit en els

períodes entre sessions, quan ha finit el mandat parlamentari i quan ha estat dissolt. En cas de finiment de la legislatura o de dissolució del Parlament, el mandat dels diputats que integren la Diputació Permanent és prorrogat fins a la constitució del nou Parlament.

5. Els càrrecs públics i el personal al servei de les administracions públiques que actuen a Catalunya tenen l'obligació de comparèixer a requeriment del Parlament.

6. El Parlament pot crear comissions d'investigació sobre qualsevol assumpte de rellevància pública que sigui d'interès de la Generalitat. Les persones requerides per les comissions d'investigació han de comparèixer-hi obligatòriament, d'acord amb el procediment i les garanties establerts pel Reglament del Parlament. S'han de regular per llei les sancions per l'incompliment d'aquesta obligació.

7. El Reglament del Parlament ha de regular la tramitació de les peticions individuals i col·lectives dirigides al Parlament. També ha d'establir mecanismes de participació ciutadana en l'exercici de les funcions parlamentàries.

Article 60

Règim de les reunions i les sessions

1. El Parlament es reuneix anualment en dos períodes ordinaris de sessions fixats pel Reglament. El Parlament es pot reunir en sessions extraordinàries fora dels períodes ordinaris de sessions. Les sessions extraordinàries del Parlament són convocades pel seu president o presidenta per acord de la Diputació Permanent, a proposta de tres grups parlamentaris o d'una quarta part dels diputats, o a petició de grups parlamentaris o de diputats que en representin la majoria absoluta. El Parlament també es reuneix en sessió extraordinària a petició del president o presidenta de la Generalitat. Les sessions extraordinàries es convoquen amb un ordre del dia determinat i s'aixequen després d'haver-lo exhaurit.

2. Les sessions del Ple són públiques, excepte en els supòsits establerts pel Reglament del Parlament.

3. El Parlament, per a adoptar acords vàlidament, s'ha de trobar reunit amb la presència de la majoria absoluta dels diputats. Els acords són vàlids si han estat aprovats per la majoria simple dels diputats presents, sens perjudici de les majories especials establertes per aquest Estatut, per les lleis o pel Reglament del Parlament.

Article 61

Funcions

Corresponen al Parlament, a més de les funcions establertes per l'article 55, les següents:

a) Designar els senadors que representen la Generalitat al Senat. La designació s'ha de fer en una convocatòria específica i de manera proporcional al nombre de diputats de cada grup parlamentari.

b) Elaborar proposicions de llei per a presentar-les a la Mesa del Congrés dels Diputats i nomenar els diputats del Parlament encarregats de defensar-les.

c) Sol·licitar al Govern de l'Estat l'adopció de projectes de llei.

d) Sol·licitar a l'Estat la transferència o delegació de competències i l'atribució de facul-

tats en el marc de l'article 150 de la Constitució.

e) Interposar el recurs d'inconstitucionalitat i personar-se davant el Tribunal Constitucional en altres processos constitucionals, d'acord amb el que estableixi la Llei orgànica del Tribunal Constitucional.

f) Les altres funcions que li atribueixen aquest Estatut i les lleis.

Article 62

Iniciativa legislativa i exercici de la funció legislativa

1. La iniciativa legislativa correspon als diputats, als grups parlamentaris i al Govern. També correspon, en els termes establerts per les lleis de Catalunya, als ciutadans, mitjançant la iniciativa legislativa popular, i als òrgans representatius dels ens supramunicipals de caràcter territorial que estableix aquest Estatut.

2. Són lleis de desenvolupament bàsic de l'Estatut les que regulen directament les matèries esmentades pels articles 2.3, 6, 37.2, 56.2, 67.5, 68.3, 77.3, 79.3, 81.2 i 94.1. L'aprovació, la modificació i la derogació d'aquestes lleis requereixen el vot favorable de la majoria absoluta del Ple del Parlament en una votació final sobre el conjunt del text, llevat que l'Estatut n'estableixi una altra.

3. El Ple del Parlament pot delegar la tramitació i l'aprovació d'iniciatives legislatives a les comissions legislatives permanents. En qualsevol moment pot revocar aquesta delegació. No poden ésser objecte de delegació a les comissions la reforma de l'Estatut, les lleis de desenvolupament bàsic, el pressupost de la Generalitat i les lleis de delegació legislativa al Govern.

Article 63

Delegació en el Govern de la potestat legislativa

1. El Parlament pot delegar en el Govern la potestat de dictar normes amb rang de llei. Les disposicions del Govern que contenen legislació delegada tenen el nom de *decrets legislatius*. No poden ésser objecte de delegació legislativa la reforma de l'Estatut, les lleis de desenvolupament bàsic, llevat que es delegui l'establiment d'un text refós, la regulació essencial i el desenvolupament directe dels drets reconeguts per l'Estatut i per la Carta dels drets i els deures dels ciutadans de Catalunya i el pressupost de la Generalitat.

2. La delegació legislativa només es pot atorgar al Govern. La delegació ha d'ésser expressa, per mitjà d'una llei, per a una matèria concreta i amb la determinació d'un termini per a fer-ne ús. La delegació s'exhaureix quan el Govern publica el decret legislatiu corresponent o quan el Govern es troba en funcions.

3. Quan es tracti d'autoritzar el Govern per a formular un nou text articulat, les lleis de delegació han de fixar les bases a les quals s'ha d'ajustar el Govern en l'exercici de la delegació legislativa. Quan es tracti d'autoritzar el Govern a refondre textos legals, les lleis han de determinar l'abast i els criteris de la reforma.

4. El control de la legislació delegada és regulat pel Reglament del Parlament. Les lleis de delegació també poden establir un règim de control especial per als decrets legislatius.

Article 64

Decrets llei

1. En cas d'una necessitat extraordinària i urgent, el Govern pot dictar disposicions legislatives provisionals sota la forma de decret llei. No poden ésser objecte de decret llei la reforma de l'Estatut, les matèries que són objecte de lleis de desenvolupament bàsic, la regulació essencial i el desenvolupament directe dels drets reconeguts per l'Estatut i per la Carta dels drets i els deures dels ciutadans de Catalunya i el pressupost de la Generalitat.

2. Els decrets llei resten derogats si en el termini improrrogable dels trenta dies subsegüents a la promulgació no són validats expressament pel Parlament després d'un debat i una votació de totalitat.

3. El Parlament pot tramitar els decrets llei com a projectes de llei pel procediment d'urgència, dins el termini establert per l'apartat 2.

Article 65

Promulgació i publicació de les lleis

Les lleis de Catalunya són promulgades, en nom del rei, pel president o presidenta de la Generalitat, el qual n'ordena la publicació en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, en el termini de quinze dies des de l'aprovació, i en el *Boletín Oficial del Estado*. A l'efecte de l'entrada en vigor, regeix la data de publicació en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*. La versió oficial en castellà és la traducció elaborada per la Generalitat.

Article 66

Causas de finiment de la legislatura

La legislatura fineix per expiració del mandat legal en complir-se els quatre anys de la data de les eleccions. També pot finir anticipadament si no té lloc la investidura del president o presidenta de la Generalitat, o per dissolució anticipada, acordada pel president o presidenta de la Generalitat.

CAPÍTOL II

El president o presidenta de la Generalitat

Article 67

Elecció, nomenament, estatut personal, cessament i competències

1. El president o presidenta té la més alta representació de la Generalitat i dirigeix l'acció del Govern. També té la representació ordinària de l'Estat a Catalunya.

2. El president o presidenta de la Generalitat és elegit pel Parlament d'entre els seus membres. Es pot regular per llei la limitació de mandats.

3. Si, un cop transcorreguts dos mesos des de la primera votació d'investidura, cap candidat o candidata no és elegit, el Parlament resta dissolt automàticament i el president o presidenta de la Generalitat en funcions convoca eleccions de manera immediata, que han de tenir lloc entre quaranta i seixanta dies després de la convocatòria.

4. El president o presidenta de la Generalitat és nomenat pel rei.

5. Una llei del Parlament regula l'estatut personal del president o presidenta de la Gene-

ralitat. Als efectes de precedències i protocol a Catalunya, el president o presidenta de la Generalitat té la posició preeminent que li correspon com a representant de la Generalitat i de l'Estat a Catalunya.

6. Com a representant ordinari de l'Estat a Catalunya, correspon al president o presidenta:

a) Promulgar, en nom del rei, les lleis, els decrets llei i els decrets legislatius de Catalunya i ordenar-ne la publicació.

b) Ordenar la publicació dels nomenaments dels càrrecs institucionals de l'Estat a Catalunya.

c) Demanar la col·laboració a les autoritats de l'Estat que exerceixen funcions públiques a Catalunya.

d) Les altres que determinin les lleis.

7. El president o presidenta de la Generalitat cessa per renovació del Parlament a conseqüència d'unes eleccions, per aprovació d'una moció de censura o denegació d'una qüestió de confiança, per defunció, per dimissió, per incapacitat permanent, física o mental, reconeguda pel Parlament, que l'inhabilita per a l'exercici del càrrec, i per condemna penal ferma que comporti la inhabilitació per a l'exercici de càrrecs públics.

8. El conseller primer o consellera primera, si n'hi ha, o el conseller o consellera que determini la llei, supleix i substitueix el president o presidenta de la Generalitat en els casos d'absència, malaltia, cessament per causa d'incapacitat i defunció. La suplència i la substitució no permeten exercir les atribucions del president o presidenta relatives al plantejament d'una qüestió de confiança, la designació i el cessament dels consellers i la dissolució anticipada del Parlament.

9. El president o presidenta de la Generalitat, si no ha nomenat un conseller primer o consellera primera, pot delegar temporalment funcions executives en un dels consellers.

CAPÍTOL III

El Govern i l'Administració de la Generalitat

SECCIÓ PRIMERA

El Govern

Article 68

Funcions, composició, organització i cessament

1. El Govern és l'òrgan superior col·legiat que dirigeix l'acció política i l'Administració de la Generalitat. Exerceix la funció executiva i la potestat reglamentària d'acord amb aquest Estatut i les lleis.

2. El Govern es compon del president o presidenta de la Generalitat, el conseller primer o consellera primera, si escau, i els consellers.

3. Una llei ha de regular l'organització, el funcionament i les atribucions del Govern.

4. El Govern cessa quan ho fa el president o presidenta de la Generalitat.

5. Els actes, les disposicions generals i les normes que emanen del Govern o de l'Administració de la Generalitat han d'ésser publicats en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*. Aquesta publicació és suficient, a tots els efectes, per a l'eficàcia dels actes i per a l'entrada en vigor de les disposicions generals i les normes.

Article 69*El conseller primer o consellera primera*

El president o presidenta de la Generalitat per decret pot nomenar i separar un conseller primer o consellera primera, de la qual cosa ha de donar compte al Parlament. El conseller primer o consellera primera és membre del Govern. El conseller primer o consellera primera, d'acord amb el que estableix la llei, té funcions pròpies, a més de les delegades pel president o presidenta.

Article 70*Estatut personal dels membres del Govern*

1. El president o presidenta de la Generalitat i els consellers, durant llurs mandats i pels actes presumptament delictius comesos al territori de Catalunya, no poden ésser detinguts ni retinguts excepte en cas de delictes flagrants.

2. Correspon al Tribunal Superior de Justícia de Catalunya decidir sobre la inculpació, el processament i l'enjudiciament del president o presidenta de la Generalitat i dels consellers. Fora del territori de Catalunya la responsabilitat penal és exigible en els mateixos termes davant la Sala Penal del Tribunal Suprem.

SECCIÓ SEGONA

*L'Administració de la Generalitat***Article 71***Disposicions generals i principis d'organització i funcionament*

1. L'Administració de la Generalitat és l'organització que exerceix les funcions executives atribuïdes per aquest Estatut a la Generalitat. Té la condició d'administració ordinària d'acord amb el que estableixen aquest Estatut i les lleis, sens perjudici de les competències que corresponen a l'Administració local.

2. L'Administració de la Generalitat serveix amb objectivitat els interessos generals i actua amb submissió plena a les lleis i al dret.

3. L'Administració de la Generalitat actua d'acord amb els principis de coordinació i transversalitat, amb la finalitat de garantir la integració de les polítiques públiques.

4. L'Administració de la Generalitat, d'acord amb el principi de transparència, ha de fer pública la informació necessària perquè els ciutadans en puguin avaluar la gestió.

5. L'Administració de la Generalitat exerceix les seves funcions al territori d'acord amb els principis de desconcentració i de descentralització.

6. Les lleis han de regular l'organització de l'Administració de la Generalitat i han de determinar en tot cas:

a) Les modalitats de descentralització funcional i les diverses formes de personificació pública i privada que pot adoptar l'Administració de la Generalitat.

b) Les formes d'organització i de gestió dels serveis públics.

c) L'actuació de l'Administració de la Generalitat en règim de dret privat, i també la participació del sector privat en l'execució de les polítiques públiques i la prestació dels serveis públics.

7. S'ha de regular per llei l'estatut jurídic del personal al servei de l'Administració de la Ge-

neralitat, incloent-hi, en tot cas, el règim d'incompatibilitats, la garantia de formació i actualització dels coneixements i la praxi necessària per a complir les funcions públiques.

Article 72*Òrgans consultius del Govern*

1. La Comissió Jurídica Assessora és l'alt òrgan consultiu del Govern. Una llei del Parlament en regula la composició i les funcions.

2. El Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya és l'òrgan consultiu i d'assessorament del Govern en matèries socioeconòmiques, laborals i ocupacionals. Una llei del Parlament en regula la composició i les funcions.

CAPÍTOL IV

*Les relacions entre el Parlament i el Govern***Article 73***Drets i obligacions dels membres del Govern envers el Parlament*

1. El president o presidenta de la Generalitat i els consellers tenen el dret d'assistir a les reunions del Ple i de les comissions parlamentàries i prendre-hi la paraula.

2. El Parlament pot requerir al Govern i als seus membres la informació que consideri necessària per a l'exercici de les seves funcions. També en pot requerir la presència al Ple i a les comissions, en els termes que estableix el Reglament del Parlament.

Article 74*Responsabilitat política del Govern i dels seus membres*

1. El president o presidenta de la Generalitat i els consellers responen políticament davant el Parlament de forma solidària, sens perjudici de la responsabilitat directa de cadascun d'ells.

2. La delegació de funcions del president o presidenta de la Generalitat no l'eximeix de la seva responsabilitat política davant el Parlament.

Article 75*Dissolució anticipada del Parlament*

El president o presidenta de la Generalitat, amb la deliberació prèvia del Govern i sota la seva exclusiva responsabilitat, pot dissoldre el Parlament. Aquesta facultat no pot ésser exercida quan estigui en tràmit una moció de censura i tampoc si no ha transcorregut un any com a mínim des de la darrera dissolució per aquest procediment. El decret de dissolució ha d'establir la convocatòria de noves eleccions, que han de tenir lloc entre els quaranta i els seixanta dies següents a la data de publicació del decret en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

CAPÍTOL V

Altres institucions de la Generalitat

SECCIÓ PRIMERA

*El Consell de Garanties Estatutàries***Article 76***Funcions*

1. El Consell de Garanties Estatutàries és la institució de la Generalitat que vetlla per l'ade-

quació a aquest Estatut i a la Constitució de les disposicions de la Generalitat en els termes que estableix l'apartat 2.

2. El Consell de Garanties Estatutàries pot dictaminar, en els termes que estableixi la llei, en els casos següents:

a) L'adequació a la Constitució dels projectes i les proposicions de reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya abans que el Parlament els aprovi.

b) L'adequació a aquest Estatut i a la Constitució dels projectes i les proposicions de llei sotmesos a debat i aprovació del Parlament i dels decrets llei sotmesos a convalidació del Parlament.

c) L'adequació a aquest Estatut i a la Constitució dels projectes de decret legislatiu aprovats pel Govern.

d) L'adequació dels projectes i les proposicions de llei i dels projectes de decret legislatiu aprovats pel Govern a l'autonomia local en els termes que garanteix aquest Estatut.

3. El Consell de Garanties Estatutàries ha de dictaminar abans de la interposició del recurs d'inconstitucionalitat pel Parlament o pel Govern, abans de la interposició de conflicte de competència pel Govern i abans de la interposició de conflicte en defensa de l'autonomia local davant el Tribunal Constitucional.

4. Els dictàmens del Consell de Garanties Estatutàries tenen caràcter vinculant amb relació als projectes de llei i les proposicions de llei del Parlament que desenvolupin o afectin drets reconeguts per aquest Estatut.

Article 77*Composició i funcionament*

1. El Consell de Garanties Estatutàries és format per membres nomenats pel president o presidenta de la Generalitat entre juristes de reconeguda competència, dues terceres parts dels quals a proposta del Parlament, per majoria de tres cinquenes parts dels diputats, i una tercera part a proposta del Govern.

2. Els membres del Consell de Garanties Estatutàries han d'elegir d'entre ells el president o presidenta.

3. Una llei del Parlament regula la composició i el funcionament del Consell de Garanties Estatutàries, l'estatut dels membres i els procediments relatius a l'exercici de les seves funcions. Es poden ampliar per llei les funcions dictaminadores del Consell de Garanties Estatutàries que estableix aquest Estatut sense atribuir-los caràcter vinculant.

4. El Consell de Garanties Estatutàries té autonomia orgànica, funcional i pressupostària, d'acord amb la llei.

SECCIÓ SEGONA

*El Síndic de Greuges***Article 78***Funcions i relacions amb altres institucions anàlogues*

1. El Síndic de Greuges té la funció de protegir i defensar els drets i les llibertats que reconeixen la Constitució i aquest Estatut. Amb aquesta finalitat supervisa, amb caràcter exclusiu, l'activitat de l'Administració de la Generalitat, la dels organismes públics o privats vinculats o que en

depenen, la de les empreses privades que gestionen serveis públics o acompleixen activitats d'interès general o universal o activitats equivalents de manera concertada o indirecta i la de les altres persones amb un vincle contractual amb l'Administració de la Generalitat i amb les entitats públiques que en depenen. També supervisa l'activitat de l'Administració local de Catalunya i la dels organismes públics o privats vinculats o que en depenen.

2. El Síndic de Greuges i el Defensor del Poble col·laboren en l'exercici de llurs funcions.

3. El Síndic de Greuges pot sol·licitar dictamen al Consell de Garanties Estatutàries sobre els projectes i les proposicions de llei sotmesos a debat i aprovació del Parlament i dels decrets llei sotmesos a convalidació del Parlament, quan regulen drets reconeguts per aquest Estatut.

4. El Síndic de Greuges pot establir relacions de col·laboració amb els defensors locals de la ciutadania i altres figures anàlogues creades en l'àmbit públic i el privat.

5. Les administracions públiques de Catalunya i les altres entitats i persones a què fa referència l'apartat 1 tenen l'obligació de cooperar amb el Síndic de Greuges. S'han de regular per llei les sancions i els mecanismes destinats a garantir el compliment d'aquesta obligació.

Article 79

Designació i estatut del síndic de greuges

1. El síndic o síndica de greuges és elegit pel Parlament per majoria de tres cinquenes parts dels seus membres.

2. El síndic o síndica de greuges exerceix les seves funcions amb imparcialitat i independència, és inviolable per les opinions expressades en l'exercici de les seves funcions, és inamovible i només pot ésser destituït i suspès per les causes que estableix la llei.

3. S'han de regular per llei l'estatut personal del síndic de greuges, les incompatibilitats, les causes de cessament, l'organització i les atribucions de la institució. El Síndic de Greuges gaudeix d'autonomia reglamentària, organitzativa, funcional i pressupostària d'acord amb les lleis.

SECCIÓ TERCERA

La Sindicatura de Comptes

Article 80

Funcions i relacions amb el Tribunal de Comptes

1. La Sindicatura de Comptes és l'òrgan fiscalitzador extern dels comptes, de la gestió econòmica i del control d'eficiència de la Generalitat, dels ens locals i de la resta del sector públic de Catalunya.

2. La Sindicatura de Comptes depèn orgànicament del Parlament, exerceix les seves funcions per delegació d'aquest i amb plena autonomia organitzativa, funcional i pressupostària, d'acord amb les lleis.

3. La Sindicatura de Comptes i el Tribunal de Comptes han d'establir llurs relacions de cooperació per mitjà d'un conveni. En aquest conveni s'han d'establir els mecanismes de participació en els procediments jurisdiccionals sobre responsabilitat comptable.

Article 81

Composició, funcionament i estatut personal

1. La Sindicatura de Comptes és formada per síndics designats pel Parlament per majoria de tres cinquenes parts. Els síndics elegeixen d'entre ells el síndic o síndica major.

2. S'han de regular per llei l'estatut personal, les incompatibilitats, les causes de cessament, l'organització i el funcionament de la Sindicatura de Comptes.

SECCIÓ QUARTA

Regulació del Consell de l'Audiovisual de Catalunya

Article 82

El Consell de l'Audiovisual de Catalunya

El Consell de l'Audiovisual de Catalunya és l'autoritat reguladora independent en l'àmbit de la comunicació audiovisual pública i privada. El Consell actua amb plena independència del Govern de la Generalitat en l'exercici de les seves funcions. Una llei del Parlament ha d'establir els criteris d'elecció dels seus membres i els seus àmbits específics d'actuació.

CAPÍTOL VI

El govern local

SECCIÓ PRIMERA

Organització territorial local

Article 83

Organització del govern local de Catalunya

1. Catalunya estructura la seva organització territorial bàsica en municipis i vegueries.

2. L'àmbit supramunicipal és constituït, en tot cas, per les comarques, que ha de regular una llei del Parlament.

3. Els altres ens supramunicipals que creï la Generalitat es fonamenten en la voluntat de col·laboració i associació dels municipis.

Article 84

Competències locals

1. Aquest Estatut garanteix als municipis un nucli de competències pròpies que han d'ésser exercides per aquestes entitats amb plena autonomia, subjecta només a control de constitucionalitat i de legalitat.

2. Els governs locals de Catalunya tenen en tot cas competències pròpies sobre les matèries següents, en els termes que determinin les lleis:

a) L'ordenació i la gestió del territori, l'urbanisme i la disciplina urbanística i la conservació i el manteniment dels béns de domini públic local.

b) La planificació, la programació i la gestió d'habitatge públic i la participació en la planificació en sòl municipal de l'habitatge de protecció oficial.

c) L'ordenació i la prestació de serveis bàsics a la comunitat.

d) La regulació i la gestió dels equipaments municipals.

e) La regulació de les condicions de seguretat en les activitats organitzades en espais públics i en locals de concurrència pública. La coordinació mitjançant la Junta de Seguretat

dels diversos cossos i forces presents al municipi.

f) La protecció civil i la prevenció d'incendis.

g) La planificació, l'ordenació i la gestió de l'educació infantil i la participació en el procés de matriculació en els centres públics i concertats del terme municipal, el manteniment i l'aprofitament, fora de l'horari escolar, dels centres públics i el calendari escolar.

h) La circulació i els serveis de mobilitat i la gestió del transport de viatgers municipal.

i) La regulació de l'establiment d'autoritzacions i promocions de tot tipus d'activitats econòmiques, especialment les de caràcter comercial, artesanal i turístic i foment de l'ocupació.

j) La formulació i la gestió de polítiques per a la protecció del medi ambient i el desenvolupament sostenible.

k) La regulació i la gestió dels equipaments esportius i de lleure i promoció d'activitats.

l) La regulació de l'establiment d'infraestructures de telecomunicacions i prestació de serveis de telecomunicacions.

m) La regulació i la prestació dels serveis d'atenció a les persones, dels serveis socials públics d'assistència primària i foment de les polítiques d'acolliment dels immigrants.

n) La regulació, la gestió i la vigilància de les activitats i els usos que es porten a terme a les platges, als rius, als llacs i a la muntanya.

3. La distribució de les responsabilitats administratives en les matèries a què fa referència l'apartat 2 entre les diverses administracions locals ha de tenir en compte llur capacitat de gestió i es regeix per les lleis aprovades pel Parlament, pel principi de subsidiarietat, d'acord amb el que estableix la Carta europea de l'autonomia local, pel principi de diferenciació, d'acord amb les característiques que presenta la realitat municipal, i pel principi de suficiència financera.

4. La Generalitat ha de determinar i fixar els mecanismes per al finançament dels nous serveis derivats de l'ampliació de l'espai competencial dels governs locals.

Article 85

El Consell de Governos Locals

El Consell de Governos Locals és l'òrgan de representació de municipis i vegueries en les institucions de la Generalitat. El Consell ha d'ésser escoltat en la tramitació parlamentària de les iniciatives legislatives que afecten de manera específica les administracions locals i en la tramitació de plans i normes reglamentàries de caràcter idèntic. Una llei del Parlament regula la composició, l'organització i les funcions del Consell de Governos Locals.

SECCIÓ SEGONA

El municipi

Article 86

El municipi i l'autonomia municipal

1. El municipi és l'ens local bàsic de l'organització territorial de Catalunya i el mitjà essencial de participació de la comunitat local en els afers públics.

2. El govern i l'administració municipals corresponen a l'ajuntament, format per l'alcalde o alcaldessa i els regidors. S'han d'establir per

lleï els requisits que s'han de complir per a l'aplicació del règim de consell obert.

3. Aquest Estatut garanteix al municipi l'autonomia per a l'exercici de les competències que té encomanades i la defensa dels interessos propis de la col·lectivitat que representa.

4. Els actes i els acords adoptats pels municipis no poden ésser objecte de control d'opunitat per cap altra administració.

5. Correspon a la Generalitat el control de l'adequació a l'ordenament jurídic dels actes i els acords adoptats pels municipis i, si escau, la impugnació corresponent davant la jurisdicció contenciosa administrativa, sens perjudici de les accions que l'Estat pugui emprendre en defensa de les seves competències.

6. Els regidors són elegits pels veïns dels municipis per mitjà de sufragi universal, igual, lliure, directe i secret.

7. Les concentracions de població que dins d'un municipi formin nuclis separats es poden constituir en entitats municipals descentralitzades. La llei els ha de garantir la descentralització i la capacitat suficients per a portar a terme les activitats i prestar els serveis de llur competència.

Article 87

Principis d'organització i funcionament i potestat normativa

1. Els municipis disposen de plena capacitat d'autoorganització dins el marc de les disposicions generals establertes per llei en matèria d'organització i funcionament municipal.

2. Els municipis tenen dret a associar-se amb altres i a cooperar entre ells i amb altres ens públics per a exercir llurs competències, i també per a complir tasques d'interès comú. A aquests efectes, tenen capacitat per a establir convenis i crear mancomunitats, consorcis i associacions i participar-hi, i també adoptar altres formes d'actuació conjunta. Les lleis no poden limitar aquest dret si no és per a garantir l'autonomia dels altres ens que la tenen reconeguda.

3. Els municipis tenen potestat normativa, com a expressió del principi democràtic en què es fonamenten, en l'àmbit de llurs competències i en els altres sobre els quals es projecta llur autonomia.

Article 88

Principi de diferenciació

Les lleis que afecten el règim jurídic, orgànic, funcional, competencial i financer dels municipis han de tenir en compte necessàriament les diferents característiques demogràfiques, geogràfiques, funcionals, organitzatives, de dimensió i de capacitat de gestió que tenen.

Article 89

Règim especial del municipi de Barcelona

El municipi de Barcelona disposa d'un règim especial establert per llei del Parlament. L'Ajuntament de Barcelona té iniciativa per a proposar la modificació d'aquest règim especial i, d'acord amb les lleis i el Reglament del Parlament, ha de participar en l'elaboració dels projectes de llei que incideixen en aquest règim especial i ha d'ésser consultat en la tramitació parlamentària d'altres iniciatives legislatives sobre el seu règim especial.

SECCIÓ TERCERA

La vegueria

Article 90

La vegueria

1. La vegueria és l'àmbit territorial específic per a l'exercici del govern intermunicipal de cooperació local i té personalitat jurídica pròpia. La vegueria també és la divisió territorial adoptada per la Generalitat per a l'organització territorial dels seus serveis.

2. La vegueria, com a govern local, té naturalesa territorial i gaudeix d'autonomia per a la gestió dels seus interessos.

Article 91

El Consell de Vegueria

1. El govern i l'administració autònoma de la vegueria corresponen al Consell de Vegueria, format pel president o presidenta i pels consellers de vegueria.

2. El president o presidenta de vegueria és escollit pels consellers de vegueria d'entre els seus membres.

3. Els consells de vegueria substitueixen les diputacions.

4. La creació, la modificació i la supressió, i també el desplegament del règim jurídic de les vegueries, són regulats per llei del Parlament. L'alteració dels límits provincials, si s'escau, s'ha de portar a terme d'acord amb el que estableix l'article 141.1 de la Constitució.

SECCIÓ QUARTA

La comarca i els altres ens locals supramunicipals

Article 92

La comarca

1. La comarca es configura com a ens local amb personalitat jurídica pròpia i és formada per municipis per a la gestió de competències i serveis locals.

2. La creació, la modificació i la supressió de les comarques, i també l'establiment del règim jurídic d'aquests ens, són regulats per una llei del Parlament.

Article 93

Els altres ens locals supramunicipals

Els altres ens locals supramunicipals es fonamenten en la voluntat de col·laboració i associació dels municipis i en el reconeixement de les àrees metropolitanes. La creació, la modificació i la supressió, i també l'establiment del règim jurídic d'aquests ens, són regulats per una llei del Parlament.

CAPÍTOL VII

Organització institucional pròpia de l'Aran

Article 94

Règim jurídic

1. L'Aran disposa d'un règim jurídic especial establert per llei del Parlament. Per mitjà d'aquest règim es reconeix l'especificitat de l'organització institucional i administrativa de l'Aran i se'n garanteix l'autonomia per a ordenar i gestionar els afers públics del seu territori.

2. La institució de govern de l'Aran és el Consell Generau, que és format pel Síndic, el

Plen des Conselhers e Conselhères Generaus i la Comission d'Auditors de Compdes. El síndic o síndica és la més alta representació i l'ordinària de la Generalitat a l'Aran.

3. La institució de govern de l'Aran és elegida per mitjà de sufragi universal, igual, lliure, directe i secret, en la forma establerta per llei.

4. El Consell Generau té competència en les matèries que determinin la llei reguladora del règim especial de l'Aran i la resta de lleis aprovades pel Parlament i les facultats que la llei li atribueix, en especial, en les actuacions de muntanya. L'Aran, per mitjà de la seva institució representativa, ha de participar en l'elaboració de les iniciatives legislatives que afecten el seu règim especial.

5. Una llei del Parlament estableix els recursos financers suficients perquè el Consell Generau pugui prestar els serveis de la seva competència.

TÍTOL III

Del poder judicial a Catalunya

CAPÍTOL I

El Tribunal Superior de Justícia i el fiscal o la fiscal superior de Catalunya

Article 95

El Tribunal Superior de Justícia de Catalunya

1. El Tribunal Superior de Justícia de Catalunya és l'òrgan jurisdiccional en què culmina l'organització judicial a Catalunya i és competent, en els termes establerts per la llei orgànica corresponent, per a conèixer dels recursos i dels procediments en els diversos ordres jurisdiccionals i per a tutelar els drets reconeguts per aquest Estatut. En tot cas, el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya és competent en els ordres jurisdiccionals civil, penal, contencios administratiu i social i en els altres que es puguin crear en el futur.

2. El Tribunal Superior de Justícia de Catalunya és l'última instància jurisdiccional de tots els processos iniciats a Catalunya, i de tots els recursos que es tramiten en el seu àmbit territorial, sigui quin sigui el dret invocat com a aplicable, d'acord amb la Llei orgànica del poder judicial i sens perjudici de la competència reservada al Tribunal Suprem per a la unificació de doctrina. La Llei orgànica del poder judicial ha de determinar l'abast i el contingut dels recursos esmentats.

3. Correspon en exclusiva al Tribunal Superior de Justícia de Catalunya la unificació de la interpretació del dret de Catalunya.

4. Correspon al Tribunal Superior de Justícia de Catalunya la resolució dels recursos extraordinaris de revisió que autoritzi la llei contra les resolucions fermes dictades pels òrgans judicials de Catalunya.

5. El president o presidenta del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya és el representant del poder judicial a Catalunya. És nomenat pel rei, a proposta del Consell General del Poder Judicial i amb la participació del Consell de Justícia de Catalunya, en els termes que determini la Llei orgànica del poder judicial. El president o presidenta de la Generalitat ordena que se'n publiqui el nomenament en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

6. Els presidents de sala del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya són nomenats a proposta del Consell General del Poder Judicial i amb la participació del Consell de Justícia de Catalunya, en els termes que determini la llei orgànica del poder judicial.

Article 96

El fiscal o la fiscal superior de Catalunya

1. El fiscal o la fiscal superior de Catalunya és el fiscal o la fiscal en cap del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, representa el Ministeri Fiscal a Catalunya i és designat en els termes que estableix el seu estatut orgànic.

2. El president o presidenta de la Generalitat ordena la publicació del nomenament del fiscal o la fiscal superior de Catalunya en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

3. El fiscal o la fiscal superior de Catalunya ha de trametre una còpia de la memòria anual de la Fiscalia del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya al Govern, al Consell de Justícia de Catalunya i al Parlament, i ha de presentar-la davant aquest dins els sis mesos següents al dia en què es fa pública.

4. Les funcions del fiscal o la fiscal superior de Catalunya són les que estableix l'Estatut orgànic del Ministeri Fiscal. La Generalitat pot subscriure convenis amb el Ministeri Fiscal.

CAPÍTOL II

El Consell de Justícia de Catalunya

Article 97

El Consell de Justícia de Catalunya

El Consell de Justícia de Catalunya és l'òrgan de govern del poder judicial a Catalunya. Actua com a òrgan desconcentrat del Consell General del Poder Judicial, sens perjudici de les competències d'aquest darrer, d'acord amb el que estableix la Llei orgànica del poder judicial.

Article 98

Atribucions

1. Les atribucions del Consell de Justícia de Catalunya són les que estableixen aquest Estatut, la Llei orgànica del poder judicial, les lleis que aprovi el Parlament i les que, si escau, li delegui el Consell General del Poder Judicial.

2. Les atribucions del Consell de Justícia de Catalunya respecte als òrgans jurisdiccionals situats al territori de Catalunya són, d'acord amb el que estableix la Llei orgànica del poder judicial, les següents:

a) Participar en la designació del president o presidenta del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, i també en la designació dels presidents de sala del dit Tribunal Superior i dels presidents de les audiències provincials.

b) Proposar al Consell General del Poder Judicial i expedir els nomenaments i els cessaments dels jutges i magistrats incorporats a la carrera judicial temporalment amb funcions d'assistència, suport o substitució, i també determinar l'adscripció d'aquests jutges i magistrats als òrgans judicials que requereixin mesures de reforç.

c) Instruir expedients i, en general, exercir les funcions disciplinàries sobre jutges i magistrats, en els termes que estableixen les lleis.

d) Participar en la planificació de la inspecció de jutjats i tribunals; ordenar-ne, si escau, la inspecció i la vigilància, i fer propostes en aquest àmbit; atendre les ordres d'inspecció dels jutjats i tribunals que acordi el Govern, i donar compte de la resolució i de les mesures adoptades.

e) Informar sobre els recursos d'alçada interposats contra els acords dels òrgans de govern dels tribunals i jutjats de Catalunya.

f) Precisar i aplicar, quan escaigui, en l'àmbit de Catalunya, els reglaments del Consell General del Poder Judicial.

g) Informar sobre les propostes de revisió, delimitació i modificació de les demarcacions territorials dels òrgans jurisdiccionals i sobre les propostes de creació de seccions i jutjats.

h) Presentar una memòria anual al Parlament sobre l'estat i el funcionament de l'Administració de justícia a Catalunya.

i) Totes les funcions que li atribueixin la Llei orgànica del poder judicial i les lleis del Parlament, i les que li delegui el Consell General del Poder Judicial.

3. Les resolucions del Consell de Justícia de Catalunya en matèria de nomenaments, autoritzacions, llicències i permisos s'han d'adoptar d'acord amb els criteris aprovats pel Consell General del Poder Judicial.

4. El Consell de Justícia de Catalunya, per mitjà del seu president o presidenta, ha de comunicar al Consell General del Poder Judicial les resolucions que dicti i les iniciatives que emprengui i ha de facilitar la informació que li sigui demanada.

Article 99

Composició, organització i funcionament

1. El Consell de Justícia de Catalunya és integrat pel president o presidenta del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, que el presideix, i pels membres que siguin nomenats, d'acord amb el que estableix la Llei orgànica del poder judicial, entre jutges, magistrats, fiscals o juristes de reconegut prestigi. El Parlament de Catalunya designa els membres del Consell que determini la Llei orgànica del poder judicial.

2. El Consell de Justícia de Catalunya aprova el seu reglament intern d'organització i funcionament, d'acord amb la normativa aplicable.

Article 100

Control dels actes del Consell de Justícia de Catalunya

1. Els actes del Consell de Justícia de Catalunya són impugnables en alçada davant el Consell General del Poder Judicial, llevat que hagin estat dictats en exercici de competències de la comunitat autònoma.

2. Els actes del Consell de Justícia de Catalunya que no siguin impugnables en alçada davant el Consell General del Poder Judicial es poden impugnar jurisdiccionalment en els termes establerts per les lleis.

CAPÍTOL III

Competències de la Generalitat sobre l'Administració de justícia

Article 101

Oposicions i concursos

1. La Generalitat proposa al Govern de l'Es-

tat, al Consell General del Poder Judicial o al Consell de Justícia de Catalunya, segons que correspongui, la convocatòria d'oposicions i concursos per a proveir les places vacants de magistrats, jutges i fiscals a Catalunya.

2. El Consell de Justícia de Catalunya convoca els concursos per a proveir places vacants de jutges i magistrats a Catalunya en els termes establerts per la Llei orgànica del poder judicial.

3. Les proves dels concursos i les oposicions regulats per aquest article, si tenen lloc a Catalunya, poden fer-se en qualsevol de les dues llengües oficials, a elecció del candidat.

Article 102

El personal judicial i la resta del personal al servei de l'Administració de justícia a Catalunya

1. Els magistrats, els jutges i els fiscals que ocupin una plaça a Catalunya han d'acreditar un coneixement adequat i suficient del català per a fer efectius els drets lingüístics dels ciutadans en la forma i amb l'abast que determini la llei.

2. Els magistrats, els jutges i els fiscals que ocupin una plaça a Catalunya han d'acreditar un coneixement suficient del dret propi de Catalunya en la forma i amb l'abast que determini la llei.

3. En tot cas, el coneixement suficient de la llengua i del dret propis ha d'ésser valorat d'una manera específica i singular per a obtenir una plaça en els concursos de trasllat corresponents.

4. El personal al servei de l'Administració de justícia i de la Fiscalia a Catalunya ha d'acreditar un coneixement adequat i suficient de les dues llengües oficials que el fa apte per a complir les funcions pròpies del seu càrrec o lloc de treball.

Article 103

Mitjans personals

1. Correspon a la Generalitat la competència normativa sobre el personal no judicial al servei de l'Administració de justícia, dins el respecte a l'estatut jurídic d'aquest personal establert per la Llei orgànica del poder judicial. En els termes esmentats, aquesta competència inclou la regulació de:

a) L'organització d'aquest personal en cosos i escales.

b) El procés de selecció.

c) La promoció interna, la formació inicial i la formació continuada.

d) La provisió de destinacions i ascensos.

e) Les situacions administratives.

f) El règim de retribucions.

g) La jornada laboral i l'horari de treball.

h) L'ordenació de l'activitat professional i les funcions.

i) Les llicències, els permisos, les vacances i les incompatibilitats.

j) El registre de personal.

k) El règim disciplinari.

2. En els mateixos termes que estableix l'apartat 1, correspon a la Generalitat la competència executiva i de gestió en matèria de personal no judicial al servei de l'Administració de justícia. Aquesta competència inclou:

a) Aprovar l'oferta d'ocupació pública.

b) Convocar i resoldre tots els processos de selecció, i l'adscripció als llocs de treball.

c) Nomenar els funcionaris que superin els processos selectius.

- d) Impartir la formació, prèvia i continuada.
 - e) Elaborar les relacions de llocs de treball.
 - f) Convocar i resoldre tots els processos de provisió de llocs de treball.
 - g) Convocar i resoldre tots els processos de promoció interna.
 - h) Gestionar el Registre de Personal, coordinat amb l'estatal.
 - i) Efectuar tota la gestió d'aquest personal, en aplicació del seu règim estatutari i retributiu.
 - j) Exercir la potestat disciplinària i imposar les sancions que escaiguin, inclosa la separació del servei.
 - k) Exercir totes les altres funcions que siguin necessàries per a garantir una gestió eficaç i eficient dels recursos humans al servei de l'Administració de justícia.
3. En el marc del que disposa la Llei orgànica del poder judicial, es poden crear per llei del Parlament cossos de funcionaris al servei de l'Administració de justícia dependents de la funció pública de la Generalitat.
4. La Generalitat disposa de competència exclusiva sobre el personal laboral al servei de l'Administració de justícia.

Article 104

Mitjans materials

- Corresponen a la Generalitat els mitjans materials de l'Administració de justícia a Catalunya. Aquesta competència inclou en tot cas:
- a) La construcció i la reforma dels edificis judicials i de la fiscalia.
 - b) La provisió de béns mobles i materials per a les dependències judicials i de la fiscalia.
 - c) La configuració, la implantació i el manteniment de sistemes informàtics i de comunicació, sens perjudici de les competències de coordinació i homologació que corresponen a l'Estat per a garantir la compatibilitat del sistema.
 - d) La gestió i la custòdia dels arxius, de les peces de convicció i dels efectes intervinguts, en tot allò que no tingui naturalesa jurisdiccional.
 - e) La participació en la gestió dels comptes de dipòsits i consignacions judicials i en llurs rendiments, tenint en compte el volum de l'activitat judicial acomplerta a la comunitat autònoma i el cost efectiu dels serveis.
 - f) La gestió, la liquidació i la recaptació de les taxes judicials que estableixi la Generalitat en l'àmbit de les seves competències sobre l'Administració de justícia.

Article 105

Oficina judicial i institucions i serveis de suport

Correspon a la Generalitat, d'acord amb la Llei orgànica del poder judicial, determinar la creació, el disseny, l'organització, la dotació i la gestió de les oficines judicials i dels òrgans i els serveis de suport als òrgans jurisdiccional, incloent-hi la regulació de les institucions, els instituts i els serveis de medicina forense i de toxicologia.

Article 106

Justícia gratuïta. Procediments de mediació i de conciliació

- 1. Correspon a la Generalitat la competència per a ordenar els serveis de justícia gratuïta i d'orientació jurídica gratuïta.
- 2. La Generalitat pot establir els instruments

i els procediments de mediació i de conciliació en la resolució de conflictes en les matèries de la seva competència.

Article 107

Demarcació, planta i capitalitat judicials

1. El Govern de la Generalitat, almenys cada cinc anys, amb l'informe previ del Consell de Justícia de Catalunya, ha de proposar al Govern de l'Estat la determinació i la revisió de la demarcació i la planta judicials a Catalunya. Aquesta proposta, que és preceptiva, ha d'acompanyar el projecte de llei que el Govern trameti a les Corts Generals.

2. Les modificacions de la planta judicial que no comportin reforma legislativa poden correspondre al Govern de la Generalitat. Així mateix, la Generalitat pot crear seccions i jutjats, per delegació del Govern de l'Estat, en els termes establerts per la Llei orgànica del poder judicial.

3. La capitalitat de les demarcacions judicials és fixada per una llei del Parlament.

Article 108

Justícia de pau i de proximitat

1. La Generalitat té competència sobre la justícia de pau, en els termes que estableixi la Llei orgànica del poder judicial. En els mateixos termes, correspon al Consell de Justícia de Catalunya el nomenament dels jutges. La Generalitat també es fa càrrec de llurs indemnitzacions i és la competent per a la provisió dels mitjans necessaris per a l'exercici de llurs funcions. Li correspon també la creació de les secretaries i llur provisió.

2. La Generalitat, en les poblacions que es determini i d'acord amb el que disposa la Llei orgànica del poder judicial, pot instar que s'estableixi un sistema de justícia de proximitat que tingui per objectiu resoldre conflictes menors amb celeritat i eficàcia.

Article 109

Clàusula subrogatòria

La Generalitat exerceix, ultra les competències expressament atribuïdes per aquest Estatut, totes les funcions i les facultats que la Llei orgànica del poder judicial reconeix al Govern de l'Estat amb relació a l'Administració de justícia a Catalunya.

TÍTOL IV

De les competències

CAPÍTOL I

Tipologia de les competències

Article 110

Competències exclusives

1. Corresponen a la Generalitat, en l'àmbit de les seves competències exclusives, de manera íntegra, la potestat legislativa, la potestat reglamentària i la funció executiva. Correspon únicament a la Generalitat l'exercici d'aquestes potestats i funcions, mitjançant les quals pot establir polítiques pròpies.

2. El dret català, en matèria de les competències exclusives de la Generalitat, és el dret aplicable en el seu territori amb preferència sobre qualsevol altre.

Article 111

Competències compartides

En les matèries que l'Estatut atribueix a la Generalitat de forma compartida amb l'Estat, corresponen a la Generalitat la potestat legislativa, la potestat reglamentària i la funció executiva, en el marc de les bases que fixi l'Estat com a principis o mínim comú normatiu en normes amb rang de llei, excepte en els supòsits que es determinin d'acord amb la Constitució i amb aquest Estatut. En exercici d'aquestes competències, la Generalitat pot establir polítiques pròpies. El Parlament ha de desplegar i concretar per mitjà d'una llei les dites disposicions bàsiques.

Article 112

Competències executives

Correspon a la Generalitat, en l'àmbit de les seves competències executives, la potestat reglamentària, que comprèn l'aprovació de disposicions per a l'execució de la normativa de l'Estat, i també la funció executiva, que en tot cas inclou la potestat d'organització de la seva pròpia administració i, en general, totes les funcions i activitats que l'ordenament atribueix a l'Administració pública.

Article 113

Competències de la Generalitat i normativa de la Unió Europea

Correspon a la Generalitat el desplegament, l'aplicació i l'execució de la normativa de la Unió Europea quan afecti l'àmbit de les seves competències, en els termes que estableix el títol V.

Article 114

Activitat de foment

1. Correspon a la Generalitat, en les matèries de la seva competència, l'exercici de l'activitat de foment. Amb aquesta finalitat, la Generalitat pot atorgar subvencions amb càrrec a fons propis.

2. Correspon a la Generalitat, en les matèries de competència exclusiva, l'especificació dels objectius als quals es destinen les subvencions estatals i comunitàries europees territorialitzables, i també la regulació de les condicions d'atorgament i la gestió, incloent-hi la tramitació i la concessió.

3. Correspon a la Generalitat, en les matèries de competència compartida, precisar normativament els objectius als quals es destinen les subvencions estatals i comunitàries europees territorialitzables, i també completar la regulació de les condicions d'atorgament i tota la gestió, incloent-hi la tramitació i la concessió.

4. Correspon a la Generalitat, en les matèries de competència executiva, la gestió de les subvencions estatals i comunitàries europees territorialitzables, incloent-hi la tramitació i la concessió.

5. La Generalitat participa en la determinació del caràcter no territorialitzable de les subvencions estatals i comunitàries europees. Així mateix, participa, en els termes que fixi l'Estat, en la gestió i la tramitació d'aquestes subvencions.

Article 115

Abast territorial i efectes de les competències

1. L'àmbit material de les competències de la Generalitat està referit al territori de Ca-

talunya, excepte en els supòsits a què fan referència expressament aquest Estatut i altres disposicions legals que estableixen l'eficàcia jurídica extraterritorial de les disposicions i els actes de la Generalitat.

2. La Generalitat, en els casos en què l'objecte de les seves competències té un abast territorial superior al del territori de Catalunya, exerceix les seves competències sobre la part d'aquest objecte situada en el seu territori, sens perjudici dels instruments de col·laboració que s'estableixin amb altres ens territorials o, subsidiàriament, de la coordinació per l'Estat de les comunitats autònomes afectades.

CAPÍTOL II

Les matèries de les competències

Article 116

Agricultura, ramaderia i aprofitaments forestals

1. Correspon a la Generalitat, respectant el que estableixi l'Estat en exercici de les competències que li atribueix l'article 149.1.13 i 16 de la Constitució, la competència exclusiva en matèria d'agricultura i ramaderia. Aquesta competència inclou en tot cas:

a) La regulació i el desenvolupament de l'agricultura, la ramaderia i el sector agroalimentari.

b) La regulació i l'execució sobre la qualitat, la traçabilitat i les condicions dels productes agrícoles i ramaders, i també la lluita contra els frauds en l'àmbit de la producció i la comercialització agroalimentàries.

c) La regulació de la participació de les organitzacions agràries i ramaderes i de les cambres agràries en organismes públics.

d) La sanitat vegetal i animal en els casos en què no tingui efectes sobre la salut humana i la protecció dels animals.

e) Les llavors i els planters, especialment tot allò que estigui relacionat amb els organismes genèticament modificats.

f) La regulació dels processos de producció, de les explotacions, de les estructures agràries i de llur règim jurídic.

g) El desenvolupament integral i la protecció del món rural.

h) La recerca, el desenvolupament, la transferència tecnològica, la innovació de les explotacions i les empreses agràries i alimentàries i la formació en aquestes matèries.

i) Les fires i els certàmens agrícoles, forestals i ramaders.

2. Correspon a la Generalitat la competència compartida sobre:

a) La planificació de l'agricultura i la ramaderia i del sector agroalimentari.

b) La regulació i el règim d'intervenció administrativa i d'usos de la forest, dels aprofitaments i els serveis forestals i de les vies pecuàries de Catalunya.

Article 117

Aigua i obres hidràuliques

1. Correspon a la Generalitat, en matèria d'aigües que pertanyin a conques hidrogràfiques intracomunitàries, la competència exclusiva, que inclou en tot cas:

a) L'ordenació administrativa, la planificació i la gestió de l'aigua superficial i subterrània,

dels usos i els aprofitaments hidràulics i també de les obres hidràuliques que no siguin qualificades d'interès general.

b) La planificació i l'adopció de mesures i instruments específics de gestió i protecció dels recursos hídrics i dels ecosistemes aquàtics i terrestres vinculats a l'aigua.

c) Les mesures extraordinàries en cas de necessitat per a garantir el subministrament d'aigua.

d) L'organització de l'administració hidràulica de Catalunya, inclosa la participació dels usuaris.

e) La regulació i l'execució de les actuacions relacionades amb la concentració parcel·l·lària i amb les obres de regatge.

2. La Generalitat, en els termes que estableix la legislació estatal, assumeix competències executives sobre el domini públic hidràulic i les obres d'interès general. En els mateixos termes, li correspon la participació en la planificació i la programació de les obres d'interès general.

3. La Generalitat participa en la planificació hidrològica i en els òrgans de gestió estatals dels recursos hídrics i dels aprofitaments hidràulics que pertanyin a conques hidrogràfiques intercomunitàries. Correspon a la Generalitat, dins del seu àmbit territorial, la competència executiva sobre:

a) L'adopció de mesures addicionals de protecció i sanejament dels recursos hídrics i dels ecosistemes aquàtics.

b) L'execució i l'explotació de les obres de titularitat estatal, si s'estableix mitjançant conveni.

c) Les facultats de policia del domini públic hidràulic que li són atribuïdes per la legislació estatal.

4. La Generalitat ha d'emetre un informe preceptiu per a qualsevol proposta de transvasament de conques que impliqui la modificació dels recursos hídrics del seu àmbit territorial.

5. La Generalitat participa en la planificació hidrològica dels recursos hídrics i dels aprofitaments hidràulics que passin per Catalunya o que hi fineixin provinents de territoris de fora de l'àmbit estatal espanyol, d'acord amb els mecanismes que estableix el títol V, i participa en l'execució de la dita planificació en els termes que estableix la legislació estatal.

Article 118

Associacions i fundacions

1. Correspon a la Generalitat, respectant les condicions bàsiques que l'Estat estableixi per garantir la igualtat en l'exercici del dret i la reserva de llei orgànica, la competència exclusiva sobre el règim jurídic de les associacions que compleixen llurs funcions majoritàriament a Catalunya. Aquesta competència inclou en tot cas:

a) La regulació de les modalitats d'associació, de la denominació de les associacions, de les finalitats, dels requisits de constitució, modificació, extinció i liquidació, del contingut dels estatuts, dels òrgans de govern, dels drets i deures dels associats, de les obligacions de les associacions i de les associacions de caràcter especial.

b) La determinació i el règim d'aplicació dels beneficis fiscals de les associacions que estableixi

la normativa tributària, i també la declaració d'utilitat pública, el contingut i els requisits per a obtenir-la.

c) El registre d'associacions.

2. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva sobre el règim jurídic de les fundacions que compleixen llurs funcions majoritàriament a Catalunya. Aquesta competència inclou en tot cas:

a) La regulació de les modalitats de fundació, de la denominació de les fundacions, de les finalitats i dels beneficiaris de la finalitat fundacional; de la capacitat per a fundar; dels requisits de constitució, modificació, extinció i liquidació; dels estatuts; de la dotació i el règim de la fundació en procés de formació; del patronat i el protectorat, i del patrimoni i el règim econòmic i financer.

b) La determinació i el règim d'aplicació dels beneficis fiscals de les fundacions que estableixi la normativa tributària.

c) El registre de fundacions.

3. Correspon a la Generalitat la fixació dels criteris, la regulació de les condicions, l'execució i el control dels ajuts públics a les associacions i les fundacions.

Article 119

Caça, pesca, activitats marítimes i ordenació del sector pesquer

1. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de caça i pesca fluvial, que inclou en tot cas:

a) La planificació i la regulació.

b) La regulació del règim d'intervenció administrativa de la caça i la pesca, de la vigilància i dels aprofitaments cinegètics i piscícoles.

2. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de pesca marítima i recreativa en aigües interiors, i també la regulació i la gestió dels recursos pesquers i la delimitació d'espais protegits.

3. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria d'activitats marítimes, que inclou en tot cas:

a) La regulació i la gestió del marisqueig i l'aquicultura i l'establiment de les condicions per a practicar-los, i també la regulació i la gestió dels recursos.

b) La regulació i la gestió de les instal·lacions destinades a aquestes activitats.

c) El busseig professional.

d) La formació i les titulacions en matèria d'activitats d'esbarjo.

4. Correspon a la Generalitat la competència compartida en matèria d'ordenació del sector pesquer. Aquesta competència inclou, en tot cas, l'ordenació i les mesures administratives d'execució relatives a les condicions professionals per a l'exercici de la pesca, la construcció, la seguretat i el registre oficial de vaixells, les confraries de pescadors i les llotges de contractació.

Article 120

Caixes d'estalvis

1. Correspon a la Generalitat, en matèria de caixes d'estalvis amb domicili a Catalunya, la competència exclusiva sobre la regulació de llur organització, respectant el que estableixi l'Estat en exercici de les competències que li atribueix l'article 149.1.11 i 13 de la Constitució. Aquesta competència inclou en tot cas:

a) La determinació de llurs òrgans rectors i de la manera en què els diversos interessos socials hi han d'estar representats.

b) L'estatut jurídic dels membres dels òrgans rectors i dels altres càrrecs de les caixes d'estalvis.

c) El règim jurídic de la creació, la fusió, la liquidació i el registre.

d) L'exercici de les potestats administratives amb relació a les fundacions que creïn.

e) La regulació de les agrupacions de caixes d'estalvis amb seu social a Catalunya.

2. Correspon a la Generalitat, en matèria de caixes d'estalvis amb domicili a Catalunya, la competència compartida sobre l'activitat financera, d'acord amb els principis, les regles i els estàndards mínims que estableixin les bases estatals, que inclou, en tot cas, la regulació de la distribució dels excedents i de l'obra social de les caixes.

Així mateix, la Generalitat fa el seguiment del procés d'emissió i distribució de quotes participatives, excepte en els aspectes relatius al règim d'ofertes públiques de venda o subscripció de valors i admissió a negociació, a l'estabilitat financera i a la solvència.

3. Correspon a la Generalitat, en matèria de caixes d'estalvis amb domicili a Catalunya, la competència compartida sobre disciplina, inspecció i sanció de les caixes. Aquesta competència inclou en tot cas l'establiment d'infraccions i sancions addicionals en matèries de la seva competència.

4. La Generalitat, d'acord amb el que estableix la legislació estatal, col·labora en les activitats d'inspecció i sanció que el Ministeri d'Economia i Hisenda i el Banc d'Espanya exerceixen sobre les caixes d'estalvis amb domicili a Catalunya.

Article 121

Comerç i fires

1. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de comerç i fires, que inclou la regulació de l'activitat firal no internacional i l'ordenació administrativa de l'activitat comercial, la qual alhora inclou en tot cas:

a) La determinació de les condicions administratives per a exercir-la i dels llocs i els establiments on s'acompleixi i l'ordenació administrativa del comerç electrònic o del comerç per qualsevol altre mitjà.

b) La regulació administrativa de totes les modalitats de venda i totes les formes de prescripció de l'activitat comercial, i també de les vendes promocionals i de la venda a pèrdua.

c) La regulació dels horaris comercials, respectant en l'exercici d'aquesta competència el principi constitucional d'unitat de mercat.

d) La classificació i la planificació territorial dels equipaments comercials i la regulació dels requisits i del règim d'instal·lació, ampliació i canvi d'activitat dels establiments.

e) L'establiment i l'execució de les normes i els estàndards de qualitat relacionats amb l'activitat comercial.

f) L'adopció de mesures de policia administrativa amb relació a la disciplina de mercat.

2. Correspon a la Generalitat la competència executiva en matèria de fires internacionals celebrades a Catalunya, que inclou en tot cas:

a) L'activitat d'autorització i declaració de la fira internacional.

b) La promoció, la gestió i la coordinació.

c) L'activitat inspectora, l'avaluació i la rendició de comptes.

d) L'establiment de la reglamentació interna.

e) El nomenament d'un delegat o delegada en els òrgans de direcció de cada fira.

3. La Generalitat col·labora amb l'Estat en l'establiment del calendari de fires internacionals.

Article 122

Consultes populars

Correspon a la Generalitat la competència exclusiva per a l'establiment del règim jurídic, les modalitats, el procediment, l'acompliment i la convocatòria per la mateixa Generalitat o pels ens locals, en l'àmbit de llurs competències, d'enquestes, audiències públiques, fóruns de participació i qualsevol altre instrument de consulta popular, salvant el que disposa l'article 149.1.32 de la Constitució.

Article 123

Consum

Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de consum, que inclou en tot cas:

a) La defensa dels drets dels consumidors i els usuaris, proclamats per l'article 28, i l'establiment i l'aplicació dels procediments administratius de queixa i reclamació.

b) La regulació i el foment de les associacions dels consumidors i els usuaris i llur participació en els procediments i afers que les afecten.

c) La regulació dels òrgans i els procediments de mediació en matèria de consum.

d) La formació i l'educació en el consum.

e) La regulació de la informació en matèria de consumidors i usuaris.

Article 124

Cooperatives i economia social

1. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de cooperatives.

2. La competència a què fa referència l'apartat 1 inclou l'organització i el funcionament de les cooperatives, els quals alhora inclouen en tot cas:

a) La definició, la denominació i la classificació.

b) Els criteris sobre fixació del domicili.

c) Els criteris rectors d'actuació.

d) Els requisits de constitució, modificació dels estatuts socials, fusió, escissió, transformació, dissolució i liquidació.

e) La qualificació, la inscripció i la certificació en el registre corresponent.

f) Els drets i deures dels socis.

g) El règim econòmic i la documentació social.

h) La conciliació i la mediació.

i) Els grups cooperatius i les formes de col·laboració econòmica de les cooperatives.

3. La competència a què fa referència l'apartat 1 inclou en tot cas la regulació i el foment del moviment cooperatiu, en especial per a promoure les formes de participació a l'empresa, l'accés dels treballadors als mitjans

de producció i la cohesió social i territorial. La regulació i el foment del moviment cooperatiu inclouen:

a) La regulació de l'associacionisme cooperatiu.

b) L'ensenyament i la formació cooperatius.

c) La fixació dels criteris, la regulació de les condicions, l'execució i el control dels ajuts públics al món cooperatiu.

4. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva sobre el foment i l'ordenació del sector de l'economia social.

Article 125

Corporacions de dret públic i professions titulades

1. Correspon a la Generalitat, en matèria de col·legis professionals, acadèmies, cambres agràries, cambres de comerç, indústria i navegació i altres corporacions de dret públic representatives d'interessos econòmics i professionals, la competència exclusiva, salvant el que estableixen els apartats 2 i 3. Aquesta competència, respectant el que disposen els articles 36 i 139 de la Constitució, inclou en tot cas:

a) La regulació de l'organització interna, del funcionament i del règim econòmic, pressupostari i comptable, i també del règim de col·legiació i adscripció, dels drets i deures de llurs membres i del règim disciplinari.

b) La creació i l'atribució de funcions.

c) La tutela administrativa.

d) El sistema i el procediment electorals aplicables a l'elecció dels membres de les corporacions.

e) La determinació de l'àmbit territorial i la possible agrupació dins de Catalunya.

2. Correspon a la Generalitat la competència compartida sobre la definició de les corporacions a què fa referència l'apartat 1 i sobre els requisits per a crear-ne i per a ésser-ne membre.

3. Les cambres de comerç, indústria i navegació, si ho acorden prèviament la Generalitat i l'Estat, poden complir funcions de comerç exterior i destinar-hi recursos camerals.

4. Correspon a la Generalitat, respectant les normes generals sobre titulacions acadèmiques i professionals i el que disposen els articles 36 i 139 de la Constitució, la competència exclusiva sobre l'exercici de les professions titulades, que inclou en tot cas:

a) La determinació dels requisits i les condicions d'exercici de les professions titulades, i també dels drets i les obligacions dels professionals titulats i del règim d'incompatibilitats.

b) La regulació de les garanties administratives davant l'intrusisme i les actuacions irregulars, i també la regulació de les prestacions professionals de caràcter obligatori.

c) El règim disciplinari de l'exercici de les professions titulades.

Article 126

Crèdit, banca, assegurances i mutualitats no integrades en el sistema de seguretat social

1. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva sobre l'estructura, l'organització i el funcionament de les mutualitats de previsió social no integrades en el sistema de seguretat social.

2. Correspon a la Generalitat la competència compartida sobre l'estructura, l'organiza-

ció i el funcionament de les entitats de crèdit que no siguin caixes d'estalvis, de les cooperatives de crèdit i de les entitats gestores de plans i fons de pensions i de les entitats físiques i jurídiques que actuen en el mercat assegurador altres que aquelles a les quals fa referència l'apartat 1, d'acord amb els principis, les regles i els estàndards mínims que fixin les bases estatals.

3. Correspon a la Generalitat la competència compartida sobre l'activitat de les entitats a què fan referència els apartats 1 i 2. Aquesta competència inclou els actes d'execució reglats que li atribueixi la legislació estatal.

4. Correspon a la Generalitat la competència compartida sobre disciplina, inspecció i sanció de les entitats a què fa referència l'apartat 2.

Article 127

Cultura

1. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de cultura. Aquesta competència exclusiva comprèn en tot cas:

a) Les activitats artístiques i culturals, que es porten a terme a Catalunya, incloent-hi:

Primer. Les mesures relatives a la producció i la distribució de llibres i publicacions periòdiques en qualsevol suport, i també la gestió del dipòsit legal i l'atorgament dels codis d'identificació.

Segon. La regulació i la inspecció de les sales d'exhibició cinematogràfica, les mesures de protecció de la indústria cinematogràfica i el control i la concessió de llicències de doblatge a les empreses distribuïdores domiciliades a Catalunya.

Tercer. La qualificació de les pel·lícules i els materials audiovisuals en funció de l'edat i dels valors culturals.

Quart. La promoció, la planificació, la construcció i la gestió d'equipaments culturals situats a Catalunya.

Cinquè. L'establiment de mesures fiscals d'incentivació de les activitats culturals en els tributs sobre els quals la Generalitat tingui competències normatives.

b) El patrimoni cultural, incloent-hi en tot cas:

Primer. La regulació i l'execució de mesures destinades a garantir l'enriquiment i la difusió del patrimoni cultural de Catalunya i a facilitar-hi l'accés.

Segon. La inspecció, l'inventari i la restauració del patrimoni arquitectònic, arqueològic, científic, tècnic, històric, artístic, etnològic i cultural en general.

Tercer. L'establiment del règim jurídic de les actuacions sobre béns mobles i immobles integrants del patrimoni cultural de Catalunya i la determinació del règim jurídic dels béns immobles, i també la declaració i la gestió d'aquests béns, excepte els que siguin de titularitat de l'Estat.

Quart. La protecció del patrimoni cultural de Catalunya, que inclou la conservació, la reparació, el règim de vigilància i el control dels béns, sens perjudici de la competència estatal per a la defensa dels béns integrants d'aquest patrimoni contra l'exportació i l'espoliació.

c) Els arxius, les biblioteques, els museus i els altres centres de dipòsit cultural que no són de titularitat estatal, incloent-hi en tot cas:

Primer. La creació, la gestió, la protecció i l'establiment del règim jurídic dels centres que integren el sistema d'arxius i el sistema bibliotecari, dels museus i dels altres centres de dipòsit cultural.

Segon. L'establiment del règim jurídic dels béns documentals, bibliogràfics i culturals que hi estan dipositats.

Tercer. La conservació i la recuperació dels béns que integren el patrimoni documental i bibliogràfic català.

d) El foment de la cultura, amb relació al qual inclou:

Primer. El foment i la difusió de la creació i la producció teatrals, musicals, audiovisuals, literàries, de dansa, de circ i d'arts combinades portades a terme a Catalunya.

Segon. La promoció i la difusió del patrimoni cultural, artístic i monumental i dels centres de dipòsit cultural de Catalunya.

Tercer. La projecció internacional de la cultura catalana.

2. Correspon a la Generalitat la competència executiva sobre els arxius, les biblioteques, els museus i els centres de dipòsit cultural de titularitat estatal situats a Catalunya la gestió dels quals no es reservi expressament l'Estat, que inclou, en tot cas, la regulació del funcionament, l'organització i el règim de personal.

3. En les actuacions que l'Estat faci a Catalunya en matèria d'inversió en béns i equipaments culturals es requereix l'acord previ amb la Generalitat. En el cas de les activitats que l'Estat compleixi amb relació a la projecció internacional de la cultura, el Govern de l'Estat i el Govern de la Generalitat han d'articular fórmules de col·laboració i cooperació mútues, d'acord amb el que estableix el títol V d'aquest Estatut.

Article 128

Denominacions i indicacions geogràfiques i de qualitat

1. Correspon a la Generalitat, respectant el que disposa l'article 149.1.13 de la Constitució, la competència exclusiva sobre denominacions d'origen i altres mencions de qualitat, que inclou el règim jurídic de creació i funcionament, el qual alhora inclou:

a) La determinació dels possibles nivells de protecció dels productes, llur règim i llurs condicions, i també els drets i les obligacions que en deriven.

b) El règim de titularitat de les denominacions, respectant la legislació de propietat industrial.

c) La regulació de les formes i les condicions de producció i comercialització dels productes corresponents, i el règim sancionador aplicable.

d) El règim de l'organització administrativa de la denominació d'origen, o menció de qualitat, referida tant a la gestió com al control de la producció i la comercialització.

2. La competència a què fa referència l'apartat 1 inclou el reconeixement de les denominacions o les indicacions, l'aprovació de llurs normes reguladores i totes les facultats administratives de gestió i control sobre l'actuació de les denominacions o les indicacions, especialment les que deriven de l'eventual tutela administrativa sobre els òrgans de la denomi-

nació i de l'exercici de la potestat sancionadora per infraccions del règim de la denominació.

3. La Generalitat, en cas que el territori d'una denominació superi els límits de Catalunya, exerceix les facultats de gestió i control sobre les actuacions dels òrgans de la denominació relatives a terrenys i instal·lacions situats a Catalunya, en els termes que determinen les lleis. La Generalitat participa en els òrgans de la denominació i en l'exercici de llurs facultats de gestió.

4. La Generalitat exerceix sobre el seu territori les obligacions de protecció derivades del reconeixement per la mateixa Generalitat d'una denominació d'origen o d'una indicació geogràfica protegida. Les autoritats corresponents col·laboren en la protecció de les denominacions geogràfiques i de qualitat catalanes fora del territori de Catalunya i davant les corresponents institucions de protecció europees i internacionals.

Article 129

Dret civil

Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de dret civil, excepte en les matèries que l'article 149.1.8 de la Constitució atribueix en tot cas a l'Estat. Aquesta competència inclou la determinació del sistema de fonts del dret civil de Catalunya.

Article 130

Dret processal

Correspon a la Generalitat dictar les normes processals específiques que deriven de les particularitats del dret substantiu de Catalunya.

Article 131

Educació

1. Correspon a la Generalitat, en matèria d'ensenyament no universitari, la competència exclusiva sobre els ensenyaments postobligatoris que no condueixen a l'obtenció d'un títol o una certificació acadèmica o professional amb validesa a tot l'Estat i sobre els centres docents en què s'imparteixen aquests ensenyaments.

2. Correspon a la Generalitat, en matèria d'ensenyament no universitari, amb relació als ensenyaments obligatoris i no obligatoris que condueixen a l'obtenció d'un títol acadèmic o professional amb validesa a tot l'Estat i amb relació als ensenyaments d'educació infantil, la competència exclusiva que inclou:

a) La regulació dels òrgans de participació i consulta dels sectors afectats en la programació de l'ensenyament en el seu territori.

b) La determinació dels continguts educatius del primer cicle de l'educació infantil i la regulació dels centres en què s'imparteix aquest cicle, i també la definició de les plantilles del professorat i de les titulacions i les especialitzacions de la resta del personal.

c) La creació, el desenvolupament organitzatiu i el règim dels centres públics.

d) La inspecció, l'avaluació interna del sistema educatiu, la innovació, la recerca i l'experimentació educatives i també el garantiment de la qualitat del sistema educatiu.

e) El règim de foment de l'estudi, de beques i d'ajuts amb fons propis.

f) La formació permanent i el perfeccionament del personal docent i dels altres professi-

onals de l'educació i l'aprovació de directrius d'actuació en matèria de recursos humans.

g) Els serveis educatius i les activitats extraescolars complementàries amb relació als centres docents públics i als centres docents privats sostinguts amb fons públics.

h) Els aspectes organitzatius dels ensenyaments en règim no presencial adreçats a l'alumnat d'edat superior a la d'escolarització obligatòria.

3. En allò que no regula l'apartat 2 i amb relació als ensenyaments a què fa referència el dit apartat, correspon a la Generalitat, respectant els aspectes essencials del dret a l'educació i a la llibertat d'ensenyament en matèria d'ensenyament no universitari i d'acord amb el que disposa l'article 149.1.30 de la Constitució, la competència compartida que inclou en tot cas:

a) La programació de l'ensenyament, la seva definició i l'avaluació general del sistema educatiu.

b) L'ordenació del sector de l'ensenyament i de l'activitat docent i educativa.

c) L'establiment dels plans d'estudi corresponents, incloent-hi l'ordenació curricular.

d) El règim de foment de l'estudi, de beques i d'ajuts estatals.

e) L'accés a l'educació i l'establiment i la regulació dels criteris d'admissió i escolarització de l'alumnat als centres docents.

f) El règim de sosteniment amb fons públics dels ensenyaments del sistema educatiu i dels centres que els imparteixen.

g) Els requisits i les condicions dels centres docents i educatius.

h) L'organització dels centres públics i dels privats sostinguts amb fons públics.

i) La participació de la comunitat educativa en el control i la gestió dels centres docents públics i dels privats sostinguts amb fons públics.

j) L'adquisició i la pèrdua de la condició de funcionari o funcionària docent de l'administració educativa, el desenvolupament dels seus drets i deures bàsics, i també la política de personal al servei de l'administració educativa.

4. Correspon a la Generalitat, en matèria d'ensenyament no universitari, la competència executiva sobre l'expedició i l'homologació dels títols acadèmics i professionals estatals.

Article 132

Emergències i protecció civil

1. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de protecció civil, que inclou, en tot cas, la regulació, la planificació i l'execució de mesures relatives a les emergències i la seguretat civil, i també la direcció i la coordinació dels serveis de protecció civil, que inclouen els serveis de prevenció i extinció d'incendis, sens perjudici de les facultats dels governs locals en aquesta matèria, respectant el que estableixi l'Estat en exercici de les seves competències en matèria de seguretat pública.

2. La Generalitat, en els casos relatius a emergències i protecció civil d'abast superior a Catalunya, ha de promoure mecanismes de col·laboració amb altres comunitats autònomes i amb l'Estat.

3. Correspon a la Generalitat la competència executiva en matèria de salvament marítim,

en els termes que determini la legislació de l'Estat.

4. La Generalitat participa en l'execució en matèria de seguretat nuclear, en els termes que siguin acordats en els convenis subscrits a aquest efecte i, si s'escau, en les lleis.

Article 133

Energia i mines

1. Correspon a la Generalitat la competència compartida en matèria d'energia. Aquesta competència inclou en tot cas:

a) La regulació de les activitats de producció, emmagatzematge i transport d'energia, l'atorgament de les autoritzacions de les instal·lacions que transcorrin íntegrament pel territori de Catalunya i l'exercici de les activitats d'inspecció i control de totes les instal·lacions existents a Catalunya.

b) La regulació de l'activitat de distribució d'energia que s'acompleixi a Catalunya, l'atorgament de les autoritzacions de les instal·lacions corresponents i l'exercici de les activitats d'inspecció i control de totes les instal·lacions existents a Catalunya.

c) El desplegament de les normes complementàries de qualitat dels serveis de subministrament d'energia.

d) El foment i la gestió de les energies renovables i de l'eficiència energètica.

2. La Generalitat participa, per mitjà de l'emissió d'un informe previ, en el procediment d'atorgament de l'autorització de les instal·lacions de producció i transport d'energia que ultrapassen el territori de Catalunya o si l'energia és objecte d'aprofitament fora d'aquest territori.

3. La Generalitat participa en la regulació i la planificació d'àmbit estatal del sector de l'energia que afecti el territori de Catalunya.

4. Correspon a la Generalitat la competència compartida sobre el règim miner. Aquesta competència inclou, en tot cas, la regulació i el règim d'intervenció administrativa i control de les mines i els recursos miners que estiguin situats al territori de Catalunya i de les activitats extractives que s'hi compleixen.

Article 134

Esport i lleure

1. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria d'esport, que inclou en tot cas:

a) El foment, la divulgació, la planificació, la coordinació, l'execució, l'assessorament, la implantació i la projecció de la pràctica de l'activitat física i de l'esport arreu de Catalunya, a tots els nivells socials.

b) L'ordenació dels òrgans de mediació en matèria d'esport.

c) La regulació de la formació esportiva i el foment de la tecnificació i de l'alt rendiment esportiu.

d) L'establiment del règim jurídic de les federacions i els clubs esportius i de les entitats catalanes que promouen i organitzen la pràctica de l'esport i de l'activitat física en l'àmbit de Catalunya, i la declaració d'utilitat pública de les entitats esportives.

e) La regulació en matèria de disciplina esportiva, competitiva i electoral de les entitats

que promouen i organitzen la pràctica esportiva.

f) El foment i la promoció de l'associacionisme esportiu.

g) El registre de les entitats que promouen i organitzen la pràctica de l'activitat física i esportiva amb seu social a Catalunya.

h) La planificació de la xarxa d'equipaments esportius de Catalunya i la promoció de la seva execució.

i) El control i el seguiment medicoesportiu i de salut dels practicants de l'activitat física i esportiva.

j) La regulació en matèria de prevenció i control de la violència en els espectacles públics esportius, respectant les facultats reservades a l'Estat en matèria de seguretat pública.

k) El garantiment de la salut dels espectadors i de les altres persones implicades en l'organització i l'acompliment de l'activitat física i esportiva, i també de la seguretat i el control sanitaris dels equipaments esportius.

l) El desenvolupament de la recerca científica en matèria esportiva.

2. La Generalitat participa en entitats i organismes d'àmbit estatal, europeu i internacional que tinguin per objecte el desenvolupament de l'esport.

3. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de lleure, que inclou en tot cas el foment i la regulació de les activitats que s'acompleixin al territori de Catalunya i el règim jurídic de les entitats que tinguin per finalitat l'acompliment d'activitats de lleure.

4. La Generalitat participa en entitats i organismes d'àmbit estatal, europeu i internacional que tinguin per objecte el desenvolupament del lleure.

Article 135

Estadística

1. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva sobre estadística d'interès de la Generalitat, que inclou en tot cas:

a) La planificació estadística.

b) L'organització administrativa.

c) La creació d'un sistema estadístic oficial propi de la Generalitat.

2. La Generalitat participa i col·labora en l'elaboració d'estadístiques d'abast supraautonòmic.

Article 136

La funció pública i el personal al servei de les administracions públiques catalanes

Correspon a la Generalitat, en matèria de funció pública, respectant el principi d'autonomia local:

a) La competència exclusiva sobre el règim estatutari del personal al servei de les administracions públiques catalanes i sobre l'ordenació i l'organització de la funció pública, salvant el que disposa la lletra b).

b) La competència compartida per al desenvolupament dels principis ordenadors de l'ocupació pública, sobre l'adquisició i la pèrdua de la condició de funcionari, les situacions administratives i els drets, els deures i les incompatibilitats del personal al servei de les administracions públiques.

c) La competència exclusiva, en matèria de personal laboral, per a l'adaptació de la relació

de llocs de treball a les necessitats derivades de l'organització administrativa i sobre la formació d'aquest personal.

Article 137

Habitatge

1. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria d'habitatge, que inclou en tot cas:

- a) La planificació, l'ordenació, la gestió, la inspecció i el control de l'habitatge d'acord amb les necessitats socials i d'equilibri territorial.
- b) L'establiment de prioritats i objectius de l'activitat de foment de les administracions públiques de Catalunya en matèria d'habitatge i l'adopció de les mesures necessàries per a assolir-los, tant amb relació al sector públic com al privat.
- c) La promoció pública d'habitatges.
- d) La regulació administrativa del comerç referit a habitatges i l'establiment de mesures de protecció i disciplinàries en aquest àmbit.
- e) Les normes tècniques, la inspecció i el control sobre la qualitat de la construcció.
- f) Les normes sobre l'habitabilitat dels habitatges.
- g) La innovació tecnològica i la sostenibilitat aplicable als habitatges.
- h) La normativa sobre conservació i manteniment dels habitatges i la seva aplicació.

2. Correspon a la Generalitat la competència sobre les condicions dels edificis per a la instal·lació d'infraestructures comunes de telecomunicacions, radiodifusió, telefonia bàsica i altres serveis per cable, respectant la legislació de l'Estat en matèria de telecomunicacions.

Article 138

Immigració

1. Correspon a la Generalitat en matèria d'immigració:

- a) La competència exclusiva en matèria de primer acolliment de les persones immigrades, que inclou les actuacions sociosanitàries i d'orientació.
- b) El desenvolupament de la política d'integració de les persones immigrades en el marc de les seves competències.
- c) L'establiment i la regulació de les mesures necessàries per a la integració social i econòmica de les persones immigrades i per a llur participació social.
- d) L'establiment per llei d'un marc de referència per a l'acolliment i la integració de les persones immigrades.
- e) La promoció i la integració de les persones retornades i l'ajuda a aquestes, i l'impuls de les polítiques i les mesures pertinents que en facilitin el retorn a Catalunya.

2. Correspon a la Generalitat la competència executiva en matèria d'autorització de treball als estrangers la relació laboral dels quals s'acompleixi a Catalunya. Aquesta competència, que s'exerceix necessàriament en coordinació amb la que correspon a l'Estat en matèria d'entrada i residència d'estrangers, inclou:

- a) La tramitació i la resolució de les autoritzacions inicials de treball per compte propi o aliè.
- b) La tramitació i la resolució dels recursos presentats amb relació als expedients a què fa referència la lletra a) i l'aplicació del règim d'inspecció i sanció.

3. Correspon a la Generalitat la participació en les decisions de l'Estat sobre immigració que tinguin una transcendència especial per a Catalunya i, en particular, la participació preceptiva prèvia en la determinació del contingent de treballadors estrangers mitjançant els mecanismes que estableix el títol V.

Article 139

Indústria, artesanía, control metrològic i contrastació de metalls

1. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria d'indústria, salvant el que estableix l'apartat 2. Aquesta competència inclou, en tot cas, l'ordenació dels sectors i dels processos industrials a Catalunya, la seguretat de les activitats, de les instal·lacions, dels equips, dels processos i dels productes industrials i la regulació de les activitats industrials que puguin produir impacte en la seguretat o la salut de les persones.

2. Correspon a la Generalitat la competència compartida sobre la planificació de la indústria, en el marc de la planificació general de l'economia.

3. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria d'artesanía.

4. Correspon a la Generalitat la competència executiva en matèria de control metrològic.

5. Correspon a la Generalitat la competència executiva en matèria de contrastació de metalls.

Article 140

Infraestructures del transport i de les comunicacions

1. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva sobre ports, aeroports, heliports i altres infraestructures de transport al territori de Catalunya que no tinguin la qualificació legal d'interès general. Aquesta competència inclou en tot cas:

- a) El règim jurídic, la planificació i la gestió de tots els ports i aeroports, instal·lacions portuàries i aeroportuàries, instal·lacions marítimes menors, estacions terminals de càrrega en recintes portuaris i aeroportuaris i altres infraestructures de transport.
- b) La gestió del domini públic necessari per a prestar el servei, especialment l'atorgament d'autoritzacions i concessions dins dels recintes portuaris o aeroportuaris.

c) El règim econòmic dels serveis portuaris i aeroportuaris, especialment les potestats tarifària i tributària i la percepció i la recaptació de tota mena de tributs i gravàmens relacionats amb la utilització de la infraestructura i del servei que presta.

d) La delimitació de la zona de serveis dels ports o els aeroports i la determinació dels usos, els equipaments i les activitats complementàries dins del recinte del port o l'aeroport o de les altres infraestructures de transport, respectant les facultats del titular del domini públic.

2. La Generalitat participa en els organismes d'abast supraautonòmic que exerceixen funcions sobre les infraestructures de transport situades a Catalunya que són de titularitat estatal.

3. La qualificació d'interès general d'un port, un aeroport o una altra infraestructura de trans-

port situats a Catalunya requereix l'informe previ de la Generalitat, que pot participar en la seva gestió, o assumir-la, d'acord amb el que estableixen les lleis.

4. Correspon a la Generalitat la participació en la planificació i la programació de ports i aeroports d'interès general, en els termes que determini la normativa estatal.

5. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva sobre la seva xarxa viària en tot l'àmbit territorial de Catalunya, i també la participació en la gestió de la xarxa de l'Estat a Catalunya, d'acord amb el que estableix la normativa estatal. Aquesta competència inclou en tot cas:

a) L'ordenació, la planificació i la gestió integrada de la xarxa viària de Catalunya.

b) El règim jurídic i financer de tots els elements de la xarxa viària dels quals és titular la Generalitat.

c) La connectivitat dels elements que integren la xarxa viària de Catalunya entre ells o amb altres infraestructures del transport o altres xarxes.

6. Correspon a la Generalitat, en matèria de xarxa ferroviària, la competència exclusiva amb relació a les infraestructures de les quals és titular i la participació en la planificació i la gestió de les infraestructures de titularitat estatal situades a Catalunya, d'acord amb el que estableixi la normativa estatal.

7. Correspon a la Generalitat, d'acord amb la normativa de l'Estat, la competència executiva en matèria de comunicacions electròniques, que inclou en tot cas:

a) Promoure l'existència d'un conjunt mínim de serveis d'accés universal.

b) La inspecció de les infraestructures comunes de telecomunicacions i l'exercici de la potestat sancionadora corresponent.

c) La resolució de conflictes entre operadors de radiodifusió que comparteixin múltiples la cobertura dels quals no ultrapassi el territori de Catalunya.

d) La gestió del registre d'instal·ladors d'infraestructures comunes de telecomunicacions i del registre de gestors de múltiples l'àmbit dels quals no ultrapassi el territori de Catalunya.

Article 141

Joc i espectacles

1. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de joc, apostes i casinos, si l'activitat s'acompleix exclusivament a Catalunya, incloent-hi en tot cas:

a) La creació i l'autorització de joc i apostes i llur regulació, i també la regulació de les empreses dedicades a la gestió, l'explotació i la pràctica d'aquestes activitats o que tenen per objecte la comercialització i la distribució dels materials relacionats amb el joc en general, incloent-hi les modalitats de joc per mitjans informàtics i telemàtics.

b) La regulació i el control dels locals, les instal·lacions i els equipaments utilitzats per a complir aquestes activitats.

c) La determinació, en el marc de les seves competències, del règim fiscal sobre l'activitat de joc de les empreses que l'acompleixen.

2. L'autorització de noves modalitats de joc i apostes d'àmbit estatal, o bé la modificació de les existents, requereix la deliberació a la Comis-

sió Bilateral Generalitat–Estat que estableix el títol V i l'informe previ determinant de la Generalitat.

3. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria d'espectacles i activitats recreatives, que inclou, en tot cas, l'ordenació del sector, el règim d'intervenció administrativa i el control de tota mena d'espectacles en espais i locals públics.

Article 142

Juventut

1. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de joventut, que inclou en tot cas:

a) El disseny, l'aplicació i l'avaluació de polítics, plans i programes destinats a la joventut.

b) La promoció de l'associacionisme juvenil, de les iniciatives de participació de la gent jove, de la mobilitat internacional i del turisme juvenil.

c) La regulació, la gestió, la intervenció i la policia administrativa d'activitats i instal·lacions destinades a la joventut.

2. Correspon a la Generalitat la subscripció d'acords amb entitats internacionals i la participació en aquestes en col·laboració amb l'Estat o de manera autònoma, si ho permet la normativa de l'entitat corresponent, i en tot cas la tramitació de documents atorgats per entitats internacionals que afectin persones, instal·lacions o entitats amb residència a Catalunya, respectant la legislació de l'Estat.

Article 143

Llengua pròpia

1. Correspon a la Generalitat de Catalunya la competència exclusiva en matèria de llengua pròpia, que inclou, en tot cas, la determinació de l'abast, els usos i els efectes jurídics de la seva oficialitat, i també la normalització lingüística del català.

2. Correspon a la Generalitat i també al Consell Generau d'Aran la competència sobre la normalització lingüística de l'occità, denominat *aranès* a l'Aran.

Article 144

Medi ambient, espais naturals i meteorologia

1. Corresponen a la Generalitat la competència compartida en matèria de medi ambient i la competència per a l'establiment de normes addicionals de protecció. Aquesta competència compartida inclou en tot cas:

a) L'establiment i la regulació dels instruments de planificació ambiental i del procediment de tramitació i aprovació d'aquests instruments.

b) L'establiment i la regulació de mesures de sostenibilitat, fiscalitat i recerca ambientals.

c) La regulació dels recursos naturals, de la flora i la fauna, de la biodiversitat, del medi ambient marí i aquàtic si no té per finalitat la preservació dels recursos pesquers marítims.

d) La regulació sobre prevenció en la producció d'envasos i embalatges en tot llur cicle de vida, des que es generen fins que passen a ésser residus.

e) La regulació sobre prevenció i correcció de la generació de residus amb origen o destinació a Catalunya i sobre la gestió i el trasllat d'aquests i llur disposició final.

f) La regulació en la prevenció, el control, la correcció, la recuperació i la compensació de la contaminació de sòl i subsòl.

g) La regulació i la gestió dels abocaments efectuats en les aigües interiors de Catalunya, i també dels efectuats en les aigües superficials i subterrànies que no passen per una altra comunitat autònoma. En tot cas, dins del seu àmbit territorial, correspon a la Generalitat la competència executiva sobre la intervenció administrativa dels abocaments en les aigües superficials i subterrànies.

h) La regulació de l'ambient atmosfèric i de les diverses classes de contaminació d'aquest, la declaració de zones d'atmosfera contaminada i l'establiment d'altres instruments de control de la contaminació, amb independència de l'administració competent per a autoritzar l'obra, la instal·lació o l'activitat que la produeixi.

i) La regulació del règim d'autorització i seguiment de l'emissió de gasos d'efecte hivernacle.

j) La promoció de les qualificacions relatives a productes, activitats, instal·lacions, infraestructures, procediments, processos productius o conductes respectuosos amb el medi.

k) La prevenció, la restauració i la reparació de danys al medi ambient, i també el règim sancionador corresponent.

l) Les mesures de protecció de les espècies i el règim sancionador.

2. Correspon a la Generalitat, en matèria d'espais naturals, la competència exclusiva que, respectant el que disposa l'article 149.1.23 de la Constitució, inclou, en tot cas, la regulació i la declaració de les figures de protecció, delimitació, planificació i gestió d'espais naturals i d'hàbitats protegits situats a Catalunya.

3. La Generalitat, en el cas dels espais naturals que ultrapassen el territori de Catalunya, ha de promoure els instruments de col·laboració amb altres comunitats autònomes per a crear, delimitar, regular i gestionar aquests espais.

4. La declaració i la delimitació d'espais naturals dotats amb un règim de protecció estatal requereix l'informe preceptiu de la Comissió Bilateral Generalitat–Estat. Si l'espai està situat íntegrament al territori de Catalunya, la gestió correspon a la Generalitat.

5. Correspon a la Generalitat l'establiment d'un servei meteorològic propi, el subministrament d'informació meteorològica i climàtica, incloent-hi el pronòstic, el control i el seguiment de les situacions meteorològiques de risc, i també la recerca en aquests àmbits i l'elaboració de la cartografia climàtica.

6. La Generalitat exerceix les seves competències per mitjà del Cos d'Agents Rurals, competents en la vigilància, el control, la protecció, la prevenció integral i la col·laboració en la gestió del medi ambient. Els membres d'aquest cos tenen la condició d'agents de l'autoritat i exerceixen funcions de policia administrativa especial i policia judicial, en els termes que estableix la llei.

Article 145

Mercats de valors i centres de contractació

Correspon a la Generalitat la competència compartida en matèria de mercats de valors i centres de contractació situats a Catalunya. Aquesta competència inclou en tot cas:

a) La creació, la denominació, l'autorització i la supervisió dels mercats de valors i dels sistemes organitzats de negociació.

b) La regulació i les mesures administratives d'execució sobre organització, funcionament, disciplina i règim sancionador de les societats rectores de mercats de valors.

c) El control de l'emissió, l'admissió, la suspensió, l'exclusió i l'establiment de requisits addicionals d'admissió dels valors que es negocien exclusivament en aquests mercats, i també la inspecció i el control.

d) L'acreditació de les persones i de les entitats per a ésser membres d'aquests mercats.

e) L'establiment de les fiances que han de constituir els membres de les borses de valors en garantia de les operacions pendents de liquidació.

Article 146

Mitjans de comunicació social i serveis de contingut audiovisual

1. Correspon a la Generalitat, en matèria de serveis de ràdio i televisió, i també de qualsevol altre servei de comunicació audiovisual:

a) La competència exclusiva sobre l'organització de la prestació del servei públic de comunicació audiovisual de la Generalitat i dels serveis públics de comunicació audiovisual d'àmbit local, respectant la garantia de l'autonomia local.

b) La competència compartida sobre la regulació i el control dels serveis de comunicació audiovisual que utilitzen qualsevol dels suports i de les tecnologies disponibles dirigits al públic de Catalunya, i també sobre les ofertes de comunicació audiovisual, si es distribueixen al territori de Catalunya.

2. Correspon a la Generalitat la competència compartida en matèria de mitjans de comunicació social.

3. La Generalitat ha de fomentar el pluralisme lingüístic i cultural de Catalunya en els mitjans de comunicació social.

Article 147

Notariat i registres públics

1. Correspon a la Generalitat de Catalunya, en matèria de notaries i de registres públics de la propietat, mercantils i de béns mobles, la competència executiva que inclou en tot cas:

a) El nomenament dels notaris i els registradors de la propietat, mercantils i de béns mobles, per mitjà de la convocatòria, l'administració i la resolució de les oposicions lliures i restringides i dels concursos, que ha de convocar i portar a terme fins a la formalització dels nomenaments. Per a la provisió de les notaries i dels registres, els candidats han d'ésser admesos en igualtat de drets i han d'acreditar el coneixement de la llengua i del dret catalans en la forma i amb l'abast que estableixen l'Estatut i les lleis.

b) La participació en l'elaboració dels programes d'accés als cossos de notaris i registradors de la propietat, mercantils i de béns mobles d'Espanya, als efectes de l'acreditació del coneixement del dret català.

c) L'establiment de les demarcacions notaries i registrals, incloent-hi la determinació dels districtes hipotecaris i dels districtes de competència territorial dels notaris.

d) El nomenament de notaris arxivers de

protocols de districte i la guarda i custòdia dels llibres de comptadoria d'hipoteques.

2. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de règim dels recursos sobre la qualificació dels títols o les clàusules concretes en matèria de dret català que s'hagin d'inscriure en un registre de la propietat, mercantil o de béns mobles de Catalunya.

3. Correspon a la Generalitat, en el marc de la regulació general, la competència executiva en matèria de Registre Civil, incloent-hi el nomenament dels seus encarregats, interins i substituïts, l'exercici amb relació a aquests de la funció disciplinària, i també la provisió dels mitjans humans i materials necessaris per a l'exercici de les funcions. Aquests encarregats han d'acreditar el coneixement de la llengua catalana i del dret català en la forma i amb l'abast que estableixen l'Estatut i les lleis.

Article 148

Obres públiques

1. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de les obres públiques que s'executen al territori de Catalunya i que no han estat qualificades d'interès general ni afecten una altra comunitat autònoma. Aquesta competència inclou en tot cas la planificació, la construcció i el finançament de les obres.

2. La qualificació d'interès general requereix l'informe previ de la Generalitat. La Generalitat participa en la planificació i la programació de les obres qualificades d'interès general, d'acord amb el que disposa la legislació de l'Estat i segons el que estableix el títol V d'aquest Estatut.

3. Correspon a la Generalitat la gestió dels serveis públics de la seva competència als quals quedin afectades o adscrites totes les obres públiques que no siguin d'interès general. En el supòsit de les obres qualificades d'interès general o que afecten una altra comunitat autònoma, es poden subscriure convenis de col·laboració per a la gestió dels serveis.

Article 149

Ordenació del territori i del paisatge, del litoral i urbanisme

1. Correspon a la Generalitat en matèria d'ordenació del territori i del paisatge la competència exclusiva, que inclou en tot cas:

a) L'establiment de les directrius d'ordenació i gestió del territori, del paisatge i de les actuacions que hi incideixen.

b) L'establiment i la regulació de les figures de planejament territorial i del procediment per a tramitar-les i aprovar-les.

c) L'establiment i la regulació de les figures de protecció d'espais naturals i de corredors biològics, d'acord amb el que estableix l'article 144.2.

d) Les previsions sobre emplaçaments de les infraestructures i els equipaments de competència de la Generalitat.

e) La determinació de mesures específiques de promoció de l'equilibri territorial, demogràfic, socioeconòmic i ambiental.

2. La determinació de l'emplaçament d'infraestructures i equipaments de titularitat estatal a Catalunya requereix l'informe de la Comissió Bilateral Generalitat - Estat.

3. Correspon a la Generalitat, en matèria d'ordenació del litoral, respectant el règim ge-

neral del domini públic, la competència exclusiva, que inclou en tot cas:

a) L'establiment i la regulació dels plans territorials d'ordenació i ús del litoral i de les platges, i també la regulació del procediment de tramitació i aprovació d'aquests instruments i plans.

b) La gestió dels títols d'ocupació i ús del domini públic marítimoterrestre, especialment l'atorgament d'autoritzacions i concessions i, en tot cas, les concessions d'obres fixes a la mar, respectant les excepcions que es puguin establir per motius mediambientals en les aigües costaneres interiors i de transició.

c) La regulació i la gestió del règim econòmic financer del domini públic marítimoterrestre, en els termes que estableix la legislació general.

d) L'execució d'obres i actuacions al litoral català que no siguin d'interès general.

4. Corresponen a la Generalitat l'execució i la gestió de les obres d'interès general situades al litoral català, d'acord amb el que estableix l'article 148.

5. Correspon a la Generalitat, en matèria d'urbanisme, la competència exclusiva, que inclou en tot cas:

a) La regulació del règim urbanístic del sòl, que inclou, en tot cas, la determinació dels criteris sobre els diversos tipus de sòl i els seus usos.

b) La regulació del règim jurídic de la propietat del sòl, respectant les condicions bàsiques que l'Estat estableix per garantir la igualtat de l'exercici del dret a la propietat.

c) L'establiment i la regulació dels instruments de planejament i gestió urbanística, i també de llur procediment de tramitació i aprovació.

d) La política de sòl i habitatge, la regulació dels patrimonis públics de sòl i habitatge i el règim de la intervenció administrativa en l'edificació, la urbanització i l'ús del sòl i el subsòl.

e) La protecció de la legalitat urbanística, que inclou, en tot cas, la inspecció urbanística, les ordres de suspensió d'obres i llicències, les mesures de restauració de la legalitat física alterada, i també la disciplina urbanística.

6. Correspon a la Generalitat la competència compartida en matèria de dret de reversió en les expropiacions urbanístiques en el marc de la legislació estatal.

Article 150

L'organització de l'Administració de la Generalitat

Correspon a la Generalitat, en matèria d'organització de la seva Administració, la competència exclusiva sobre:

a) L'estructura, la regulació dels òrgans i directius públics, el funcionament i l'articulació territorial.

b) Les diverses modalitats organitzatives i instrumentals per a l'actuació administrativa.

Article 151

Organització territorial

Correspon a la Generalitat, respectant la garantia institucional que estableixen els articles 140 i 141 de la Constitució, la competència exclusiva sobre organització territorial, que inclou en tot cas:

a) La determinació, la creació, la modifica-

ció i la supressió dels ens que configuren l'organització territorial de Catalunya.

b) La creació, la supressió i l'alteració dels termes tant dels municipis com dels ens locals d'àmbit territorial inferior; la denominació, la capitalitat i els símbols dels municipis i dels altres ens locals; els topònims, i la determinació dels règims especials.

c) L'establiment per mitjà de llei de procediments de relació entre els ens locals i la població, respectant l'autonomia local.

Article 152

Planificació, ordenació i promoció de l'activitat econòmica

1. Correspon a la Generalitat la competència per a la promoció de l'activitat econòmica a Catalunya.

2. Correspon a la Generalitat la competència compartida sobre l'ordenació de l'activitat econòmica a Catalunya.

3. La Generalitat pot establir una planificació de l'activitat econòmica en el marc de les directrius que estableixi la planificació general de l'Estat.

4. Correspon a la Generalitat el desenvolupament i la gestió de la planificació general de l'activitat econòmica. Aquesta competència inclou en tot cas:

a) El desplegament dels plans estatals.

b) La participació en la planificació estatal per mitjà dels mecanismes que estableix el títol V.

c) La gestió dels plans, incloent-hi els fons i els recursos d'origen estatal destinats al foment de l'activitat econòmica, en els termes que s'estableixin per mitjà de conveni.

Article 153

Polítiques de gènere

Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de polítiques de gènere, que, respectant el que estableix l'Estat en exercici de la competència que li atribueix l'article 149.1.1 de la Constitució, inclou en tot cas:

a) La planificació, el disseny, l'execució, l'avaluació i el control de normes, plans i directrius generals en matèria de polítiques per a la dona, i també l'establiment d'accions positives per a aconseguir eradicar la discriminació per raó de sexe que s'hagin d'executar amb caràcter unitari per a tot el territori de Catalunya.

b) La promoció de l'associacionisme de dones que compleixin activitats relacionades amb la igualtat i la no-discriminació i de les iniciatives de participació.

c) La regulació de les mesures i els instruments per a la sensibilització sobre la violència de gènere i per a detectar-la i prevenir-la, i també la regulació de serveis i recursos propis destinats a aconseguir una protecció integral de les dones que han patit o pateixen aquest tipus de violència.

Article 154

Promoció i defensa de la competència

1. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de promoció de la competència en els mercats respecte a les activitats econòmiques que s'exerceixen principalment a Catalunya.

2. Correspon a la Generalitat la competèn-

cia executiva en matèria de defensa de la competència en l'exercici de les activitats econòmiques que alterin o puguin alterar la lliure competència del mercat en un àmbit que no ultrapassi el territori de Catalunya. Aquesta competència inclou en tot cas:

- a) L'execució en mesures relatives als processos econòmics que afectin la competència.
- b) La inspecció i l'execució del procediment sancionador.
- c) La defensa de la competència en l'exercici de l'activitat comercial.

3. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva sobre l'establiment i la regulació del Tribunal Català de Defensa de la Competència, com a òrgan independent, amb jurisdicció sobre tot el territori de Catalunya, al qual correspon en exclusiva tractar de les activitats econòmiques que s'acompleixin principalment a Catalunya i que alterin o puguin alterar la competència, en els termes que estableixen els apartats 1 i 2.

Article 155

Propietat intel·lectual i industrial

1. Correspon a la Generalitat de Catalunya la competència executiva en matèria de propietat intel·lectual, que inclou en tot cas:

a) L'establiment i la regulació d'un registre, coordinat amb el de l'Estat, dels drets de propietat intel·lectual generats a Catalunya o dels quals siguin titulars persones amb residència habitual a Catalunya; l'activitat d'inscripció, modificació o cancel·lació d'aquests drets, i l'exercici de l'activitat administrativa necessària per a garantir-ne la protecció a tot el territori de Catalunya. La Generalitat ha de comunicar a l'Estat les inscripcions efectuades en el seu registre perquè siguin incorporades al registre estatal; ha de col·laborar amb aquest registre i facilitar el bescanvi d'informació.

b) L'autorització i la revocació de les entitats de gestió col·lectiva dels drets de propietat intel·lectual que actuïn majoritàriament a Catalunya, i també assumir tasques complementàries d'inspecció i control de l'activitat d'aquestes entitats.

2. Correspon a la Generalitat la competència executiva en matèria de propietat industrial, que inclou en tot cas:

a) L'establiment i la regulació d'un registre, coordinat amb el de l'Estat, de drets de propietat industrial de les persones físiques o jurídiques.

b) La defensa jurídica i processal dels topònims de Catalunya aplicats al sector de la indústria.

Article 156

Protecció de dades de caràcter personal

Correspon a la Generalitat la competència executiva en matèria de protecció de dades de caràcter personal que, respectant les garanties dels drets fonamentals en aquesta matèria, inclou en tot cas:

a) La inscripció i el control dels fitxers o els tractaments de dades de caràcter personal creats o gestionats per les institucions públiques de Catalunya, l'Administració de la Generalitat, les administracions locals de Catalunya, les entitats autònomes i les altres entitats de dret públic o privat que depenen de les administracions au-

tonòmica o locals o que presten serveis o compleixen activitats per compte propi per mitjà de qualsevol forma de gestió directa o indirecta, i les universitats que integren el sistema universitari català.

b) La inscripció i el control dels fitxers o els tractaments de dades de caràcter personal privats creats o gestionats per persones físiques o jurídiques per a l'exercici de les funcions públiques amb relació a matèries que són competència de la Generalitat o dels ens locals de Catalunya, si el tractament s'efectua a Catalunya.

c) La inscripció i el control dels fitxers i els tractaments de dades que creïn o gestionin les corporacions de dret públic que exerceixin llurs funcions exclusivament en l'àmbit territorial de Catalunya.

d) La constitució d'una autoritat independent, designada pel Parlament, que vetlli per garantir el dret a la protecció de les dades personals en l'àmbit de les competències de la Generalitat.

Article 157

Publicitat

Correspon a la Generalitat la competència exclusiva sobre la regulació de l'activitat publicitària, sens perjudici de la legislació mercantil de l'Estat.

Article 158

Recerca, desenvolupament i innovació tecnològica

1. Correspon a la Generalitat, en matèria de recerca científica i tècnica, la competència exclusiva amb relació als centres i les estructures de recerca de la Generalitat i als projectes que aquesta finança, que inclou en tot cas:

a) L'establiment de línies pròpies de recerca i el seguiment, el control i l'avaluació dels projectes.

b) L'organització, el règim de funcionament, el control, el seguiment i l'acreditació dels centres i les estructures situats a Catalunya.

c) La regulació i la gestió de les beques i dels ajuts convocats i finançats per la Generalitat.

d) La regulació i la formació professional del personal investigador i de suport a la recerca.

e) La difusió de la ciència i la transferència de resultats.

2. Correspon a la Generalitat la competència compartida sobre la coordinació dels centres i les estructures de recerca de Catalunya.

3. Els criteris de col·laboració entre l'Estat i la Generalitat en matèria de política de recerca, desenvolupament i innovació s'han de fixar en el marc del que estableix el títol V. Així mateix, s'han d'establir els sistemes de participació de la Generalitat en la fixació de les polítiques que afectin aquestes matèries en l'àmbit de la Unió Europea i en altres organismes i institucions internacionals.

Article 159

Règim jurídic, procediment, contractació, expropiació i responsabilitat en les administracions públiques catalanes

1. Correspon a la Generalitat, en matèria de règim jurídic i procediment de les administracions públiques catalanes, la competència exclusiva en allò que no estigui afectat per l'article

149.1.18 de la Constitució. Aquesta competència inclou:

a) Els mitjans necessaris per a exercir les funcions administratives, incloent-hi el règim dels béns de domini públic i patrimonials.

b) Les potestats de control, inspecció i sanció en tots els àmbits materials de competència de la Generalitat.

c) Les normes de procediment administratiu que derivin de les particularitats del dret substantiu de Catalunya o de les especialitats de l'organització de la Generalitat.

2. Correspon a la Generalitat la competència compartida en tot allò relatiu al règim jurídic i el procediment de les administracions públiques catalanes en allò que no queda inclòs a l'apartat 1.

3. Correspon a la Generalitat, amb relació als contractes de les administracions públiques de Catalunya:

a) La competència exclusiva sobre organització i competències en matèria de contractació dels òrgans de les administracions públiques catalanes i sobre les regles d'execució, modificació i extinció dels contractes de l'Administració, en allò que no estigui afectat per l'article 149.1.18 de la Constitució.

b) La competència compartida en tot allò que no és atribuït a la competència exclusiva de la Generalitat per la lletra a.

4. Correspon a la Generalitat, en matèria d'expropiació forçosa, la competència executiva, en tot cas, per a:

a) Determinar els supòsits, les causes i les condicions en què les administracions catalanes poden exercir la potestat expropiatòria.

b) Establir criteris de valoració dels béns expropiats segons la naturalesa i la funció social que hagin de complir aquests béns, d'acord amb la legislació estatal.

c) Crear i regular un òrgan propi per a la determinació del preu just i fixar-ne el procediment.

5. Correspon a la Generalitat, en matèria de responsabilitat patrimonial, la competència compartida per a establir les causes que poden originar responsabilitat amb relació a les reclamacions dirigides a la Generalitat, d'acord amb el sistema general de responsabilitat de totes les administracions públiques.

6. Les competències de la Generalitat especificades en els apartats 1, 3, 4 i 5 s'han d'exercir respectant el principi d'autonomia local.

Article 160

Règim local

1. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de règim local que, respectant el principi d'autonomia local, inclou:

a) Les relacions entre les institucions de la Generalitat i els ens locals, i també les tècniques d'organització i de relació per a la cooperació i la col·laboració entre els ens locals i entre aquests i l'Administració de la Generalitat, incloent-hi les diverses formes associatives, mancomunades, convencionals i consorciats.

b) La determinació de les competències i de les potestats pròpies dels municipis i dels altres ens locals, en els àmbits especificats per l'article 84.

c) El règim dels béns de domini públic, co-

munals i patrimonials i les modalitats de prestació dels serveis públics.

d) La determinació dels òrgans de govern dels ens locals creats per la Generalitat i el funcionament i el règim d'adopció d'acords d'aquests òrgans.

e) El règim dels òrgans complementaris de l'organització dels ens locals.

2. Correspon a la Generalitat la competència compartida en tot allò que no estableix l'apartat 1.

3. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de règim electoral dels ens locals que crea, a excepció dels que són garantits constitucionalment.

Article 161

Relacions amb les entitats religioses

1. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria d'entitats religioses que compleixen llur activitat a Catalunya, que inclou, en tot cas, la regulació i l'establiment de mecanismes de col·laboració i cooperació per a l'acompliment de llurs activitats en l'àmbit de les competències de la Generalitat.

2. Correspon a la Generalitat la competència executiva en matèria relativa a la llibertat religiosa. Aquesta competència inclou en tot cas:

a) Participar en la gestió del registre estatal d'entitats religioses amb relació a les esglésies, les confessions i les comunitats religioses que compleixen llur activitat a Catalunya, en els termes que determinin les lleis.

b) L'establiment d'acords i convenis de cooperació amb les esglésies, les confessions i les comunitats religioses inscrites en el registre estatal d'entitats religioses, en l'àmbit de competències de la Generalitat.

c) La promoció, el desenvolupament i l'execució, en l'àmbit de les competències de la Generalitat, dels acords i dels convenis signats entre l'Estat i les esglésies, les confessions i les comunitats religioses inscrites en el registre estatal d'entitats religioses.

3. La Generalitat col·labora en els òrgans d'àmbit estatal que tenen atribuïdes funcions en matèria d'entitats religioses.

Article 162

Sanitat, salut pública, ordenació farmacèutica i productes farmacèutics

1. Correspon a la Generalitat, en matèria de sanitat i salut pública, la competència exclusiva sobre l'organització, el funcionament intern, l'avaluació, la inspecció i el control de centres, serveis i establiments sanitaris.

2. Correspon a la Generalitat l'ordenació farmacèutica, en el marc de l'article 149.1.16 de la Constitució.

3. Correspon a la Generalitat, en tot cas, la competència compartida en els àmbits següents:

a) L'ordenació, la planificació, la determinació, la regulació i l'execució de les prestacions i els serveis sanitaris, socio-sanitaris i de salut mental de caràcter públic en tots els nivells i per a tots els ciutadans.

b) L'ordenació, la planificació, la determinació, la regulació i l'execució de les mesures i les actuacions destinades a preservar, protegir i promoure la salut pública en tots els àmbits, incloent-hi la salut laboral, la sanitat animal amb efectes sobre la salut humana, la sanitat alimentària, la sanitat ambiental i la vigilància epidemiològica.

tària, la sanitat ambiental i la vigilància epidemiològica.

c) La planificació dels recursos sanitaris de cobertura pública i la coordinació de les activitats sanitàries privades amb el sistema sanitari públic.

d) La formació sanitària especialitzada, que inclou l'acreditació i l'avaluació de centres; la planificació de l'oferta de places; la participació en l'elaboració de les convocatòries i la gestió dels programes de formació de les especialitats i les àrees de capacitació específica i l'expedició de diplomes d'àrees de capacitació específica.

e) El règim estatutari i la formació del personal que presta serveis en el sistema sanitari públic.

4. La Generalitat participa en la planificació i la coordinació estatal en matèria de sanitat i salut pública, d'acord amb el que estableix el títol V.

5. Correspon a la Generalitat la competència executiva de la legislació estatal en matèria de productes farmacèutics.

Article 163

Seguretat privada

Correspon a la Generalitat l'execució de la legislació de l'Estat en les matèries següents:

a) L'autorització de les empreses de seguretat privada que tenen llur domicili social a Catalunya i l'àmbit d'actuació de les quals no ultrapassa el territori de Catalunya.

b) La inspecció i la sanció de les activitats de seguretat privada que s'acompleixen a Catalunya.

c) L'autorització dels centres de formació del personal de seguretat privada.

d) La coordinació dels serveis de seguretat i investigació privades amb la Policia de la Generalitat i les policies locals de Catalunya.

Article 164

Seguretat pública

1. Correspon a la Generalitat, en matèria de seguretat pública, d'acord amb el que disposa la legislació estatal:

a) La planificació i la regulació del sistema de seguretat pública de Catalunya i l'ordenació de les policies locals.

b) La creació i l'organització de la Policia de la Generalitat–Mossos d'Esquadra.

c) El control i la vigilància del trànsit.

2. Correspon a la Generalitat el comandament suprem de la Policia de la Generalitat–Mossos d'Esquadra i la coordinació de l'actuació de les policies locals.

3. Corresponen a la Generalitat, en el marc de la legislació estatal sobre seguretat, les facultats executives que li atribueixi l'Estat i en tot cas:

a) Les funcions governatives sobre l'exercici dels drets de reunió i manifestació.

b) El compliment de les disposicions per a la conservació de la natura, del medi ambient i dels recursos hidrològics.

4. La Generalitat participa, per mitjà d'una junta de seguretat de composició paritària entre la Generalitat i l'Estat i presidida pel president de la Generalitat, en la coordinació de les polítiques de seguretat i de l'activitat dels cossos policials de l'Estat i de Catalunya, i també en el bescanvi d'informació en l'àmbit interna-

cional i en les relacions de col·laboració i auxili amb les autoritats policiaques d'altres països. La Generalitat, d'acord amb l'Estat, ha d'ésser present en els grups de treball de col·laboració amb les policies d'altres països en què participi l'Estat.

5. La Policia de la Generalitat–Mossos d'Esquadra té com a àmbit d'actuació el conjunt del territori de Catalunya i exerceix totes les funcions pròpies d'un cos de policia, en els àmbits següents:

a) La seguretat ciutadana i l'ordre públic.

b) La policia administrativa, que inclou la que deriva de la normativa estatal.

c) La policia judicial i la investigació criminal, incloent-hi les diverses formes de crim organitzat i terrorisme, en els termes que estableixin les lleis.

Article 165

Seguretat social

1. Correspon a la Generalitat, en matèria de seguretat social, respectant els principis d'unitat econòmica patrimonial i de solidaritat financera de la seguretat social, la competència compartida, que inclou:

a) El desplegament i l'execució de la legislació estatal, llevat de les normes que configuren el règim econòmic.

b) La gestió del règim econòmic de la seguretat social.

c) L'organització i la gestió del patrimoni i dels serveis que integren l'assistència sanitària i els serveis socials del sistema de la seguretat social a Catalunya.

d) L'ordenació i l'exercici de les potestats administratives sobre les institucions, les empreses i les fundacions que col·laboren amb el sistema de la seguretat social, en les matèries a què fa referència la lletra c, i també la coordinació de les activitats de prevenció de riscos laborals que compleixen a Catalunya les mútues d'accidents de treball i malalties professionals.

e) El reconeixement i la gestió de les pensions no contributives.

f) La coordinació de les actuacions del sistema sanitari vinculades a les prestacions de la seguretat social.

2. La Generalitat pot organitzar i administrar, a aquests efectes i dins del seu territori, tots els serveis relacionats amb les matèries damunt especificades, i exerceix la tutela de les institucions, les entitats i les fundacions en matèria de sanitat i seguretat social, llevat de l'alta inspecció, que queda reservada a l'Estat.

Article 166

Serveis socials, voluntariat, menors i promoció de les famílies

1. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de serveis socials, que inclou en tot cas:

a) La regulació i l'ordenació de l'activitat de serveis socials, les prestacions tècniques i les prestacions econòmiques amb finalitat assistencial o complementàries d'altres sistemes de previsió pública.

b) La regulació i l'ordenació de les entitats, els serveis i els establiments públics i privats que presten serveis socials a Catalunya.

c) La regulació i l'aprovació dels plans i els programes específics dirigits a persones i col·

lectius en situació de pobresa o de necessitat social.

d) La intervenció i el control dels sistemes de protecció social complementària privats.

2. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de voluntariat, que inclou, en tot cas, la definició de l'activitat i la regulació i la promoció de les actuacions destinades a la solidaritat i a l'acció voluntària que s'executin individualment o per mitjà d'institucions públiques o privades.

3. Correspon a la Generalitat, en matèria de menors:

a) La competència exclusiva en matèria de protecció de menors, que inclou, en tot cas, la regulació del règim de la protecció i de les institucions públiques de protecció i tutela dels menors desemparrats, en situació de risc i dels menors infractors, respectant en aquest darrer cas la legislació penal.

b) La Generalitat participa en l'elaboració i la reforma de la legislació penal i processal que incideixi en les competències de menors.

4. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de promoció de les famílies i de la infància, que inclou en tot cas les mesures de protecció social i llur execució.

Article 167

Símbols de Catalunya

Correspon a la Generalitat la competència exclusiva sobre la regulació, l'ordenació, la configuració i la preservació dels símbols de Catalunya, d'acord amb el que estableix aquest Estatut.

Article 168

Sistema penitenciari

1. Correspon a la Generalitat la competència executiva de la legislació de l'Estat en matèria penitenciària, que inclou en tot cas:

a) La capacitat per a dictar disposicions que adaptin la normativa penitenciària a la realitat social de Catalunya.

b) La totalitat de la gestió de l'activitat penitenciària a Catalunya, especialment la direcció, l'organització, el règim, el funcionament, la planificació i la inspecció de les institucions penitenciàries de qualsevol tipus situades a Catalunya.

c) La planificació, la construcció i la reforma dels establiments penitenciaris situats a Catalunya.

d) L'administració i la gestió patrimonial dels immobles i dels equipaments adscrits a l'Administració penitenciària catalana i de tots els mitjans materials que li siguin assignats.

e) La planificació i l'organització del treball remunerat de la població reclusa, i també l'execució de les mesures alternatives a la presó i de les activitats de reinserció.

2. La Generalitat pot emetre informes en el procediment d'atorgament d'indults.

Article 169

Transports

1. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva sobre els transports terrestres de viatgers i mercaderies per carretera, ferrocarril i cable que transcorrin íntegrament dins el territori de Catalunya, amb independència de la titularitat de la infraestructura. Aquesta competència inclou en tot cas:

a) La regulació, la planificació, la gestió, la coordinació i la inspecció dels serveis i les activitats.

b) La regulació de la intervenció administrativa per a l'exercici de les activitats de transport.

c) La regulació del transport urbà i dels serveis de transport discrecional de viatgers en vehicles de turisme.

d) La regulació específica del transport turístic, escolar o de menors, sanitari, funerari, de mercaderies perilloses o peribles i d'altres que requereixin un règim específic, respectant les competències estatals sobre seguretat pública.

e) La regulació d'un sistema de mediació en matèria de transports.

f) La potestat tarifària sobre transports terrestres.

2. La integració de línies o serveis de transport que transcorrin íntegrament per Catalunya en línies o serveis d'àmbit superior requereix l'informe previ de la Generalitat.

3. La Generalitat participa en l'establiment dels serveis ferroviaris que garanteixin la comunicació amb altres comunitats autònomes o amb el trànsit internacional, d'acord amb el que estableix el títol V.

4. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva sobre els centres de transport, logística i distribució localitzats a Catalunya que inclou:

a) Els centres d'informació i distribució de càrregues.

b) Les estacions de transport per carretera.

5. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva sobre els operadors de les activitats vinculades a l'organització del transport, la logística i la distribució localitzades a Catalunya.

6. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de transport marítim i fluvial que transcorri íntegrament per Catalunya que, respectant les competències de l'Estat en marina mercant i ports, inclou:

a) La regulació, la planificació i la gestió del transport marítim i fluvial de passatgers.

b) La intervenció administrativa per la prestació dels serveis i l'acompliment de les activitats que tinguin relació amb el transport marítim i fluvial.

c) Els requisits per a l'exercici de l'activitat.

Article 170

Treball i relacions laborals

1. Correspon a la Generalitat la competència executiva en matèria de treball i relacions laborals, que inclou en tot cas:

a) Les relacions laborals i les condicions de treball.

b) Les polítiques actives d'ocupació, que inclouen la formació dels demandants d'ocupació i dels treballadors en actiu, i també la gestió de les subvencions corresponents. La Generalitat participa en els plans o les activitats de formació que superin l'àmbit territorial de Catalunya.

c) Les qualificacions professionals a Catalunya.

d) La intermediació laboral, que inclou la regulació, l'autorització i el control de les agències de col·locació amb seu a Catalunya.

e) La negociació col·lectiva i el registre dels convenis col·lectius de treball.

f) Els procediments de regulació d'ocupació

i d'actuació administrativa en matèria de trasllats col·lectius entre centres de treball situats a Catalunya.

g) La prevenció de riscos laborals i la seguretat i la salut en el treball.

h) La potestat sancionadora de les infraccions de l'ordre social, en l'àmbit de les seves competències.

i) La determinació dels serveis mínims de les vagues que tinguin lloc a Catalunya.

j) El control de legalitat i, si escau, el registre posterior dels convenis col·lectius de treball de les empreses que compleixen llur activitat exclusivament a Catalunya.

k) Els instruments de conciliació, mediació i arbitratge laborals.

l) L'elaboració del calendari de dies festius que ha de regir a tot el territori de Catalunya.

2. Correspon a la Generalitat la competència executiva sobre la funció pública inspectora en tot allò que regula aquest article. A aquest efecte, els funcionaris dels cossos que compleixen aquesta funció depenen orgànicament i funcionalment de la Generalitat. Per mitjà dels mecanismes de cooperació que determina el títol V, s'han d'establir les fórmules de garantia de l'exercici eficaç de la funció inspectora en l'àmbit social.

Article 171

Turisme

Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de turisme, que inclou en tot cas:

a) L'ordenació i la planificació del sector turístic.

b) La promoció del turisme que inclou la subscripció d'acords amb ens estrangers i la creació d'oficines a l'estranger.

c) La regulació i la classificació de les empreses i els establiments turístics i la gestió de la xarxa d'establiments turístics de titularitat de la Generalitat.

A fi de facilitar la coordinació entre aquests establiments i els establiments de la xarxa de paradors de l'Estat situats a Catalunya, la Generalitat participa, en els termes que estableixi la legislació estatal, en els òrgans d'administració de Paradors de Turisme d'Espanya.

d) La regulació dels drets i els deures específics dels usuaris i els prestadors de serveis turístics i dels mitjans alternatius de resolució de conflictes.

e) Els ensenyaments i la formació sobre turisme que no donin dret a l'obtenció d'un títol oficial.

f) La fixació dels criteris, la regulació de les condicions i l'execució i el control de les línies públiques d'ajut i de promoció del turisme.

Article 172

Universitats

1. Correspon a la Generalitat, en matèria d'ensenyament universitari, sens perjudici de l'autonomia universitària, la competència exclusiva sobre:

a) La programació i la coordinació del sistema universitari català, en el marc de la coordinació general.

b) Les decisions de creació d'universitats públiques i l'autorització de les privades.

c) L'aprovació dels estatuts de les universitats públiques i de les normes d'organització i funcionament de les universitats privades.

d) La coordinació dels procediments d'accés a les universitats.

e) El marc jurídic dels títols propis de les universitats, d'acord amb el principi d'autonomia universitària.

f) El finançament propi de les universitats i, si escau, la gestió dels fons estatals en matèria d'ensenyament universitari.

g) La regulació i la gestió del sistema propi de beques i ajuts a la formació universitària i, si escau, la regulació i la gestió dels fons estatals en aquesta matèria.

h) El règim retributiu del personal docent i investigador contractat de les universitats i l'establiment de les retribucions addicionals del personal docent funcionari.

2. Correspon a la Generalitat, en matèria d'ensenyament universitari, sens perjudici de l'autonomia universitària, la competència compartida sobre tot allò a què no fa referència l'apartat 1, que inclou en tot cas:

a) La regulació dels requisits per a la creació i el reconeixement d'universitats i centres universitaris i l'adscripció d'aquests centres a les universitats.

b) El règim jurídic de l'organització i el funcionament de les universitats públiques, incloent-hi els òrgans de govern i de representació.

c) L'adscripció i la desadscripció de centres docents públics o privats per a impartir títols universitaris oficials i la creació, la modificació i la supressió de centres universitaris en universitats públiques, i també el reconeixement d'aquests centres en universitats privades i la implantació i la supressió d'ensenyaments.

d) La regulació del règim d'accés a les universitats.

e) La regulació del règim del professorat docent i investigador contractat i funcionari.

f) L'avaluació i el garantiment de la qualitat i de l'excel·lència de l'ensenyament universitari, i també del personal docent i investigador.

3. La competència executiva sobre l'expedició dels títols universitaris oficials.

Article 173

Videovigilància i control de so i enregistraments

Correspon a la Generalitat la competència sobre l'ús de la videovigilància i el control de so i enregistraments o altres mitjans anàlegs, en l'àmbit públic, efectuats per la policia de Catalunya o per empreses i establiments privats. La Generalitat ha d'exercir aquesta competència respectant els drets fonamentals.

TÍTOL V

De les relacions institucionals de la Generalitat

CAPÍTOL I

Relacions de la Generalitat amb l'Estat i amb altres comunitats autònomes

Article 174

Disposicions generals

1. La Generalitat i l'Estat es presten ajuda mútua i col·laboren quan és necessari per a l'exercici eficaç de les competències respectives i per a la defensa dels interessos respectius.

2. La Generalitat pot establir amb altres comunitats autònomes relacions de col·laboració per a la fixació de polítiques comunes, per a

l'exercici eficaç de les seves competències i per al tractament dels afers d'interès comú, especialment quan tinguin un abast supraterritorial. La Generalitat ha de prestar l'ajuda necessària a les altres comunitats autònomes per a l'exercici eficaç de llurs competències.

3. La Generalitat participa en les institucions, els organismes i els procediments de presa de decisions de l'Estat que afectin les seves competències d'acord amb el que estableixen aquest Estatut i les lleis.

SECCIÓ PRIMERA

Col·laboració amb l'Estat i amb altres comunitats autònomes

Article 175

Instruments de col·laboració entre la Generalitat i l'Estat

1. La Generalitat i l'Estat, en l'àmbit de les competències respectives, poden subscriure convenis de col·laboració i fer ús dels altres mitjans de col·laboració que considerin adequats per a acomplir els objectius d'interès comú.

2. La Generalitat també col·labora amb l'Estat per mitjà dels òrgans i els procediments multilaterals en els àmbits i els afers d'interès comú.

Article 176

Efectes de la col·laboració entre la Generalitat i l'Estat

1. La participació de la Generalitat en els òrgans i els mecanismes bilaterals i multilaterals de col·laboració amb l'Estat i amb altres comunitats autònomes no altera la titularitat de les competències que li corresponen.

2. La Generalitat no queda vinculada per les decisions adoptades en el marc dels mecanismes multilaterals de col·laboració voluntària amb l'Estat i amb altres comunitats autònomes respecte a les quals no hagi manifestat el seu acord.

3. La Generalitat pot fer constar reserves als acords adoptats en el marc dels mecanismes multilaterals de col·laboració voluntària quan s'hagin pres sense la seva aprovació.

Article 177

Règim dels convenis entre la Generalitat i l'Estat

1. El règim jurídic dels convenis signats per la Generalitat, pel que fa a aquesta, ha d'ésser establert per llei del Parlament.

2. Els convenis subscriïts entre el Govern de la Generalitat i el Govern de l'Estat s'han de publicar en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* en el termini d'un mes a comptar del dia en què se signen. La data de publicació dels convenis en el *Boletín Oficial del Estado* en determina l'eficàcia pel que fa a tercers.

Article 178

Convenis i acords amb altres comunitats autònomes

1. La Generalitat pot subscriure amb altres comunitats autònomes convenis de col·laboració i acords de cooperació.

2. Els convenis i els acords amb les altres comunitats autònomes poden acordar, entre altres continguts, la creació d'òrgans mixtos i l'establiment de projectes, plans i programes conjunts.

3. La subscripció de convenis i acords només requereix l'aprovació prèvia del Parlament en els casos que n'afectin les facultats legislatives. En els altres casos, el Govern ha d'informar el Parlament de la subscripció en el termini d'un mes a comptar del dia de la signatura.

4. Els convenis de col·laboració subscriïts per la Generalitat amb altres comunitats autònomes s'han de comunicar a les Corts Generals i llur vigència comença seixanta dies després d'aquesta comunicació, llevat que les Corts Generals decideixin que s'han de qualificar com a acords de cooperació que requereixen l'autorització prèvia a què fa referència l'article 145.2 de la Constitució.

5. Els convenis i els acords subscriïts per la Generalitat amb altres comunitats autònomes s'han de publicar en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* en el termini de quaranta-cinc dies i d'un mes, respectivament, a comptar del dia en què se signen.

SECCIÓ SEGONA

Participació en institucions i en procediments de presa de decisions estatals

Article 179

Compareixença de senadors davant el Parlament

Els senadors elegits a Catalunya i els que representen la Generalitat en el Senat poden compareixer davant el Parlament a petició pròpia per a informar sobre llur activitat en el Senat, en els termes que estableix el Reglament del Parlament.

Article 180

Designació de membres del Tribunal Constitucional i del Consell General del Poder Judicial

La Generalitat participa en els processos de designació de magistrats del Tribunal Constitucional i de membres del Consell General del Poder Judicial, en els termes que estableixen les lleis o, si escau, l'ordenament parlamentari.

Article 181

Participació en l'ordenació general de l'activitat econòmica

La Generalitat participa en l'elaboració de les decisions estatals que afecten l'ordenació general de l'activitat econòmica en el marc del que estableix l'article 131.2 de la Constitució.

Article 182

Designació de representants en els organismes econòmics i socials

1. La Generalitat designa o participa en els processos per a designar els membres dels òrgans de direcció del Banc d'Espanya, la Comissió Nacional del Mercat de Valors i la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions, i dels organismes que eventualment els substitueixin, i també dels altres organismes estatals que exerceixen funcions d'autoritat reguladora sobre matèries de rellevància econòmica i social relacionades amb les competències de la Generalitat, en els termes que estableix la legislació aplicable.

2. La Generalitat designa o participa en els processos per a designar els membres dels organismes econòmics i energètics, de les institucions financeres i de les empreses públiques de l'Estat la competència dels quals s'estengui al

territori de Catalunya i que no siguin objecte de traspàs, en els termes que estableix la legislació aplicable.

3. La Generalitat designa o participa en els processos per a designar els membres del Tribunal de Comptes, el Consell Econòmic i Social, l'Agència Tributària, la Comissió Nacional d'Energia, l'Agència Espanyola de Protecció de Dades, el Consell de Ràdio i Televisió, dels organismes que eventualment els substitueixin i dels que es creïn en aquests àmbits, en els termes que estableix la legislació aplicable.

4. La Generalitat, si la naturalesa de l'ens ho requereix i la seva seu principal no és a Catalunya, pot sol·licitar a l'Estat la creació de delegacions territorials dels organismes a què fa referència l'apartat 1.

SECCIÓ TERCERA

La Comissió Bilateral Generalitat-Estat

Article 183

Funcions i composició de la Comissió Bilateral Generalitat-Estat

1. La Comissió Bilateral Generalitat-Estat, d'acord amb els principis que estableixen els articles 3.1 i 174, constitueix el marc general i permanent de relació entre el Govern de la Generalitat i el Govern de l'Estat als efectes següents:

a) La participació i la col·laboració de la Generalitat en l'exercici de les competències estatals que afectin l'autonomia de Catalunya.

b) L'intercanvi d'informació i l'establiment, quan escaigui, de mecanismes de col·laboració en les respectives polítiques públiques i els assumptes d'interès comú.

2. Les funcions de la Comissió Bilateral Generalitat-Estat són deliberar, fer propostes i, si escau, adoptar acords en els casos establerts per aquest Estatut i, en general, amb relació als àmbits següents:

a) Els projectes de llei que incideixen singularment en la distribució de competències entre l'Estat i la Generalitat.

b) La programació de la política econòmica general del Govern de l'Estat en tot allò que afecti singularment els interessos i les competències de la Generalitat i sobre l'aplicació i el desenvolupament d'aquesta política.

c) L'impuls de les mesures adequades per a millorar la col·laboració entre l'Estat i la Generalitat i assegurar un exercici més eficaç de les competències respectives en els àmbits d'interès comú.

d) Els conflictes competencials plantejats entre les dues parts i la proposta, si escau, de mesures per a resoldre'ls.

e) L'avaluació del funcionament dels mecanismes de col·laboració que s'hagin establert entre l'Estat i la Generalitat i la proposta de les mesures que permetin millorar-lo.

f) La proposta de la relació d'organismes econòmics, institucions financeres i empreses públiques de l'Estat en els quals la Generalitat pot designar representants, i les modalitats i les formes d'aquesta representació.

g) El seguiment de la política europea per a garantir l'efectivitat de la participació de la Generalitat en els assumptes de la Unió Europea.

h) El seguiment de l'acció exterior de l'Estat que afecti les competències pròpies de la Generalitat.

i) Les qüestions d'interès comú que estableixin les lleis o que plantegin les parts.

3. La Comissió Bilateral Generalitat-Estat és integrada per un nombre igual de representants de l'Estat i de la Generalitat. La seva presidència és exercida de manera alternativa entre les dues parts en torns d'un any. La Comissió disposa d'una secretaria permanent i pot crear les subcomissions i els comitès que cregui convenients. La Comissió elabora una memòria anual, que trasllada al Govern de l'Estat i al Govern de la Generalitat i al Parlament.

4. La Comissió Bilateral Generalitat-Estat es reuneix en sessió plenària almenys dues vegades l'any i sempre que ho demani una de les dues parts.

5. La Comissió Bilateral Generalitat-Estat adopta el seu reglament intern i de funcionament per acord de les dues parts.

CAPÍTOL II

Relacions de la Generalitat amb la Unió Europea

Article 184

Disposició general

La Generalitat participa, en els termes que estableixen aquest Estatut i la legislació de l'Estat, en els afers relacionats amb la Unió Europea que afectin les competències o els interessos de Catalunya.

Article 185

Participació en els tractats de la Unió Europea

1. La Generalitat ha d'ésser informada pel Govern de l'Estat de les iniciatives de revisió dels tractats de la Unió Europea i dels processos de subscripció i ratificació subsegüents. El Govern de la Generalitat i el Parlament han de dirigir al Govern de l'Estat i a les Corts Generals les observacions que estimin pertinents a aquest efecte.

2. El Govern de l'Estat pot incorporar representants de la Generalitat a les delegacions espanyoles que participin en els processos de revisió i negociació dels tractats originaris i en els d'adopció de nous tractats, en les matèries que afectin les competències exclusives de la Generalitat.

Article 186

Participació en la formació de les posicions de l'Estat

1. La Generalitat participa en la formació de les posicions de l'Estat davant la Unió Europea, especialment davant el Consell de Ministres, en els afers relatius a les competències o als interessos de Catalunya, en els termes que estableixen aquest Estatut i la legislació sobre aquesta matèria.

2. La Generalitat ha de participar de manera bilateral en la formació de les posicions de l'Estat en els afers europeus que l'afecten exclusivament. En els altres casos, la participació es fa en el marc dels procediments multilaterals que s'estableixin.

3. La posició expressada per la Generalitat

és determinant per a la formació de la posició estatal si afecta les seves competències exclusives i si de la proposta o la iniciativa europees poden derivar conseqüències financeres o administratives especialment rellevants per a Catalunya. En els altres casos, aquesta posició ha d'ésser escoltada per l'Estat.

4. L'Estat ha d'informar la Generalitat de manera completa i actualitzada sobre les iniciatives i les propostes presentades davant la Unió Europea. El Govern de la Generalitat i el Parlament de Catalunya han de dirigir al Govern de l'Estat i a les Corts Generals, segons que correspongui, les observacions i les propostes que estimin pertinents sobre les dites iniciatives i propostes.

Article 187

Participació en institucions i organismes europeus

1. La Generalitat participa en les delegacions espanyoles davant la Unió Europea que tractin afers de la competència legislativa de la mateixa Generalitat, i especialment davant el Consell de Ministres i els òrgans consultius i preparatoris del Consell i de la Comissió.

2. La participació que estableix l'apartat 1, si es refereix a competències exclusives de la Generalitat, permet, mitjançant acord previ, exercir la representació i la presidència d'aquests òrgans, d'acord amb la normativa aplicable.

3. La Generalitat, d'acord amb l'Estat, participa en la designació de representants en el marc de la representació permanent d'aquest en la Unió Europea.

4. El Parlament pot establir relacions amb el Parlament Europeu en àmbits d'interès comú.

Article 188

Participació en el control dels principis de subsidiarietat i de proporcionalitat

El Parlament participa en els procediments de control dels principis de subsidiarietat i de proporcionalitat que estableixi el dret de la Unió Europea amb relació a les propostes legislatives europees si aquestes propostes afecten competències de la Generalitat.

Article 189

Desenvolupament i aplicació del dret de la Unió Europea

1. La Generalitat aplica i executa el dret de la Unió Europea en l'àmbit de les seves competències. L'existència d'una regulació europea no modifica la distribució interna de competències que estableixen la Constitució i aquest Estatut.

2. Si l'execució del dret de la Unió Europea requereix l'adopció de mesures internes d'abast superior al territori de Catalunya que les comunitats autònomes competents no poden adoptar per mitjà de mecanismes de col·laboració o coordinació, l'Estat ha de consultar la Generalitat sobre aquestes circumstàncies abans que s'adoptin les dites mesures. La Generalitat ha de participar en els òrgans que adoptin aquestes mesures o, si aquesta participació no és possible, ha d'emetre un informe previ.

3. En el cas que la Unió Europea estableixi una legislació que substitueixi la normativa bàsica de l'Estat, la Generalitat pot adoptar la legislació de desenvolupament a partir de les normes europees.

Article 190*Gestió de fons europeus*

Correspon a la Generalitat la gestió dels fons europeus en matèries de la seva competència, en els termes que estableixen els articles 114 i 210.

Article 191*Accions davant el Tribunal de Justícia*

1. La Generalitat té accés al Tribunal de Justícia de la Unió Europea en els termes que estableixi la normativa europea.

2. El Govern de la Generalitat pot instar el Govern de l'Estat a iniciar accions davant el Tribunal de Justícia de la Unió Europea en defensa dels legítims interessos i competències de la Generalitat. La Generalitat col·labora en la defensa jurídica.

3. La negativa del Govern de l'Estat a exercir les accions sol·licitades ha d'ésser motivada i ha d'ésser comunicada immediatament a la Generalitat.

Article 192*Delegació de la Generalitat davant la Unió Europea*

La Generalitat pot establir una delegació per a defensar millor els seus interessos davant les institucions de la Unió Europea.

CAPÍTOL III*Acció exterior de la Generalitat***Article 193***Disposicions generals*

1. La Generalitat ha d'impulsar la projecció de Catalunya a l'exterior i promoure els seus interessos en aquest àmbit, respectant la competència de l'Estat en matèria de relacions exteriors.

2. La Generalitat té capacitat per a portar a terme accions amb projecció exterior que derivin directament de les seves competències, sia de manera directa, sia per mitjà dels òrgans de l'Administració general de l'Estat.

Article 194*Ofícines a l'exterior*

La Generalitat, per a la promoció dels interessos de Catalunya, pot establir oficines a l'exterior.

Article 195*Acords de col·laboració*

La Generalitat, per a la promoció dels interessos de Catalunya, pot subscriure acords de col·laboració en l'àmbit de les seves competències. Amb aquesta finalitat, els òrgans de representació exterior de l'Estat han de prestar el suport necessari a les iniciatives de la Generalitat.

Article 196*Tractats i convenis internacionals*

1. El Govern de l'Estat ha d'informar prèviament la Generalitat sobre els actes de subscripció dels tractats que afectin d'una manera directa i singular les competències de Catalunya. La Generalitat i el Parlament poden dirigir al Govern les observacions que considerin pertinents.

2. Si es tracta de tractats que afecten Catalunya d'una manera directa i singular, la Generalitat pot sol·licitar al Govern que integri representants de la Generalitat en les delegacions negociadores.

3. La Generalitat pot sol·licitar al Govern la subscripció de tractats internacionals en matèries de la seva competència.

4. La Generalitat ha d'adoptar les mesures necessàries per a executar les obligacions derivades dels tractats i els convenis internacionals ratificats per Espanya o que vinculin l'Estat en l'àmbit de les seves competències.

Article 197*Cooperació transfronterera, interregional i al desenvolupament*

1. La Generalitat ha de promoure la cooperació amb les regions europees amb què comparteix interessos econòmics, socials, ambientals i culturals, i hi ha d'establir les relacions que corresponguin.

2. La Generalitat ha de promoure la cooperació amb altres territoris, en els termes que estableixi l'apartat 1.

3. La Generalitat ha de promoure programes de cooperació al desenvolupament.

Article 198*Participació en organismes internacionals*

La Generalitat ha de participar en els organismes internacionals competents en matèries d'interès rellevant per a Catalunya, especialment la UNESCO i altres organismes de caràcter cultural, en la forma que estableixi la normativa corresponent.

Article 199*Coordinació de les accions exteriors*

La Generalitat ha d'impulsar i coordinar, en l'àmbit de les seves competències, les accions exteriors dels ens locals i dels organismes i altres ens públics de Catalunya, sens perjudici de l'autonomia que tinguin.

Article 200*Projecció internacional de les organitzacions de Catalunya*

La Generalitat ha de promoure la projecció internacional de les organitzacions socials, culturals i esportives de Catalunya i, si escau, llur afiliació a les entitats afins d'àmbit internacional, en el marc del compliment dels seus objectius.

TÍTOL VI*Del finançament de la Generalitat***CAPÍTOL I***Les finances de la Generalitat***Article 201***Principis*

1. Les relacions d'ordre tributari i financer entre l'Estat i la Generalitat són regulades per la Constitució, per aquest Estatut i per la llei orgànica a què fa referència l'apartat tercer de l'article 157 de la Constitució.

2. El finançament de la Generalitat es regeix pels principis d'autonomia financera, coordinació, solidaritat i transparència en les relacions

fiscals i financeres entre les administracions públiques, i també pels principis de suficiència de recursos, responsabilitat fiscal, equitat i lleialtat institucional entre les esmentades administracions.

3. El desenvolupament d'aquest títol correspon a la Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat-Generalitat.

4. D'acord amb l'article 138.2 de la Constitució, el finançament de la Generalitat no ha de comportar efectes discriminatoris envers Catalunya respecte a les altres comunitats autònomes. Aquest principi ha de respectar plenament els criteris de solidaritat que enuncia l'article 206 d'aquest Estatut.

Article 202*Els recursos de la Generalitat*

1. La Generalitat disposa d'unes finances autònomes i dels recursos financers suficients per a afrontar l'exercici adequat del seu autogovern.

2. La Generalitat gaudeix de plena autonomia de despesa per tal de poder aplicar lliurement els seus recursos d'acord amb les directrius polítiques i socials determinades per les seves institucions d'autogovern.

3. Els recursos de les finances de la Generalitat són constituïts per:

a) Els rendiments dels seus impostos, taxes, contribucions especials i altres tributs propis.

b) El rendiment de tots els tributs estatals cedits, d'acord amb el que disposa l'article 201 d'aquest Estatut.

c) Els recàrrecs sobre els tributs estatals.

d) Els ingressos procedents del Fons de compensació interterritorial i d'altres assignacions establertes per la Constitució, si escau.

e) Altres transferències i assignacions amb càrrec als pressupostos generals de l'Estat.

f) Els ingressos per la percepció dels seus preus públics.

g) Els rendiments del patrimoni de la Generalitat.

h) Els ingressos de dret privat.

i) El producte d'emissió de deute i de les operacions de crèdit.

j) Els ingressos procedents de multes i sancions en l'àmbit de les seves competències.

k) Els recursos procedents de la Unió Europea i de programes comunitaris.

l) Qualsevol altre recurs que pugui establir-se en virtut del que disposen aquest Estatut i la Constitució.

Article 203*Competències financeres*

1. La Generalitat té capacitat per a determinar el volum i la composició dels seus ingressos en l'àmbit de les seves competències financeres, i també per a fixar l'afectació dels seus recursos a les finalitats de despesa que decideixi lliurement.

2. La Generalitat participa en el rendiment dels tributs estatals cedits a Catalunya. A aquest efecte, aquests tributs tenen la consideració següent:

a) Tributs cedits totalment, que són aquells respecte als quals corresponen a la Generalitat la totalitat dels rendiments i la capacitat normativa.

b) Tributs cedits parcialment, que són aquells respecte als quals corresponen a la Generalitat una part dels rendiments i, si s'escau, la capacitat normativa.

3. En el marc de les competències de l'Estat i de la Unió Europea, l'exercici de la capacitat normativa a què fa referència l'apartat 2 inclou la participació en la fixació del tipus impositiu, les exempcions, les reduccions i les bonificacions sobre la base imposable i les deduccions sobre la quota.

4. Corresponen a la Generalitat la gestió, la recaptació, la liquidació i la inspecció dels tributs estatals cedits totalment, i també aquestes funcions, en la mesura en què s'atribueixin, respecte als cedits parcialment, d'acord amb el que estableix l'article 204.

5. La Generalitat té competència per a establir, mitjançant una llei del Parlament, els seus tributs propis, sobre els quals té capacitat normativa.

6. L'exercici de la capacitat normativa en l'àmbit tributari, per part de la Generalitat, es basa en els principis d'equitat i d'eficiència. En la seva actuació tributària, la Generalitat promou la cohesió i el benestar socials, el progrés econòmic i la sostenibilitat mediambiental.

Article 204

L'Agència Tributària de Catalunya

1. La gestió, la recaptació, la liquidació i la inspecció de tots els tributs propis de la Generalitat de Catalunya, i també, per delegació de l'Estat, dels tributs estatals cedits totalment a la Generalitat, corresponen a l'Agència Tributària de Catalunya.

2. La gestió, la recaptació, la liquidació i la inspecció dels altres impostos de l'Estat recaptats a Catalunya corresponen a l'Administració tributària de l'Estat, sens perjudici de la delegació que la Generalitat en pugui rebre ni de la col·laboració que es pugui establir especialment quan ho exigeixi la naturalesa del tribut.

Per a desplegar el que determina el paràgraf anterior, s'ha de constituir, en el termini de dos anys, un consorci, o un ens equivalent, amb participació paritària de l'Agència Estatal d'Administració Tributària i de l'Agència Tributària de Catalunya. El Consorci es pot transformar en l'Administració tributària de Catalunya.

3. Les dues administracions tributàries han d'establir els mecanismes necessaris per a permetre la presentació i la recepció a les oficines respectives de les declaracions i la resta de documentació amb transcendència tributària que hagin de produir efectes davant l'altra administració, amb vista a facilitar el compliment de les obligacions tributàries dels contribuents.

La Generalitat participa, en la forma que es determini, en els ens o organismes tributaris de l'Estat responsables de la gestió, la recaptació, la liquidació i la inspecció dels tributs estatals cedits parcialment.

4. L'Agència Tributària de Catalunya s'ha de crear per llei del Parlament i disposa de plena capacitat i atribucions per a l'organització i l'exercici de les funcions a què fa referència l'apartat 1.

5. L'Agència Tributària de Catalunya pot exercir per delegació dels municipis les funcions de gestió tributària amb relació als tributs locals.

Article 205

Òrgans economicoadministratius

La Generalitat ha d'assumir, per mitjà dels seus propis òrgans economicoadministratius, la revisió per la via administrativa de les reclamacions que els contribuents puguin interposar contra els actes de gestió tributària dictats per l'Agència Tributària de Catalunya.

Tot això, sens perjudici de les competències que en matèria d'unificació de criteri corresponen a l'Administració General de l'Estat.

A aquests efectes, la Generalitat i l'Administració General de l'Estat poden també acordar els mecanismes de cooperació que siguin necessaris per a l'exercici adequat de les funcions de revisió per la via economicoadministrativa.

Article 206

Participació en el rendiment dels tributs estatals i mecanismes d'anivellament i de solidaritat

1. El nivell de recursos financers de què disposi la Generalitat per a finançar els seus serveis i les seves competències s'ha de basar en criteris de necessitats de despesa i ha de tenir en compte la seva capacitat fiscal, entre altres criteris. A aquests efectes, els recursos de la Generalitat són, entre altres, els que deriven dels seus ingressos tributaris, ajustats a l'alça o a la baixa en funció de la seva participació en els mecanismes d'anivellament i de solidaritat.

2. La Generalitat participa en el rendiment dels tributs estatals cedits. El percentatge de participació s'estableix tenint en compte els seus serveis i les seves competències.

3. Els recursos financers de què disposi la Generalitat es poden ajustar perquè el sistema estatal de finançament disposi de recursos suficients per a garantir l'anivellament i la solidaritat a les altres comunitats autònomes, a fi que els serveis d'educació, de sanitat i altres serveis socials essencials de l'estat del benestar prestats pels diferents governs autonòmics puguin assolir nivells similars al conjunt de l'Estat, sempre que portin a terme un esforç fiscal també similar. De la mateixa manera, la Generalitat rep recursos, si escau, dels mecanismes d'anivellament i de solidaritat. Els nivells esmentats són fixats per l'Estat.

4. La determinació dels mecanismes d'anivellament i de solidaritat s'ha de fer d'acord amb el principi de transparència, i se n'ha d'avaluar el resultat quinquennalment.

5. L'Estat ha de garantir que l'aplicació dels mecanismes d'anivellament no alteri en cap cas la posició de Catalunya en l'ordenació de rendes *per capita* entre les comunitats autònomes abans de l'anivellament.

6. S'ha de tenir en compte, com a variable bàsica per a determinar les necessitats de despesa a què fa referència l'apartat 1, la població, rectificada pels costos diferencials i per variables demogràfiques, en particular per un factor de correcció establert en funció del percentatge de població immigrant. Així mateix, s'han de tenir en compte la densitat de població, la dimensió dels nuclis urbans i la població en situació d'exclusió social.

Article 207

El tractament fiscal

La Generalitat gaudeix del tractament fiscal que les lleis estableixen per a l'Estat en els impostos estatals.

Article 208

Actualització del finançament

1. L'Estat i la Generalitat han d'actualitzar quinquennalment el sistema de finançament, tenint en compte l'evolució del conjunt de recursos públics disponibles i la de les necessitats de despesa de les diferents administracions.

Aquesta actualització s'ha d'efectuar sens perjudici del seguiment i, eventualment, la posada al dia de les variables bàsiques emprades per a la determinació dels recursos proporcionats pel sistema de finançament.

2. L'actualització a què fa referència l'apartat 1 ha d'ésser aprovada per la Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat - Generalitat.

Article 209

Lleialtat institucional

1. D'acord amb el principi de lleialtat institucional, s'ha de valorar l'impacte financer, positiu o negatiu, que les disposicions generals aprovades per l'Estat tinguin sobre la Generalitat o les aprovades per la Generalitat tinguin sobre l'Estat, en un període de temps determinat, en forma d'una variació de les necessitats de despesa o de la capacitat fiscal, a fi d'establir els mecanismes d'ajustament necessaris.

2. Les dues administracions s'han de facilitar mútuament l'accés a la informació estadística i de gestió que sigui necessària per a exercir millor les competències respectives, en un marc de cooperació i transparència.

Article 210

La Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat-Generalitat

1. La Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat-Generalitat és l'òrgan bilateral de relació entre l'Administració de l'Estat i la Generalitat en l'àmbit del finançament autonòmic. Li corresponen la concreció, l'aplicació, l'actualització i el seguiment del sistema de finançament, i també la canalització del conjunt de relacions fiscals i financeres de la Generalitat i l'Estat. És integrada per un nombre igual de representants de l'Estat i de la Generalitat. La presidència d'aquesta Comissió Mixta és exercida de manera rotatòria entre les dues parts en torns d'un any.

La Comissió adopta el seu reglament intern i de funcionament per acord entre les dues delegacions. La Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat-Generalitat exerceix les seves funcions sens perjudici dels acords subscrits pel Govern de Catalunya en aquesta matèria en institucions i organismes de caràcter multilateral.

2. Correspon a la Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat-Generalitat:

a) Acordar l'abast i les condicions de la cessió de tributs de titularitat estatal i, especialment, els percentatges de participació en el rendiment dels tributs estatals cedits parcialment a què fa referència l'article 206, i també fer-ne la revisió quinquennal.

b) Acordar la contribució a la solidaritat i als mecanismes d'anivellament a què fa referència l'article 206.

c) Establir els mecanismes de col·laboració entre l'Administració tributària de Catalunya i l'Administració tributària de l'Estat als quals fa referència l'article 204, i també els criteris de coordinació i d'harmonització fiscal d'acord amb les característiques o la naturalesa dels tributs cedits.

d) Negociar el percentatge de participació de Catalunya en la distribució territorial dels fons estructurals europeus.

e) Aplicar els mecanismes d'actualització que estableix l'article 208.

f) Acordar la valoració dels traspasos de serveis de l'Estat a la Generalitat.

g) Establir els mecanismes de col·laboració entre la Generalitat i l'Administració de l'Estat que siguin necessaris per a l'exercici adequat de les funcions de revisió per la via economico-administrativa a què fa referència l'article 205.

h) Acordar els mecanismes de col·laboració entre la Generalitat i l'Administració General de l'Estat per a l'exercici de les funcions en matèria cadastral a què fa referència l'article 221.

3. D'acord amb el que estableix l'article 209, la Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat-Generalitat ha de proposar les mesures de cooperació necessàries per a garantir l'equilibri del sistema de finançament que estableix aquest títol quan pugui ésser alterat per decisions legislatives estatals o de la Unió Europea.

4. La part catalana de la Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat-Generalitat ret comptes al Parlament sobre el compliment dels preceptes d'aquest capítol.

CAPÍTOL II

El pressupost de la Generalitat

Article 211

Competències de la Generalitat

La Generalitat té competència exclusiva per a ordenar i regular les seves finances.

Article 212

El pressupost de la Generalitat

El pressupost de la Generalitat té caràcter anual, és únic i inclou totes les despeses i tots els ingressos de la Generalitat, i també els dels organismes, les institucions i les empreses que en depenen. Correspon al Govern d'elaborar i executar el pressupost, i al Parlament, d'examinar-lo, esmenar-lo, aprovar-lo i controlar-lo. La llei de pressupostos no pot crear tributs, però pot modificar-ne si una llei tributària substantiva així ho estableix.

Article 213

Recurs a l'endeutament

1. La Generalitat pot recórrer a l'endeutament i emetre deute públic per a finançar despeses d'inversió dins els límits que la mateixa Generalitat determini i respectant els principis generals i la normativa estatal.

2. Els títols emesos tenen a tots els efectes la consideració de fons públics i gaudeixen dels mateixos beneficis i condicions que els que emet l'Estat.

Article 214

Estabilitat pressupostària

Correspon a la Generalitat l'establiment dels límits i les condicions per a assolir els objectius d'estabilitat pressupostària dins els principis i la normativa de l'Estat i de la Unió Europea.

Article 215

El patrimoni de la Generalitat

1. El patrimoni de la Generalitat és integrat

pels béns i els drets dels quals és titular i pels que adquireixi per qualsevol títol jurídic.

2. Una llei del Parlament ha de regular l'administració, la defensa i la conservació del patrimoni de la Generalitat.

Article 216

Empreses públiques

La Generalitat pot constituir empreses públiques per a complir les funcions que són de la seva competència, d'acord amb el que estableixen les lleis del Parlament.

CAPÍTOL III

Les finances dels governs locals

Article 217

Principis rectors

Les finances locals es regeixen pels principis de suficiència de recursos, equitat, autonomia i responsabilitat fiscal. La Generalitat vetlla pel compliment d'aquests principis.

Article 218

Autonomia i competències financeres

1. Els governs locals tenen autonomia pressupostària i de despesa en l'aplicació de llurs recursos, incloent-hi les participacions que percebin a càrrec dels pressupostos d'altres administracions públiques, dels quals poden disposar lliurement en l'exercici de llurs competències.

2. La Generalitat té competència, en el marc establert per la Constitució i per la normativa de l'Estat, en matèria de finançament local. Aquesta competència pot incloure la capacitat legislativa per a establir i regular els tributs propis dels governs locals i inclou la capacitat per a fixar els criteris de distribució de les participacions a càrrec del pressupost de la Generalitat.

3. Els governs locals tenen capacitat per a regular llurs pròpies finances en el marc de les lleis. Aquesta capacitat inclou la potestat de fixar la quota o el tipus dels tributs locals, i també les bonificacions i les exempcions, dins els límits que estableixen les lleis.

4. Correspon als governs locals, en el marc que estableix la normativa reguladora del sistema tributari local, la competència per a gestionar, recaptar i inspeccionar llurs tributs, sens perjudici que la puguin delegar a la Generalitat i que puguin participar en l'Agència Tributària de Catalunya.

5. Correspon a la Generalitat l'exercici de la tutela financera sobre els governs locals, respectant l'autonomia que els reconeix la Constitució.

Article 219

Suficiència de recursos

1. La Generalitat ha d'establir un fons de cooperació local destinat als governs locals. El fons, de caràcter incondicionat, s'ha de dotar a partir de tots els ingressos tributaris de la Generalitat i s'ha de regular per mitjà d'una llei del Parlament.

Adicionalment, la Generalitat pot establir programes de col·laboració financera específica per a matèries concretes.

2. Els ingressos dels governs locals consistents en participacions en tributs i en subvencions incondicionades estatals són percebuts per mitjà de la Generalitat, que els ha de distribuir d'acord amb el que disposa la llei de finances locals

de Catalunya, l'aprovació de la qual requereix una majoria de tres cinquenes parts, i respectant els criteris que fixi la legislació de l'Estat en aquesta matèria. En el cas de les subvencions incondicionades, aquests criteris han de permetre que el Parlament pugui incidir en la distribució dels recursos amb l'objectiu d'atendre la singularitat del sistema institucional de Catalunya a què fa referència l'article 5 d'aquest Estatut.

3. Es garanteixen als governs locals els recursos suficients per a afrontar la prestació dels serveis de titularitat o la gestió dels quals se'ls traspassi o se'ls delegui. Tota nova atribució de competències ha d'anar acompanyada de l'assignació dels recursos suplementaris necessaris per a finançar-les correctament, de manera que es tingui en compte el finançament del cost total i efectiu dels serveis traspasats. El compliment d'aquest principi és una condició necessària perquè entri en vigor la transferència o la delegació de la competència. A aquest efecte, es poden establir diverses formes de finançament, incloent-hi la participació en els recursos de les finances de la Generalitat o, si escau, de l'Estat.

4. La distribució de recursos procedents de subvencions incondicionades o de participacions genèriques en impostos s'ha de portar a terme tenint en compte la capacitat fiscal i les necessitats de despesa dels governs locals i garantint-ne en tot cas la suficiència.

5. La distribució dels recursos entre els governs locals no pot comportar en cap cas una minoració dels recursos obtinguts per cadascun d'aquests, segons els criteris utilitzats en l'exercici anterior a l'entrada en vigor dels preceptes d'aquest Estatut.

Article 220

Llei de finances locals

1. El Parlament ha d'aprovar la seva pròpia llei de finances locals per a desplegar els principis i les disposicions que estableix aquest capítol.

2. Les facultats en matèria de finances locals que aquest capítol atribueix a la Generalitat s'han d'exercir amb respecte a l'autonomia local i escoltat el Consell de Governos Locals, que estableix l'article 85.

Article 221

El cadastre

L'Administració General de l'Estat i la Generalitat han d'establir les vies de col·laboració necessàries per a assegurar la participació de la Generalitat en les decisions i l'intercanvi d'informació que calguin per a l'exercici de les seves competències.

Així mateix, s'han d'establir formes de gestió consorciada del cadastre entre l'Estat, la Generalitat i els municipis, d'acord amb el que disposi la normativa de l'Estat i de manera que es garanteixin la plena disponibilitat de les bases de dades per a totes les administracions i la unitat de la informació.

TÍTOL VII

De la reforma de l'Estatut

Article 222

La reforma dels títols que no afecten les relacions amb l'Estat

1. La reforma dels títols I i II de l'Estatut s'ha d'ajustar als procediments següents:

a) La iniciativa de la reforma correspon al Parlament de Catalunya, a proposta d'una cinquena part dels seus diputats, i al Govern de la Generalitat. Els ajuntaments de Catalunya poden proposar al Parlament l'exercici de la iniciativa de reforma si així ho demanen un mínim del 20% dels plens municipals, que representin un mínim del 20% de la població.

També poden proposar-la 300.000 signatures acreditades dels ciutadans de Catalunya amb dret de vot.

El Parlament ha de regular aquests dos procediments per a proposar l'exercici de la iniciativa de la reforma.

b) L'aprovació de la reforma requereix el vot favorable de les dues terceres parts dels membres del Parlament, la remissió i la consulta a les Corts Generals, la ratificació de les Corts per mitjà d'una llei orgànica i el referèndum positiu dels electors de Catalunya.

c) Si en el termini de trenta dies a partir de la recepció de la consulta establerta per la lletra b les Corts Generals es declaren afectades per la reforma, aquesta ha de seguir el procediment establert per l'article 223.

d) Una vegada ratificada la reforma per les Corts Generals, la Generalitat l'ha de sotmetre a referèndum.

2. Si la proposta de reforma no és aprovada pel Parlament o pel cos electoral, no pot ésser sotmesa novament al debat i la votació del Parlament fins que hagi transcorregut un any.

Article 223

La reforma de la resta dels títols

1. La reforma dels títols de l'Estatut no inclosos en l'article 222 s'ha d'ajustar al procediment següent:

a) La iniciativa de reforma correspon al Parlament, al Govern de la Generalitat i a les Corts Generals. Els ajuntaments i els titulars del dret de vot al Parlament poden proposar al Parlament que exerceixi la iniciativa de reforma en els termes establerts per l'article 222.1.a.

b) L'aprovació de la reforma requereix el vot favorable de les dues terceres parts dels membres del Parlament, l'aprovació de les Corts Generals per mitjà d'una llei orgànica i, finalment, el referèndum positiu dels electors.

c) Una vegada aprovada la proposta de reforma de l'Estatut, el Parlament l'ha de trametre al Congrés dels Diputats.

d) La proposta de reforma pot ésser sotmesa a un vot de ratificació del Congrés i del Senat d'acord amb el procediment que estableixen els reglaments parlamentaris respectius. El Parlament ha de nomenar una delegació per a presentar la proposta de reforma de l'Estatut davant el Congrés i el Senat. Si les Corts Generals ratifiquen la proposta de reforma de l'Estatut, es considera aprovada la llei orgànica corresponent.

e) Si no s'aplica el procediment establert per la lletra d, s'ha de constituir una comissió mixta paritària, formada per membres de la comissió competent del Congrés dels Diputats i una delegació del Parlament amb representació proporcional dels grups parlamentaris, per tal de formular de comú acord, i pel procediment que estableix el Reglament del Congrés dels Diputats, una proposta conjunta en el termini de dos mesos.

f) La tramitació de la proposta de reforma de l'Estatut al Senat ha de seguir un procediment anàleg a l'establert per la lletra e en els termes del Reglament del Senat. En aquest cas, la delegació del Parlament, amb les adaptacions corresponents, ha de constituir, conjuntament amb membres de la comissió competent del Senat, una comissió mixta paritària per tal de formular de comú acord una proposta conjunta.

g) Si la comissió mixta paritària no arriba a formular una proposta conjunta, la proposta de reforma de l'Estatut s'ha de tramitar d'acord amb el procediment ordinari establert pels respectius reglaments parlamentaris.

h) El Parlament, per la majoria absoluta dels seus membres, pot retirar les propostes de reforma que hagi aprovat en qualsevol moment de la tramitació a les Corts Generals abans que siguin aprovades de manera definitiva. La retirada de la proposta de reforma no comporta en cap cas l'aplicació del que estableix l'apartat 2.

i) L'aprovació de la reforma per les Corts Generals per mitjà d'una llei orgànica ha d'incloure l'autorització de l'Estat perquè la Generalitat convoqui en el termini màxim de sis mesos el referèndum a què fa referència la lletra b.

2. Si la proposta de reforma no és aprovada pel Parlament, per les Corts Generals o pel cos electoral, no pot ésser sotmesa novament al debat i la votació del Parlament fins que hagi transcorregut un any.

DISPOSICIÓ ADDICIONAL PRIMERA

Designació de senadors

1. Correspon al Parlament de designar els senadors que representen la Generalitat al Senat, en els termes que estableix una llei aprovada per la majoria absoluta del Ple del Parlament en una votació final sobre el conjunt del text. La designació s'ha de fer amb una convocatòria específica i en proporció al nombre de diputats de cada grup parlamentari.

2. El Parlament, per mitjà d'una llei aprovada en una votació final sobre el conjunt del text per majoria absoluta, ha d'adequar les normes relatives a l'elecció dels senadors a la reforma constitucional del Senat, en allò que hi correspongui.

DISPOSICIÓ ADDICIONAL SEGONA

Acords amb el Govern de l'Estat

Si l'Estatut estableix que la posició del Govern de la Generalitat és determinant per a conformar un acord amb el Govern de l'Estat i aquest no l'acull, el Govern de l'Estat ho ha de motivar davant la Comissió Bilateral Generalitat - Estat.

DISPOSICIÓ ADDICIONAL TERCERA

Inversions en infraestructures

1. La inversió de l'Estat a Catalunya en infraestructures, exclòs el Fons de compensació interterritorial, s'ha d'equiparar a la participació relativa del producte interior brut de Catalunya amb relació al producte interior brut de l'Estat per un període de set anys. Aquestes inversions poden emprar-se també per a l'alliberament de peatges o la construcció d'autovies alternatives.

2. A aquest fi, s'ha de constituir una comissió integrada per les administracions estatal, autonòmica i local.

DISPOSICIÓ ADDICIONAL QUARTA

Capacitat de finançament

1. La Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat - Generalitat ha d'elaborar els informes necessaris per a avaluar el compliment del que disposa l'article 201.4.

2. Els mecanismes que eventualment s'hagin d'establir per a complir el que disposa l'article 201.4 es poden aplicar gradualment fins a assolir l'objectiu.

DISPOSICIÓ ADDICIONAL CINQUENA

Revisió del règim especial de l'Aran

A partir de l'entrada en vigor d'aquest Estatut, en el termini de quatre anys s'ha de revisar i modificar el règim especial de l'Aran per a adaptar-lo, en el que calgui, al que estableix aquest Estatut.

DISPOSICIÓ ADDICIONAL SISENA

Administració ordinària

La Generalitat serà Administració ordinària de l'Estat a Catalunya en la mesura que li siguin transferides, mitjançant els instruments que corresponguin, les funcions executives que compleix l'Administració de l'Estat per mitjà dels seus òrgans territorials a Catalunya.

DISPOSICIÓ ADDICIONAL SETENA

Relació de tributs cedits

A l'efecte del que estableix l'article 203.2, en el moment de l'entrada en vigor d'aquest Estatut tenen la consideració de:

a) Tributs estatals cedits totalment:
Impost sobre successions i donacions.
Impost sobre el patrimoni.
Impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats.

Tributs sobre jocs d'atzar.
Impost sobre les vendes al detall de determinats hidrocarburs.

Impost sobre determinats mitjans de transport.

Impost sobre l'electricitat.
b) Tributs estatals cedits parcialment:
Impost sobre la renda de les persones físiques.
Impost sobre el valor afegit.
Impost sobre hidrocarburs.
Impost sobre les labors del tabac.
Impost sobre l'alcohol i begudes derivades.
Impost sobre la cervesa.
Impost sobre el vi i begudes fermentades.
Impost sobre els productes intermedis.

El contingut d'aquesta disposició es pot modificar per mitjà d'un acord entre el Govern de la Generalitat i el Govern de l'Estat, el qual l'ha de tramitar com a projecte de llei. A aquest efecte, la modificació d'aquesta disposició no es considera com a modificació de l'Estatut.

L'abast i les condicions de la cessió han d'ésser establerts per la Comissió Mixta a què fa referència l'article 210 que, en tot cas, l'ha de referir als rendiments a Catalunya. El Govern ha de tramitar l'acord de la Comissió com a projecte de llei.

DISPOSICIÓN ADICIONAL VUITENA*Cessió de l'impost sobre la renda de les persones físiques*

El primer projecte de llei de cessió d'impostos que s'aprovi a partir de l'entrada en vigor d'aquest Estatut ha de contenir, en aplicació de la disposició anterior, un percentatge de cessió de l'impost sobre la renda de les persones físiques del 50%.

Es considera com a produït al territori de la comunitat autònoma de Catalunya el rendiment cedit de l'impost sobre la renda de les persones físiques que correspongui als subjectes passius que hi tenen llur residència habitual.

Igualment, s'ha de proposar d'augmentar les competències normatives de la comunitat sobre el dit impost.

DISPOSICIÓN ADICIONAL NOVENA*Cessió de l'impost sobre hidrocarburs, de l'impost sobre les labors del tabac, de l'impost sobre l'alcohol i begudes derivades, de l'impost sobre la cervesa, de l'impost sobre el vi i begudes fermentades i de l'impost sobre productes intermedis*

El primer projecte de llei de cessió d'impostos que s'aprovi a partir de l'entrada en vigor d'aquest Estatut ha de contenir, en aplicació de la disposició addicional setena, un percentatge de cessió del 58% del rendiment dels impostos següents: l'impost sobre hidrocarburs, l'impost sobre les labors del tabac, l'impost sobre l'alcohol i begudes derivades, l'impost sobre la cervesa, l'impost sobre el vi i begudes fermentades i l'impost sobre productes intermedis. L'atribució a la comunitat autònoma de Catalunya es determina en funció dels índexs que en cada cas corresponen.

DISPOSICIÓN ADICIONAL DESENA*Cessió de l'impost sobre el valor afegit*

El primer projecte de llei de cessió d'impostos que s'aprovi a partir de l'entrada en vigor d'aquest Estatut ha de contenir, en aplicació de la disposició addicional setena, un percentatge de cessió del 50% del rendiment de l'impost sobre el valor afegit. L'atribució a la comunitat autònoma de Catalunya es determina en funció del consum en el seu territori.

DISPOSICIÓN ADICIONAL ONZENA*Capacitat normativa*

En el marc de les competències i de la normativa de la Unió Europea, l'Administració General de l'Estat ha de cedir competències normatives sobre l'impost sobre el valor afegit en les operacions efectuades en fase detallista als destinataris de les quals no tinguin la condició d'empresaris o professionals i en la tributació en fase detallista dels productes gravats pels impostos especials de fabricació.

DISPOSICIÓN ADICIONAL DOTZENA*Interpretació harmònica*

Les normes de la llei orgànica a què fa referència l'article 157.3 de la Constitució i les normes contingudes en aquest Estatut s'han d'interpretar harmònicament.

DISPOSICIÓN ADICIONAL TRETZENA*Fons propis i comuns amb altres territoris*

Els fons propis de Catalunya situats a l'Arxiu de la Corona d'Aragó i a l'Arxiu Reial de Barcelona s'integren en el sistema d'arxius de Catalunya. Per a la gestió eficaç de la resta de fons comuns amb altres territoris de la Corona d'Aragó, la Generalitat ha de col·laborar amb el Patronat de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, amb les altres comunitats autònomes que hi tenen fons compartits i amb l'Estat per mitjà dels mecanismes que s'estableixin de mutu acord.

DISPOSICIÓN ADICIONAL CATORZENA*Jocs i apostes*

El que disposa l'article 141.2 no és aplicable a la modificació de les modalitats dels jocs i apostes atribuïts, per a finalitats socials, a les organitzacions d'àmbit estatal, de caràcter social i sense finalitat de lucre, d'acord amb el que disposa la normativa aplicable a les dites organitzacions.

DISPOSICIÓN ADICIONAL QUINZENA*Transparència*

L'Estat, en compliment del principi de transparència, ha de publicar la liquidació provincial dels diversos programes de despesa pública a Catalunya.

DISPOSICIÓN TRANSITÒRIA PRIMERA*Adaptació de les lleis i les normes amb rang de llei*

1. Les lleis del Parlament i les normes amb rang de llei del Govern vigents en el moment de l'entrada en vigor d'aquest Estatut que eventualment puguin resultar incompatibles amb els drets reconeguts pel títol I mantenen la vigència per un termini màxim de dos anys, en el qual han d'ésser adaptades a la regulació establerta per aquest Estatut.

2. Els grups parlamentaris, els membres del Parlament, el Govern i el Síndic de Greuges, en el termini establert per l'apartat 1, poden sol·licitar dictamen al Consell de Garanties Estatutàries, en els termes establerts per llei, sobre la compatibilitat amb l'Estatut de les lleis del Parlament o de les normes amb rang de llei dictades pel Govern abans de l'entrada en vigor d'aquest. El dictamen no té valor vinculant i pot fer recomanacions al Parlament o al Govern per a modificar o derogar les normes que consideri incompatibles.

DISPOSICIÓN TRANSITÒRIA SEGONA*Vigència de disposicions transitòries anteriors*

Les disposicions transitòries tercera, quarta i sisena de la Llei orgànica 4/1979, del 18 de desembre, d'Estatut d'autonomia de Catalunya, mantenen, en el que correspon, la vigència com a regulació transitòria.

DISPOSICIÓN DEROGATÒRIA

Es deroga la Llei orgànica 4/1979, del 18 de desembre, d'Estatut d'autonomia de Catalunya.

DISPOSICIÓN FINAL PRIMERA*Aplicació dels preceptes del títol VI*

1. La Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat-Generalitat ha de concretar, en el termini de dos anys a partir de l'entrada en vigor d'aquest Estatut, l'aplicació dels preceptes del títol VI.

2. Els preceptes del títol VI es poden aplicar de manera gradual atenent llur viabilitat financera. En tot cas, aquesta aplicació ha d'ésser plenament efectiva en el termini de cinc anys a partir de l'entrada en vigor d'aquest Estatut.

DISPOSICIÓN FINAL SEGONA*L'Agència Tributària de Catalunya*

L'Agència Tributària de Catalunya, a què fa referència l'article 204, s'ha de crear per llei del Parlament, en el termini d'un any a partir de l'entrada en vigor d'aquest Estatut.

Les funcions que en aplicació d'aquest Estatut corresponguin a l'Agència Tributària de Catalunya han d'ésser exercides, fins que aquesta es constitueixi, pels òrgans que les acomplien fins aleshores.

DISPOSICIÓN FINAL TERCERA*Termini de creació de la Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat-Generalitat*

La Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat-Generalitat, que estableix l'article 210, s'ha de crear en el termini de sis mesos a partir de l'entrada en vigor d'aquest Estatut. Mentre no es constitueixi, la Comissió Mixta de Valoracions Estat-Generalitat n'assumeix les competències. La constitució de la Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat-Generalitat comporta l'extinció immediata de la Comissió Mixta de Valoracions Estat-Generalitat.

DISPOSICIÓN FINAL QUARTA*Relació d'entitats econòmiques i financeres*

La Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat-Generalitat, en el termini de sis mesos a partir de l'entrada en vigor d'aquest Estatut, ha de determinar la relació de les entitats a què fa referència l'article 182.

Per tant,

Mano a tots els espanyols, particulars i autoritats, que compleixin i facin complir la present Llei orgànica.

Madrid, 19 de juliol de 2006

JUAN CARLOS R.

JOSÉ LUIS RODRÍGUEZ ZAPATERO
Presidente del Gobierno

(06.187.147)

Segon fascicle

DECRÈT 306/2006, de 20 de junhsèga, peth quau se balhe publicitat ara Lei organica 6/2006, de 19 de junhsèga, de reforma der Estatut d'autonomia de Catalonha.

Eth *Butletin Oficiau der Estat* en data d'aué publique era Lei organica 6/2006, de 19 de junhsèga, de reforma der Estatut d'autonomia de Catalonha.

Pr'amor qu'aguesta Lei ei era norma institucionau basica de Catalonha,

DECRÈTI:

Article unic

Balhar publicitat en *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* ara Lei organica 6/2006, de 19 de junhsèga, de reforma der Estatut d'autonomia de Catalonha.

Barcelona, 20 de junhsèga de 2006

PASQUAL MARAGALL I MIRA

President dera Generalitat de Catalonha

LEI ORGANICA 6/2006, de 19 de junhsèga, de reforma der Estatut d'autonomia de Catalonha

JUAN CARLOS I, REI D'ESPAÑA

A toti es que veigatz e entenatz aquesta Lei organica.

Sapiatz: Qu'es Corts Generaus an aprovat, es ciutadans de Catalonha an ratificat en referendum e jo sancioni era Lei organica següenta.

Preambul

Catalonha s'a anat hèn ath long deth temps damb es aportacions d'energies de moltes generacions, de moltes tradicions e cultures, que i an trapat ua tèrra d'acuelhuda.

Eth pòble de Catalonha a mantengut ath long des sègles ua vocacion constanta d'autogovèrn, encarnada en institucions pròpies coma era Generalitat –que siguec creada en 1359 enes Corts de Cervèra– e en un ordenament juridic especific, remassat, entre d'outes recopilacions de normes, enes Constitucions e d'auti drets de Catalonha. Despús deth 1714, an estat diuèrsi es assagi de recuperacion des institucions d'autogovèrn. En aquest itinerari istoric constituïssen hites destacades, entre d'outes, era Mancomunitat de 1914, era recuperacion dera Generalitat damb er Estatut de 1932, eth restabliment dera Generalitat en 1997 e er Estatut de 1979, neishut damb era democràcia, era Constitucion de 1978 e er Estat des autonomies.

Era libertat collectiva de Catalonha tròbe enes institucions dera Generalitat eth nèxe damb ua istòria d'affirmacion e respècte des drets fundamentaus e des libertats publicas dera persona e des pòbles; ua istòria qu'es hemnes e es òmes de Catalonha vòlen prosseguir damb era finalitat de hèr possibla era bastida d'ua societat democratica e auançada, de benèster e progrès, solidària damb eth conjunt d'Espanha e incardinada a Euròpa.

Eth pòble catalan contunhe proclamant aué coma valors superiors dera sua vida collectiva era libertat, era justícia e era igualtat, e manifeste era sua volentat d'auançar per ua via de progrès, qu'assegure ua qualitat de vida digna entà toti es que viuen e treballen en Catalonha.

Es poders publics son ath servici der interès generau e des drets dera ciutadania, damb respècte peth principi dera subsidiarietat.

Ei per tot açò que, en tot seguir er esperit deth preambul der Estatut de 1979, aquest Estatut assumís que:

- Catalonha ei un país arric en territòris e gents, ua diuersitat que la definís e la enriquís des de hè sègles e la en.hortís entàs tempsi a vier.
- Catalonha ei ua comunitat de persones liures entà persones liures a on cadun pòt víuer e expressar identitats diuèrses, damb un decidit

comprimís comunitari basat en respècte pera dignitat de cadua des persones.

- Era aportacion de toti es ciutadans e ciutadanes a configurat ua societat integradora, damb er esfòrc coma valor e damb capacitat innovadora e emprenedora, uns valors que contunhen impulsant-ne eth progrès.

- Er autogovèrn de Catalonha se fundamente ena Constitucion, e tanben enes drets istorics deth pòble catalan, que, en encastre d'aquera, dan origen en aquest Estatut ath reconeishement d'ua posicion singulara dera Generalitat. Catalonha vò desvolopar era sua personalitat politica en encastre d'un estat que reconeish e respècte era diuersitat d'identitats des pòbles d'Espanha.

- Era tradicion civica e associativa de Catalonha a soslinhat tostemp era importància dera lengua e era cultura catalanes, des drets e es déuers, deth saber, dera formacion, dera coesion social, deth desenvolopament sostenible e dera igualtat de drets, e aué, especiaument, dera igualtat entre hemnes e òmes.

- Catalonha, per miei der Estat, participe ena bastida deth projècte politic dera Union Europèa, es valors e es objectius dera quau compartís.

- Catalonha, des dera sua tradicion umanista, refortilhe eth sòn comprimís damb toti es pòbles entà bastir un orde mondial pacific e just.

Eth Parlament de Catalonha, en tot recuèlher eth sentiment e era volentat dera ciutadania de Catalonha, a definit Catalonha coma nacion d'ua manèra àmpliament majoritària. Era Constitucion espanyhòla, en article dusau, reconeish era realitat nacionau de Catalonha coma nacionalitat.

En exercici deth dret inalienable de Catalonha ar autogovèrn, es parlamentaris catalans prepausen, era Comission Constitucionau deth Congrès des Deputats acòrde, es Corts Generaus apròven e eth pòble de Catalonha ratifique aguest Estatut.

TÍTOL PRELIMINAR

Article 1

Catalonha

Catalonha, coma nacionalitat, exercís eth sòn autogovèrn constituïda en comunitat autonòma cossent damb era Constitucion e damb aguest Estatut, qu'ei era sua norma institucionau basica.

Article 2

Era Generalitat

1. Era Generalitat ei eth sistèma institucionau en quau s'organize politicament er autogovèrn de Catalonha.

2. Era Generalitat ei compausada peth Parlament, era Presidència dera Generalitat, eth Govèrn e es autes institucions qu'establís eth capítol V deth títol II.

3. Es municipis, es vegueries, es comarques e es auti ens locaux qu'es leis determinen intègren tanben eth sistèma institucionau dera Generalitat, coma ens enes quaus aguesta s'organize territorialment, sense prejudici dera sua autonomia.

4. Es poders dera Generalitat emanen deth pòble de Catalonha e s'exercissen cossent damb çò qu'establiessen aguest Estatut e era Constitucion.

Article 3

Marc politic

1. Es relacions dera Generalitat damb er Estat se fonamenten en principi dera laietat institucionau mutuau e se regissen peth principi generau segontes eth quau era Generalitat ei Estat, peth principi d'autonomia, peth de bilateralitat e peth de multilateralitat.

2. Catalonha a en Estat espanyhòu e ena Union Europèa eth sòn espaci politic e geografic de referència e incorpòre es valors, es principis e es obligacions que deriven deth hèt de formar-ne part.

Article 4

Drets e principis rectors

1. Es poders publics de Catalonha an de promòir eth plen exercici des libertats e es drets que reconeishen aguest Estatut, era Constitucion, era Union Europèa, era Declaracion universau de drets umans, eth Convèni europèu entara proteccion des drets umans e es auti tractats e convènis internacionaus soscrits per Espanha que reconeishen e garantisen es drets e es libertats fundamentaus.

2. Es poders publics de Catalonha an de promòir es condicions entà qu'era libertat e era igualtat des individus e des grups siguen reaus

e efectives; an de facilitar era participacion de totes es persones ena vida politica, economica, culturau e sociu, e an de reconéisher eth dret des pòbles a conservar e desvolopar era sua identitat.

3. Es poders publics de Catalonha an de promòir es valors dera libertat, era democràcia, era igualtat, eth pluralisme, era patz, era justícia, era solidaritat, era coesion sociu, era equitat de genre e eth desvolopament sostenible.

Article 5

Es drets istorics

Er autogovèrn de Catalonha se fundamente tanben enes drets istorics deth pòble catalan, enes sues institucions seculares e ena tradicion juridica catalana, qu'aguest Estatut incorpòre e actualize ara empara der article 2, era disposicion transitòria dusau e d'auti precèptes dera Constitucion, des quaus derive eth reconeishement d'ua posicion singulara dera Generalitat en çò que hè ath dret civiu, era lengua, era cultura, era projeccion d'aguestes en encastre educatiu e eth sistèma institucionau en què s'organize era Generalitat.

Article 6

Era lengua pròpria e es lengües oficials

1. Era lengua pròpria de Catalonha ei eth catalan. Coma tau, eth catalan ei era lengua d'us normau e preferent des administracions publicques e des mieis de comunicacion publicques de Catalonha, e ei tanben era lengua normaument emplegada coma veiculara e d'aprenedissatge en ensenhament.

2. Eth catalan ei era lengua oficial de Catalonha. Tanben n'ei eth castelhan, qu'ei era lengua oficial der Estat espanyhòu. Totes es persones an eth dret d'usar es dues lengües oficials e es ciutadans de Catalonha an eth dret e déuer de coneisher-les. Es poders publics de Catalonha an d'establir es mesures de besonh entà facilitar er exercici d'aguesti drets e eth compliment d'aguest déuer. Cossent damb çò que dispause er article 32, non i pòt auer discriminacion per usatge de quinsevolha des dues lengües.

3. Era Generalitat e er Estat an d'emprèner es accions de besonh entath reconeishement dera oficialitat deth catalan ena Union Europèa e era presència e er emplec deth catalan enes organismes internacionaus e enes tractats internacionaus de contengut culturau o lingüistic.

4. Era Generalitat a de promòir era comunicacion e era cooperacion damb es autes comunitats e es auti territòris que compartissen patrimòni lingüistic damb Catalonha. Ad aguesti efèctes, era Generalitat e er Estat, segontes que correspongue, pòden soscriuer acòrds, tractats e d'auti mecanismes de collaboracion entara promocion e era difusion exteriora deth catalan.

5. Era lengua occitana, denominada *aranés* en Aran, ei era lengua pròpria d'aguest territòri e ei oficial en Catalonha, cossent damb çò qu'establiessen aguest Estatut e es leis de normalizacion lingüistica.

Article 7

Era condicion politica des catalans

1. Gaudissen dera condicion politica des catalans o ciutadans de Catalonha es ciutadans es-

panhòus qu'agen vesiatge administratiu en Catalonha. Es sòns drets politics s'exercissen cossent damb aguest Estatut e es leis.

2. Gaudissen, coma catalans, des drets politics definites per aguest Estatut es espanyhòus residents en estrangèr qu'an auut en Catalonha eth darrèr vesiatge administratiu, e tanben es sòns descendents que mantien aguesta ciutadania, s'atau ac solliciten, ena forma que determine era lei.

Article 8

Simbèus de Catalonha

1. Catalonha, definida coma nacionalitat en article 1, a coma simbèus nacionaus eth drapèu, era hèsta e er imne.

2. Eth drapèu de Catalonha ei eth tradicionau de quate barres vermelhes en hons auriò e a d'èster present en totes es bastisses publicques e enes actes oficials qu'agen lòc en Catalonha.

3. Era hèsta de Catalonha ei era Diada der Onze de Seteme.

4. Er imne de Catalonha ei *Els segadors*.

5. Eth Parlament a de regular es diuèrses expressions deth marc simbolic de Catalonha e n'a de fixar er orde protocollari.

6. Era proteccion juridica des simbèus de Catalonha ei era que correspon as auti simbèus der Estat.

Article 9

Eth territòri

Eth territòri de Catalonha ei eth que correspon as limits geografics e administratius dera Generalitat en moment dera entrada en vigor d'aguest Estatut.

Article 10

Eth caplòc

Eth caplòc de Catalonha ei era ciutat de Barcelona, qu'ei era sedença permanenta deth Parlament, dera Presidència dera Generalitat e deth Govèrn, sense prejudici qu'eth Parlament e eth Govèrn se poguen amassar en d'auti lòcs de Catalonha, cossent damb çò qu'establiessen, respectivament, eth Reglament deth Parlament e era lei.

Article 11

Aran

1. Eth pòble aranés exercís er autogovèrn mejançant aguest Estatut, eth Conselh Generau d'Aran e es autes institucions pròpies.

2. Es ciutadans de Catalonha e es sues institucions politiquas reconeishen Aran coma ua realitat occitana dotada d'identitat culturau, istorica, geografica e lingüistica, defenuda pes aranesi ath long des sègles. Aguest Estatut reconeish, empare e respècte aguesta singularitat e reconeish Aran coma entitat territorial singulara laguens de Catalonha, era quau ei objècte d'ua particulara proteccion per miei d'un regim juridic especiau.

Article 12

Es territòris damb ligams istorics, lingüistics e culturaus damb Catalonha

Era Generalitat a de promòir era comunicacion, er escambi culturau e era cooperacion damb es comunitats e es territòris, pertanents

o non ar Estat espanyòu, qu'an ligams istorics, lingüistics e culturaus damb Catalonha. Ad aguesti efèctes, era Generalitat e er Estat, segontes que correspongue, pòden soscriuer convènis, tractats e d'alti esturments de colaboracion en toti es encastres, que pòden inclúir era creacion d'organismes comuns.

Article 13

Es comunitats catalanes en exterior

Era Generalitat, enes tèrmes establits pera lei, a de fomentar es ligams sociaus, economics e culturaus damb es comunitats catalanes en exterior e les a de balhar era assisténcia que calgue. Damb aguesta finalitat, era Generalitat, segontes que correspongue, pòt formalizar acòrds de cooperacion damb es institucions publiques e privades des territòris e es païsi a on se trapan es comunitats catalanes en exterior e pòt sollicitar ar Estat era soscripcion de tractats internacionaus sus aguesta matèria.

Article 14

Eficàcia territoriau des normes

1. Es normes e es disposicions dera Generalitat e eth dret civiu de Catalonha an eficàcia territorial, sense prejudici des excepcions que se poguen establir en cada matèria e des situacions que s'agen de regir per estatut personau o per autes normes d'extraterritorialitat.

2. Es estrangèrs qu'adquirissen era nacionalitat espanyòla demoren sometuts ath dret civiu catalan en tant que mantenguen eth vesiatge administratiu en Catalonha, exceptat que manifesten era sua voluntat en contra.

TÍTOL I

Des drets, déuers e principis rectoris

CAPÍTOL I

Drets e déuers der encastre civiu e sociau

Article 15

Drets des persones

1. Es ciutadans de Catalonha son titulars des drets e es déuers reconeishuts pes normes a qué hè referéncia er article 4.1.

2. Totes es persones an dret a viúer damb dignitat, seguretat e autonomia, liures d'exploracion, de matractaments e de tota sòrta de discriminacion, e an dret ath liure desenvolopament dera sua personalitat e capacitat personau.

3. Es drets qu'aguest Estatut reconeish es ciutadans de Catalonha se pòden estièner a d'altres persones, enes tèrmes qu'establisson es leis.

Article 16

Drets en encastre des familhes

Totes es persones an dret, cossent damb es requisits establits pera lei, a recéber prestacions sociaus e ajudes publiques entà atier es cargues familhars.

Article 17

Drets des menors

Es menors an dret a recéber era atencion integrau de besonh entath desenvolopament dera sua personalitat e deth sòn benèster en contèxte familiar e sociau.

Article 18

Drets des persones granes

Es persones granes an dret a viúer damb dignitat, liures d'exploracion e de matractaments, sense que poguen èster discriminades pera sua edat.

Article 19

Drets des hemnes

1. Totes es hemnes an dret ath liure desenvolopament dera sua personalitat e capacitat personau, e a viúer damb dignitat, seguretat e autonomia, liures d'exploracion, matractaments e tota sòrta de discriminacion.

2. Es hemnes an dret a participar en condicions d'igualtat d'oportunitats damb es òmes en toti es encastres publics e privats.

Article 20

Dret a viúer damb dignitat eth procès dera mòrt

1. Totes es persones an dret a recéber un tractament apropiat deth dolor e cures palliatives integraus e a viúer damb dignitat eth procès dera sua mòrt.

2. Totes es persones an dret a expressar era sua voluntat d'ua manèra anticipada entà deishar constància des instruccions sus es intervencions e es tractaments medicaus que poguen recéber, qu'an d'èster respectades, enes tèrmes qu'establisson es leis, especiaument peth personau sanitari quan non siguen en condicions d'expressar personaument era sua voluntat.

Article 21

Drets e déuers en encastre dera educacion

1. Totes es persones an dret a ua educacion de qualitat e a accedir-i en condicions d'igualtat. Era Generalitat a d'establir un modèl educatiu d'interès public que garantisque aguesti drets.

2. Es mares e es pares an garantit, d'acòrd damb es principis establits per article 37.4, eth dret que les assistís entà qu'es sòns hilhs e hilhes receben era formacion religiosa e morau que sigue cossent damb es sues conviccions enes escoles de titularitat publica, enes quaus er ensenhament ei laïc.

3. Es centres docents privats pòden èster sostenguts damb hons publics cossent damb çò que determinen es leis, pr'amor de garantir es drets d'accès en condicions d'igualtat e ara qualitat der ensenhament.

4. Er ensenhament ei gratuít en totes es etapes obligatòries e enes auti nivèus que s'establisson per lei.

5. Totes es persones an dret ara formacion professionau e ara formacion permanenta, enes tèrmes qu'establisson es leis.

6. Totes es persones an dret a dispensar, enes tèrmes e es condicions qu'establisson es leis, d'ajudes publiques entà satisfèr es requeriments educatius e entà accedir en igualtat de condicions as nivèus educatius superiors, en foncion des sòns recorsi economics, aptituds e preferéncias.

7. Es persones damb besonhs educatius especiaus an dret a recéber eth supòrt de besonh que les permete d'accedir ath sistèma educatiu, cossent damb çò qu'establisson es leis.

8. Es membres dera comunitat educativa an dret a participar enes ahèrs escolars e universitaris enes tèrmes qu'establisson es leis.

Article 22

Drets e déuers en encastre culturau

1. Totes es persones an dret a accedir en condicions d'igualtat ara cultura, ath desenvolopament des sues capacitats creatives individuaus e collectives.

2. Totes es persones an eth déuer de respectar e preservar eth patrimòni culturau.

Article 23

Drets en encastre dera salut

1. Totes es persones an dret a accedir en condicions d'igualtat e gratuít as servicis sanitaris de responsabilitat publica, enes tèrmes qu'establisson es leis.

2. Es usatgèrs dera sanitat publica an dret ath respècte des sues preferéncias en çò que tanh ara eleccion de mètge o metgessa e de centre sanitari, enes tèrmes e es condicions qu'establisson es leis.

3. Totes es persones, en çò que hè as servicis sanitaris publics e privats, an dret a èster informades sus es servicis a qué pòden accedir e es requisits de besonh entà hèr-les a servir; sus es tractaments medicaus e es sòns riscos abans d'aplicar-les-ac a dar eth consentiment entà quinsevolha intervencion; a accedir ara istòria clinica pròpria, e ara confidencialitat des dades relatives ara salut pròpria, enes tèrmes qu'establisson es leis.

Article 24

Drets en encastre des servicis sociaus

1. Totes es persones an dret a accedir en condicions d'igualtat as prestacions deth hilat de servicis sociaus de responsabilitat publica, a èster informades sus aqueres prestacions e a dar eth consentiment entà quinsevolha actuacion que les afècte personaument, enes tèrmes qu'establisson es leis.

2. Es persones damb besonhs especiaus, entà mantier era autonomia personau enes activitats dera vida vidanta, an dret a recéber era atencion adequada ara sua situacion, cossent damb es condicions que legaument s'establisson.

3. Es persones o es familhes que se trapan en situacion de praubesa an dret a accedir a ua renda garantida de ciutadania que les assegure es minims d'ua vida digna, cossent damb es condicions que legaument s'establisson.

4. Es organizacions deth tresau sector sociau an dret a complir es sues foncions enes encastres dera participacion e era colaboracion sociaus.

Article 25

Drets en encastre laborau

1. Es treballadors an dret a formar-se e promòir-se professionalment e a accedir de franc as servicis publics d'aucupacion.

2. Es persones excluides deth mercat de treball perquè non an podut accedir-i o reinserir-s'i e que non dispausen de mieis de subsisténcia pròpris an dret a percéber prestacions e recorsi non contributius de caractèr palliatiu, enes tèrmes qu'establisson es leis.

3. Toti es treballadors an dret a complir es prètzhèts laboraus e professionaus en condicions de garantia entara salut, era seguretat e era dignitat des persones.

4. Es treballadors, o es sòns representants, an dret ara informacion, era consulta e era participacion enes empreses.

5. Es organitzacions sindicals e empresariaus an dret a complir es sues funcions enes encastres dera concertacion social, era participacion e era colaboracion social.

Article 26

Drets en encastre der abitatge

Es persones que non dispausen des recorsi suficients an dret a accedir a un abitatge digne, e entad aquerò es poders publics an d'establir per lei un sistèma de mesures que garantisque aquest dret, damb es condicions que determinen es leis.

Article 27

Drets e déuers en çò que hè ath miei ambient

1. Totes es persones an dret a viuer en un miei equilibrat, sostenible e respectuós damb era salut, cossent damb es estandards e es nivèus de proteccion que determinen es leis. Tanben an dret a gaudir des recorsi naturaus e deth paisatge en condicions d'igualtat, e an eth déuer de hèrne un us responsable e evitar-ne eth desaprofitement.

2. Totes es persones an dret ara proteccion dauant des diuèrses formes de contaminacion, cossent damb es estandards e es nivèus que determinen es leis. Tanben an eth déuer de colaborar ena conservacion deth patrimòni naturau e enes actuacions que tendisquen a eliminar es diuèrses formes de contaminacion, damb er objectiu de mantier-lo e conservar-lo entàs generacions futures.

3. Totes es persones an dret a accedir ara informacion mieiambientau de qué dispausen es poders publics. Eth dret d'informacion sonque pòt èster limitat per rasons d'orde public justificades, enes tèrmes qu'establisson es leis.

Article 28

Drets des consumidors e usuaris

1. Es persones, ena sua condicion de consumidores e usatgèrs de bens e de servicis, an dret ara proteccion dera sua salut e seguretat. Tanben an dret a ua informacion vertadera e entenedora sus es caracteristiques e es prètzis des productes e des servicis, a un regim de garanties des productes adquirits e des subministraments contractats e ara proteccion des sòns interèssi economics dauant de conductes abusives, negligentes o fraudulentas.

2. Es consumidores e usatgèrs an dret a èster informats e a participar, dirèctament o per miei des sòns representants, en çò que hè as administracions publicas de Catalonha, enes tèrmes qu'establisson es leis.

CAPÍTOL II

Drets en encastre politic e dera Administracion

Article 29

Dret de participacion

1. Es ciutadans de Catalonha an dret a participar en condicions d'igualtat enes ahèrs publics de Catalonha, de forma dirècta o ben per miei de representants, enes suposicions e enes tèrmes qu'establisson aquest Estatut e es leis.

2. Es ciutadans de Catalonha an dret a escuelher es sòns representants enes organs politics

representatius e a presentar-s'i coma candidats, cossent damb es condicions e es requisits qu'establisson es leis.

3. Es ciutadans de Catalonha an dret a promòir e a presentar iniciatives legislatives en Parlament, enes tèrmes qu'establisson aquest Estatut e es leis.

4. Es ciutadans de Catalonha an dret a participar, dirèctament o per miei d'entitats associatives, en procès d'elaboracion des leis deth Parlament, mejançant es procediments qu'establisque eth Reglament deth Parlament.

5. Totes es persones an dret a dirigir peticions e a plantejar queishes, ena forma e damb es efèctes qu'establisson es leis, as institucions e ara Administracion dera Generalitat, e tanben as ens locals de Catalonha, en matèries des competències respectives. Era lei a d'establir es condicions d'exercici e es efèctes d'aquest dret e es obligacions des institucions receptors.

6. Es ciutadans de Catalonha an dret a promòir era convocatòria de consultes populars pera Generalitat e es ajuntaments, en matèria des competències respectives, ena forma e damb es condicions qu'es leis establisson.

Article 30

Drets d'accès as servicis publics e a ua bona Administracion

1. Totes es persones an dret a accedir en condicions d'igualtat as servicis publics e as servicis economics d'interès generau. Es administracions publicas an de fixar es condicions d'accès e es estandards de qualitat d'aguesti servicis, damb independència deth regim dera sua prestacion.

2. Totes es persones an dret a èster tractades pes poders publics de Catalonha, en aqueri ahèrs que les afècten, de forma imparcial e objectiva, e qu'era actuacion des poders publics sigue proporcionada as finalitats que la justifiquen.

3. Es leis an de regular es condicions d'exercici e es garanties des drets a qué hè referència es apartats 1 e 2 e an de determinar es casi en qué es administracions

publicas de Catalonha e es servicis publics que ne depenen an d'adoptar ua carta de drets des usatgèrs e d'obligacions des prestadors.

Article 31

Dret ara proteccion des dades personaus

Totes es persones an dret ara proteccion des dades personaus contingudes enes fichèrs que son competència dera Generalitat e an dret a accedir-i, examinar-les e obtier-ne era correccion. Ua autoritat independenta, designada peth Parlament, a de velhar tà qu'aguesti drets siguen respectadi enes tèrmes qu'establisson es leis.

CAPÍTOL III

Drets e déuers lingüistics

Article 32

Drets e déuers de coneishement e us des lengües

Totes es persones an dret a non èster discriminades per rasons lingüistiques. Es actes juridics hèti en quinsevolha des dues lengües ofi-

ciaus an, en çò que hè ara lengua, validesa e eficàcia plees.

Article 33

Drets lingüistics dauant es administracions publicas e es institucions estataus

1. Es ciutadans an eth dret d'opcion lingüistica. Enes relacions damb es institucions, es organitzacions e es administracions publicas en Catalonha, totes es persones an dret a emplegar era lengua oficiala qu'escuelhen. Aquest dret obligue as institucions, organitzacions e administracions publicas, incluida era Administracion electorau en Catalonha, e, en generau, as entitats privades que ne depenen quan exercissen funcions publicas.

2. Totes es persones, enes relacions damb era Administracion de justícia, eth Ministèri Fiscu, eth notariat e es registres publics, an dret a usar era lengua oficiala qu'escuelhen en totes es actuacions judiciais, notariaus e registraus, e a receber tota era documentacion oficiala emetuda en Catalonha ena lengua sollicitada, sense que poguen patir indefenson ne retards indeguts per rason dera lengua emplegada, ne se les pogue exigir cap sòrta de traduccion.

3. Entà garantir eth dret d'opcion lingüistica, es jutges e es magistrats, es fiscaus, es notaris, es registradors dera propietat e mercantils, es encargats deth Registre Ciuil e eth personau ath servici dera Administracion de justícia, entà balhar es sòns servicis en Catalonha, an d'acreditar, ena forma qu'establisson es leis, qu'an un nivèu de coneishement adequat e sufficient des lengües oficials, que les hè aptes entà complir es funcions pròpies deth sòn cargue o deth sòn lòc de treball.

4. Entà garantir eth dret d'opcion lingüistica, era Administracion der Estat plaçada en Catalonha a d'acreditar qu'eth personau ath sòn servici a un nivèu de coneishement adequat e sufficient des dues lengües oficials, que lo hè apte entà complir es funcions pròpies deth sòn lòc de treball.

5. Es ciutadans de Catalonha an eth dret de relacionar-se per escrit en catalan damb es organs constituicionaus e damb es organs jurisdiccionaus d'encastre estatau, cossent damb eth procediment establìt pera legislacion corresponenta. Aquestes institucions an d'atier e an de tramitar es escrits presentats en catalan, qu'an, en tot cas, plea eficacia juridica.

Article 34

Drets lingüistics des consumadors e usatgèrs

Totes es persones an dret a èster atengudes oraument e per escrit ena lengua oficiala qu'escuelhen ena sua condicion d'usatgèrs o consumidores de bens, productes e servicis. Es entitats, es empreses e es establiments dubèrts ath public en Catalonha an d'èster subjèctes ath déuer de disponibilitat lingüistica enes tèrmes qu'establisson es leis.

Article 35

Drets lingüistics en encastre der ensenhament

1. Totes es persones an dret a receber er ensenhament en catalan, cossent damb çò qu'establìs aquest Estatut. Eth catalan s'a d'emplegar normaument coma lengua veiculara e d'aprene-

dissatge en ensenhament universitari e en non universitari.

2. Es alumnes an dret a recèber er ensenhament en catalan en ensenhament non universitari. Tanben an eth dret e eth déuer de conèisher damb suficiència orau e escrita eth catalan e eth castelhan en acabar er ensenhament obligatòri, sigue quina sigue era sua lengua abituau en incorporar-se ar ensenhament. Er ensenhament deth catalan e deth castelhan an d'auer ua presència adequada enes plans d'estudis.

3. Es alumnes an dret a non èter desseparats en centres ne en grops classe diferents per rason dera sua lengua abituau.

4. Es alumnes que s'incorpòren mès tard dera edat corresponenta ath sistèma escolar de Catalonha gaudissen deth dret a recèber un supòrt lingüístic especiau s'era manca de comprension les dificulte de seguir damb normalitat er ensenhament.

5. Eth professorat e er alumnat des centres universitaris an dret a expressar-se, oraument e per escrit, ena lengua oficiau qu'escuelhen.

Article 36

Drets en çò que hè ar aranés

1. En Aran totes es persones an eth dret de conèisher e emplegar er aranés e d'èter atengudes oraument e per escrit en aranés enes sues relacions damb es administracions publiques e damb es entitats publiques e privades que ne depenen.

2. Es ciutadans d'Aran an eth dret d'emplegar er aranés enes sues relacions damb era Generalitat.

3. S'an de determinar per lei es auti drets e déuers lingüístics en çò que tanh ar aranés.

CAPÍTOL IV

Garanties des drets estatutaris

Article 37

Disposicions generaus

1. Es drets que reconeishen es capítols I, II e III d'aguest títol vinculen toti es poders publics de Catalonha e, cossent damb era natura de cada dret, es particulars. Es disposicions que dicten es poders publics de Catalonha an de respectar aguesti drets e s'an d'interpretar e aplicar en sentit mès afavoridor entara sua plea efectivitat.

Es drets que reconeishen es articles 32 e 33 tanben vinculen era Administracion generau der Estat en Catalonha.

2. Eth Parlament a d'aprovar per lei era Carta des drets e es déuers des ciutadans de Catalonha. Es disposicions d'aguest article relatives as drets que reconeishen es capítols I, II e III d'aguest títol s'apliquen tanben as drets reconeishuts pera nomenada Carta.

3. Era regulacion essenciau e eth desenvolopament dirècte des drets reconeishuts pes capítols I, II e III d'aguest títol s'an de hèr per lei deth Parlament.

4. Es drets e es principis d'aguest títol non compòrten ua alteracion deth regim de distribucion de competéncias ne era creacion de títols competenciaus nauí o era modificacion des que ja existissen. Cap des disposicions d'aguest títol non pòt èter desplegada, aplicada o inter-

pretada de manèra que redusisque o limite es drets fundamentaus que reconeishen era Constitucion e es tractats e es acòrds internacionaus ratificats per Espanha.

Article 38

Tutèla

1. Eth Conselh de Garanties Estatutàries tutèla es drets que reconeishen es capítols I, II e III d'aguest títol e era Carta des drets e es déuers des ciutadans de Catalonha, cossent damb çò qu'establís er article 76.2.b e c.

2. Es actes que vulnèren es drets reconeishuts pes capítols I, II e III d'aguest títol e pera Carta des drets e es déuers des ciutadans de Catalonha son objècte de recors dauant eth Tribunal Superior de Justícia de Catalonha, cossent damb es procediments qu'establiessen es leis.

CAPÍTOL V

Principis rectors

Article 39

Disposicions generaus

1. Es poders publics de Catalonha an d'orientar es politiquas publiques cossent damb es principis rectors qu'establiessen era Constitucion e aguest Estatut. En exercici des sues competéncias, es poders publics de Catalonha an de promòir e adoptar es mesures de besonh entà garantir-ne era eficàcia plea.

2. Eth reconeishement, eth respècte e era proteccion des principis rectors informen era legislacion positiva, era practica judiciu e era actuacion des poders publics.

3. Es principis rectors son exigibles dauant era jurisdiccion, cossent damb çò que determinen es leis e es autas disposicions que les despleguen.

Article 40

Proteccion des persones e des familhes

1. Es poders publics an d'auer coma objectiu era mielhora dera qualitat de vida de totes es persones.

2. Es poders publics an de garantir era proteccion juridica, economica e sociala des diuerses modalitats de familia que regulen es leis, coma estructura basica e factor de coesion sociala e coma prumèr nuclèu de convivència des persones. Tanben, an de promòir es mesures economicas e normatives de supòrt as familhes adreçades entà garantir era conciliacion dera vida laborau e familiara e er auer descendència, damb ua atencion especiau as familhes nombroses.

3. Es poders publics an de garantir era proteccion dera mainadèra, especiaument contra tota forma d'exploitacion, d'abandonament, de mautractament o crudeltat e dera praubesa e es sòns efèctes. En totes es actuacions amiades a tèrme pes poders publics o per institucions privades er interès superior deth mainatge a d'èter prioritari.

4. Es poders publics an de promòir politiquas publiques qu'afavorisquen era emancipacion des joeni, en tot facilitar-les er accés ath mon laborau e ar abitatge entà que poguen desenvolopar eth sòn pròpri projecte de vida e

participar ena igualtat de drets e déuers ena vida sociala e culturau.

5. Es poders publics an de garantir era proteccion juridica des persones damb discapacitats e n'an de promòir era integracion sociala, economica e laborau. Tanben an d'adoptar es mesures de besonh entà suplir o complementar eth supòrt deth sòn entorn familiar dirècte.

6. Es poders publics an de garantir era proteccion des persones granes entà que poguen portar ua vida digna e independenta e participar ena vida sociala e culturau. Tanben an de sajar era plea integracion des persones granes ena societat per miei de politiquas publiques basades en principi de solidaritat intergeneracionau.

7. Es poders publics an de promòir era igualtat des diuerses unions establides de parella, en tot tier en compte es sues caracteristiques, damb independència dera orientacion sexuau des sòns membres. Era lei a de regular aguestes unions e d'aves formes de convivència e es sòns efèctes.

8. Es poders publics an de promòir era igualtat de totes es persones damb independència der origen, era nacionalitat, eth sèxe, era raça, era religion, era condicion sociala o era orientacion sexuau, e tanben an de promòir era eradicacion deth racisme, der antisemitisme, dera xenofòbia, dera omofòbia e de quinevolha auta expression qu'atempte contra era igualtat e era dignitat des persones.

Article 41

Perspectiva de genre

1. Es poders publics an de garantir eth compliment deth principi d'igualtat d'oportunitats enter hemnes e òmes en accés ara ocupacion, ena formacion, ena promocion professionau, enes condicions de treball, incluidada era retribucion, e en totes es autas situacions, e tanben an de garantir qu'es hemnes non si guen discriminades per causa d'embaràs o de maternitat.

2. Es poders publics an de garantir era transversalitat ena incorporacion dera perspectiva de genre e des hemnes en totes es politiquas publiques entà artèñher era igualtat reau e efectiva e era paritat entre hemnes e òmes.

3. Es politiquas publiques an de garantir que s'afrenten de manèra integrau totes es formes de violència contra es hemnes e es actes de caràcter sexista e discriminatòri; an de fomentar eth reconeishement deth papèr des hemnes enes encastes culturau, istoric, sociala e economic, e an de promòir era participacion des grops e es associacions de hemnes ena elaboracion e era avaloracion d'aguestes politiquas.

4. Es poders publics an de reconèisher e tier en compte eth valor economic deth treball de suenh e atencion en encastre domestic e familiar ena fixacion des sues politiquas economicas e socialas.

5. Es poders publics, en encastre des sues competéncias, e enes supausats qu'establís era lei, an de velhar entà qu'era liure decision dera hemna sigue determinanta en toti es casí que'n poguen afectar era dignitat, era integritat e eth benèster fisic e mentau, particularament en çò que tanh ath pròpri còs e ara sua salut reproductiva e sexuau.

Article 42

Coesion e benèster sociaus

1. Es poders publics an de promòir polítiques publiques que fomenten era coesion sociu e que garantisquen un sistèma de servicis sociaus, de titularitat publica e concertada, adequat as indicadors economics e sociaus de Catalonha.

2. Es poders publics an de velhar pera plea integracion sociu, economica e laborau des persones e des collectius damb mès besonh de proteccion, especiaument aqueri que se trapen en situacion de praubesa e de risc d'exclusion sociu.

3. Es poders publics an de velhar pera dignitat, era seguretat e era proteccion integrau des persones, especiaument des mès vulnerables.

4. Es poders publics an de garantir era qualitat deth servici e era gratuïtat dera assistència sanitària publica enes tèrmes qu'establís era lei.

5. Es poders publics an de promòir polítiques preventives e comunitàries e an de garantir era qualitat deth servici e era gratuïtat des servicis sociaus qu'es leis determinen coma basics.

6. Es poders publics an d'emprèner es accions de besonh entà establir un regim d'acuelhement des persones immigrades e an de promòir es polítiques que garantisquen eth reconeixement e era efectivitat des drets e deüers des persones immigrades, era igualtat d'oportunitats, es prestacions e es ajudes que ne permeten era plea acomodacion sociu e economica e era participacion enes ahèrs publics.

7. Es poders publics an de velhar pera convivència sociu, culturau e religiosa enter totes es persones en Catalonha e peth respècte ara diversitat de credences e conviccions etiques e filosofiques des persones, e an de fomentar es relacions interculturals per miei der impuls e era creacion d'encastres de coneishement recipròc, dialòg e mediacion. Tanben an de garantir eth reconeixement dera cultura deth pòble gitano coma salvaguarda dera realitat istorica d'aguest pòble.

Article 43

Foment dera participacion

1. Es poders publics an de promòir era participacion sociu ena elaboracion, era prestacion e era avaloracion des polítiques publiques, e tanben era participacion individuau e associativa enes encastres civic, sociu, culturau, economic e politic damb plen respècte as principis de pluralisme, liura iniciativa e autonomia.

2. Es poders publics an de facilitar era participacion e era representacion ciutadan e polítiques, damb ua atencion especial as airaus mens poblats deth territòri.

3. Es poders publics an de sajar qu'es campanhes institucionals que s'organizen pr'amor des procès electorals agen coma finalitat era de promòir era participacion ciutadana e qu'es electors reciben des mieis de comunicacion ua informacion vertadera, objectiva, neutra e respectuosa deth pluralisme politic sus es candidatures que concorren enes procès electorals.

Article 44

Educacion, recèrca e cultura

1. Es poders publics an de garantir era qualitat deth sistèma d'ensenhament e an d'impulsar

ua formacion umana, scientifica e tecnica der alumnat basada enes valors sociaus d'igualtat, solidaritat, libertat, pluralisme, responsabilitat civica e d'aves que fundamenten era convivència democratica.

2. Es poders publics an de promòir eth coneishement suficient d'ua tresau lengua en acabar er ensenhament obligatòri.

3. Es poders publics an de promòir e an d'impulsar era implicacion e era participacion dera familia ena educacion des hilhs e hilhes, en encastre dera comunitat educativa, e an de facilitar e promòir er accés as activitats d'educacion en lèser.

4. Es poders publics an de fomentar era investigacion e era recèrca scientifica de qualitat, era creativitat artistica e era conservacion e era difusion deth patrimoni culturau de Catalonha.

5. Es poders publics an d'emprèner es accions de besonh entà facilitar a totes es persones er accés ara cultura, as bens e as servicis culturals e ath patrimoni culturau, arqueologic, istoric, industriu e artistic de Catalonha.

Article 45

Encastre socioeconomic

1. Es poders publics an d'adoptar es mesures que calguen entà promòir eth progrés sociu de Catalonha e des sòns ciutadans, basats enes principis dera solidaritat, era coesion, eth desenvolupament sostenible e era igualtat d'oportunitats.

2. Es poders publics an de promòir ua distribucion dera renda personau e territorialu mès equitativa en encastre d'un sistèma catalan deth benèster.

3. Es poders publics an d'adoptar es mesures de besonh entà garantir es drets laborals e sindicals des treballadors, an d'impulsar e n'an de promòir era participacion enes empreses e es polítiques d'ocupacion plea, de foment dera estabilitat laborau, de formacion des persones treballadores, de prevencion de riscos laborals, de seguretat e d'igièna en treball, de creacion d'ues condicions dignes en lòc de treball, de non-discriminacion per rason de genre e de garantia deth repòs de besonh e des vacances retribuïdes.

4. Era Generalitat a de promòir era creacion d'un espaci catalan de relacions laborals establert en foncion dera realitat productiva e empresariau especifica de Catalonha e des sòns agents sociaus, en quau an d'èster representades es organizacions sindicals e empresarias e era Administracion dera Generalitat. En aguest encastre, es poders publics an de fomentar ua practica pròpria de dialòg sociu, de concertacion, de negociacion collectiva, de resolucio extrajudiciu de conflictes laborals e de participacion en desenvolupament e era melhora deth hilat productiu.

5. Era Generalitat a d'afavorir eth desenvolupament dera activitat empresariau e er esperit emprendedor en tot tier en compde era responsabilitat sociu dera empresa, era liura iniciativa e es condicions de competència, e a de protegir escaivament era economia productiva, era activitat des emprendors autonòms e era des empreses petites e mejanes. Era Generalitat a

de fomentar era accion des cooperatives e des societats laborals e a d'estimular es iniciatives dera economia sociu.

6. Es organizacions sindicals e empresarias an de participar ena definicion des polítiques publiques que les afècten. Era Generalitat a de promòir era mediacion e er arbitratge entara resolucio des conflictes d'interèssi entre es dièrsi agents sociaus.

7. Es organizacions professionals e es corporacions de dret public representatives d'interèssi economic e professional e es entitats associatives deth tresau sector an d'èster consultades ena definicion des polítiques que les afècten.

8. Era Generalitat, en consideracion as foncions sociu, culturau e de promocion economica que complissen es caishes d'estauvis, a de protegir era autonomia institucionau e a de promòir era contribucio sociu d'aguestes entitats as estratègies economicas e sociaus des dièrsi territòris de Catalonha.

Article 46

Miei ambient, desenvolupament sostenible e equilibri territorialu

1. Es poders publics an de velhar pera proteccion deth miei ambient per miei dera adopcion de polítiques publiques basades en desenvolupament sostenible e era solidaritat collectiva e intergeneracionau.

2. Es polítiques mieiambientals an de dirigir-se escaivament ara reduccion des dièrses formes de contaminacion, era fixacion d'estandards e de nivèus minims de proteccion, era articulacion de mesures correctives der impacte ambientau, er emplec racionau des recorsi naturals, era prevencion e eth contròtle dera erosion e des activitats qu'altèren eth regim atmosferic e climatic, e eth respècte as principis de preservacion deth miei, conservacion des recorsi naturals, responsabilitat, fiscalitat ecologica e reciclatge e reutilizacion des bens e des productes.

3. Es poders publics an de hèr efectives es condicions entara preservacion dera natura e dera biodiversitat, an de promòir era integracion d'objectius ambientals as polítiques sectorials e an d'establir es condicions que permeten a totes es persones eth gaudiment deth patrimoni naturau e paisatgistic.

4. Es poders publics an de velhar pera coesion economica e territorialu en tot aplicar polítiques qu'asseguren un tractament escaivau des parçans de montanha, era proteccion deth paisatge, era defensa deth litorau, eth foment des activitats agràries dera cria de bestiar e silvicolè e ua distribucio equilibrada e territòri des dièrsi sectors productius, es servicis d'interès generau e es hilats de comunicacion.

5. Es poders publics an de facilitar as ciutadans era informacion mieiambientau e an de fomentar era educacion enes valors dera preservacion e dera melhora deth miei ambient coma patrimoni comun.

Article 47

Abitatge

Es poders publics an de facilitar er accés ara abitatge mejançant era generacion de sòu e era

promoció d'habitatge públic e d'habitatge protegit, damb ua atenció especial pes joeni e es collectius damb mès besonhs.

Article 48

Mobilitat e seguretat viària

1. Es poders públics an de promòir polítiques de transport e de comunicacion, basades en criteris de sostenibilitat, que fomenten er usatge deth transport públic e era mielhora dera mobilitat e garantisquen era accessibilitat entàs persones damb mobilitat reducida.

2. Es poders públics an d'impulsar, d'ua manera prioritària, es mesures destinades ar increment dera seguretat viària e ara disminució des accidents de transit, damb ua incidència especial ena prevenció, era educació viària e era atenció as víctimes.

Article 49

Protecció des consumadors e usatgers

1. Es poders públics an de garantir era protecció dera salut, era seguretat e era defensa des drets e es interessis legítims des consumadors e usatgers.

2. Es poders públics an de garantir era existència d'esturments de mediació e arbitratge en matèria de consum, n'an de promòir eth coneixement e er emplec e an de dar suport as organitzacions de consumadors e usatgers.

Article 50

Foment e difusió deth catalan

1. Es poders públics an de protegir eth catalan en toti es encastres e sectors e n'an de fomentar er usatge, era difusió e eth coneixement. Agustí principis tanben s'an d'aplicar respècte ar aranés.

2. Eth Govèrn, es universitats e es institucions d'ensenhament superior, en encastre des competències respectives, an d'adoptar es mesures pertinentes entà garantir er usatge deth catalan en toti es encastres des activitats docentes, non docentes e de recèrca.

3. Es polítiques de foment deth catalan s'an d'estièner ath conjunt der Estat, ara Union Europèa e ara rèsta deth mon.

4. Es poders públics an de promòir qu'es dades que figuren en etiquetatge, en embalatge e enes instruccions d'us des productes distribuïts en Catalonha consten tanben en catalan.

5. Era Generalitat, era Administració locau e es autes corporacions públiques de Catalonha, es institucions e es empreses que ne depenen e es concessionaris des sòns servicis an d'emplegar eth catalan enes sues actuacions intèrnes e ena relació enter eri. Tanben l'an d'emplegar enes comunicacions e es notificacions dirigides a persones físiques o jurídiques residents en Catalonha, sense perjudici deth dret des ciutadans a recebre-les en castelhan s'ac demanen.

6. Es poders públics an de garantir er emplec dera lengua de signes catalana e es condicions que permeten d'arténher era igualtat des persones damb sordèra qu'òpten per aguesta lengua, qu'a d'èster objecte d'ensenhament, protecció e respècte.

7. Er Estat, cossent damb çò que dispause era Constitució, a de dar suport ara aplicació des

principis qu'establís aguest article. S'an d'establir es esturments de coordinació e, s'ei de besonh, d'actuació conjunta entà que siguen mès efectius.

Article 51

Cooperació ath foment dera patz e cooperació ath desenvolupament

1. Era Generalitat a de promòir era cultura dera patz e accions de foment dera patz en mon.

2. Era Generalitat a de promòir accions e polítiques de cooperació ath desenvolupament des pòbles e a d'establir programes d'ajuda umanitària d'emergència.

Article 52

Mieis de comunicació social

1. Correspon as poders públics de promòir es condicions entà garantir eth dret ara informació e a recebre des mieis de comunicació ua informació vertadera e uns continguts que respècten era dignitat des persones e eth pluralisme polític, social, cultural e religiós. En cas des mieis de comunicació de titularitat pública era informació tanben a d'èster neutra.

2. Es poders públics an de promòir es condicions entà garantir er accés sense discriminacions as servicis audiovisuals en encastre de Catalonha.

Article 53

Accés as tecnologies dera informació e dera comunicació

1. Es poders públics an de facilitar eth coneixement dera societat dera informació e an d'impulsar er accés ara comunicació e as tecnologies dera informació, en condicions d'igualtat, en toti es encastres dera vida social, includit eth laborau; an de fomentar qu'aguestes tecnologies se meten ath servici des persones e non afècten negativament as sòns drets, e an de garantir era prestació de servicis per miei des nomenades tecnologies, cossent damb es principis d'universalitat, continuïtat e actualització.

2. Era Generalitat a de promòir era formació, era recèrca e era innovació tecnològiques entà qu'es oportunitats de progrès qu'aufri era societat deth coneixement e dera informació contribuïsqen ara mielhora deth benèster e dera coesió social.

Article 54

Memòria istorica

1. Era Generalitat e es auti poders públics an de velhar peth coneixement e eth manteniment dera memòria istorica de Catalonha coma patrimoni collectiu que testimònia era resistència e era luta pes drets e es libertats democràtiques. Entad açò, an d'adoptar es iniciatives institucionals de besonh entath reconeixement e era rehabilitació de toti es ciutadans qu'an patit persecució pr'amor dera defensa dera democràcia e er autogovèrn de Catalonha.

2. Era Generalitat a de velhar entà qu'era memòria istorica se convertisque en símbeu permanent dera tolerància, dera dignitat des valors democràtics, deth refús des totalitarismes e deth reconeixement de totes es persones qu'an patit persecució pr'amor des sues opcions personaus, ideològiques o de consciència.

TÍTOL II

Des institucions

CAPÍTOL I

Eth Parlament

Article 55

Disposicions generaus

1. Eth Parlament represente ath pòble de Catalonha.

2. Eth Parlament exercís era potestat legislativa, apròve es pressupòstis dera Generalitat e contròtle e impulse era acció política e de govèrn. Ei era sedença a on s'expresse preferentment eth pluralisme e se hè public eth debat polític.

3. Eth Parlament ei inviolable.

Article 56

Composició e regim electoral

1. Eth Parlament se compause d'un minim de cent deputats e un maxim de cent cinquanta, escuelhuts per un tèrme de quate ans per miei de sufragi universau, liure, igual, dirècte e secret, cossent damb aguest Estatut e era legislació electoral.

2. Eth sistèma electoral ei de representació proporcional e a d'assegurar era representació adequada de totes es zònes deth territòri de Catalonha. Era Administració electoral ei independenta e garantís era transparència e era objectivitat deth procés electoral. Eth regim electoral ei regulat per ua lei deth Parlament aprovada en ua votació finau sus eth conjunt deth tèxte per majoria de dues tresaus parts des deputats.

3. Son electors e elegibles es ciutadans de Catalonha que son en plen dret des sòns drets civius e polítics, cossent damb era legislació electoral. Era lei electoral de Catalonha a d'establir criteris de paritat enter hemnes e òmes entara elaboració des listres electorals.

4. Eth president o presidenta dera Generalitat, quinze dies abans der acabament dera legislatura, a de convocar es eleccions, qu'an d'auer lòc entre quaranta e seishanta dies després dera convocatòria.

Article 57

Estatut des deputats

1. Es membres deth Parlament son inviolables pes vòts e es opinions qu'emeten en exercici deth sòn càrge. Pendent eth sòn mandat, gaudissen d'immunitat damb er efecte concret que non pòden èster detenguts se non ei en cas de delictes flagrants.

2. Enes causes contra es deputats, ei competent eth Tribunal Superior de Justícia de Catalonha. Dehòra deth territòri de Catalonha era responsabilitat penau ei exigible enes madeishis tèrmes dauant era Sala Penau deth Tribunal Suprem.

3. Es deputats non son sometuts a mandat imperatiu.

Article 58

Autonomia parlamentària

1. Eth Parlament gaudís d'autonomia organitzativa, financèra, administrativa e disciplinària.

2. Eth Parlament elabòre e apròve eth sòn reglament e eth sòn pressupòst e fixe er estatut deth personau que ne depen.

3. Era aprobacion e era reforma deth Reglament deth Parlament corresponen ath Plen deth Parlament e requerissen eth vòt favorable dera majoria absoluta des deputats en ua votacion finau sus eth conjunt deth tèxte.

Article 59

Organizacion e foncionament

1. Eth Parlament a un president o presidenta e ua mesa escuelhuts peth Plen. Eth Reglament deth Parlament ne regule era eleccion e es foncions.

2. Eth Reglament deth Parlament regule es drets e es déuers des deputats, es requisits entara formacion des grops parlamentaris, era intervencion d'aguesti en exercici des foncions parlamentàries e es atribucions dera Junta de Portaveus.

3. Eth Parlament foncione en plen e en comissions. Es grops parlamentaris participen en totes es comissions en proporcion as sòns membres.

4. Eth Parlament a ua deputacion permanenta, presidida peth president o presidenta deth Parlament e integrada peth nombre de deputats qu'eth Reglament deth Parlament determine, en proporcion ara representacion de cada grop parlamentari. Era Deputacion Permanenta velhe pes poders deth Parlament quan aguest non ei amassat enes periòdes entre sessions, quan a acabat eth mandat parlamentari e quan a estat dissolhut. En cas d'acabament dera legislatura o de dissolucion deth Parlament, eth mandat des deputats qu'intègren era Deputacion Permanenta ei prorrogat enquiara constitucion deth nau Parlament.

5. Es cargues publicas e eth personau ath servici des administracions publicas qu'actuen en Catalonha an era obligacion de comparéisher a requeriment deth Parlament.

6. Eth Parlament pòt crear comissions d'investigacion sus quinsevolh ahèr de relevància publica que sigue d'interès dera Generalitat. Es persones requerides pes comissions d'investigacion an de comparéisher-i obligatòriament, cossent damb eth procediment e es garanties establides peth Reglament deth Parlament. S'an de regular per lei es sancions per incompliment d'aguesta obligacion.

7. Eth Reglament deth Parlament a de regular era trametuda des peticions individuas e collectives dirigides ath Parlament. Tanben an d'establir mecanismes de participacion ciutadana en exercici des foncions parlamentàries.

Article 60

Regim des amassades e des sessions

1. Eth Parlament s'amasse anuaument en dus periòdes ordinaris de sessions fixadi peth Reglament. Eth Parlament se pòt amassar en sessions extraordinàries dehòra des periòdes ordinaris de sessions. Es sessions extraordinàries deth Parlament son convocades peth sòn president o presidenta per acòrd dera Deputacion Permanenta, a prepausa de tres grops parlamentaris o d'ua quatau part des deputats, o a peticion de

grops parlamentaris o de deputats que ne representen era majoria absoluta. Eth Parlament tanben s'amasse en session extraordinària a peticion deth president o presidenta dera Generalitat. Es sessions extraordinàries se convòquen damb un orde deth dia determinat e se lhèuen despús d'auer-lo agostat.

2. Es sessions deth Plen son publiques, exceptat enes supausats establidi peth Reglament deth Parlament.

3. Eth Parlament, entà adoptar acòrds validament, s'a de trapar amassat damb era presència dera majoria absoluta des deputats. Es acòrds son valids s'an estat aprovats pera majoria simpla des deputats presents, sense perjudici des majories especiaus establides per aguest Estatut, pes leis o peth Reglament deth Parlament.

Article 61

Foncions

Corresponen ath Parlament, ath delà des foncions establides per article 55, es que seguissen:

a) Designar es senadors que representen ara Generalitat en Senat. Era designacion s'a de hèr en ua convocatória especifica e de manèra proporcionau ath nombre de deputats de cada grop parlamentari.

b) Elaborar proposicions de lei entà presentar-les ara Mesa deth Congrès des Deputats e nomenar es deputats deth Parlament encargadi de defener-les.

c) Sollicitar ath Govèrn der Estat era adopcion de projectes de lei.

d) Sollicitar ar Estat era transferència o delegacion de competències e era atribucion de facultats en encastre der article 150 dera Constitucion.

e) Interpausar eth recors d'inconstitucionalitat e personar-se dauant eth Tribunalau Constitucionau en d'auti procèssi constitucionaus, cossent damb çò qu'establís era Lei organica deth Tribunalau Constitucionau.

f) Es autes foncions que li atribuïssen aguest Estatut e es leis.

Article 62

Iniciativa legislativa e exercici dera foncion legislativa

1. Era iniciativa legislativa correspon as deputats, as grops parlamentaris e ath Govèrn. Tanben correspon, enes tèrmes establits pes leis de Catalonha, as ciutadans, mejançant era iniciativa legislativa populara, e as organs representatius des ens supramunicipaus de caractèr territorial qu'establís aguest Estatut.

2. Son leis de desenvolupament basic der Estatut es que regulen dirèctament es matèries nomenades pes articles 2.3, 6, 37.2, 56.2, 67.5, 68.3, 77.3, 79.3, 81.2 e 94.1. Era aprobacion, era modificacion e era derogacion d'aguestes leis requerissen eth vòt favorable dera majoria absoluta deth Plen deth Parlament en ua votacion finau sus eth conjunt deth tèxte, exceptat qu'er Estatut n'establisque ua auta.

3. Eth Plen deth Parlament pòt delegar era tramitacion e era aprobacion d'iniciatives legislatives as comissions legislatives permanentes. En quinsevolh moment pòt revocar aguesta

delegacion. Non pòden èster objècte de delegacion as comissions era reforma der Estatut, es leis de desenvolupament basic, eth pressupòst dera Generalitat e es leis de delegacion legislativa ath Govèrn.

Article 63

Delegacion en Govèrn dera potestat legislativa

1. Eth Parlament pòt delegar en Govèrn era potestat de dictar normes damb reng de lei. Es disposicions deth Govèrn que contien legislacion delegada an eth nòm de *decrèts legislatius*. Non pòden èster objècte de delegacion legislativa era reforma der Estatut, es leis de desenvolupament basic, exceptat que se delègue er establiment d'un tèxte rehonut, era regulacion essenciau e eth desenvolupament dirècte des drets reconeishuts per Estatut e pera Carta des drets e es déuers des ciutadans de Catalonha e eth pressupòst dera Generalitat.

2. Era delegacion legislativa sonque se pòt autrejar ath Govèrn. Era delegacion a d'èster expressa, mejançant ua lei, entà ua matèria concreta e damb era determinacion d'un tèrme entà hèr-ne usatgr. Era delegacion s'agòte quan eth Govèrn publique eth decret legislatiu corresponent o quan eth Govèrn se trape en foncions.

3. Quan se tracte d'autorizar ath Govèrn entà formular un nau tèxte articulat, es leis de delegacion an de fixar es bases as quaus s'a d'ajustar eth Govèrn en exercici dera delegacion legislativa. Quan se tracte d'autorizar ath Govèrn a rehóner tèxtes legaus, es leis an de determinar era arthenuda e es criteris dera rehonuda.

4. Eth contròtle dera legislacion delegada ei regulat peth Reglament deth Parlament. Es leis de delegacion tanben pòden establir un regim de contròtle especiau entàs decrèts legislatius.

Article 64

Decrèts lei

1. En cas d'un besonh extraordinari e urgent, eth Govèrn pòt dictar disposicions legislatives provisionaus sus era forma de decret lei. Non pòden èster objècte de decret lei era reforma der Estatut, es matèries que son objècte de leis de desenvolupament basic, era regulacion essenciau e eth desenvolupament dirècte des drets reconeishuts per Estatut e pera Carta des drets e es déuers des ciutadans de Catalonha e eth pressupòst dera Generalitat.

2. Es decrèts lei demoren derogats s'en tèrme improrrogable des trenta dies subsegüents ara promulgacion non son validats expressament peth Parlament despús d'un debat e ua votacion de totalitat.

3. Eth Parlament pòt tramitar es decrèts lei coma projectes de lei peth procediment d'urgència, laguens deth tèrme establit per apartat 2.

Article 65

Promulgacion e publicacion des leis

Es leis de Catalonha son promulgades, en nòm deth rei, peth president o presidenta dera Generalitat, eth quau n'ordene era publicacion en *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* en tèrme de quinze dies des era aprobacion, e en *Boletín Oficial del Estado*. Era efècte dera entrada en vigor, regis era data de publicacion en *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

Era version oficial en castelhan ei era traducion elaborada pera Generalitat.

Article 66

Causes d'acabament dera legislatura

Era legislatura acabe per expiracion deth mandat legau en complir-se es quate ans dera data des eleccions. Tanben pòt acabar anticipadament se non a lòc era investidura deth president o presidenta dera Generalitat, o per dissolucion anticipada, acordada peth president o presidenta dera Generalitat.

CAPÍTOL II

Eth president o presidenta dera Generalitat

Article 67

Eleccion, nomenament, estatut personau, cessament e competéncies

1. Eth president o presidenta a era mès nauta representacion dera Generalitat e dirigís era accion deth Govern. Tanben a era representacion ordinària der Estat en Catalonha.

2. Eth president o presidenta dera Generalitat ei escuelhut peth Parlament d'enter es sòns membres. Se pòt regular per lei era limitacion de mandats.

3. Se, un còp transcorreguts dus mesi des dera prumèra votacion d'investidura, cap candidat o candidata non ei escuelhut, eth Parlament demore dissolvut automaticament e eth president o presidenta dera Generalitat en foncions convòque eleccions de manèra immediata, qu'an d'auer lòc enter quaranta e seishanta dies despús dera convocatòria.

4. Eth president o presidenta dera Generalitat ei nomenat peth rei.

5. Ua lei deth Parlament regule er estatut personau deth president o presidenta dera Generalitat. As efectes de precedéncies e protocol en Catalonha, eth president o presidenta dera Generalitat a era posicion preeminente, que li correspon coma representant dera Generalitat e der Estat en Catalonha.

6. Coma representant ordinari der Estat en Catalonha, correspon ath president o presidenta:

- Promulgar, en nòm deth rei, es leis, es decretès lei e es decretès legislatius de Catalonha e ordenar-ne era publicacion.

- Ordenar era publicacion des nomenaments des cargues institucionaus der Estat en Catalonha.

- Demanar era collaboracion as autoritats der Estat qu'exercissen foncions publicques en Catalonha.

- Es autes que determinen es leis.

7. Eth president o presidenta dera Generalitat cesse per renovacion deth Parlament pr'amor d'ues eleccions, per aprobacion d'ua mocion de censura o denegacion d'ua qüestion de confiança, per mòrt, per incapacitat permanenta, física o mentau, reconeishuda peth Parlament, que l'inabilite entar exercici deth cargue, e per condemna penau fèrma que compòrte era inhabilitacion entar exercici de cargues publicques.

8. Eth conselhèr prumèr o conselhèra prumèra, se n'i a, o eth conselhèr o conselhèra que determine era lei, suplís e substituís ath president o presidenta dera Generalitat enes casi

d'absència, malautia, cessament per causa d'incapacitat e mòrt. Era suplència e era substitucion non permeten exercir es atribucions deth president o presidenta relatives ath plantejament d'ua qüestion de confiança, era designacion e eth cessament des conselhèrs e era dissolucion anticipada deth Parlament.

9. Eth president o presidenta dera Generalitat, se non a nomenat un conselhèr prumèr o conselhèra prumèra, pòt delegar temporaument foncions executives en un des conselhèrs.

CAPÍTOL III

Eth Govern e era Administracion dera Generalitat

SECCION PRUMÈRA

Eth Govern

Article 68

Foncions, composicion, organizacion e cessament

1. Eth Govern ei er organ superior col·legiat que dirigís era accion politica e era Administracion dera Generalitat. Exercís era foncion executiva e era potestat reglamentària cossent damb aguest Estatut e es leis.

2. Eth Govern se compause deth president o presidenta dera Generalitat, eth conselhèr prumèr o conselhèra prumèra, s'ei de besonh, e es conselhèrs.

3. Ua lei a de regular era organizacion, eth foncionament e es atribucions deth Govern.

4. Eth Govern cesse quan ac hè eth president o presidenta dera Generalitat.

5. Es actes, es disposicions generaus e es normes qu'emanen deth Govern o dera Administracion dera Generalitat an d'èster publicats en *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*. Aquesta publicacion ei sufisenta, a toti es efèctes, entara eficàcia des actes e entara entrada en vigor des disposicions generaus e es normes.

Article 69

Eth conselhèr prumèr o conselhèra prumèra

Eth president o presidenta dera Generalitat per decretè pòt nomenar e separar un conselhèr prumèr o conselhèra prumèra, dera quau causa a de dar compde ath Parlament. Eth conselhèr prumèr o conselhèra prumèra ei membre deth Govern. Eth conselhèr prumèr o conselhèra prumèra, cossent damb çò qu'establís era lei, a foncions pròpies, ath delà des delegades peth president o presidenta.

Article 70

Estatut personau des membres deth Govern

1. Eth president o presidenta dera Generalitat e es conselhèrs, pendent es sòns mandats e pes actes presomptament delictius cometuts en territòri de Catalonha, non pòden èster detenguts ne retenguts exceptat en cas de delictes flagrants.

2. Correspon ath Tribunal Superior de Justícia de Catalonha decidir sus era inculpacion, eth processament e er enjudiciament deth president o presidenta dera Generalitat e des conselhèrs. Dehòra deth territòri de Catalonha era responsabilitat penau ei exigibla enes madeishis tèrmes dauant era Sala Penau deth Tribunal Suprem.

SECCION DUSAU

Era Administracion dera Generalitat

Article 71

Disposicions generaus e principis d'organizacion e foncionament

1. Era Administracion dera Generalitat ei era organizacion qu'exercís es foncions executives atribuïdes per aguest Estatut ara Generalitat. A era condicion d'administracion ordinària cossent damb çò qu'establiessen aguest Estatut e es leis, sense perjudici des competéncies que corresponen ara Administracion locau.

2. Era Administracion dera Generalitat servís damb objectivitat as interessis generaus e actue damb somission plea as leis e ath dret.

3. Era Administracion dera Generalitat actue cossent damb es principis de coordinacion e transversalitat, damb finalitat de garantir era integracion des politiquas publicques.

4. Era Administracion dera Generalitat, cossent damb eth principi de transparéncia, a de hèr publica era informacion de besonh entà qu'es ciutadans en poguen avalorar era gestion.

5. Era Administracion dera Generalitat exercís es sues foncions en territòri cossent damb es principis de desconcentracion e descentralizacion.

6. Es leis an de regular era organizacion dera Administracion dera Generalitat e an de determinar en tot cas:

- Es modalitats de descentralizacion foncionau e es diuerses formes de personificacion publica e privada que pòt adoptar era Administracion dera Generalitat.

- Es formes d'organizacion e de gestion des servicis publicques.

- Era actuacion dera Administracion dera Generalitat en regim de dret privat, e tanben era participacion deth sector privat ena execucion des politiquas publicques e era prestacion des servicis publicques.

7. S'a de regular per lei er estatut juridic deth personau ath servici dera Administracion dera Generalitat, en tot inclur-i, en tot cas, eth regim d'incompatibilitats, era garantia de formacion e actualizacion des coneishements e era praxi de besonh entà complir es foncions publicques.

Article 72

Organs consultius deth Govern

1. Era Comission Juridica Assessora ei eth naut organ consultiu deth Govern. Ua lei deth Parlament en regule era composicion e es foncions.

2. Eth Conselh de Treball, Economic e Social de Catalonha ei er organ consultiu e d'assessorament deth Govern en matèries socioeconomics, laboraus e aucupacionaus. Ua lei deth Parlament en regule era composicion e es foncions.

CAPÍTOL IV

Es relacions enter eth Parlament e eth Govern

Article 73

Drets e obligacions des membres deth Govern vers eth Parlament

1. Eth president o presidenta dera Generalitat e es conselhèrs an eth dret d'assistir tàs

amassades deth Plen e des comissions parlamentàries e prener-i era paraula.

2. Eth Parlament pòt requerir ath Govèrn e as sòn membres era informacion que considèrre de besonh entar exercici des sues foncions. Tanben en pòt requerir era presència en Plen e enes comissions, enes tèrmes qu'establís eth Reglament deth Parlament.

Article 74

Responsabilitat politica deth Govèrn e des sòns membres

1. Eth president o presidenta dera Generalitat e es conselhèrs responen politicament dauant eth Parlament de forma solidària, sense perjudici dera responsabilitat dirècta de cadun d'eri.

2. Era delegacion de foncions deth president o presidenta dera Generalitat non lo desliure dera sua responsabilitat politica dauant eth Parlament.

Article 75

Dissolucion anticipada deth Parlament

Eth president o presidenta dera Generalitat, damb era deliberacion prealablea deth Govèrn e sus era sua exclusiva responsabilitat, pòt dissòlver eth Parlament. Aquesta facultat non pòt èster exercida quan sigue en tràmit ua mocion de censura e tanpòc se non a transcorrut un an coma minim des dera darrèra dissolucion per aguest procediment. Eth decret de dissolucion a d'establir era convocatòria de naues eleccions, qu'an d'auer lòc enter es quaranta e es seishanta dies següents ara data de publicacion deth decret en *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

CAPÍTOL V

D'aites institucions dera Generalitat

SECCION PRUMÈRA

Eth Conselh de garanties estatutàries

Article 76

Foncions

1. Eth Conselh de Garanties Estatutàries ei era institucion dera Generalitat que velhe pera adequacion ad aguest Estatut e ara Constitucion des disposicions dera Generalitat enes tèrmes qu'establís er apartat 2.

2. Eth Conselh de Garanties Estatutàries pòt dictaminar, enes tèrmes qu'establisque era lei, enes casi següents:

a) Era adequacion ara Constitucion des projectes e des proposicions de reforma der Estatut d'autonomia de Catalonha abans qu'eth Parlament les apròve.

b) Era adequacion ad aguest Estatut e ara Constitucion des projectes e des proposicions de lei sometuts a debat e aprobacion deth Parlament e des decrets lei sometuts a convalidacion deth Parlament.

c) Era adequacion ad aguest Estatut e ara Constitucion des projectes de decret legislatiu aprovats peth Govèrn.

d) Era adequacion des projectes e des proposicions de lei e des projectes de decret legislatiu aprovats peth Govèrn ara autonomia locau enes tèrmes que garantís aguest Estatut.

3. Eth Conselh de Garanties Estatutàries a de dictaminar abans dera interposicion deth recurs d'inconstitucionalitat peth Parlament o peth Govèrn, abans dera interposicion de conflicte de competència peth Govèrn e abans dera interposicion de conflicte de defensa dera autonomia locau dauant eth Tribunal Constitucionau.

4. Es dictamens deth Conselh de Garanties Estatutàries an caràcter vinculant en çò que hè as projectes de lei e es proposicions de lei deth Parlament que desenvolopen o afecten a drets reconeishuts per aguest Estatut.

Article 77

Composicion e funcionament

1. Eth Conselh de Garanties Estatutàries ei format per membres nomenats peth president o presidenta dera Generalitat enter juristes de reconeishuda competència, dues tresaus parts des quaues a prepausa deth Parlament, per majoria de tres cincaus parts des deputats, e ua tresau part a prepausa deth Govèrn.

2. Es membres deth Conselh de Garanties Estatutàries an d'escuelher d'enter eri eth president o presidenta.

3. Ua lei deth Parlament regule era composicion e eth funcionament deth Conselh de Garanties Estatutàries, er estatut des membres e es procediments relatius ar exercici des sues foncions. Se pòden agranir per lei es foncions dictaminadores deth Conselh de Garanties Estatutàries qu'establís aguest Estatut sense atribuir-les caràcter vinculant.

4. Eth Conselh de Garanties Estatutàries a autonomia organica, funcionau e pressupostària cossent damb era lei.

SECCION DUSAU

Eth Sindic de Grèuges

Article 78

Foncions e relacions damb es autes institucions analogues

1. Eth Sindic de Grèuges a era foncion de protegir e defèner es drets e es libertats que reconeishen era Constitucion e aguest Estatut. Damb aguesta finalitat supervise, damb caràcter exclusiu, era activitat dera Administracion dera Generalitat, era des organismes publics o privats vinculats o que ne depenen, era des empreses privades que gestionen servicis publics o complissen activitats d'interès generau o universau o activitats equivalents de manèra concertada o indirècta e era des autes persones damb ligam contractau damb era Administracion dera Generalitat e damb es entitats publiques que ne depenen. Tanben supervise era activitat dera Administracion locau de Catalonha e era des organismes publics o privats viculats o que ne depenen.

2. Eth Sindic de Grèuges e eth Defensor deth Pòble collabòren en exercici des sues foncions.

3. Eth Sindic de Grèuges pòt sollicitar dictamen ath Conselh de Garanties Estatutàries sus es projectes e es proposicions de lei sometudi a debat e aprobacion deth Parlament e des decrets lei sometudi a convalidacion deth Parlament, quan regulen drets reconeishudi per aguest Estatut.

4. Eth Sindic de Grèuges pòt establir relacions de colaboracion damb es defensors locaus dera ciutadania e d'autes figures analogues creades en encastre public e eth privat.

5. Es administracions publiques de Catalonha e es autes entitats e persones a qué hè referència er apartat 1 an era obligacion de cooperar damb eth Sindic de Grèuges. S'an de regular per lei es sancions e es mecanismes destinadi a garantir eth compliment d'aguesta obligacion.

Article 79

Designacion e estatut deth Sindic de Grèuges

1. Eth sindic o sindica de grèuges ei escuelhut peth Parlament per majoria de tres cincaus parts des sòns membres.

2. Eth sindic o sindica de grèuges exercís es sues foncions damb imparcialitat e independència, ei inviolable pes opinions expressades en exercici des sues foncions, ei inamobile e sonque pòt èster destituït e suspenut pes causes qu'establís era lei.

3. S'an de regular per lei er estatut personau deth sindic de grèuges, es incompatibilitats, es causes de cessament, era organizacion e es atribucions dera institucion. Eth Sindic de Grèuges gaudís d'autonomia reglamentària, organizativa, foncionau e pressupostària cossent damb es leis.

SECCION TRESAU

Era Sindicatura de Compdes

Article 80

Foncions e relacions damb eth Tribunal de Compdes

1. Era Sindicatura de Compdes ei er organ fiscalizador extèrn des compdes, dera gestion economica e deth contròtle d'eficiència dera Generalitat, des ens locaus e dera rèsta deth sector public de Catalonha.

2. Era Sindicatura de Compdes depen organicismament deth Parlament, exercís es sues foncions per delegacion d'aguest e damb plea autonomia organitzativa, foncionau e pressupostària, cossent damb es leis.

3. Era Sindicatura de Compdes e eth Tribunal de Compdes an d'establir es sues relacions de cooperacion mejançant un convèni. En aguest convèni s'an d'establir es mecanismes de participacion enes procediments jurisdiccionalaus sus responsabilitat compdabla.

Article 81

Composicion, funcionament e estatut personau

1. Era Sindicatura de Compdes ei formada per sindic designats peth Parlament per majoria de tres cincaus parts. Es sindic escuelhen d'enter eri eth sindic o sindica major.

2. S'an de regular per lei er estatut personau, es incompatibilitats, es causes de cessament, era organizacion e eth funcionament dera Sindicatura de Compdes.

SECCION QUATAU

Regulacion deth Conselh der Audiovisuau de Catalonha

Article 82

Eth Conselh der Audiovisuau de Catalonha

Eth Conselh der Audiovisuau de Catalonha ei era autoritat reguladora independenta en

encastre dera comunicacion audiovisual publica e privada. Eth Conselh actue damb plea independència deth Govèrn dera Generalitat en exercici des sues foncions. Ua lei deth Parlament a d'establir es critèris d'eleccion des sòns membres e es sòns encastres especifics d'actuacion.

CAPÍTOL VI Eth Govèrn locau

SECCION PRUMÈRA Organizacion territoriala locau

Article 83 Organizacion deth Govèrn locau de Catalonha

1. Catalonha estructura era sua organizacion territoriala basica en municipis e vegueries.
2. Er encastre supramunicipau ei constituït, en tot cas, pes comarques, qu'a de regular ua lei deth Parlament.
3. Es auti ens supramunicipaus que cree era Generalitat se fondatament ena voluntat de colaboracion e associacion des municipis.

Article 84 Competències locaus

1. Aguest Estatut garantís as municipis un nuclèu de competències pròpies qu'an d'èster exercides per aguestes entitats damb plea autonomia, subjècta sonque a contròtle de constitucionalitat e de legalitat.
2. Es govèrns locaus de Catalonha an en tot cas competències pròpies sus es matèries que seguissen, enes tèrmes que determinen es leis:
 - a) Era ordenacion e era gestion deth territòri, er urbanisme e era disciplina urbanistica e era conservacion e eth manteniment des bens de domeni public locau.
 - b) Era planificacion, era programacion e era gestion d'abitatge public e era participacion ena planificacion en sòu municipau der abitatge de proteccion oficiau.
 - c) Era ordenacion e era prestacion de servicis basics ara comunitat.
 - d) Era regulacion e era gestion des equipaments municipaus.
 - e) Era regulacion des condicions de seguretat enes activitats organitzades en espacis publics e en locaus de concurrència publica. Era coordinacion mejançant era Junta de Seguretat des diuèrsi còssi e fòrces presents en municipi.
 - f) Era proteccion civila e era prevencion d'incendis.
 - g) Era planificacion, era ordenacion e era gestion dera educacion infantila e era participacion en procès de matriculacion enes centres publics e concertats deth tèrme municipau, eth manteniment e er aprofitament, dehòra der orari escolar, des centres publics e eth calendari escolar.
 - h) Era circulacion e es servicis de mobilitat e era gestion deth transport de viatgèrs municipau.
 - i) Era regulacion der establiment d'autorizacions e promocions de tota sòrta d'activitats economicas, especiaument es de caràcter comercial, artesanau e toristic e foment dera ocupacion.
 - j) Era formulacion e era gestion de politiques

entara proteccion deth miei ambient e eth desenvolopament sostenible.

k) Era regulacion e era gestion des equipaments esportius e de léser e promocion d'activitats.

l) Era regulacion der establiment d'infraestructures de telecomunicacions e prestacion de servicis de telecomunicacions.

m) Era regulacion e era prestacion des servicis d'atencion as personas, des servicis socials publics d'assistència primària e foment des politiques d'acuelhement des immigrants.

n) Era regulacion, era gestion e era susvelhança des activitats e usi que s'amien a tèrme enes plages, enes arrius, enes lacs e ena montanha.

3. Era distribucion des responsabilitats administratives enes matèries a qué se referís er apartat 2 enter es diuèrses administracions locaus a de tier en compde era sua capacitat de gestion e se regís pes leis aprovades peth Parlament, peth principi de subsidiarietat, cossent damb çò qu'establís era Carta europèa dera autonomia locau, peth principi de diferenciacion, cossent damb es caracteristiques que presenten era realitat municipau, e peth principi de suficiència financiera.

4. Era Generalitat a de determinar e fixar es mecanismes entath finançament des nau servicis derivats der agraniment der espaci competenciau des govèrns locaus.

Article 85 Eth Conselh de Govèrns Locaus

Eth Conselh de Govèrns Locaus ei er organ de representacion de municipis e vegueries enes institucions dera Generalitat. Eth Conselh a d'èster escotat ena tramitacion parlamentària des iniciatives legislatives qu'afecten de manèra especifica as administracions locaus e ena tramitacion de plans e normes reglamentàries de caràcter identic. Ua lei deth Parlament regule era composicion, era organizacion e es foncions deth Conselh de Govèrns Locaus.

SECCION DUSAU Eth municipi

Article 86 Eth municipi e era autonomia municipau

1. Eth municipi ei er ens locau basic dera organizacion territoriala de Catalonha e eth miei essenciau de participacion dera comunitat locau enes ahèrs publics.
2. Eth govèrn e era administracion municipaus corresponen ar ajuntament, format peth baile o baïssa e es còssos. S'an d'establir per lei es requisits que s'an de complir entara aplicacion deth regim de conselh dubèrt.
3. Aguest Estatut garantís ath municipi era autonomia entar exercici des competències qu'a encomanades e era defensa des interèssi pròpris dera collectivitats que represente.
4. Es actes e es acòrds adoptadi pes municipis non pòden èster objècte de contròtle d'oportunitats per ua auta administracion.
5. Correspon ara Generalitat eth contròtle dera adequacion ar ordenament juridic des actes e es acòrds adoptats pes municipis e, s'ei de besonh, era impugnation corresponenta dauant

era jurisdiccion contenciosa administrativa, sense perjudici des accions qu'er Estat pogue emprèner en defensa des sues competències.

6. Es còssos son escuelhuts pes vesins des municipis mejançant sufragi universau, igual, liure, dirècte e secret.

7. Es concentracions de poblacion que laguens d'un municipi formen nuclèus deseparats se pòden constituïr en entitats municipaus descentralizadas. Era lei les a de garantir era descentralizacion e era capacitat sufisenta entà amiar a tèrme es activitats e prestar es servicis dera sua competència.

Article 87 Principis d'organizacion e foncionament e potestat normativa

1. Es municipis dispausen de plea capacitat d'autoorganizacion laguens der encastre des disposicions generaus establides per lei en matèria d'organizacion e foncionament municipau.
2. Es municipis an dret a associar-se damb d'auti e a cooperar enter eri e damb d'auti ens publics entà exercir es sues competències, e tanben entà complir prètzhèts d'interès comun. Ad aguesti efèctes, an capacitat entà establir convènis e crear mancomunitats, consòrcis e associacions e participar-i, e tanben adoptar d'utes formes d'actuacion conjunta. Es leis non pòden limitar aguest dret se non ei entà garantir era autonomia des auti ens que l'an reconeishuda.
3. Es municipis an potestat normativa, coma expression deth principi democratic en qué se fondatament, en encastre des sues competències e enes auti sus es quaus se projècte era sua autonomia.

Article 88 Principi de diferenciacion

Es leis qu'afecten ath regim juridic, organic, foncionau, competenciau e financier des municipis an d'auer en compde necessàriament es diuèrses caracteristiques demografiques, geografiques, foncionaus, organitzatives, de dimension e de capacitat de gestion qu'an.

Article 89 Regim especiau deth municipi de Barcelona

Eth municipi de Barcelona dispaue d'un regim especiau establir per lei deth Parlament. Er Ajuntament de Barcelona a iniciativa entà proposar era modificacion d'aguest regim especiau e, cossent damb es leis e eth Reglament deth Parlament, a de participar ena elaboracion des projectes de lei qu'incidissen en aguest regim especiau e a d'èster consultat ena tramitacion parlamentària de d'utes iniciatives legislatives sus eth sòn regim especiau.

SECCION TRESAU Era vegueria

Article 90 Era vegueria

1. Era vegueria ei er encastre territoriala especific entar exercici deth govèrn intermunicipau de cooperacion locau e a personalitat ju-

ridica pròpia. Era vegueria tanben ei era divisió territorial adoptada pera Generalitat entara organizacion territoriala des sòns servicis.

2. Era vegueria, coma govèrn locau, a natura territoriala e gaudís d'autonomia entara gestion des sòns interèssi.

Article 91

Eth Conselh de Vegueria

1. Eth govèrn e era administracion autonòma dera vegueria corresponen ath Conselh de Vegueria, format peth president o presidenta e pes conselhèrs de vegueria.

2. Eth president o presidenta de vegueria ei escuelhut pes conselhèrs de vegueria d'enter es sòns membres.

3. Es conselhs de vegueria substituïssen es deputacions.

4. Era creacion, era modificacion e era supression, e tanben eth desplegament deth regim juridic des vegueries, son regulades per lei deth Parlament.

Era alteracion des limits provinciaus, se cau, s'a de portar a tèrme cossent damb çò qu'establís er article 141.1 dera Constitucion.

SECCION QUATAU

Era comarca e es auti ens locaus supramunicipipaus

Article 92

Era comarca

1. Era comarca se configure coma ens locau damb personalitat juridica pròpia e ei formada pes municipis entara gestion de competències e servicis locals.

2. Era creacion, era modificacion e era supression des comarques, e tanben er establiment deth regim juridic d'aguesti ens, son regulats per ua lei deth Parlament.

Article 93

Es auti ens locaus supramunicipipaus

Es auti ens locaus supramunicipipaus se fonamenten ena voluntat de colaboracion e associacion des municipis e en reconeishement des airaus metropolitans. Era creacion, era modificacion e era supression, e tanben er establiment deth regim juridic d'aguesti ens, son regulats per ua lei deth Parlament.

CAPÍTOL VII

Organizacion institucionau pròpia d'Aran

Article 94

Regim juridic

1. Aran dispause d'un regim juridic especiau establí per lei deth Parlament. Mejançant aguest regim se reconeish era especificitat dera organizacion institucionau e administrativa d'Aran e se'n garantís era autonomia entà ordenar e gestionar es ahèrs publics deth sòn territòri.

2. Era institucion de govèrn d'Aran ei eth Conselh Generau, qu'ei format peth Sindic, eth Plen des Conselhèrs e Conselhères Generaus e era Comission d'Auditors de Compdes. Eth sindic o sindica ei era mèns nauta re-

presentacion e era ordinària dera Generalitat en Aran.

3. Era institucion de govèrn d'Aran ei escuelhuda mejançant sufragi universau, igual, liure, dirècte e secret, ena forma establida pera lei.

4. Eth Conselh Generau a competència enes matèries que determinen era lei reguladora deth regim especiau d'Aran e era rèsta de leis aprovades peth Parlament e es facultats qu'era lei li atribuís, especiaument, enes actuacions de montanha. Aran, mejançant era sua institucion representativa, a de participar ena elaboracion des iniciatives legislatives qu'afecten ath sòn regim especiau.

5. Ua lei deth Parlament establís es recorsi financers suficients entà qu'eth Conselh Generau pogue balhar es servicis dera sua competència.

TÍTOL III

Deth poder judicau en Catalonha

CAPÍTOL I

Eth Tribunal Superior de Justícia e eth fiscau o era fiscal superior de Catalonha

Article 95

Eth Tribunal Superior de Justícia de Catalonha

1. Eth Tribunal Superior de Justícia de Catalonha ei er organ jurisdiccional en qué culmine era organizacion judicau en Catalonha e ei competent, enes tèrmes establits pera lei organica corresponenta, entà conèisher des recorsi e des procediments enes diuersi ordes jurisdiccionalaus e entà tutelar es drehs reconeishuts per aguest Estatut. En tot cas, eth Tribunal Superior de Justícia de Catalonha ei competent enes ordes jurisdiccionalaus civiu, penau, contenciós administratiu e sociau e enes auti que se poguen crear en futur.

2. Eth Tribunal Superior de Justícia de Catalonha ei era darrèra instància jurisdiccionala de toti es processos iniciats en Catalonha, e de toti es recorsi que se tramiten en sòn encastre territorial, sigue quin sigue eth dret invocat coma aplicable, cossent damb era Lei organica deth poder judicau e sense perjudici dera competència reservada ath Tribunal Suprem entara unificacion de doctrina. Era Lei organica deth poder judicau a de determinar era arrenhuda e eth contengut des recorsi nomenadi.

3. Correspon en exclusiva ath Tribunal Superior de Justícia de Catalonha era unificacion dera interpretacion deth dret de Catalonha.

4. Correspon ath Tribunal Superior de Justícia de Catalonha era resolució des recorsi extraordinaris de revision qu'autorize era lei contra es resolucions fèrmes dictades pes organs judiciaus de Catalonha.

5. Eth president o presidenta deth Tribunal Superior de Justícia de Catalonha ei eth representant deth poder judicau en Catalonha. Ei nomenat peth rei, a prepausa deth Conselh Generau deth Poder Judicau e damb era participacion deth Conselh de Justícia de Catalonha, enes tèrmes que determine era Lei organica deth poder judicau. Eth president o presidenta dera Generalitat ordene que se'n publique eth

nomenament en *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

6. Es presidents de sala deth Tribunal Superior de Justícia de Catalonha son nomenats a prepausa deth Conselh Generau deth Poder Judicau e damb era participacion deth Conselh de Justícia de Catalonha, enes tèrmes que determine era Lei organica deth poder judicau.

Article 96

Eth fiscau o era fiscal superior de Catalonha

1. Eth fiscau o era fiscal superior de Catalonha ei eth fiscau o era fiscal en cap deth Tribunal Superior de Justícia de Catalonha, represente eth Ministèri Fiscu en Catalonha e ei designat enes tèrmes qu'establís eth sòn estatut organic.

2. Eth president o presidenta dera Generalitat ordene era publicacion deth nomenament deth fiscu o era fiscal superior de Catalonha en *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

3. Eth fiscu o era fiscal superior de Catalonha a de tramèter ua còpia dera memòria anua dera Fiscalia deth Tribunal Superior de Justícia de Catalonha ath Govèrn, ath Conselh de Justícia de Catalonha e ath Parlament, e a de presentar-la dauant d'aguest laguens es sies mesi següents ath dia en qué se hè publica.

4. Es foncions deth fiscu o era fiscal superior de Catalonha son es qu'establís er Estatut organic deth Ministèri Fiscu. Era Generalitat pòt soscriuer convènis damb eth Ministèri Fiscu.

CAPÍTOL II

Eth Conselh de Justícia de Catalonha

Article 97

Eth Conselh de Justícia de Catalonha

Eth Conselh de Justícia de Catalonha ei er organ de govèrn deth poder judicau en Catalonha. Actue coma organ desconcentrat deth Conselh Generau deth Poder Judicau, sense perjudici des competències d'aguest darrèr, cossent damb çò qu'establís era Lei organica deth poder judicau.

Article 98

Atribucions

1. Es atribucions deth Conselh de Justícia de Catalonha son es qu'establiessen aguest Estatut, era Lei organica deth poder judicau, es leis qu'apròve eth Parlament e es que, s'ei de besonh, li delègue eth Conselh Generau deth Poder Judicau.

2. Es atribucions deth Conselh de Justícia de Catalonha respècte as organs jurisdiccionalaus plaçats en territòri de Catalonha son, cossent damb çò qu'establís era Lei organica deth poder judicau, es següentes:

a) Participar ena designacion deth president o presidenta deth Tribunal Superior de Justícia de Catalonha, e tanben ena designacion des presidents de sala deth dit Tribunal Superior e des presidents des audiències provinciaus.

b) Propasar ath Conselh Generau deth Poder Judicau e expedir es nomenaments e es cessaments des jutges e magistrats incorporats ara carrèra judicaua temporaument damb foncions d'assistència, supòrt o substitucion, e tan-

ben determinar era adscripció d'aguests jutges e magistrats as òrgans judicials que requerisquen mesures de reforç.

c) Instruir expedients e, en generau, exercir es funcions disciplinàries sus jutges e magistrats, enes tèrmes qu'establisson es leis.

d) Participar ena planificació d'inspecció de jutjats e tribunals; ordenar-ne, se cau, era inspecció e era susvelhança, e hèr prepauses en aguest encastre; atier es ordres d'inspecció des jutjats e tribunals qu'acòrde eth Govèrn, e dar compde d'era resolució e des mesures adoptades.

e) Informar sus es recòrs d'alçada interposats contra es acòrds des òrgans de govèrn des tribunals e jutjats de Catalonha.

f) Precisar e aplicar, quan escaigue, en encastre de Catalonha, es reglaments deth Conselh Generau deth Poder Judicial.

g) Informar sus es prepauses de revisió, delimitació e modificació des demarcacions territorials des òrgans judicials e sus es prepauses de creació de seccions e jutjats.

h) Presentar ua memòria anuan en Parlament sus er estat e eth foncionament d'era Administració de justícia en Catalonha.

i) Totes es funcions que li atribuïssin era Lei organica deth poder judicial e es leis deth Parlament, e es que li delègue eth Conselh Generau deth Poder Judicial.

3. Es resolucions deth Conselh de Justícia de Catalonha en matèria de nomenaments, autoritzacions, licències e permisis s'an adoptar cossent damb es criteris aprovats peth Conselh Generau deth Poder Judicial.

4. Eth Conselh de Justícia de Catalonha, mejançant eth sòn president o presidenta, a de comunicar ath Conselh Generau deth Poder Judicial es resolucions que dicte e es iniciatives qu'emprenge e a de facilitar era informació que li sigue demanada.

Article 99

Composició, organització e foncionament

1. Eth Conselh de Justícia de Catalonha ei integrat peth president o presidenta deth Tribunal Superior de Justícia de Catalonha, que lo presidís, e pes membres que siguen nomenats cossent damb çò qu'establís era Lei organica deth poder judicial, entre jutges, magistrats, fiscals o juristas de reconeishut prestigi. Eth Parlament de Catalonha designe es membres deth Conselh que determine era Lei organica deth poder judicial.

2. Eth Conselh de Justícia de Catalonha apròve eth sòn reglament intern d'organització e foncionament, cossent damb era normativa aplicable.

Article 100

Contròlle des actes deth Conselh de Justícia de Catalonha

1. Es actes deth Conselh de Justícia de Catalonha son impugnables en alçada dauant eth Conselh Generau deth Poder Judicial, exceptat qu'agen estat dictats en exercici de competències d'era comunautat autònoma.

2. Es actes deth Conselh de Justícia de Catalonha que non siguen impugnables en alçada dauant eth Conselh Generau deth Poder Judi-

ciau se pòden impugnar jurisdiccionalment enes tèrmes establits pes leis.

CAPÍTOL III

Competències d'era Generalitat sus era Administració de Justícia

Article 101

Oposicions e concòrs

1. Era Generalitat prepausa ath Govèrn der Estat, ath Conselh Generau deth Poder Judicial o ath Conselh de Justícia de Catalonha, segontes que correspongue, era convocatòria d'oposicions e concòrs entà proveir es places vacantes de magistrats, jutges e fiscals en Catalonha.

2. Eth Conselh de Justícia de Catalonha convòque es concòrs entà proveir places vacantes de jutges e magistrats en Catalonha enes tèrmes establits pera Lei organica deth poder judicial.

3. Es pròves des concòrs e es oposicions regulats per aguest article, s'an lòc en Catalonha, pòden hèr-se en quinevolh des dues lengües oficials, a elecció deth candidat.

Article 102

Eth personau judicial e era rèsta deth personau ath servici d'era Administració de Justícia en Catalonha

1. Es magistrats, es jutges e es fiscals qu'ocupen ua plaça en Catalonha an d'acreditar un coneishement adequat e sufisent deth catalan entà hèr efectius es drets lingüístics des ciutadans ena forma e damb era arthenhuda que determine era lei.

2. Es magistrats, es jutges e es fiscals qu'ocupen ua plaça en Catalonha an d'acreditar un coneishement sufisent deth dret pròpri de Catalonha ena forma e damb era arthenhuda que determine era lei.

3. En tot cas, eth coneishement sufisent d'era lengua e deth dret pròpris a d'èster avalorat d'ua manèra especifica e singulara entà obtier ua plaça enes concòrs de traslats corresponents.

4. Eth personau ath servici d'era Administració de justícia e d'era Fiscalia en Catalonha a d'acreditar un coneishement adequat e sufisent des dues lengües oficials que lo hè apte entà complir es funcions pròpies deth sòn cargue o lòc de treball.

Article 103

Mieis personaus

1. Correspon ara Generalitat era competència normativa sus eth personau non judicial ath servici d'era Administració de justícia, damb eth respècte der estatut juridic d'aguest personau establert pera Lei organica deth poder judicial. Enes tèrmes nomenats, aguesta competència includís era regulació de:

- Era organització d'aguest personau en còssi e escales.
- Eth procès de selecció.
- Era promoció interna, era formació inicial e era formació contunhada.
- Era provisió de destinacions e ascensió.
- Es situacions administratives.
- Eth regim de retribucions.
- Era jornada laborau e er orari de treball.

h) Era ordenació d'era activitat professional e es funcions.

i) Es licències, es permisis, es vacances e es incompatibilitats.

j) Eth registre de personau.

k) Eth regim disciplinari.

2. Enes madeishi tèrmes qu'establís er apartat 1, correspon ara Generalitat era competència executiva e de gestió en matèria de personau non judicial ath servici d'era Administració de justícia. Aguesta competència includís:

a) Aprovar era auferda d'ocupació pública.

b) Convocar e resòlver toti es processos de selecció, e era adscripció as lòcs de treball.

c) Nomenar es funcionaris que supèren es processos selectius.

d) Impartir era formació, prealabla e contunhada.

e) Elaborar es relacions de lòcs de treball.

f) Convocar e resòlver toti es processos de provisió de lòcs de treball.

g) Convocar e resòlver toti es processos de promoció interna.

h) Gestionar eth Registre de Personau, coordinat damb er estatu.

i) Amiar tota era gestió d'aguest personau, en aplicació deth sòn regim estatutari retributiu.

j) Exercir era potestat disciplinària e imposar es sancions que siguen de besonh, includida era separació deth servici.

k) Exercir totes es autes funcions de besonh entà garantir ua gestió eficaça e eficienta des recòrs umans ath servici d'era Administració de justícia.

3. En marc de çò que dispause era Lei organica deth poder judicial, se pòden crear per lei deth Parlament còssi de funcionaris ath servici d'era Administració de justícia depenents d'era fonció pública d'era Generalitat.

4. Era Generalitat dispause de competència exclusiva sus eth personau laborau ath servici d'era Administració de justícia.

Article 104

Mieis materials

Corresponen ara Generalitat es mieis materials d'era Administració de justícia en Catalonha. Aguesta competència includís en tot cas:

a) Era construcció e era reforma des bastiments judicials e d'era fiscalia.

b) Era provisió de bens mòbles e materials entàs dependències judicials e d'era fiscalia.

c) Era configuració, era implantació e eth manteniment de sistemes informatics e de comunicació, sense perjudici des competències de coordinació e omologació que corresponen ar Estat entà garantir era compatibilitat deth sistema.

d) Era gestió e era custòdia des archius, des pèces de convicció e des efectes intervinguts, en tot aquerò que non age natura jurisdiccional.

e) Era participació ena gestió des comptes de dipòsits e consignacions judicials e enes sòns rendiments en tot tier en compde eth volum d'era activitat judicial acomplida ena comunitat autònoma e eth còst efectiu des servicis.

f) Era gestió, era liquidació e era recaptació des taxes judicials qu'establisque era Ge-

neralitat en encastre des sues competéncies sus era Administracion de justícia.

Article 105

Oficina Judicial e institucions e servicis de supòrt

Correspon ara Generalitat cossent damb era Lei organica deth poder judiciari, determinar era creacion, eth dessenh, era organizacion, era dotacion e era gestion des oficines judiciaus e des organs e es servicis de supòrt as organs jurisdiccionaus, en tot includir-i era regulacion des institucions, es instituts e es servicis de medicina forense e de toxicologia.

Article 106

Justícia gratuïta. Procediments de mediacion e de conciliacion

1. Correspon ara Generalitat era competéncia entà ordenar es servicis de justícia gratuïta e d'orientacion juridica gratuïta.

2. Era Generalitat pòt establir es esturments e es procediments de mediacion e de conciliacion ena resolucio de conflictes enes matèries dera sua competéncia.

Article 107

Demarcacion, planta e capitalitat judicials

1. Eth Govèrn dera Generalitat, aumens cada cinc ans, damb er informe prealable deth Conselh de Justícia de Catalonha, a de prepausar ath Govèrn der Estat era determinacion e era revisio dera demarcacion e era planta judicials en Catalonha. Aquesta prepausa, qu'ei preceptiva, a d'acompanhar ath projècte de lei qu'eth Govèrn tramete as Corts Generaus.

2. Es modificacions dera planta judicials que non compòrten reforma legislativa pòden correspondèr ath Govèrn dera Generalitat. Tanben, era Generalitat pòt crear seccions e jutjats, per delegacion deth Govèrn der Estat, enes tèrmes establids pera Lei organica deth poder judiciari.

3. Era capitalitat des demarcacions judiciaus ei fixada per ua lei deth Parlament.

Article 108

Justícia de patz e de proximitat

1. Era Generalitat a competéncia sus era justícia de patz, enes tèrmes qu'establisque era Lei organica deth poder judiciari. Enes madeishi tèrmes, correspon ath Conselh de Justícia de Catalonha eth nomentament des jutges. Era Generalitat tanben se hè cargue des sues indemnizacions e ei era competent entara provision des mieis de besonh entar exercici des sues funcions. Li correspon tanben era creacion des secretaries e era sua provision.

2. Era Generalitat, enes poblacions que se determine e cossent damb çò que dispause era Lei organica deth poder judiciari, pòt instar que s'establisque un sistèma de justícia de proximitat qu'age per objectiu resòlver conflictes menors damb celeritat e eficàcia.

Article 109

Clàusula subrogatòria

Era Generalitat exercís, ultra es competéncies expressament atribuïdes per aquest Estatut,

totes es funcions e es facultats qu'era Lei organica deth poder judiciari reconeish ath Govèrn der Estat en çò que hè ara Administracion de justícia en Catalonha.

TÍTOL IV

Des competéncies

CAPÍTOL I

Tipologia des competéncies

Article 110

Competéncies exclusives

1. Corresponen ara Generalitat, en encastre des sues competéncies exclusives, de manèra intègra, era potestat legislativa, era potestat reglamentària e era foncion executiva. Correspon unicament ara Generalitat er exercici d'aguestes potestats e funcions, mejançant es quaus pòt establir politiques pròpies.

2. Eth dret catalan, en matèria des competéncies exclusives dera Generalitat, ei eth dret aplicable en sòn territòri damb preferéncia sus quinsevolh aute.

Article 111

Competéncies compartides

Enes matèries qu'er Estatut atribuís ara Generalitat de forma compartida damb er Estat, corresponen ara Generalitat era potestat legislativa, era potestat reglamentària e era foncion executiva, en marc des bases que fixe er Estat coma principis o minim comun normatiu en normes damb reng de lei, exceptat enes supausats que se determinen cossent damb era Consistucion e damb aquest Estatut. En exercici d'aguestes competéncies, era Generalitat pòt establir politiques pròpies. Eth Parlament a de desplegar e concretar mejançant ua lei es dites disposicions basiques.

Article 112

Competéncies executives

Correspon ara Generalitat, en encastre des sues competéncies executives, era potestat reglamentària, que compren era aprobacion de disposicions entara execucio dera normativa der Estat e tanben era foncion executiva, qu'en tot cas includís era potestat d'organizacion dera sua pròpia administracion e, en generau, totes es funcions e activitats qu'er ordenament astribuís ara Administracion publica.

Article 113

Competéncies dera Generalitat e normativa dera Union Europèa

Correspon ara Generalitat eth desplegament, era aplicacion e era execucio dera normativa dera Union Europèa quan afècte ar encastre des sues competéncies, enes tèrmes qu'establis eth títol V.

Article 114

Activitat de foment

1. Correspon ara Generalitat, enes matèries dera sua competéncia, er exercici dera activitat de foment. Damb aquesta finalitat, era Ge-

neralitat pòt autrejjar subvencions damb cargue a hons pròpris.

2. Correspon ara Generalitat, enes matèries de competéncia exclusiva, era especificacion des objectius as quaus se destinen es subvencions estatus e comunitàries europèes territorializables, e tanben era regulacion des condicions d'autrejament e era gestion, en tot includir-i era tramitacion e era concessio.

3. Correspon ara Generalitat, enes matèries de competéncia compartida, precisar normativament es objectius as quaus se destinen es subvencions estatus e comunitàries europèes territorializables, e tanben completar era regulacion des condicions d'autrejament e tota era gestion, en tot includir-i era tramitacion e era concessio.

4. Correspon ara Generalitat, enes matèries de competéncia executiva, era gestion des subvencions estatus e comunitàries europèes territorializables, en tot includir-i era tramitacion e era concessio.

5. Era Generalitat participe ena determinacion deth caractèr non territorializable des subvencions estatus e comunitàries europèes. Tanben, participe, enes tèrmes que fixe er Estat, ena gestion e era tramitacion d'aguestes subvencions.

Article 115

Artenhuda territorialia e efèctes des competéncies

1. Er encastre materiau des competéncies dera Generalitat ei referit ath territòri de Catalonha, exceptat enes suposicions a qué hè referéncia expressament aquest Estatut e d'autes disposicions legaus qu'establis ena eficàcia juridica extraterritorialia des disposicions e es actes dera Generalitat.

2. Era Generalitat, enes casi en qué er objècte des sues competéncies a ua artenhuda territorialia superiora ath deth territòri de Catalonha, exercís es sues competéncies sus era part d'aguest objècte plaçada en sòn territòri, sense perjudici des esturments de collaboracion que s'establis damb d'alti ens territoriaus o, subsidiàriament, dera coordinacion per Estat des comunautats autonòmes afectades.

CAPÍTOL II

Es matèries des competéncies

Article 116

Agricultura, ramaderia e profitaments forestaus

1. Correspon ara Generalitat, respectant çò qu'establis er Estat en exercici des competéncies que li atribuís er article 149.1.13 e 16 dera Constitucion, era competéncia exclusiva en matèria d'agricultura e ramaderia. Aquesta competéncia includís en tot cas:

a) Era regulacion e eth desvolopament dera agricultura, era ramaderia e eth sector agroalimentari.

b) Era regulacion e era execucio sus era qualitat, era traçabilitat e es condicions des productes agricòles e ramaders, e tanben era luta contra es fraudes en encastres dera produccion e era comercializacion agroalimentària.

c) Era regulacion dera participacion des organizacions agràries e ramaders e des crambes agràries en organismes publics.

d) Era sanitat vegetau e animau enes casi en qué non age efèctes sus era salut umana e era proteccion des animaues.

e) Es semes e es plantèrs, especiaument tot aquerò que sigue relacionat damb es organismes geneticament modificats.

f) Era regulacion des procèssi de produccion, des explotacions, des estructures agràries e deth sòn regim juridic.

g) Eth desvolopament integrau e era proteccion deth mon rurau.

h) Era recèrca, eth desvolopament, era transfeència tecnologica, era innovacion des explotacions e es empreses agràries e alimentàries e era formacion en aguestes matèries.

i) Es fires e es certamens agrícoles, forestaus e ramadèrs.

2. Correspon ara Generalitat era competència compartida sus:

a) Era planificacion dera agricultura e era ramaderia e deth sector agroalimentari.

b) Era regulacion e eth regim d'intervencion administratiu e d'usatges deth bòsc, des profitaments e es servicis forestaus e des vies pecuàries de Catalonha.

Article 117

Aigua e òbres idrauliques

1. Correspon ara Generalitat, en matèria d'aigües que pertanhen a conques hidrografiques intracomunitàries, era competència exclusiva, qu'includís en tot cas:

a) Era ordenacion administrativa, era planificacion e era gestion dera aigua superficial e sosterranha, des usatges e es profitaments idraulics e tanben des òbres idrauliques que non siuen qualificades d'interès generau.

b) Era planificacion e era adopcion de mesures e esturments especifics de gestion e proteccion des recorsi idrics e des ecosistèms aquatics e terrèstres ligats ara aigua.

c) Es mesures extraordinàries en cas de besonh entà garantir eth subministrament d'aigua.

d) Era organizacion dera administracion idraulica de Catalonha, en tot includir-i era participacion des usatgers.

e) Era regulacion e era execucion des actuacions relacionades damb era concentracion parcel·lària e damb es òbres d'adaiguament.

2. Era Generalitat, enes tèrmes qu'establís era legislacion estatau, asumís competències executives sus eth domeni public idraulic e es òbres d'interès generau. Enes madeishi tèrmes, li correspon era participacion ena planificacion e era programacion des òbres d'interès generau.

3. Era Generalitat participe ena planificacion idrológica e enes organs de gestion estataus des recorsi idrics e des profitaments idraulics que pertanhen a conques hidrografiques intercomunitàries. Correspon ara Generalitat, laguens deth sòn encastre territorial, era competència exclusiva sus:

a) Era adopcion de mesures adicionaus de proteccion e sanejament des recorsi idrics e des ecosistèms aquatics.

b) Era execucion e era explotacion des òbres de titularitat estatau, se s'establís mejançant conveni.

c) Es facultats de policia deth domeni public

idraulic que li son atribuïdes pera legislacion estatau.

4. Era Generalitat a d'eméter un informe preceptiu entà quinsevolha prepausa de transvasament de conques qu'implique era modificacion des recorsi idrics deth sòn encastre territorial.

5. Era Generalitat participe ena planificacion idrológica des recorsi idrics e des profitaments idraulics que passen per Catalonha o que i acaben provinents de territoris de dehòra der encastre estatau espanhòu, cossent damb es mecanismes qu'establís eth títol V, e participe ena execucion dera dita planificacion enes tèrmes qu'establís era legislacion estatau.

Article 118

Associacions e fondacions

1. Correspon ara Generalitat, respectant es condicions basicas qu'er Estat establisque entà garantir era igualtat en exercici deth dret e era resèrva de lei organica, era competència exclusiva sus eth regim juridic des associacions que complissen es sues foncions majoritàriament en Catalonha. Aquesta competència includís en tot cas:

a) Era regulacion des modalitats d'associacion, dera denominacion des associacions, des finalitats, des requisits de constitucion, modificacion, extincion e liquidacion, deth contengut des estatuts, des organs de govèrn, des drets e déuers des associats, des obligacions des associacions e des associacions de caràcter especiau.

b) Era determinacion e eth regim d'aplicacion des beneficis fiscaus des associacions qu'establisque era normativa tributària, e tanben era declaracion d'utilitat publica, eth contengut e es requisits entà obtier-la.

c) Eth registre d'associacions.

2. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva sus eth regim juridic des fondacions que complissen es sues foncions majoritàriament en Catalonha. Aquesta competència includís en tot cas:

a) Era regulacion des modalitats de fundacion, dera denominacion des fondacions, des finalitats e des beneficiaris dera finalitat fundacionau; dera capacitat entà fondar; des requisits de constitucion, modificacion, extincion e liquidacion; des estatuts; dera dotacion e eth regim dera fundacion en procès de formacion; deth patronat e eth protectorat, e deth patrimonni e eth regim economic e financièr.

b) Era determinacion e eth regim d'aplicacion des beneficis fiscaus des fondacions qu'establisque era normativa tributària.

c) Eth registre de fondacions.

3. Correspon ara Generalitat era fixacion des critèrs, era regulacion des condicions, era execucion e eth contròtle des ajudes publicas as associacions e es fondacions.

Article 119

Caça, pesca, activitats maritimes e ordenacion deth sector pesquèr

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria de caça e pesca fluviau, qu'includís en tot cas:

a) Era planificacion e era regulacion.

b) Era regulacion deth regim d'intervencion administrativa dera caça e era pesca, dera susvelhança e des profitaments cinegetics e piscicòles.

2. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria de pesca maritima e recreativa en aigües interiores, e tanben era regulacion e era gestion des recorsi perquèrs e dera delimitacion d'espacis protegits.

3. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria d'activitats maritimes, qu'includís en tot cas:

a) Era regulacion e era gestion deth marisque e era aquicultura e er establiment des condicions entà practicar-les, e tanben era regulacion e era gestion des recorsi.

b) Era regulacion e era gestion des instal·lacions destinades ad aguestes activitats.

c) Eth busseg professionau.

d) Era formacion e es titulacions en matèria d'activitats de lèser.

4. Correspon ara Generalitat era competència compartida en matèria d'ordenacion deth sector pesquèr. Aquesta competència includís, en tot cas, era ordenacion e es mesures administratives d'execucion relatives as condicions profesionaus entar exercici dera pesca, era construccion, era seguretat e eth registre oficiau de batèus, es confraries de pescaires e es lòtges de contractacion.

Article 120

Caishes d'estauvis

1. Correspon ara Generalitat, en matèria de caishes d'estauvis damb demorança en Catalonha, era competència exclusiva sus era regulacion dera sua organizacion, respectant çò qu'establisque er Estat en exercici des competències que li atribuís er article 149.1.11 e 13 dera Constitucion. Aquesta competència includís en tot cas:

a) Era determinacion des sòns organs rector e dera manèra en qué es diuersi interèssi socias i an d'èster representats.

b) Er estatut juridic des membres des organs rector e des auti cargues des caishes d'estauvis.

c) Eth regim juridic dera creacion, era fusion, era liquidacion e eth registre.

d) Er exercici des potestats administratives en çò que hè as fondacions que se creen.

e) Era regulacion des agropacions des caishes d'estauvis damb sedença social en Catalonha.

2. Correspon ara Generalitat, en matèria de caishes d'estauvis damb domicili en Catalonha, era competència compartida sus era activitat financièra, cossent damb es principis, es règles e es estandards minims qu'establisson es bases estataus, qu'includís, en tot cas, era regulacion dera distribucion des excedents e dera òbra social des caishes.

Tanben, era Generalitat hè eth seguiment deth procès d'emission e distribucion de quòdes participatives, exceptat enes aspèctes relatius ath regim d'aufèrtes publicas de venta o soscripcion de valors e admissio a negociacion, ara establiment financièr e ara solvència.

3. Correspon ara Generalitat, en matèria de caishes d'estauvis damb demorança en Catalonha, era competència compartida sus disciplina,

inspeccion e sancion des caishes. Aquesta competència inclúis en tot cas er establiment d'infractions e sancions adicionaus en matèries dera sua competència.

4. Era Generalitat, cossent damb çò qu'establís era legislacion estatau, collabòre enes activitats d'inspeccion e sancion qu'eth Ministèri d'Economia e Isenda e eth Banc d'Espanha exercissen sus es caishes d'estauvis damb demora en Catalonha.

Article 121 *Comèrç e fires*

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria de comèrç e fires, qu'inclúis era regulacion dera activitat firau non internacionau e era ordenacion administrativa dera activitat comerciau, era quau ath viatge inclúis en tot cas:

a) Era determinacion des condicions administratives entà exercir-la e des lòcs e es establiments a on se complisque e era ordenacion administrativa deth comèrç electronic o deth comèrç per quinevolh aute miei.

b) Era regulacion administrativa de totes es modalitats de venda i totes es formes de prestacion dera activitat comerciau, e tanben des vendes promocionaus e dera venda a pèrta.

c) Era regulacion des oraris comerciaus, respectant en exercici d'aguesta competència eth principi constitucionau d'unitat de mercat.

d) Era classificacion e era planificacion territoriala des equipaments comerciaus e era regulacion des requisits e deth regim d'installacion, ampliacion e cambi d'activitat des establiments.

e) Er establiment e era execucion des normes e es estandards de qualitat relacionadi damb era activitat comerciau.

f) Era adopcion de mesures de policia administrativa en çò que hè ara disciplina de mercat.

2. Correspon ara Generalitat era competència executiva en matèria de fires internacionaus celebrades en Catalonha, qu'inclúis en tot cas:

a) Era activitat d'autorizacion e declaracion dera fira internacionau.

b) Era promocion, era gestion e era coordinacion.

c) Era activitat inspectora, era avaloracion e era rendicion de compdes.

d) Er establiment dera reglamentacion intèrna.

e) Eth nomenament d'un delegat o delegada enes organs de direccion de cada fira.

3. Era Generalitat collabòre damb er Estat en establiment deth calendari de fires internacionaus.

Article 122 *Consultes populars*

Correspon ara Generalitat era competència exclusiva entar establiment deth regim juridic, es modalitats, eth procediment, eth compliment e era convocatòria pera madeisha Generalitat o pes ens locaux en encastre des sues competències d'enquêtes, audiéncies publiques, forums de participacion e quinevolh aute esturment de consulta populara, sauvant çò que dispausa er article 149.1.32 dera Constitucion.

Article 123 *Consum*

Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria de consum, qu'inclúis en tot cas:

a) Era defensa des drets des consomadors e des usatgèrs, proclamats per article 28, e er establiment e era aplicacion des procediments administratius de queisha e reclamacion.

b) Era regulacion e eth foment des associacions des consomadors e es usatgèrs e era sua participacion enes procediments e ahèrs que les afècten.

c) Era regulacion des organs e es procediments de mediacion en matèria de consum.

d) Era formacion e era educacion en consum.

e) Era regulacion dera informacion en matèria de consomadors e usatgèrs.

Article 124 *Cooperatives e economia sociau*

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria de cooperatives.

2. Era competència a qué se referís er apartat 1 inclúis era organizacion e eth funcionament des cooperatives, es quaus ath madeish viatge inclúissen en tot cas:

a) Era definicion, era denominacion e era classificacion.

b) Es critèrs sus fixacion deth domicili.

c) Es critèrs rectoris d'actuacion.

d) Es requisits de constitucion, modificacion des estatuts sociaus, fusion, escission, transformacion, dissolucion e liquidacion.

e) Era qualificacion, era inscripcion e era certificacion en registre corresponent.

f) Es drets e déuers des sòcs.

g) Eth regim economic e era documentacion sociau.

h) Era conciliacion e era mediacion.

i) Es grops cooperatius e es formes de collaboracion economica des cooperatives.

3. Era competència a qué hè referència er apartat 1 inclúis en tot cas era regulacion e eth foment deth moviment cooperatiu, en especiàu entà promòir es formes de participacion ena empresa, er accés des treballadors as mieis de produccion e era coesion sociau e territoriala. Era regulacion e eth foment deth moviment cooperatiu inclúissen:

a) Era regulacion der associacionisme cooperatiu.

b) Er ensenhament e era formacion cooperatius.

c) Era fixacion des critèrs, era regulacion des condicions, era execucion e eth contròtle des ajudes publiques en mon cooperatiu.

4. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva sus eth foment e era ordenacion deth sector dera economia sociau.

Article 125 *Corporacions de dret public e professions titulades*

1. Correspon ara Generalitat, en matèria de collègis profesionaus, acadèmies, crambes agràries, crambes de comèrç, indústria e navegacion e d'autes corporacions de dret public representatives d'interèsi economics e profesionaus, era competència exclusiva, sauvant

çò qu'establiessen es apartats 2 e 3. Aquesta competència, respectant çò que dispausen es articles 36 e 139 dera Constitucion, inclúis en tot cas:

a) Era regulacion dera organizacion intèrna, deth funcionament e deth regim economic, pres-supostari e compdable, e tanben deth regim de collegiacion e adscripcion, des drets e déuers des sòns membres e deth regim disciplinari.

b) Era creacion e era atribucion de foncions.

c) Era tutèla administrativa.

d) Eth sistèma e eth procediment electoraus aplicables ara eleccion des membres des corporacions.

e) Era determinacion der encastre territoriala e era possibla agropacion laguens de Catalonha.

2. Correspon ara Generalitat era competència compartida sus era definicion des corporacions a qué se referís er apartat 1 e sus es requisits entà crear-ne e entà èste'n membre.

3. Es crambes de comèrç, indústria e navegacion, s'ac acòrden prealablament era Generalitat e er Estat, pòden complir foncions de comèrç exterior e destinar-i recorsi cameraus.

4. Correspon ara Generalitat, respectant es normes generaus sus titulacions academiques e profesionaus e çò que dispausen es articles 36 e 139 dera Constitucion, era competència exclusiva sus er exercici des profesionaus titulades, qu'inclúis en tot cas:

a) Era determinacion des requisits e des condicions d'exercici des professions titulades, e tanben des drets e es obligacions des profesionaus titulats e deth regim d'incompatibilitats.

b) Era regulacion des garanties administratives dauant er intrusisme e es actuacions irregulars, e tanben era regulacion des prestacions profesionaus de caractèr obligatòri.

c) Eth regim disciplinari der exercici des professions titulades.

Article 126 *Crèdit, banca, assurances e mutualitats non integrades en sistèma de seguretat sociau*

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva sus era estructura, era organizacion e eth funcionament des mutualitats de prevision sociau non integrades en sistema de seguretat sociau.

2. Correspon ara Generalitat era competència compartida sus era estructura, era organizacion e eth funcionament des entitats de crèdit que non siguen caishes d'estauvis, des cooperatives de crèdit e des entitats gestores de plans e hons de pensions e des entitats fisiques e juridiques qu'actuen en mercat assegurador d'autes qu'aqueres as quaus hè referència er apartat 1, cossent damb es principis, es règles e es estandards minims que fixen es bases estataus.

3. Correspon ara Generalitat era competència compartida sus era activitat des entitats a qué se referissen es apartats 1 e 2. Aquesta competència inclúis es actes d'execucion regladi que li atribuíque era legislacion estatau.

4. Correspon ara Generalitat era competència compartida sus disciplina, inspeccion e sancion des entitats a qué hè referència er apartat 2.

Article 127

Cultura

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria de cultura. Aquesta competència exclusiva compren en tot cas:

a) Es activitats artístiques e culturaus, que s'amien en Catalonha, en tot inclurir-i:

Prumèr. Es mesures relatives ara producció e era distribucion de libres e publicacions periodiques en quinsevolh supòrt, e tanben era gestion deth dipòsit legau e er autrejament des còdis d'identificacion.

Dusau. Era regulacion e era inspeccion des sales d'exhibicion cinematografica, es mesures de proteccion dera indústria cinematografica e eth contròtle e era concession de licències de doblatge as empreses distribuïdores domiciliades en Catalonha.

Tresau. Era qualificacion des pellicules e es materiaus audiovisuau en foncion dera edat e des valors culturaus.

Quatau. Era promocion, era planificacion, era construccion e era gestion d'equipaments culturaus plaçats en Catalonha.

Cincau. Er establiment de mesures fiscaus d'incentivacion des activitats culturaus enes tributs sus es quaus era Generalitat age competències normatives.

b) Eth patrimoniu culturau, en tot inclurir-i en tot cas:

Prumèr. Era regulacion e era execucion de mesures destinades a garantir er enriquiment e era difusion deth patrimoniu culturau de Catalonha e a facilitar-i er accés.

Dusau. Era inspeccion, er inventari e era restauracion deth patrimoniu arquitectonic, arqueologic, scientific, tecnic, istoric, artistic, etnologic e culturau en generau.

Tresau. Er establiment deth regim juridic des actuacions sus bens mòbles e immòbles integrants deth patrimoniu culturau de Catalonha e era determinacion deth regim juridic des bens immòbles, e tanben era declaracion e era gestion d'aguesti bens, exceptat es que siguen de titularitat der Estat.

Quatau. Era proteccion deth patrimoniu culturau de Catalonha, qu'inclúis era conservacion, era reparacion, eth regim de susvelhança e eth contròtle des bens, sense perjudici dera competència estatau entara defensa des bens integrants d'aguest patrimoniu contra era exportacion e era espoliacion.

c) Es archius, es bibliotèques, es musèus e es auti centres de dipòsit culturau que non son de titularitat estatau, en tot inclurir-i en tot cas:

Prumèr. Era creacion, era gestion, era proteccion e er establiment deth regim juridic des centres qu'intègren eth sistèma d'archius e eth sistèma bibliotecari, des musèus e des auti centres de dipòsit culturau.

Dusau. Er establiment deth regim juridic des bens documentaus, bibliografics e culturaus que i son dipositadi.

Tresau. Era conservacion e era recuperacion des bens qu'intègren eth patrimoniu documentau e bibliografic catalan.

d) Eth foment dera cultura, damb relacion ath quau inclúis:

Prumèr. Eth foment e era difusion dera creacion e era produccion teatraus, musicaus, audi-

ovisuau, literàries, de dança, de circ e d'arts combinades amiades a tèrme en Catalonha.

Dusau. Era promocion e era difusion deth patrimoniu culturau, artistic e monumentau e des centres de dipòsit culturau de Catalonha.

Tresau. Era projeccion internacionau dera cultura catalana.

2. Correspon ara Generalitat era competència executiva sus es archius, es bibliotèques, es musèus e es centres de dipòsit culturau de titularitat estatau plaçats en Catalonha, era gestion des quaus non se resèrve exprèssament er Estat, qu'inclúis, en tot cas, era regulacion deth foncionament, era organizacion e eth regim de personau.

3. Enes actuacions qu'er Estat hèsque en Catalonha en matèria d'inversion en bens e equipaments culturaus se requerís er acòrd prealable damb era Generalitat. En cas des activitats qu'er Estat complisque en çò que hè ara projeccion internacionau dera cultura, eth Govern der Estat e eth Govern dera Generalitat an d'articular formules de collaboracion e cooperacion mutuaus, cossent damb çò qu'establís eth títol V d'aguest Estatut.

Article 128

Denominacions e indicacions geografiques e de qualitat

1. Correspon ara Generalitat, en tot respectar çò que dispause er article 149.1.13 dera Constitucion, era competència exclusiva sus denominacions d'origen e d'aves mencions de qualitat, qu'inclúis eth regim juridic de creacion e foncionament, eth quau ath madeish temps inclúis:

a) Era determinacion des possibles nivèus de proteccion des productes, eth sòn regim e es sues condicions, e tanben es drets e es obligacions que ne deriven.

b) Eth regim de titularitat des denominacions, en tot respectar era legislacion de propietat industriau.

c) Era regulacion des formes e des condicions de produccion e comercializacion des productes corresponents, e eth regim sancionador aplicable.

d) Eth regim dera organizacion administrativa dera denominacion d'origen, o mencion de qualitat, referida tant ara gestion coma ath contròtle dera produccion e era comercializacion.

2. Era competència a qué hè referència er apartat 1 inclúis eth reconeixement des denominacions o des indicacions, era aprobacion des sues normes reguladores e totes es facultats administratives de gestion e contròtle sus era actuacion des denominacions o es indicacions, especialment es que deriven dera eventualu tutèla administrativa sus es organs dera denominacion e der exercici dera potestat sancionadora per infraccions deth regim dera denominacion.

3. Era Generalitat, en cas qu'eth territòri d'ua denominacion despasse es limits de Catalonha, exercís es facultats de gestion e contròtle sus es actuacions des organs dera denominacion relatives a terrenes e installacions plaçats en Catalonha, enes tèrmes que determinen es leis. Era Generalitat participe enes organs dera deno-

minacion e en exercici des sues facultats de gestion.

4. Era Generalitat exercís sus eth sòn territòri es obligacions de proteccion derivades deth reconeixement pera madeisha Generalitat d'ua denominacion d'origen o d'ua indicacion geografica protegida. Es autoritats corresponents collabòren ena proteccion des denominacions geografiques e de qualitat catalanes dehòra deth territòri de Catalonha e dauant es corresponents institucions de proteccion europèes e internacionaus.

Article 129

Dret civiu

Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria de dret civiu, exceptat enes matèries qu'er article 149.1.8 dera Constitucion atribuís en tot cas ar Estat. Aquesta competència inclúis era determinacion deth sistèma de hònts, deth dret civil de Catalonha.

Article 130

Dret processau

Correspon ara Generalitat dictar es normes processaus especificques que deriven des particularitats deth dret substantiu de Catalonha.

Article 131

Educacion

1. Correspon ara Generalitat, en matèria d'ensenhament non universitari, era competència exclusiva sus es ensenhaments postobligatòris que non amien ara obtencion d'un títol o ua certificacion academica o professionau damb validesa en tot er Estat e sus es centres docents en qué s'impartissen aguesti ensenhaments.

2. Correspon ara Generalitat, en matèria d'ensenhament non universitari, en çò que hè as ensenhaments obligatòris e non obligatòris qu'amien ara obtencion d'un títol academic o professionau damb validesa en tot er Estat e damb relacion as ensenhaments d'educacion infantila, era competència exclusiva qu'inclúis:

a) Era regulacion des organs de participacion e consulta des sectors afectats ena programacion der ensenhament en sòn territòri.

b) Era determinacion des contenguts educatius deth primèr cicle dera educacion infantila e era regulacion des centres en qué s'impartís aguest cicle, e tanben era definicion des plantilhes deth professorat e des titulacions e es especializacions dera rèsta deth personau.

c) Era creacion, eth desvolopament organizatiu e eth regim des centres publics.

d) Era inspeccion, era avaloracion intèrna deth sistèma educatiu, era innovacion, era recèrca e era experimentacion educatives, e tanben eth garantiment dera qualitat deth sistèma educatiu.

e) Eth regim de foment der estudi, de bèques e d'ajudes damb hons pròpris.

f) Era formacion permanenta e eth perfeccionament deth personau docent e des auti professionals dera educacion e era aprobacion de directritz d'actuacion en matèria de recorsi umans.

g) Es servicis educatius e es activitats escolares complementàries en çò que hè as cen-

tres docents públics e as centres docents privats sostenguts damb hons públics.

h) Es aspèctes organitzatius des ensenhaments en regim non presenciu adreçadi ar alumnat d'edat superiora ara d'escolarizacion obligatòria.

3. En aquerò que non regule er apartat 2 e en çò que hè as ensenhaments a qué hè referència eth nomenat apartat, correspon ara Generalitat, en tot respectar es aspèctes essenciaus deth dret ara educacion e ara libertat d'ensenhament, en matèria d'ensenhament non universitari e cossent damb çò que dispause er article 149.1.30 dera Constitucion, era competència compartida, qu'includís en tot cas:

a) Era programacion deth ensenhament, era sua definicion e era avaloracion generau deth sistema educatiu.

b) Era ordenacion deth sector der ensenhament e dera activitat docenta e educativa.

c) Er establiment des plans d'estudi corresponents, en tot includir-i era ordenacion curriculara.

d) Eth regim de foment der estdi, de bèques e d'ajudes estataus.

e) Er accés ara educacion e er establiment e era regulacion des critèris d'admission e escolarizacion der alumnat enes centres docents.

f) Eth regim de sosteniment damb hons públics des ensenhaments deth sistèma educatiu e des centres que les impartissen.

g) Es requisits e es condicions des centres docents e educatius.

h) Era organizacion des centres públics e des privats sostengudi damb hons públics.

i) Era participacion dera comunitat educativa en contròtle e era gestion des centres docents públics e des privats sostenguts damb hons públics.

j) Era adquisicion e era pèrta dera condicion de foncionari o foncionària docent dera administracion educativa, eth desvolopament des sòns drets e déuers basics, e tanben era politica de personau ath servici dera administracion educativa.

4. Correspon ara Generalitat, en matèria d'ensenhament non universitari, era competència executiva sus era expedicion e era omologacion des títols academics e professionaus estataus.

Article 132

Emergències e proteccion civila

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria de proteccion civila, qu'includís, en tot cas, era regulacion, era planificacion e era execucion de mesures relatives as emergències e era seguretat civila, e tanben era direccion e era coordinacion des servicis de proteccion civila, qu'incluidissen es servicis de prevencion e extincion d'incendis, sense perjudici des facultats des govèrns locals en aquesta matèria, en tot respectar çò qu'establisque er Estat en exercici des sues competències en matèria de seguretat publica.

2. Era Generalitat, enes casi relatius a emergències e proteccion civila d'artenhuda superiora a Catalonha, a de promòir mecanismes de colaboracion damb d'aites comunitats autonòmes e damb er Estat.

3. Correspon ara Generalitat era competència executiva en matèria de sauvament marítim, enes tèrmes que determine era legislacion der Estat.

4. Era Generalitat participe ena execucion en matèria de seguretat nucleara, enes tèrmes que siguen acordats enes convènis soscrits ad aquest èfècte e, se cau, enes leis.

Article 133

Energia e mines

1. Correspon ara Generalitat era competència compartida en matèria d'energia.

Aguesta competència includís en tot cas:

a) Era regulacion des activitats de produccion, magatzematge e transpòrt d'energia, er autrejament des autorizacions des installacions que transcorren intègrament peth territòri de Catalonha e er exercici des activitats d'inspeccion e contròtle de totes es installacions existents en Catalonha.

b) Era regulacion dera activitat de distribucion d'energia que s'acomplisquen en Catalonha, er autrejament des autorizacions des installacions corresponents e er exercici des activitats d'inspeccion e contròtle de totes es installacions existents en Catalonha.

c) Eth desplegament des normes complementàries de qualitat des servicis de subministrament d'energia.

d) Eth foment e era gestion des energies renaubles e dera eficiència energetica.

2. Era Generalitat participe mejançant era emision d'un informe prealable en procediment d'autrejament dera autorizacion des installacions de produccion e transpòrt d'energia qu'ultrapassen eth territòri de Catalonha o s'era energia ei objècte de profitament dehòra d'aquest territòri.

3. Era Generalitat participe ena regulacion e era planificacion d'encastre estatau deth sector dera energia qu'afècte ath territòri de Catalonha.

4. Correspon ara Generalitat era competència compartida sus eth regim minèr. Aguesta competència includís, en tot cas, era regulacion e eth regim d'intervencion administrativa e contròtle des mines e es recorsi minèrs que siguen plaçats en territòri de Catalonha e des activitats extractives que s'i realizen.

Article 134

Espòrt e lèser

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria d'espòrt, qu'includís en tot cas:

a) Eth foment, era divulgacion, era planificacion, era coordinacion, era execucion, er assessorament, era implantacion e era projeccion dera practica dera activitat fisica e der espòrt per tota Catalonha, a toti es nivèus socials.

b) Era ordenacion des organs de mediacion en matèria d'espòrt.

c) Era regulacion dera formacion esportiva e eth foment dera tecnificacion e deth naut rendiment esportiu.

d) Er establiment deth regim juridic des federacions e es clubs esportius e des entitats catalanes que promòen e organizen era practica der espòrt e dera activitat fisica en encastre de Ca-

talonha, e era declaracion d'utilitat publica des entitats esportives.

e) Era regulacion en matèria de disciplina esportiva, competitiva e electorau des entitats que promòen e organizen era practica esportiva.

f) Eth foment e era promocion der associacionisme esportiu.

g) Eth registre des entitats que promòen e organizen era practica dera activitat fisica e esportiva damb sedença sociala en Catalonha.

h) Era planificacion deth hilat d'equipaments esportius de Catalonha e era promocion dera sua execucion.

i) Eth contròtle e eth seguiment medicoesportiu e de salut des practicants dera activitat fisica e esportiva.

j) Era regulacion en matèria de prevencion e contròtle dera violència enes espectacles públics esportius, en tot respectar es facultats reservades ar estat en matèria de seguretat publica.

k) Eth garantiment dera salut des espectadors e des autes persones implicades ena organizacion e er acompliment dera activitat fisica e esportiva, e tanben dera seguretat e eth contròtle sanitari des equipaments esportius.

l) Eth desvolopament dera recèrca scientifica en matèria esportiva.

2. Era Generalitat participe en entitats e organismes d'encastre estatau, europèu e internacional qu'agen per objècte eth desvolopament der espòrt.

3. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria de lèser, qu'includís, en tot cas, eth foment e era regulacion des activitats que se complissen en territòri de Catalonha e eth regim juridic des entitats qu'agen per finalitat eth compliment dera activitat de lèser.

4. Era Generalitat participe en entitats e organismes d'encastre estatau, europèu e internacional qu'agen per objècte eth desvolopament deth lèser.

Article 135

Estadistica

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva sus estadistica d'interès dera Generalitat, qu'includís en tot cas:

a) Era planificacion estadistica.

b) Era organizacion administrativa.

c) Era creacion d'un sistèma estadistic oficial pròpri dera Generalitat.

2. Era Generalitat participe e collabòre ena elaboracion d'estadistiques d'artenhuda supra-autonoma.

Article 136

Era Foncion Publica e eth personau ath servici des administracions publiques catalanes

Correspon ara Generalitat, en matèria de foncion publica, en tot respectar eth principi d'autonomia locala:

a) Era competència exclusiva sus eth regim estatutari deth personau ath servici des administracions publiques catalanes e sus era ordenacion e era organizacion dera foncion publica sauvant çò que dispause era letra b.

b) Era competència compartida entath desvolopament des principis ordenadors dera aucion publica, sus era adquisicion e era pèrta

dera condició de funcionari, es situacions administratives i es drets, es déuers i es incompatibilitats deth personau ath servici des administracions públiques.

c) Era competència exclusiva, en matèria de personau laborau, entara adaptacion dera relació de llocs de treball as besonhs derivadi dera organizacion administrativa e sus era formació d'aguest personau.

Article 137

Abitatge

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria d'abitatge, qu'inclúdis en tot cas:

a) Era planificació, era ordenació, era gestió, era inspecció e eth contròtle der abitatge cossent damb es besonhs socials e d'equilibri territorialiu.

b) Er establiment de prioritats e objectius dera activitat de foment des administracions públiques de Catalunya en matèria d'abitatge e era adopció des mesures que calguen entà arrenher-les, tant en çò que hè ath sector públic coma ath privat.

c) Era promoció pública d'abitatges.

d) Era regulació administrativa deth comerç referit a abitatges e er establiment de mesures de protecció e disciplinàries en aguest encastre.

e) Es normes tècniques, era inspecció e eth contròtle sus era qualitat dera construcció.

f) Es normes sus era abitabilitat des abitatges.

g) Era innovació tecnològica e era sostenibilitat aplicabla as abitatges.

h) Era normativa sus conservació e manteniment des abitatges e era sua aplicació.

2. Correspon ara Generalitat era competència sus es condicions des edificis entara instal·lació d'infraestructures comunes de telecomunicacions, radiodifusió, telefonia bàsica e d'altres servicis per cable, en tot respectar era legislació der Estat en matèria de telecomunicacions.

Article 138

Immigració

1. Correspon ara Generalitat en matèria d'immigració:

a) Era competència exclusiva en matèria de primèr acolliment des persones immigrades, qu'inclúdis es actuacions sociosanitàries e d'orientació.

b) Eth desenvolupament dera política d'integració des persones immigrades en encastre des seues competències.

c) Es establiment e era regulació des mesures que calguen entara integració social e econòmica des persones immigrades e entara sua participació social.

d) Er establiment per lei d'un encastre de referència entar acuell e era integració des persones immigrades.

e) Era promoció e era integració des persones retornades e era ajuda ad aguestes, e er impuls des polítiques e es mesures pertinents que ne faciliten eth retorn a Catalunya.

2. Correspon ara Generalitat era competència executiva en matèria d'autorizació de

treball as estrangers era relació laborau des quals se complisque en Catalunya. Aquesta competència, que s'exercís necessàriament en coordinació damb era que correspon ar Estat en matèria d'entrada e residència d'estrangers, inclúdis:

a) Era tramitació e era resolució des autoritzacions inicials de treball per compte pròpri o d'altre.

b) Era tramitació e era resolució des recursos presentats en çò que hè as expedients a que hè referència era letra a e era aplicació deth règim d'inspecció e sanció.

3. Correspon ara Generalitat era participació enes decisions der Estat sus immigració qu'agen ua transcendència especial entà Catalunya e, en particular, era participació preceptiva prealabla ena determinació deth contingut de treballadors estrangers mejançant es mecanismes qu'establís eth títol V.

Article 139

Indústria, artesanía, contròtle metrologic e contrastació de metalls

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria d'indústria, sauant çò qu'establís er apartat 2. Aquesta competència inclúdis, en tot cas, era ordenació des sectors e des processos industrials en Catalunya, era seguretat des activitats, des instal·lacions, des equips, des processos e des productes industrials e era regulació des activitats industrials que poguen produir impacte ena seguretat o era salut des persones.

2. Correspon ara Generalitat era competència compartida sus era planificació dera indústria, en marc dera planificació generau dera economia.

3. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria d'artesanía.

4. Correspon ara Generalitat era competència executiva en matèria de contròtle metrologic.

5. Correspon ara Generalitat era competència executiva en matèria de contrastació de metalls.

Article 140

Infraestructures deth transport e des comunicacions

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva sus ports, aeroportos, eliports e d'altres infraestructures de transport en territori de Catalunya que non agen era qualificació legau d'interès generau. Aquesta competència inclúdis en tot cas:

a) Eth règim jurídic, era planificació e era gestió de toti es ports e aeroportos, instal·lacions portuàries e aeroportuàries, instal·lacions marítimes menors, estacions terminaus de carga en recintes portuàries e aeroportuàries e d'altres infraestructures de transport.

b) Era gestió deth domeni públic de besonh entà balhar eth servici, especialment er autajament d'autorizacions e concessions laguens des recintes portuàries o aeroportuàries.

c) Eth règim econòmic des servicis portuàries o aeroportuàries, especialment es potestats tarifària e tributària e era percepció e era re-

captació de tota sòrta de tributs e cargues relacionats damb era utilització dera infraestructura e deth servici que balhe.

d) Era delimitació der aireu de servicis des ports o es aeroportos e era determinació des usatges, es equipaments e es activitats complementàries laguens deth recinte deth port o er aeroport o des altres infraestructures de transport, en tot respectar es facultats deth titular deth domeni públic.

2. Era Generalitat participe enes organismes d'arrendament supraautonòmic qu'exercissen funcions sus es infraestructures de transport plaçades en Catalunya que son de titularitat estadau.

3. Era qualificació d'interès generau d'un port, un aeroport o ua altra infraestructura de transport plaçadi en Catalunya requerís er informe prealable dera Generalitat, que pòt participar ena sua gestió o assumir-la, cossent damb çò qu'establissen es leis.

4. Correspon ara Generalitat era participació ena planificació e era programació de ports e aeroportos d'interès generau enes tèrmes que determine era normativa estadau.

5. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva sus eth sòn hilat viari en tot er encastre territorialiu de Catalunya, e tanben era participació ena gestió deth hilat der Estat en Catalunya, cossent damb çò qu'establís era normativa estadau. Aquesta competència inclúdis en tot cas:

a) Era ordenació, era planificació e era gestió integrada deth hilat viari de Catalunya.

b) Eth règim jurídic e financièr de toti es elements deth hilat viari des quals ei titulara era Generalitat.

c) Era connectivitat des elements qu'intègren eth hilat viari de Catalunya entre eri o damb d'altres infraestructuras deth transport o d'altres hilaus.

6. Correspon ara Generalitat, en matèria de hilat ferroviari, era competència exclusiva damb relació as infraestructuras des quals ei titulara e era participació ena planificació e era gestió des infraestructuras de titularitat estadau plaçades en Catalunya, cossent damb çò qu'establisque era normativa estadau.

7. Correspon ara Generalitat, cossent damb era normativa der Estat era competència executiva en matèria de comunicacions electròniques, qu'inclúdis en tot cas:

a) Promòir era existència d'un conjunt mínim de servicis d'accès universau.

b) Era inspecció des infraestructures comunes de telecomunicacions e er exercici dera potestat sancionadora corresponenta.

c) Era resolució de conflictes entre operadors de radiodifusió que compartisquen multiplex era cobertura des quals non ultrapasse eth territori de Catalunya.

d) Era gestió deth registre d'instal·ladors d'infraestructures comunes de telecomunicacions e deth registre de gestors de multiplex er encastre des quals non ultrapasse eth territori de Catalunya.

Article 141

Jòc e espectacles

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria de jòc, apòstes e casi-

nos, s'era activitat s'acomplís exclusivament en Catalonha, en tot inclur-lo en tot cas:

a) Era creacion e era autorizacion de jòc e apòstes e era sua regulacion, e tanben era regulacion des empreses dedicades ara gestion, era explotacion e era practica d'aguestes activitats o qu'an per objècte era comercializacion e era distribucion des materiaus relacionadi damb eth jòc en generau, incluint-i es modalitats de jòc per mieis informatics e telematics.

b) Era regulacion e eth contròtle des locals, es installacions e es equipaments utilizats entà acomplir aquestes activitats.

c) Era determinación, en encastre des sues competéncias, deth regim fiscau sus era activitat de jòc des empreses que l'acomplissen.

2. Era autorizacion de naues modalitats de jòc e apòstes d'encastre estatau o ben era modificacion des existents requerís era deliberacion ena Comission Bilaterau Generalitat-Estat qu'establisque eth títol V e er informe prealable determinant dera Generalitat.

3. Correspon ara Generalitat era competéncia exclusiva en matèria d'espectacles e activitats recreatives, qu'includís, en tot cas, era ordenacion deth sector, eth regim d'intervencion administrativa e eth contròtle de tota sòrta d'espectacles en espacis e locals publics.

Article 142

Joenessa

1. Correspon ara Generalitat era competéncia exclusiva en matèria de joenessa, qu'includís en tot cas:

a) Eth dessenh, era aplicacion e era avaloracion de politiques, plans e programes destinats ara joenessa.

b) Era promocion der associacionisme juvenil, des iniciatives de participacion dera gent joena, dera mobilitat internacionau e deth to-risme juvenil.

c) Era regulacion, era gestion, era intervencion e era policia administrativa d'activitats e installacions destinades ara joenessa.

2. Correspon ara Generalitat era soscripcion cossent damb entitats internacionaus e era participacion en aquestes en colaboracion damb er Estat o de manèra autonòma, s'ac permet era normativa dera entitat corresponenta, e en tot cas era tramitacion de documents autrejats per entitats internacionaus qu'afecten a persones, installacions o entitats damb residéncia en Catalonha, en tot respectar era legislacion der Estat.

Article 143

Lengua pròpria

1. Correspon ara Generalitat de Catalonha era competéncia exclusiva en matèria de lengua pròpria, qu'includís, en tot cas, era determinacion dera ardenhada, des usatges e des efèctes juridics dera sua oficialitat, e tanben era normalizacion lingüística deth catalan.

2. Correspon ara Generalitat e tanben ath Conselh Generau d'Aran era competéncia sus era normalizacion lingüística der occitan, nomenat *aranés* en Aran.

Article 144

Miei ambient, espacis naturaus e meteorologia

1. Corresponen ara Generalitat era competéncia compartida en matèria de miei ambient e era competéncia entar establiment de normes adicionaus de proteccion. Aquesta competéncia compartida includís en tot cas:

a) Er establiment e era regulacion des esturments de planificacion ambientau e deth procediment de tramitacion e aprobacion d'aguesti esturments.

b) Er establiment e era regulacion de mesures de sostenibilitat, fiscalitat e recèrca ambientaus.

c) Era regulacion des recorsi naturaus, dera flòra e era fauna, dera biodiversitat, deth miei ambient marin e aquatic, se non a per finalitat era preservacion des recorsi pesquers e maritims.

d) Era regulacion sus prevencion ena produccion de recipients e embalatges en tot eth sòn cycle de vida, des de que se genèren enquia que passen a èster residus.

e) Era regulacion sus prevencion e correccion dera generacion de residus damb origen o destinacion en Catalonha e sus era gestion e eth traslat d'aguesti e era sua disposicion finau.

f) Era regulacion ena prevencion, eth contròtle, era correccion, era recuperacion e era compensacion dera contaminacion de sòu e subsòu.

g) Era regulacion e era gestion des vessaments hèti enes aigües interiores de Catalonha e tanben des hèti enes aigües superficiaus e sosterranhes que non passen per ua auta comunitat autonòma. En tot cas, laguens deth sòn encastre territorialau, correspon ara Generalitat era competéncia executiva sus era intervencion administrativa des vessaments enes aigües superficiaus e sosterranhes.

h) Era regulacion der ambient atmosferic e des diuèrses classes de contaminacion d'aguest, era declaracion de zònes d'atmosfera contaminada e er establiment de d'auto esturments de contròtle dera contaminacion, damb independéncia dera administracion competentà entà autorizar era òbra, era installacion o era activitat que la produsisque.

i) Era regulacion deth regim d'autorizacion e seguiment dera emision de gasi d'efècte iver-nacle.

j) Era regulacion e era promocion des qualificacions relatives a productes, activitats, installacions, infraestructures, procediments, procès productius o conductes respectuosis damb eth miei.

k) Era prevencion, era restauracion e era reparacion de damatges ath miei ambient e tanben eth regim sancionador corresponent.

l) Es mesures de proteccion des espècies e eth regim sancionador.

2. Correspon ara Generalitat, en matèria d'espacis naturaus, era competéncia exclusiva que, en tot respectar çò que dispaue er article 149.1.23 dera Constitucion, includís, en tot cas, era regulacion e era declaracion des figures de proteccion, delimitacion, planificacion e gestion d'espacis naturaus e d'abitats protegits plaçats en Catalonha.

3. Era Generalitat, en cas des espacis naturaus que despassen eth territòri de Catalonha, a de promòdir es esturments de colaboracion damb d'autes comunitats autonòmes entà crear, delimitar, regular e gestionar aquesti espacis.

4. Era declaracion e era delimitacion d'espacis naturaus dotats damb un regim de proteccion estatau requerís er informe preceptiu dera Comission Bilaterau Generalitat-Estat. S'er espaci ei plaçat intègrament en territòri de Catalonha, era gestion correspon ara Generalitat.

5. Correspon ara Generalitat er establiment d'un servici meteorologic pròpri eth subministrament d'informacion meteorologica e climatica, incluint-i eth pronostic, eth contròtle e eth seguiment des situacions meteorologiques de risc, e tanben era recèrca en aquesti encastres e era elaboracion dera cartografia climatica.

6. Era Generalitat exercís es sues competéncias mejançant eth Còs d'Agents Ruraus, competents ena susvelhança, eth contròtle, era proteccion, era prevencion integrat e era colaboracion ena gestion deth miei ambient. Es membres d'aguest còs an era condicion d'agents dera autoritat e exercissen foncions de policia administrativa especiau e policia judicial enes tèrmes qu'establís era lei.

Article 145

Mercats de valors e centres de contractacion

Correspon ara Generalitat era competéncia compartida en matèria de mercats de valors e centres de contractacion plaçats en Catalonha. Aquesta competéncia includís en tot cas:

a) Era creacion, era denominacion, era autorizacion e era supervision des mercats de valors e des sistèmes organitzats de negociacion.

b) Era regulacion e es mesures administratives d'execucion sus organizacion, foncionament, disciplina e regim sancionador des societats retores de mercats de valors.

c) Eth contròtle dera emision, era admission, era suspension, era exclusion e er establiment de requisits adicionaus d'admission des valors que se negòcien exclusivament en aquesti mercats, e tanben era inspeccion e eth contròtle.

d) Era acreditacion des persones e des entitats entà èster membres d'aguesti mercats.

e) Er establiment des fiances qu'an de constituir es membres des borses de valors en garantia des operacions pendentes de liquidacion.

Article 146

Mieis de comunicacion social e servicis de contengut audiovisual

1. Correspon ara Generalitat, en matèria de servicis de ràdio e television, e tanben de quinsevolh aute servici de comunicacion audiovisual:

a) Era competéncia exclusiva sus era organizacion dera prestacion deth servici publics de comunicacion audiovisual d'encastre local, en tot respectar era garantia dera autonomia locala.

b) Era competéncia compartida sus era regulacion e eth contròtle des servicis de comunicacion audiovisual qu'usen quinsevolh des supòrts e des tecnologies disponibles dirigits ath public de Catalonha, e tanben sus es ofèrtes de comunicacion audiovisual se se distribuïssen en territòri de Catalonha.

2. Correspon ara Generalitat era competéncia compartida en matèria de mieis de comunicacion social.

3. Era Generalitat a de fomentar eth pluralisme lingüístic e culturau de Catalonha enes miéis de comunicacion sociau.

Article 147

Notariat e registres publics

1. Correspon ara Generalitat de Catalonha, en matèria de notaries e de registres publics dera propietat, mercantils e de bens mòbles, era competència executiva, qu'includís en tot cas:

a) Eth nomenament des notaris e es registradors dera propietat, mercantils e de bens mòbles, mejançant era convocatòria, era administracion e era resolucio des oposicions liures e restringides e des concorsi, qu'a de convocar e portar a tèrme enquiara formalizacio des nomenaments. Entara provision des notaries e des registres, es candidats an d'èster admetuts en igualtat de drets, e an d'acreditar eth coneishement dera lengua e deth dret catalans ena forma e damb era arthenhuda qu'establissen er Estatut e es leis.

b) Era participacio ena elaboracion des programes d'accès as còssi de notaris e registradors dera propietat, mercantils e de bens mòbles d'Espanha, as efèctes dera acreditacio deth coneishement deth dret catalan.

c) Er establiment des demarcacions notaries e registraus, en tot inclur-i era determinacio des districtes ipotecaris e des districtes de competència territoriala des notaris.

d) Eth nomenament de notaris archivèrs de protocòls de districte e era guarda e custòdia des libres de comptadoria d'ipotèques.

2. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria de regim des recorsi sus era qualificacio des títols o es clausules concretes en matèria de dret catalan que s'agen d'inscrir en un registre dera propietat, mercantil o de bens mòbles de Catalonha.

3. Correspon ara Generalitat, en encastre dera regulacio generau, era competència executiva en matèria de Registre Civi, en tot inclur-i eth nomenament des sòns encargats, interins e substituïts, er exercici en çò que hè ad aguesti dera foncion disciplinària, e tanben era provision des miéis umans e materiaus de besonh entar exercici des foncions. Aguesti encargats an d'acreditar eth coneishement dera lengua catalana e deth dret catalan ena forma e damb era arthenhuda qu'establisquen er Estatut e es leis.

Article 148

Òbres publicques

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria des òbres publicques que s'executen en territòri de Catalonha e que non an estat qualificades d'interès generau ne afècten a ua auta comunitat autonòma. Aguesta competència includís, en tot cas, era planificacio, era construccion e eth finançament des òbres.

2. Era qualificacio d'interès generau requèrís er informe prealable dera Generalitat. Era Generalitat partice ena planificacio e era programacio des òbres qualificades d'interès generau, cossent damb çò que dispause era legislacio der Estat e segontes çò qu'establís eth títol V d'aguest Estatut.

3. Correspon ara Generalitat era gestio des servicis publics dera sua competència as quaus

demoren afectades o adscrites totes es òbres publicques que non siguen d'interès generau. En supausat des òbres qualificades d'interès generau o qu'afècten a ua auta comunitat autonòma, se pòden soscriuer convènis de colaboracio entara gestio des servicis.

Article 149

Ordenacio deth territòri e deth paisatge, deth litorau e urbanisme

1. Correspon ara Generalitat, en matèria d'ordenacio deth territòri e deth paisatge, era competència exclusiva, qu'includís en tot cas:

a) Er establiment des directritz d'ordenacio e gestio deth territòri, deth paisatge e des actuacions que i incidissen.

b) Er establiment e era regulacio des figures de planejament territorial e deth procediment entà tramitar-les e aprovar-les.

c) Er establiment e era regulacio des figures de proteccion d'espacis naturaus e de corredors biològics, cossent damb çò qu'establís er article 144.2.

d) Es prevision sus emplaçaments des infraestructures e es equipaments de competència dera Generalitat.

e) Era determinacio de mesures especificques de promocio der equilibri territorial, demografic, socioeconomic e ambientau.

2. Era determinacio der emplaçament d'infraestructures e equipaments de titularitat estatua en Catalonha requèrís er informe dera Comission Bilateralau Generalitat-Estat.

3. Correspon ara Generalitat, en matèria d'ordenacio deth litorau, en tot respectar eth regim generau deth domeni public, era competència exclusiva, qu'includís en tot cas:

a) Er establiment e era regulacio des plans territoriaus d'ordenacio e usatge deth litorau e des plages, e tanben era regulacio deth procediment de tramitacio e aprobacio d'aguesti esturments e plans.

b) Era gestio des títols d'ocupacio e usatge deth domeni public maritimoterrèstre, especiaument er autrejament d'autorizacions e concessions e, en tot cas, es concessions d'òbres fixes ena mar, en tot respectar es excepcions que se poguen establir per motius mieambientaus enes aigües costanères interiores e de transicio.

c) Era regulacio e era gestio deth regim economic financièr deth domeni public maritimoterrèstre, enes tèrmes qu'establís era legislacio generau.

d) Era execucio d'òbres e actuacions en litorau catalan que non siguen d'interès generau.

4. Correspon ara Generalitat era execucio e era gestio des òbres d'interès generau plaçades en litorau catalan, cossent damb çò qu'establís er article 148.

5. Correspon ara Generalitat, en matèria d'urbanisme, era competència exclusiva, qu'includís en tot cas:

a) Era regulacio deth regim urbanistic deth sòu, qu'includís, en tot cas, era determinacio des critèris sus es diuerses sòrtes de sòus e es sòns usatges.

b) Era regulacio deth regim juridic dera propietat deth sòu en tot respectar es condicions basicques qu'er Estat establís entà garantir era igualtat der exercici deth dret ara propietat.

c) Er establiment e era regulacio des esturments de planejament e gestio urbanistica, e tanben deth sòn procediment de tramitacio e aprobacio.

d) Era politica de sòu e abitatge, era regulacio des patrimonis publics de sòu e abitatge e eth regim dera intervencio administrativa ena edificacio, era urbanizacio e er usatge deth sòu e eth subsòu.

e) Era proteccion dera legalitat urbanistica, qu'includís, en tot cas, era inspeccio urbanistica, es ordres de suspensio d'òbres e licències, es mesures de restauracio dera legalitat fisica alterada, e tanben era disciplina urbanistica.

6. Correspon ara Generalitat era competència compartida en matèria de dret de reversion enes expropiacions urbanistiques en encastre dera legislacio estatua.

Article 150

Era organizacio dera Administracio dera Generalitat

Correspon ara Generalitat, en matèria d'organizacio dera sua Administracio, era competència exclusiva sus:

a) Era estructura, era regulacio des organs e directius publics, eth foncionament e era articulacio territoriala.

b) Es diuerses modalitats organizatives e esturmentaus entara actuacio administrativa.

Article 151

Organizacio territoriala

Correspon ara Generalitat, en tot respectar era garantia institucional qu'establisquen es articles 140 e 141 dera Constitucio, era competència exclusiva sus organizacio territoriala, qu'includís en tot cas:

a) Era determinacio, era creacio, era modificacio e era supressio des ens que configuren era organizacio territoriala de Catalonha.

b) Era creacio, era supressio e era alteracio des tèrmes tant des municipis coma des ens locaux d'encastre territoriala inferior; era denominacio, era capitalitat e es simbèus des municipis e des auti ens locals; es toponims, e era determinacio des regims especiaus.

c) Er establiment per mie de lei de procediments de relacion enter es ens locals e era poblacio, en tot respectar era autonomia locala.

Article 152

Planificacio, ordenacio e promocio dera activitat economica

1. Correspon ara Generalitat era competència entara promocio dera activitat economica en Catalonha.

2. Correspon ara Generalitat era competència compartida sus era ordenacio dera activitat economica en Catalonha.

3. Era Generalitat pòt establir ua planificacio dera activitat economica en encastre des directritz qu'establisqui era planificacio generau der Estat.

4. Correspon ara Generalitat eth desenvolopament e era gestio dera planificacio generau dera activitat economica. Aguesta competència includís en tot cas:

a) Eth desplaçament des plans estataus.

b) Era participacion ena planificacion estatau per miei des mecanismes qu'establís er títol V.

c) Era gestion des plans, en tot inclur-i es hons i es recursi d'origen estatau destinats ar foment dera activitat economica, enes tèrmes establits que s'establiessen per miei de convén.

Article 153

Politiques de genre

Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria de politiques de genre que, en tot respectar çò qu'establís er estat en exercici dera competència que li atribusís er article 149.1.1 dera Constitucion, includís en tot cas:

a) Era planificacion, eth dessenh, era execucion, era avaloracion e eth contròtle de normes, plans e directritztes generaus en matèria de politiques entara hemna, e tanben er establiment d'accions positives entà arténher eradicar era discriminacion per rason de sèxe que s'agen d'executar damb caractèr unitari entà tot eth territòri de Catalonha.

b) Era promocion der associacionisme de hemnes que complissen activitats relacionades damb era igualtat e era non-discriminacion e des iniciatives de participacion.

c) Era regulacion des mesures e es esturments entara sensibilizacion sus era violència de genre e entà detectar-la e previer-la, e tanben era regulacion de servicis e recursi pròpris destinadi a arténher ua proteccion integrau des hemnes qu'an patit o patissen aguesta sòrta de violència.

Article 154

Promocion e defensa dera competència

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria de promocion dera competència enes mercats respècte as activitats economicas que s'exercissen principaument en Catalonha.

2. Correspon ara Generalitat era competència executiva en matèria de defensa dera competència en exercici des activitats economicas qu'altèren o poguen alterar era liura competència deth mercat en un encastre que non depasse eth territòri de Catalonha. Aguesta competència includís en tot cas:

a) Era execucion en mesures relatives as procèsi economicas qu'afecten ara competència.

b) Era inspeccion e era execucion deth procediment sancionador.

c) Era defensa dera competència en exercici dera activitat comerciau.

3. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva sus er establiment e era regulacion deth Tribunau Catalan de Defensa dera Competència, coma organ independent damb jurisdiccio sus tot eth territòri de Catalonha, ath quau correspon en exclusiva tractar des activitats economicas que se complissen principaument en Catalonha e qu'altèren o pòden alterar era competència enes tèrmes qu'establiessen es apartats 1 e 2.

Article 155

Proprietat intellectuau e industriau

1. Correspon ara Generalitat de Catalonha era competència executiva en matèria de propietat intellectuau, qu'includís en tot cas:

a) Er establiment e era regulacion d'un registre, coordinat damb eth der Estat, des drets de propietat intellectuau generats en Catalonha o des quaus siguen titulars personas damb residència abituau en Catalonha; era activitat d'inscripcio, modificacio o cancellacio d'aguesti drets, e er exercici dera activitat administrativa de besonh entà garantir-ne era proteccion en tot eth territòri de Catalonha. Era Generalitat a de comunicar ar Estat es inscripcions hètes en sòn registre entà que siguen incorporades en registre estatau; a de collaborar damb aguest registre e facilitar er escambi d'informacio.

b) Era autorizacio e era revocacio des entitats de gestion collectiva des drets de propietat intellectuau qu'actuen majoritàriament en Catalonha, e tanben assumir prètzhèts complementaris d'inspeccion e contròtle dera activitat d'aguestes entitats.

2. Correspon ara Generalitat era competència executiva en matèria de propietat industriau, qu'includís en tot cas:

a) Er establiment e era regulacion d'un registre, coordinat damb eth der Estat, de drets de propietat industriau des personas fisiques o juridiques.

b) Era defensa juridica e processau des toponims de Catalonha aplicadi en sector dera indústria.

Article 156

Proteccion de dades de caractèr personau

Correspon ara Generalitat era competència executiva en matèria de proteccion de dades de caractèr personau que, en tot respectar es garantias des drets fundamentaus en aguesta matèria, includís en tot cas:

a) Era inscripcio e eth contròtle des fichèrs o es tractaments de dades de caractèr personau creats o gestionats pes institucions publicas de Catalonha, era Administracio dera Generalitat, es administracions locals de Catalonha, es entitats autonòmes e es autes entitats de dret public o privat que depenen des administracions autonòmicas o locals o que prèsten servicis o acomplissen activitats per compde pròpri per miei de quinsevolha forma de gestion dirècta o indirècta, e es universitats qu'intègren eth sistèma universitari catalan.

b) Era inscripcio e eth contròtle des fichèrs o es tractaments de dades de caractèr personau privats creats o gestionats per personas fisiques o juridiques entar exercici des foncions publicas en çò que hè a matèries que son competència dera Generalitat o des ens locals de Catalonha, s'eth tractament se hè en Catalonha.

c) Era inscripcio e eth contròtle des fichèrs e es tractaments de dades que creen o gestionen es corporacions de dret public qu'exercisquen es sues foncions exclusivament en encastre territorial de Catalonha.

d) Era constitucio d'ua autoritat independenta, designada peth Parlament, que velhe per garantir eth dret ara proteccion des dades personaus en encastre des competències dera Generalitat.

Article 157

Publicitat

Correspon ara Generalitat era competència exclusiva sus era regulacio dera activitat publicitària, sense perjudici dera legislacio mercantila der Estat.

Article 158

Recèrca, desenvolopament e innovacion tecnologica

1. Correspon ara Generalitat, en matèria de recèrca scientifica e tecnica, era competència exclusiva en çò que hè as centres e es estructures de recèrca dera Generalitat e as projectes qu'aguesta finàncie, qu'includís en tot cas:

a) Er establiment de linhas pròpies de recèrca e eth seguiment, eth contròtle e era avaloracio des projectes.

b) Era organizacio, eth regim de foncionament, eth contròtle, eth seguiment e era acreditacio des centres e es estructures plaçats en Catalonha.

c) Era regulacio e era gestion des bèques e des ajudes convocades e financiades pera Generalitat.

d) Era regulacio e era formacio professionau deth personau investigador e de supòrt ara recèrca.

e) Era difusio dera sciència e era transferència de resultats.

2. Correspon ara Generalitat era competència compartida sus era coordinacio des centres e es estructures de recèrca de Catalonha.

3. Es critèris de collaboracio enter er Estat e era Generalitat en matèria de politica de recèrca, desenvolopament e innovacio s'an de fixar en encastre de çò qu'establís eth títol V. Tanben, s'an d'establir es sistèmes de participacio dera Generalitat ena fixacio des politiques qu'afecten ad aguestes matèries en encastre dera Union Europèa e en d'auti organismes e institucions internacionaus.

Article 159

Regim juridic, procediment, contractacio, expropiacio e responsabilitat enes administracions publicas catalanes

1. Correspon ara Generalitat, en matèria de regim juridic e procediment des administracions publicas catalanes, era competència exclusiva en aquerò que non sigue afectat per article 149.1.18 dera Constitucio. Aguesta competència includís:

a) Es miei de besonh entà exercir es foncions administratives, en tot inclur-i eth regim des bens de domeni public e patrimonius.

b) Es potestats de contròtle, inspeccion e sancio en toti es encastres materiaus de competència dera Generalitat.

c) Es normes de procediment administratiu que deriven des particularitats deth dret substantiu de Catalonha o des especialitats dera organizacio dera Generalitat.

2. Correspon ara Generalitat era competència compartida en tot çò relatiu ath regim juridic e eth procediment des administracions publicas catalanes en aquerò que non demore includit en apartat 1.

3. Correspon ara Generalitat, en çò que hè as contractes des administracions publicas de Catalonha:

a) Era competència exclusiva sus organització e competències en matèria de contractació des òrgans des administracions públiques catalanes e sus es règles d'execució, modificació e extinció des contractes dera Administració, en aquerò que non sigue afectat per article 149.1.18 dera Constitució.

b) Era competència compartida en tot aquerò que non ei atribuït ara competència exclusiva dera Generalitat pera letra a.

4. Correspon ara Generalitat, en matèria d'expropiació forçosa, era competència executiva, en tot cas, entà:

a) Determinar es supausats, es causes e es condicions en què es administracions catalanes pòden exercir era potestat expropiatòria.

b) Establir criteris de valoració des bens expropiats segontes era natura e era funció social qu'agen de complir aguesti bens, cossent damb era legislació estatau.

c) Crear e regular un òrgan pròpri entara determinació deth prètz just e fixar-ne eth procediment.

5. Correspon ara Generalitat, en matèria de responsabilitat patrimonial, era competència compartida entà establir es causes que pòden originar responsabilitat en çò que hèn as reclamacions dirigides ara Generalitat, cossent damb eth sistèma generau de responsabilitat de totes es administracions públiques.

6. Es competències dera Generalitat especificades enes apartats 1, 3, 4 e 5 s'an d'exercir en tot respectar eth principi d'autonomia locau.

Article 160

Regim locau

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria de regim locau que, en tot respectar eth principi d'autonomia locau, inclúds:

a) Es relacions enter es institucions dera Generalitat e es ens locals, e tanben es tècnics d'organització e de relació entara cooperació e era col·laboració enter es ens locals e enter aguesti e era Administració dera Generalitat, en tot inclúdr-i es diüerses formes associatives, mancomunades, convencional e consorcial.

b) Era determinació des competències e des potestats pròpies des municipis e des auti ens locals, enes encastres especificats per article 84.

c) Eth regim des bens de domeni públic, comunaus e patrimonial e es modalitats de prestació des servicis públics.

d) Era determinació des òrgans de govèrn des ens locals creats pera Generalitat e eth funcionament e eth regim d'adopció d'acòrds d'aguesti òrgans.

e) Eth regim des òrgans complementaris dera organització des ens locals.

2. Correspon ara Generalitat era competència compartida en tot aquerò que non establís er apartat 1.

3. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria de regim electorau des ens locals que cree, exceptat des que son garantits constitucionalment.

Article 161

Relacions damb es entitats religioses

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria d'entitats religioses qu'acomplissen era sua activitat en Catalonha, qu'inclúds, en tot cas, era regulació e er establiment de mecanismes de col·laboració e cooperació entar acompliment des sues activitats en encastre des competències dera Generalitat.

2. Correspon ara Generalitat era competència executiva en matèria relativa ara llibertat religiosa. Aquesta competència inclúds en tot cas:

a) Participar ena gestió deth registre estatau d'entitats religioses en çò que hèn as glèises, es confessions e es comunitats religioses qu'acomplissen era sua activitat en Catalonha, enes tèrmes que determinen es leis.

b) Er establiment d'acòrds e convènies de cooperació damb es glèises, es confessions e es comunitats religioses inscrites en registre estatau d'entitats religioses, en encastre des competències dera Generalitat.

c) Era promoció, eth desenvolupament e era execució, en encastre des competències dera Generalitat, des acòrds e des convènies signats enter er Estat e es glèises, es confessions e es comunitats religioses inscrites en registre estatau d'entitats religioses.

3. Era Generalitat col·labòre enes òrgans d'encastre estatau qu'an atribuïdes funcions en matèria d'entitats religioses.

Article 162

Sanitat, salut pública, ordenació farmacèutica e productes farmacèutics

1. Correspon ara Generalitat, en matèria de sanitat e salut pública, era competència exclusiva sus era organització, eth funcionament intern, era avaluació, era inspecció e eth contròtle de centres, servicis e establiments sanitaris.

2. Correspon ara Generalitat era ordenació farmacèutica, en encastre der article 149.1.16 dera Constitució.

3. Correspon ara Generalitat, en tot cas, era competència compartida enes encastres següents:

a) Era ordenació, era planificació, era determinació, era regulació e era execució des prestacions e es servicis sanitaris, sociosanitaris e de salut mentau de caractèr públic en toti es nivèus e entà toti es ciutadans.

b) Era ordenació, era planificació, era determinació, era regulació e era execució des mesures e es actuacions destinades a preservar, protegir e promòir era salut pública en toti es encastres, en tot inclúdr-i era salut laborau, era sanitat animau damb èfectes sus era salut umana, era sanitat alimentària, era sanitat ambiental e era susvelhança epidemiològica.

c) Era planificació des recorsi sanitaris de cobertura pública e era coordinació des activitats sanitàries privades damb eth sistèma sanitari públic.

d) Era formació sanitària especialitzada, qu'inclúds era acreditació e era avaluació de centres; era planificació dera oferta de places; era participació ena elaboració des convocatòries e era gestió des programes de formació des especialitats e es aïraus de capacitació

específica e era expedició des diplòmes d'aïraus de capacitació específica.

e) Eth regim estatutari e era formació deth personau que prèste servicis en sistèma sanitari públic.

4. Era Generalitat participe ena planificació e era coordinació estatau en matèria de sanitat e salut pública, cossent damb çò qu'establís eth títol V.

5. Correspon ara Generalitat era competència executiva dera legislació estatau en matèria de productes farmacèutics.

Article 163

Seguretat privada

Correspon ara Generalitat era execució dera legislació der Estat enes matèries següents:

a) Era autorització des empreses de seguretat privada qu'an eth sòn domicili social en Catalonha e er encastre d'actuació des quaus non depasse eth territori de Catalonha.

b) Era inspecció e era sanció des activitats de seguretat privada que s'acomplissen en Catalonha.

c) Era autorització des centres de formació deth personau de seguretat privada.

d) Era coordinació des servicis de seguretat e investigació privades damb era Policia dera Generalitat e es policies locals de Catalonha.

Article 164

Seguretat pública

1. Correspon ara Generalitat, en matèria de seguretat pública, cossent damb çò que dispausa era legislació estatau:

a) Era planificació e era regulació deth sistèma de seguretat pública de Catalonha e era ordenació des policies locals.

b) Era creació e era organització dera Policia dera Generalitat-Mossos d'Esquadra.

c) Eth contròtle e era vigilància deth transit.

2. Correspon ara Generalitat eth comandament suprem dera Policia dera Generalitat-Mossos d'Esquadra e era coordinació dera actuació des policies locals.

3. Correspon ara Generalitat, en encastre dera legislació estatau sus seguretat, es facultats executives que li atribuïsqe er Estat e en tot cas:

a) Es funcions governatives sus er exercici des drets de reunió e manifestació.

b) Eth compliment des disposicions entara conservació dera natura, deth miei ambient e des recorsi hidrologics.

4. Era Generalitat participe, mejançant ua junta de seguretat de composició paritària enter era Generalitat e er Estat e presidida peth president dera Generalitat, ena coordinació des polítiques de seguretat e dera activitat des còssi policiers der Estat e de Catalonha, e tanben en escambi d'informació en encastre internacional e enes relacions de col·laboració e auxili damb es autoritats policieres de d'altre país. Era Generalitat, cossent damb er Estat, a d'èter present enes grups de treball de col·laboració damb es policies de d'altre país en què participe er Estat.

5. Era Policia dera Generalitat-Mossos d'Esquadra a coma encastre d'actuació eth conjunt

deth territori de Catalunya e exercís totes es funcions pròpies d'un còs de policia, enes encastres següents:

- a) Era seguretat ciutadana e er orde public.
- b) Era policia administrativa, qu'inclúis era que derive dera normativa estatau.
- c) Era policia judiciu e era investigacion criminau, en tot inclúir-i es diüerses formes de crim organizat e terrorisme, enes tèrmes qu'establisquen es leis.

Article 165

Seguretat social

1. Correspon ara Generalitat, en matèria de seguretat social, en tot respectar es principis d'unitat economica patrimoniau e de solidaritat financiera dera seguretat social, era competencia compartida, qu'inclúis:

- a) Eth desplegament e era execucion dera legislacion estatau, exceptat des normes que configuren eth regim economic.
- b) Era gestion deth regim economic dera seguretat social.

c) Era organizacion e era gestion deth patrimoni e des servicis qu'intègren era assistència sanitària e es servicis socials deth sistema dera seguretat social en Catalunya.

d) Era ordenacion e er exercici des potestats administratives sus es institucions, es empreses e es fundacions que col·labòren damb eth sistema dera seguretat social, enes matèries a qué hè referència era letra c, e tanben era coordinacion des activitats de prevencion de riscos laboraus qu'acomplissen en Catalunya es mútues d'accidents de treball e malauties professionaus.

e) Eth reconeixement e era gestion des pensions non contributives.

f) Era coordinacion des actuacions deth sistema sanitari vinculades as prestacions dera seguretat social.

2. Era Generalitat pòt organitzar e administrar, ad aguesti efèctes e laguens eth sòn territori, toti es servicis relacionadi damb es matèries mès ensús especificades, e exercís era tutèla des institucions, es entitats e es fundacions en matèria de sanitat e seguretat social, exceptat dera nauta inspeccion, que demore reservada ar Estat.

Article 166

Servicis socials, voluntariat, menors e promocion des familhes

1. Correspon ara Generalitat era competencia exclusiva en matèria de servicis socials, qu'inclúis en tot cas:

a) Era regulacion e era ordenacion dera activitat de servicis socials, es prestacions tecnicas e es prestacions economicas damb finalitat assistencial o complementàries de d'auti sistemes de prevision publica.

b) Era regulacion e era ordenacion des entitats, es servicis e es establiments publics e privats que prèsten servicis socials en Catalunya.

c) Era regulacion e era aprobacion des plans e es programes especifics dirigits a persones e collectius en situacion de praubesa o de besonh social.

d) Era intervencion e eth contròtle des sistemes de proteccion social complementària privats.

2. Correspon ara Generalitat era competencia exclusiva en matèria de voluntariat, qu'inclúis, en tot cas, era definicion dera activitat e era regulacion e era promocion des actuacions destinades ara solidaritat e ara accion voluntària que s'executen individuament o mejançant institucions publicas o privades.

3. Correspon ara Generalitat, en matèria de menors:

a) Era competencia exclusiva en matèria de proteccion de menors, qu'inclúis, en tot cas, era regulacion deth regim dera proteccion e des institucions publicas de proteccion e tutèla des menors desamparats, en situacion de risc e des menors infractors, en tot respectar en aguest darrèr cas era legislacion penau.

b) Era Generalitat participe ena elaboracion e era reforma dera legislacion penau e processau qu'incidisque enes competències de menors.

4. Correspon ara Generalitat era competencia exclusiva en matèria de promocion des familhes e dera infància, qu'inclúis en tot cas es mesures de proteccion social e era sua execucion.

Article 167

Simbèus de Catalunya

Correspon ara Generalitat era competencia exclusiva sus era regulacion, era ordenacion, era configuracion e era preservacion des simbèus de Catalunya, cossent damb çò qu'establis aguest Estatut.

Article 168

Sistema penitenciari

1. Correspon ara Generalitat era competencia executiva dera legislacion der Estat en matèria penitenciària, qu'inclúis en tot cas:

a) Era capacitat entà dictar disposicions qu'adapten era normativa penitenciària ara realitat social de Catalunya.

b) Era totalitat dera gestion dera activitat penitenciària en Catalunya, especiaument era direccion, era organizacion, eth regim, eth funcionament, era planificacion e era inspeccion des institucions penitenciàries de quinquèvolha sòrta plaçades en Catalunya.

c) Era planificacion, era construccion e era reforma des establiments penitenciaris plaçats en Catalunya.

d) Era administracion e era gestion patrimoniau des immòbles e des equipaments adscrits ara Administracion penitenciària catalana e de toti es mieis materiaus que li siguen assignats.

e) Era planificacion e era organizacion deth treball remunerat dera poblacion reclusa, e tanben era execucion des mesures alternatives ara preson e des activitats de reinsercion.

2. Era Generalitat pòt emèter informes en procediment d'autrejament d'indults.

Article 169

Transpòrts

1. Correspon ara Generalitat era competencia exclusiva sus es transpòrts terrèstres de viatgèrs e mercaderies per carretèra, ferrocarril e cable que transcorren intègrament laguens eth territori de Catalunya, damb independència

dera titularitat dera infraestructura. Aguesta competencia inclúis en tot cas:

a) Era regulacion, era planificacion, era gestion, era coordinacion e era inspeccion des servicis e es activitats.

b) Era regulacion dera intervencion administrativa entar exercici des activitats de transpòrt.

c) Era regulacion deth transpòrt urban e des servicis de transpòrt discrecionau de viatgèrs en veïculs de torisme.

d) Era regulacion especifica deth transpòrt toristic, escolar o de menors, sanitari, funerari, de mercaderies perilhoses o peribles e d'autes que requerisquen un regim especific, en tot respectar es competències estataus sus seguretat publica.

e) Era regulacion d'un sistema de mediacion en matèria de transpòrts.

f) Era potestat tarifària sus transpòrts terrèstres.

2. Era integracion de linhes o servicis de transpòrt que transcorren intègrament per Catalunya en linhes o servicis d'encastre superior requerís er informe prealable dera Generalitat.

3. Era Generalitat participe en establiment des servicis ferroviaris que garantisquen era comunicacion damb d'autes comunitats autonòmes o damb eth transit internacionau, cossent damb çò qu'establis eth títol V.

4. Correspon ara Generalitat era competencia exclusiva sus es centres de transpòrt, logistica e distribucion plaçadi en Catalunya qu'inclúis:

a) Es centres d'informacion e distribucion de cargues.

b) Es estacions de transpòrt per carretèra.

5. Correspon ara Generalitat era competencia exclusiva sus es operadors des activitats vinculades ara organizacion deth transpòrt, era logistica e era distribucion plaçades en Catalunya.

6. Correspon ara Generalitat era competencia exclusiva en matèria de transpòrt maritim e fluviau que transcorren intègrament per Catalunya que, en tot respectar es competències der Estat en marina mercante e pòrts, inclúis:

a) Era regulacion, era planificacion e era gestion deth transpòrt maritim e fluviau de pasatgèrs.

b) Era intervencion administrativa entara prestacion de servicis e er acompliment des activitats qu'agen relacion damb eth transpòrt maritim e fluviau.

c) Es requisits entar exercici dera activitat.

Article 170

Treball e relacions laboraus

1. Correspon ara Generalitat era competencia executiva en matèria de treball e relacions laboraus, qu'inclúis en tot cas:

a) Es relacions laboraus e es condicions de treball.

b) Es politiques actives d'ocupacion, qu'inclúissen era formacion des demandants d'ocupacion e des treballadors en actiu, e tanben era gestion des subvencions corresponents. Era Generalitat participe enes plans o es activitats de formacion que despassen er encastre territorial de Catalunya.

c) Es qualificacions professionals en Catalunya.

d) Era intermediacion laborau, qu'inclúis era regulacion, era autorizacion e eth contròtle des agéncies de collocacion damb sedença en Catalunya.

e) Era negociacion collectiva e eth registre des convènis collectius de treball.

f) Es procediments de regulacion d'ocupacion e d'actuacion administrativa en matèria de traslats collectius entre centres de treball plaçats en Catalunya.

g) Era prevencion de riscos laboraus e era seguretat e era salut en treball.

h) Era potestat sancionadora des infraccions der orde social, en encastre des sues competéncies.

i) Era determinacion des servicis minims des grèves o arturades qu'agen lòc en Catalunya.

j) Eth contròtle de legalitat e, s'ei de besonh, eth registre posterior des convènis collectius de treball des empreses qu'acomplissen era sua activitat exclusivament en Catalunya.

k) Es esturments de conciliacion, mediacion e arbitratge laboraus.

l) Era elaboracion deth calendari de dies hestèrs qu'a de regir en tot eth territòri de Catalunya.

2. Correspon ara Generalitat era competéncia executiva sus era foncion publica inspectora en tot çò que regule aquest article. Ad aquest efècte, es funcionaris des còssi qu'acomplisquen aquesta foncion depenen organicament e foncionament dera Generalitat. Per miei des mecanismes de cooperacion que determine eth títol V, s'an d'establir es formules de garantia der exercici eficaç dera foncion inspectora en encastre social.

Article 171

Torisme

Correspon ara Generalitat era competéncia exclusiva en matèria de torisme, qu'inclúis en tot cas:

a) Era ordenacion e era planificacion deth sector toristic.

b) Era promocion deth torisme qu'inclúis era soscripcion d'acòrds damb ens estrangèrs e era creacion d'oficines en estrangèr.

c) Era regulacion e era classificacion des empreses e es establiments toristics e era gestion deth hilat d'establiment toristics de titularitat dera Generalitat.

Tà pr'amor de facilitar era coordinacion entre aquesti establiments e es establiments deth hilat de paradors der Estat plaçadi en Catalunya, era Generalitat particeps, enes tèrmes qu'establisque era legislacion estatau, enes organs d'administracion de Paradors de Torisme d'Espanha.

d) Era regulacion des drets e es déuers especifics des usatgèrs e es prestadors de servicis toristics e des mieis alternatius de resolucion de conflictes.

e) Es ensenhaments e era formacion sus torisme que non donguen dret ara obtencion d'un títol oficiu.

f) Era fixacion des critèrs, era regulacion des condicions e era execucion e eth contròtle des

linhes publicques d'ajuda e de promocion deth torisme.

Article 172

Universitats

1. Correspon ara Generalitat, en matèria d'ensenhament universitari, sense perjudici dera autonomia universitària, era competéncia exclusiva sus:

a) Era programacion e era coordinacion deth sistèma universitari catalan, en encastre dera coordinacion generau.

b) Es decisions de creacion d'universitats publicques e era autorizacion des privades.

c) Era aprobacion des estatuts des universitats publicques e des normes d'organizacion e foncionament des universitats privades.

d) Era coordinacion des procediments d'accès as universitats.

e) Er encastre juridic des títols pròpris des universitats, cossent damb eth principi d'autonomia universitària.

f) Eth finançament pròpri des universitats e, s'ei de besonh, era gestion des hons estataus en matèria d'ensenhament universitari.

g) Era regulacion e era gestion deth sistèma pròpri de bèques e ajudes ara formacion universitària e, s'ei de besonh, era regulacion e era gestion des hons estataus en aquesta matèria.

h) Eth regim retributiu deth personau docent e investigador contractat des universitats e er establiment des retribucions addicionaus deth personau docent funcionari.

2. Correspon ara Generalitat, en matèria d'ensenhament universitari, sense perjudici dera autonomia universitària, era competéncia compartida sus tot aquerò a qué non hè referéncia er apartat 1, qu'inclúis en tot cas:

a) Era regulacion des requisits entara creacion e eth reconeixement d'universitats e centres universitaris e era adscripcion d'aquesti centres as universitats.

b) Eth regim juridic dera organizacion e eth foncionament des universitats publicques, en tot inclúir-i es organs de govèrn e de representacion.

c) Era adscripcion e era desadscripcion de centres docents publiccs o privats entà impartir títols universitaris oficiaus e era creacion, era modificacion e era supression de centres universitaris en universitats publicques, e tanben eth reconeixement d'aquesti centres en universitats privades e era implantacion e era supression d'ensenhaments.

d) Era regulacion deth regim d'accès as universitats.

e) Era regulacion deth regim deth professorat docent e investigador contractat e funcionari.

f) Era avaloracion e eth garantiment dera qualitat e dera excelléncia der ensenhament universitari, e tanben deth personau docent e investigador.

3. Era competéncia executiva sus era expedicion des títols universitaris oficiaus.

Article 173

Videosusvelhança e contròtle de son e enregistraments

Correspon ara Generalitat era competéncia sus er us dera videosusvelhança e eth contròtle de son e enregistraments o d'audi mieis analògs, en encastre public, amiadi pera policia de Catalunya o per empreses e establiments privats. Era Generalitat a d'exercir aquesta competéncia en tot respectar es drets fundamentaus.

TÍTOL V

Des relacions institucionaus dera Generalitat

CAPÍTOL I

Relacions dera Generalitat damb er Estat e damb d'autes comunitats autonòmes

Article 174

Disposicions generaus

1. Era Generalitat e er Estat se balhen ajuda mutuau e collabòren quan ei de besonh entar exercici eficaç des competéncies respectives e entara defensa des interèssi respectius.

2. Era Generalitat pòt establir damb d'autes comunitats autonòmes relacions de collaboracion entara fixacion de politiques comunes, entar exercici eficaç des sues competéncies e entath tractament des ahèrs d'interès comun, especiaument quan agen ua arthenhuda supraterritorial. Era Generalitat a de balhar era ajuda de besonh as autes comunitats autonòmes entar exercici eficaç des sues competéncies.

3. Era Generalitat particeps enes institucions, es organismes e es procediments de prenuda de decisions der Estat qu'afècten as sues competéncies cossent damb çò qu'establisson aquest Estatut e es leis.

SECCIÓ PRUMÈRA

Collaboracion damb er Estat e damb d'autes comunitats autonòmes

Article 175

Esturments de collaboracion enter era Generalitat e er Estat

1. Era Generalitat e er Estat, en encastre des competéncies respectives, pòden soscrifuer convènis de collaboracion e hèr us des audi mieis de collaboracion que considèren adequats entà complir es objectius d'interès comun.

2. Era Generalitat tanben collabòre damb er Estat per miei des organs e es procediments multilateraus enes encastres e es ahèrs d'interès comun.

Article 176

Efèctes dera collaboracion entre era Generalitat e er Estat

1. Era participacion dera Generalitat enes organs e es mecanismes bilateraus e multilateraus de collaboracion damb er Estat e damb d'autes comunitats autonòmes non altèra era titularitat des competéncies que li corresponen.

2. Era Generalitat non demore vinculada pes decisions adoptades en marc des mecanismes multilateraus de collaboracion volentària damb er Estat e damb d'autes comunitats autonòmes respècte as quaus non age manifestat eth sòn acòrd.

3. Era Generalitat pòt hèr constar resèrves enes acòrds adoptats en marc des mecanismes

multilateraus de colaboracion volentària quan s'agen pres sense era sua aprobacion.

Article 177

Regim des convènis enter era Generalitat e er Estat

1. Eth regim juridic des convènis signats pera Generalitat, en çò que tanh ad aguesta, a d'èster establert per lei deth Parlament.

2. Es convènis soscrits enter eth Govèrn dera Generalitat e eth Govèrn der Estat s'an de publicar en *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* en tèrme d'un mes a compdar deth dia en qué se signen. Era data de publicacion des convènis en *Boletín Oficial del Estado* ne determine era eficàcia en çò que tanh a tresaus.

Article 178

Convènis e acòrds damb d'autes comunitats autonòmes

1. Era Generalitat pòt soscriuèr damb d'autes comunitats autonòmes convènis de colaboracion e acòrds de cooperacion.

2. Es convènis e es acòrds damb d'autes comunitats autonòmes pòden acordar, enter d'autocontenguts, era creacion d'organs mixtes e er establiment de projectes, plans e programes conjunts.

3. Era soscripcion de convènis e acòrds sonque requerís era aprobacion prealabla deth Parlament enes casi que n'afecten es facultats legislatives. Enes auti casi, eth Govèrn a d'informar ath Parlament dera soscripcion en tèrme d'un mes a compdar deth dia dera signatura.

4. Es convènis de colaboracion soscrits pera Generalitat damb d'autes comunitats autonòmes s'an de comunicar as Corts Generaus e era sua vigència comence seishanta dies despús d'aguesta comunicacion, exceptat qu'es Corts Generaus decidisquen que s'an de qualificar coma acòrds de cooperacion que requerissen era autorizacion prealabla a qué hè referència er article 145.2 dera Constitucion.

5. Es convènis e es acòrds soscrits pera Generalitat damb d'autes comunitats autonòmes s'an de publicar en *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* en tèrme de quaranta cinc dies e d'un mes, respectivament, a compdar deth dia en qué se signen.

SECCION DUSAU

Participacion en institucions e en procediments de presa de decisions estataus

Article 179

Compareishença de senadors dauant eth Parlament

Es senadors escuelhuts en Catalonha e es que representen era Generalitat en Senat pòden comparèisher dauant eth Parlament a peticion pròpria entà informar sus era sua activitat en Senat, enes tèrmes qu'establís eth Reglament deth Parlament.

Article 180

Designacion de membres deth Tribunalau Constitucionau e deth Conselh Generau deth Poder Judiciau

Era Generalitat participe enes procèssi de designacion de magistrats deth Tribunalau Cons-

titucionau e de membres deth Conselh Generau deth Poder Judicial, enes tèrmes qu'establisquen es leis o, se cau, er ordenament parlamentari.

Article 181

Participacion ena ordenacion generau dera activitat economica

Era Generalitat participe ena elaboracion des decisions estataus qu'afecten ara ordenacion generau dera activitat economica en encastre d'aquerò qu'establís er article 131.2 dera Constitucion.

Article 182

Designacion de representants enes organismes economics e sociaus

1. Era Generalitat designe o participe enes procèsi entà designar as membres des organs de direccion deth Banc d'Espanha, era Comission Nacionau deth Mercat de Valors e era Comission deth Mercat des Telecomunicacions, e des organismes qu'eventuaument les substituïsquen, e tanben des auti organismes estataus qu'exerissen funcions d'autoritat reguladora sus matèries de relevància economica e sociau relacionades damb es competències dera Generalitat, enes tèrmes qu'establís era legislacion aplicabla.

2. Era Generalitat designe o participe ens procèsi entà designar as membre des organismes economics e energetics, des institucions financières e des empreses publiques der Estat era competència des quaus s'estiene ath territòri de Catalonha e que non siguen objècte de traspàs, enes tèrmes qu'establís era legislacion aplicabla.

3. Era Generalitat designe o participe enes procèsi entà designar as membres deth Tribunalau de Compdes, eth Conselh Economic e Sociau, era Agència Tributària, era Comission Nacionau d'Energia, era Agència Espanhòla de Proteccion de Dades, eth Conselh de Ràdio e Television, des organismes qu'eventuaument les substituïsquen e des que se creen en aguesti encastres, enes tèrmes qu'establís era legislacion aplicabla.

4. Era Generalitat, s'era natura der ens ac requerís e era sua sedença principau non ei en Catalonha, pòt sollicitar ar Estat era creacion de delegacions territoriaus des organismes a qué hè referència er apartat 1.

SECCION TRESAU

Era Comission Bilaterau Generalitat-Estat

Article 183

Foncions e composicion dera Comission Bilaterau Generalitat-Estat

1. Era Comission Bilaterau Generalitat-Estat, cossent damb es principis qu'establisson es articles 3.1 e 174, constituït er encastre generau e permanent de relacion enter eth Govèrn dera Generalitat e eth Govèrn der Estat as efèctes següents:

a) Era participacion e era colaboracion dera Generalitat en exercici des competències estataus qu'afecten ara autonomia de Catalonha.

b) Er escambi d'informacion e er establiment, quan sigue de besonh, de mecanismes de

colaboracion enes respectives politiques publiques e enes ahèrs d'interès comun.

2. Es funcions dera Comission Bilaterau Generalitat-Estat son deliberar, hèr prepauses e, s'ei de besonh, adoptar acòrds enes casi establits per aguest Estatut e, en generau, en çò que hè as encastres següents:

a) Es projectes de lei qu'incidissen singularament ena distribucion de competències entre er Estat e era Generalitat.

b) Era programacion dera politica economica generau deth Govèrn der Estat en tot aquerò qu'afecte singularament as interèssi e es competències dera Generalitat e sus era aplicacion e eth desenvolupament d'aguesta politica.

c) Er impuls des mesures adequades entà mielhorar era colaboracion enter er Estat e era Generalitat e assegurar un exercici mès eficaz des competències respectives enes encastres d'interès comun.

d) Es conflictes competenciaus plantejats enter es dues parts e era prepausa, s'ei de besonh, de mesures entà resolver-les.

e) Era avaloracion deth funcionament des mecanismes de colaboracion que s'agen establert enter er Estat e era Generalitat e era prepausa des mesures que permeten mielhorar-lo.

f) Era prepausa dera relacion d'organismes economics, institucions financières e empreses publiques der Estat enes quaus era Generalitat pòt designar representants, e es modalitats e es formes d'aguesta representacion.

g) Eth seguiment dera politica europèa entà garantir era efectivitat dera participacion dera Generalitat enes ahèrs dera Union Europèa.

h) Eth seguiment dera accion exteriora der Estat qu'afecte as competències pròpies dera Generalitat.

i) Es qüestions d'interès comun qu'establisquen es leis o que plantegen es parts.

3. Era Comission Bilaterau Generalitat-Estat ei integrada per un nombre igual de representants der Estat e dera Generalitat. Era sua presidència ei exercida de manèra alternativa enter es dues parts en torns d'un an. Era Comission dispause d'ua secretaria permanenta e pòt crear es subcomissions e es comitès que creigue convenients. Era Comission elabòre ua memòria anuau, que traslade ath Govèrn der Estat e ath Govèrn dera Generalitat e ath Parlament.

4. Era Comission Bilaterau Generalitat-Estat s'amasse en session plenària aumens dus viatges ar an e tostemps qu'ac demane ua des dues parts.

5. Era Comission Bilaterau Generalitat-Estat adòpte eth sòn reglament intern e de funcionament per acòrd des dues parts.

CAPÍTOL II

Relacions dera Generalitat damb era Union Europèa

Article 184

Disposicion generau

Era Generalitat participe, enes tèrmes qu'establisson aguest Estatut e era legislacion der Es-

tat, enes ahèrs relacionats damb era Union Europèa qu'afècten as competències o as interèssi de Catalonha.

Article 185

Participacion enes tractats dera Union Europèa

1. Era Generalitat a d'èster informada peth Govèrn der Estat des iniciatives de revision des tractats dera Union Europèa e des procèssi de soscripcion e ratificacion subsegüents. Eth Govèrn dera Generalitat e eth Parlament an de dirigir ath Govèrn der Estat e as Corts Generaus es observacions que considèren pertinentes ad aquest efècte.

2. Eth Govèrn der Estat pòt incorporar representants dera Generalitat as delegacions espanyòles que participen enes procèssi de revision e negociacion des tractats originaris e enes d'adopcion de nau tractats, enes matèries qu'afècten as competències exclusives dera Generalitat.

Article 186

Participacion ena formacion des posicions der Estat

1. Era Generalitat participe ena formacion des posicions der Estat dauant era Union Europèa, especialment dauant eth Conselh de Ministres, enes ahèrs relatius as competències o as interèssi de Catalonha, enes tèrmes qu'establisson aquest Estatut e era legislacion sus aquesta matèria.

2. Era Generalitat a de participar de manèra bilaterau ena formacion des posicions der Estat enes ahèrs europèus que l'afècten exclusivament. Enes auti casi, era participacion se hè en encastre des procediments multilateraus que s'establisquen.

3. Era posicion expressada pera Generalitat ei determinanta entara formacion dera posicion estatau s'afècte as competències exclusives e se dera prepausa o era iniciativa europèes pòden derivar consequéncies financièras o administratives especialment relevantes entà Catalonha. Enes auti casi, aquesta posicion a d'èster escotada per Estat.

4. Er Estat a d'informar ara Generalitat de manèra complèta e actualizada sus es iniciatives e es prepauses presentades dauant era Union Europèa. Eth Govèrn dera Generalitat e eth Parlament de Catalonha an de dirigir ath Govèrn der Estat e as Corts Generaus, segontes que correspongue, es observacions e es prepauses que considèren pertinentes sus es nomentades iniciatives e prepauses.

Article 187

Participacion en institucions e organismes europèus

1. Era Generalitat participe enes delegacions espanyòles dauant era Union Europèa que tracten ahèrs dera competència legislativa dera madeisha Generalitat, e especialment dauant eth Conselh de Ministres e es organs consultius e preparatoris deth Conselh e dera Comission.

2. Era participacion qu'establís er apartat 1, se se referís a competències exclusives dera Generalitat, permet, mejançant acòrd prealable, exercir era representacion e era presidéncia d'aguesti organs, cossent damb era normativa aplicabla.

3. Era Generalitat, cossent damb er Estat, participe ena designacion de representants en encastre dera representacion permanenta d'aguest ena Union Europèa.

4. Eth Parlament pòt establir relacions damb eth Parlament Europèu enes encastres d'interès comun.

Article 188

Participacion en contròtle des principis de subsidiarietat e de proporcionalitat

Eth Parlament participe enes procediments de contròtle des principis de subsidiarietat e de proporcionalitat qu'establisque eth dret dera Union Europèa en çò que hè as prepauses legislatives europèes s'aguestes prepauses afècten a competències dera Generalitat.

Article 189

Desvolopament e aplicacion deth dret dera Union Europèa

1. Era Generalitat aplique e execute eth dret dera Union Europèa en encastre des competències. Era existéncia d'ua regulacion europèa non modifique era distribucion intèrna de competències qu'establisson era Constitucion e aquest Estatut.

2. S'era execucion deth dret dera Union Europèa a de besonh era adopcion de mesures intèrnes d'artenhuda superiora ath territòri de Catalonha qu'es comunitats autonòmes competentes non pòden adoptar mejançant mecanismes de collaboracion o coordinacion, er Estat a de consultar era Generalitat sus aquestes circumstàncies abans que s'adòpten es dites mesures. Era Generalitat a de participar enes organs qu'adòpten aquestes mesures o, s'aguesta participacion non ei possible, a d'emèter un informe prealable.

3. En cas qu'era Union Europèa establisque ua legislacion que remplace ara normativa basica der Estat, era Generalitat pòt adoptar era legislacion de desvolopament a partir des normes europèes.

Article 190

Gestion de hons europèus

Correspon ara Generalitat era gestion des hons europèus en matèries dera sua competéncia, enes tèrmes qu'establisson es articles 114 e 210.

Article 191

Accions davant eth Tribunau de Justícia

1. Era Generalitat a accès ath Tribunau de Justícia dera Union Europèa enes tèrmes qu'establisque era normativa europèa.

2. Eth Govèrn dera Generalitat pòt instar ath Govèrn der Estat a iniciar accions dauant eth Tribunau de Justícia dera Union Europèa en defensa des legítims interèssi e competències dera Generalitat. Era Generalitat collabòre ena defensa juridica.

3. Era negativa deth Govèrn der Estat a exercir es accions sollicitades a d'èster motivada e a d'èster comunicada immediatament ara Generalitat.

Article 192

Delegacion dera Generalitat dauant era Union Europèa

Era Generalitat pòt establir ua delegacion entà defèner mielhor es sòns interèssi dauant es institucions dera Union Europèa.

CAPÍTOL III

Accion exteriora dera Generalitat

Article 193

Disposicions generaus

1. Era Generalitat a d'impulsar era projeccion de Catalonha en exterior e promòir es sòns interèssi en aquest encastre, en tot respectar era competéncia der Estat en matèria de relacions exteriores.

2. Era Generalitat a capacitat entà amiar a tèrme es accions damb projeccion exteriora que deriven dirèctament des competències, sigue de manèra dirècta, sigue per miei des organs dera Administracion generau der Estat.

Article 194

Oficines en exterior

Era Generalitat, entara promocion des interèssi de Catalonha, pòt establir oficines en exterior.

Article 195

Acòrds de collaboracion

Era Generalitat, entara promocion des interèssi de Catalonha, pòt soscrúer acòrds de collaboracion en encastre des competències. Damb aquesta finalitat, es organs de representacion exteriora der Estat an de balhar eth supòrt que calgue as iniciatives dera Generalitat.

Article 196

Tractats e convènis internacionaus

1. Eth Govèrn der Estat a d'informar prealablement ara Generalitat sus es actes de soscripcion des tractats qu'afècten d'ua manèra dirècta e singulara as competències de Catalonha. Era Generalitat e eth Parlament pòden dirigir ath Govèrn es observacions que considèren pertinentes.

2. Se se tracte de tractats qu'afècten d'ua manèra dirècta e singulara, era Generalitat pòt sollicitar ath Govèrn qu'intègre representants dera Generalitat enes delegacions negociadores.

3. Era Generalitat pòt sollicitar ath Govèrn era soscripcion de tractats internacionaus en matèries dera sua competéncia.

4. Era Generalitat a d'adoptar es mesures de besonh entà executar es obligacions derivades des tractats e es convènis internacionaus ratificats per Espanha o que ligen er Estat en encastre des competències.

Article 197

Cooperacion transfronterera, interregionau e ath desvolopament

1. Era Generalitat a de promòir era cooperacion damb es regions europèes damb que compartís interèssi economics, sociaus, ambientaus e culturaus, e i a d'establir es relacions que corresponquen.

2. Era Generalitat a de promòir era coope-racion damb d'audi territoris, enes tèrmes qu' es-tablís er apartat 1.

3. Era Generalitat a de promòir programes de cooperacion ath desenvolupament.

Article 198

Participacion enes organismes internacionaus

Era Generalitat a de participar enes organis-mes internacionaus competents en matèries d'interès relevant entà Catalonha, especialment era UNESCO e d'audi organismes de caractèr culturau, ena forma qu' establisque era norma-tiva corresponenta.

Article 199

Coordinacion des accions exteriores

Era Generalitat a d'impulsar e coordinar, en encastre des sues competències, es accions ex-teriores des ens locaux e des organismes e d'audi ens publics de Catalonha, sense perjudici dera autonomia qu' agen.

Article 200

Projeccion internacionau des organizacions de Catalonha

Era Generalitat a de promòir era projeccion internacionau des organizacions sociaus, cultu-raus e esportives de Catalonha e, s'ei de besonh, era sua afiliacion as entitats afines d'encastre internacionau, en encastre deth compliment des sòns objectius.

TÍTOL VI

Deth finançament dera Generalitat

CAPÍTOL I

Es finances dera Generalitat

Article 201

Principis

1. Es relacions d'orde tributari e financièr en-tre er Estat e era Generalitat son regulades pera Constitucion, per aguest Estatut e pera lei or-ganica a qué hè referéncia er apartat tresau der article 157 dera Constitucion.

2. Eth finançament dera Generalitat se regís pes principis d'autonomia financièra, coordina-cion, solidaritat e transparéncia enes relacions fiscaus e financières enter es administracions pu-bliques, e tanben pes principis de suficiéncia de recursi, responsabilitat fiscau, equitat e leiautau institucionau enter es nomentades administra-cions.

3. Eth desenvolupament d'aguest títol corres-pon ara Comission Mixta d'Ahèrs Economicos e Fiscaus Estat-Generalitat.

4. Cossent damb er article 138.2 dera Cons-titucion, eth finançament dera Generalitat non a de comportar efèctes discriminatòris envèrs Catalonha respècte as autes comunitats autonò-mes. Aguest principi a de respectar pleament es critèris de solidaritat qu' enòncie er article 206 d'aguest Estatut.

Article 202

Es recursi dera Generalitat

1. Era Generalitat dispause d'ues finances au-tonòmes e des recursi financièrs suficients entà

afrontar er exercici adequat deth sòn autogovèrn.

2. Era Generalitat gaudís de plea autonomia de despensa entà poder aplicar liurament es sòns recursi cossent damb es directritztes politiques e sociaus determinades pes sues institucions d'autogovèrn.

3. Es recursi des finances dera Generalitat son constituïts per:

a) Es rendiments des sòns impòsti, taxes, con-tribucions especiaus e d'audi tributs pròpris.

b) Eth rendiment de toti es tributs estataus cedits, cossent damb çò que dispause er article 201 d'aguest Estatut.

c) Es recargues sus es tributs estataus.

d) Es ingressi procedents deth Hons de compen-sacion interterritoriau e d'autes assignaci- ons establides pera Constitucion, s'ei de besonh.

e) D'autes transferéncies e assignacions damb cargue as pressupòsti generaus der Estat.

f) Es ingressi pera percepcion des sòns prètzi publics.

g) Es rendiments deth patrimoní dera Gene-ralitat.

h) Es ingressi de dret privat.

i) Eth producte d'emission de deute e des operacions de crèdit.

j) Es ingressi procedents de multes e sancio-ns en encastre des sues competències.

k) Es recursi procedents dera Union Euro-pèa e de programes comunitaris.

l) Quinsevolh aute recurs que pogue establir-se en vertut de çò que dispausen aguest Estatut e era Constitucion.

Article 203

Competències financières

1. Era Generalitat a capacitat entà determi-nar eth volum e era composicion des sòns ingre-si en encastre des sues competències financiè-res, e tanben entà fixar era afectacion des sòns recursi as finalitats de despensa que decidisque liurament.

2. Era Generalitat participe en rendiment des tributs estataus cedits a Catalonha. Ad aguest efècte, aguesti tributs an era consideracion se-güenta:

a) Tributs cedits totaument, que son aqueri repècte as quaus corresponen ara Generalitat era totalitat des rendiments e era capacitat nor-mativa.

b) Tributs cedits parciaument, que son aqueri respècte as quaus corresponen ara Generalitat ua part des rendiments e, se s'escatz, era capa-citat normativa.

3. En encastre des competències der Estat e dera Union Europèa, era exercici dera capaci-tat normativa a qué hè referéncia er apartat 2, includís era participacion ena fixacion deth tipe impositiu, es exempcions, es reduccions e es bonificacions sus era basa impausabla e es de-duccions sus era quòta.

4. Corresponen ara Generalitat era gestion, era recaptacion, era liquidacion e era inspeccion des tributs estataus cedits totaument, e tanben aguestes foncions, ena mesura en qué s'atribu-ïsqen, respècte as cedits parciaument, cossent damb çò qu' establis era article 204.

5. Era Generalitat a competéncia entà esta-bilir, mejançant ua lei deth Parlament, es sòns tri-buts pròpris, sus es quaus a capacitat normativa.

6. Er exercici dera capacitat normativa en encastre tributari, per part dera Generalitat, se base enes principis d'equitat e d'eficiéncia. Ena sua actuacion tributària, era Generalitat promò era coesion e eth benèster sociaus, eth progrès economic e era sostenibilitat mieiambientau.

Article 204

Era Agéncia Tributària de Catalonha

1. Era gestion, era recaptacion, era liquida-cion e era inspeccion de toti es tributs pròpris dera Generalitat de Catalonha, e tanben, per delegacion der Estat, des tributs estataus cedits totaument ara Generalitat, corresponen ara Agéncia Tributària de Catalonha.

2. Era gestion, era recaptacion, era liquida-cion e era inspeccion des audi impòsti der Estat recaptadi en Catalonha corresponen ara Admi-nistracion tributària der Estat, sense perjudici dera delegacion qu' era Generalitat ne pogue reccéber ne dera collaboracion que se pogue establir especialment quan ac exigisque era natura deth tribut.

Entà desplegar çò que determine eth paragaf anterior, s'a de constituïr, en terme de dus ans, un consòrci, o un ens equivalent, damb partici-pacion paritària dera Agéncia Estatau d'Admi-nistracion Tributària e dera Agéncia Tributària de Catalonha. Eth Consòrci se pòt transformar ena Administracion tributària en Catalonha.

3. Es dues administracions tributàries an d'es-tablir es mecanismes de besonh entà perméter era presentacion e era recepcion enes oficines respectives des declaracions e era rèsta de do-cumentacion damb transcendéncia tributària qu' agen de produir efèctes dauant era auta ad-ministracion, damb vista a facilitar eth compli-ment des obligacions tributàries des contribuents.

Era Generalitat participe, ena forma que se determine, enes ens o organismes tributaris der Estat responsables dera gestion, era recaptacion, era liquidacion e era inspeccion des tributs es-tataus cedits parciaument.

4. Era Agéncia Tributària de Catalonha s'a de crear per lei deth Parlament e dispause de plea capacitat e atribucions entara organizaci-on e er exercici des foncions a qué hè referén-cia er apartat 1.

5. Era Agéncia Tributària de Catalonha pòt exercir per delegacion des municipis es foncions de gestion tributària en çò que hè as tributs lo-caus.

Article 205

Organs economicoadministratius

Era Generalitat a d'assumir, per miei des sòns pròpris organs economico-administratius, era revision pera via administrativa des reclamacions qu' es contribuables poguen interpausar con-tra es actes de gestion tributària dictats pera Agéncia Tributària de Catalonha.

Tot açò, sense perjudici des competències qu' en matèria d'unificacion de critèri correspon-en ara Administracion Generau der Estat.

Ad aguesti efèctes, era Generalitat e era Ad-ministracion Generau der Estat pòden tanben acordar es mecanismes de cooperacion que siguen de besonh entar exercici adequat des foncions de revision pera via economicoadmi-nistrativa.

Article 206

Participacion en rendiment des tributs estataus e mecanismes d'anivellament e de solidaritat

1. Eth nivèu de recursi financers de qué dispausa era Generalitat entà financiar es sòns servicis e es sues competéncias s'a de basar en critèris de besonh de despena e a d'auer en compde era sua capacitat fiscau, entre d'auiti critèris. Ad aguesti efèctes, es recursi dera Generalitat son, entre d'auiti, es que deriven des sòns ingrèssi tributaris, ajustadi ara alça o ara baisha en foncion dera sua participacion enes mecanismes d'anivellament e de solidaritat.

2. Era Generalitat partcipe en rendiment des tributs estataus cedits. Eth percentatge de participacion s'establís en tot auer en compde es sòns servicis e es sues competéncias.

3. Es recursi financers de qué dispausa era Generalitat se pòden ajustar tà qu'eth sistèma estatau de finançament dispausa de recursi sufisents entà garantir er anivellament e era solidaritat enes autes comunitats autonòmes, entà pr'amor de qu'es servicis d'educacion, de sanitat e d'auiti servicis sociaus essenciaus der estat deth benèster prestadi pes diferenti govèrns autonòmics poguen assolir nivèus similars ath conjunt der Estat, tostemp que pòrten a tèrme un esfòrç fiscau tanben similar. Dera madeisha manèra, era Generalitat recep recursi, se cau, des mecanismes d'anivellament e de solidaritat. Es nivèus nomentadi son fixadi per Estat.

4. Era determinacion des mecanismes d'anivellament e de solidaritat s'a de hèr cossent damb eth principi de transparéncia, e se n'a d'avalorar eth resultat quinquennaument.

5. Er Estat a da garantir qu'era aplicacion des mecanismes d'anivellament non altèrre en cap de cas era posicion de Catalonha ena ordenacion de rendes per capitat entre es comunitats autonòmes abantes der anivellament.

6. S'a de tier en compde, coma variabla basica entà determinar es besonhs de despena a qué hè referéncia er apartat 1, era poblacion, rectificada pes còsti diferenciaus e per variables demografiques, en particular per un factor de correccion establít en foncion deth percentatge de poblacion immigranta. Tanben, s'an d'auer en compde era densitat de poblacion, era dimension des nuclèus urbans e era poblacion en situacion d'exclusion sociau.

Article 207

Eth tractament fiscau

Era Generalitat gaudís deth tractament fiscau qu'es leis establissen entar Estat enes impòsti estataus.

Article 208

Actualizacion deth finançament

1. Er Estat e era Generalitat an d'actualizar quinquennaument eth sistèma de finançament, en tot auer en compde era evolucion deth conjunt de recursi publics disponibles e era des besonhs de despena des diuerses administracions.

Aguesta actualizacion s'a d'amiar sense prejudici deth seguiment e, eventuaument, era metuda ath dia des variabls basiques emplegadas entara determinacion des recursi proporcionats peth sistèma de finançament.

2. Era actualizacion a qué hè referéncia er apartat 1 a d'èster aprovada pera Comission Mixta d'Ahèrs Economicos e Fiscaus Estat-Generalitat.

Article 209

Leiautau institucionau

1. Cossent damb eth principi de leiautau institucionau, s'a d'avalorar er impacte financer, positiu o negatiu, qu'es disposicions generaus aprovades per Estat agen sus era Generalitat o es aprovades pera Generalitat agen sus er Estat, en un periòde de temps determinat, en forma d'ua variacion des besonhs de despena o dera capacitat fiscal, entà pr'amor d'establir es mecanismes d'ajustament de besonh.

2. Es dues administracions s'an de facilitar mutuament er accés ara informacion estadistica e de gestion que sigue de besonh entà exercir mielhor es competéncias respectives, en un encastre de cooperacion e transparéncia.

Article 210

Era Comission Mixta d'Ahèrs Economicos e Fiscaus Estat-Generalitat

1. Era Comission Mixta d'Ahèrs Economicos e Fiscaus Estat-Generalitat ei er organ bilaterau de relacion enter era Administracion der Estat e era Generalitat en encastre deth finançament autonomiu. Li corresponen era concrecion, era aplicacion, era actualizacion e eth seguiment deth sistèma de finançament, e tanben era canalizacion deth conjunt de relacions fiscaus e financeres dera Generalitat e er Estat. Ei integrada per un nombre parièr de representants der Estat e dera Generalitat. Era presidéncia d'aguesta Comission Mixta ei exercida de manèra rotatòria enter es dues parts en torns d'un an.

Era Comission adòpte eth sòn reglament intern e de foncionament per acòrd enter es dues delegacions. Era Comission Mixta d'Ahèrs Economicos e Fiscaus Estat-Generalitat exercís es sues foncions sense prejudici des acòrds soscrits peth Govèrn de Catalonha en aguesta matèria en institucions e organismes de caractèr multilaterau.

2. Correspon ara Comission Mixta d'Ahèrs Economicos e Fiscaus Estat-Generalitat:

a) Acordar era arthenhuda e es condicions dera cession de tributs de titularitat estatau e, especiaument, es percentatges de participacion en rendiment des tributs estataus cedits parciaument a qué hè referéncia er article 206, e tanben hèr-ne era revision quinquennaument.

b) Acordar era contribucion ara solidaritat e as mecanismes d'anivellament a qué hè referéncia er article 206.

c) Establir es mecanismes de colaboracion enter era Administracion tributària de Catalonha e era Administracion Tributària der Estat as quaus hè referéncia er article 204, e tanben es critèris de coordinacion e d'armonizacion fiscau cossent damb es caracteristiques o era natura des tributs cedits.

d) Negociar eth percentatge de participacion de Catalonha ena distribucion territoriala des hons estructuraus europèus.

e) Aplicar es mecanismes d'actualizacion qu'establís er article 208.

f) Acordar era avaloracion des traspassi de servicis der Estat ara Generalitat.

g) Establir es mecanismes de colaboracion entre era Generalitat e era Administracion der Estat que siguen de besonh entar exercici apropiat des foncions de revision pera via economicoadministrativa a qué hè referéncia er article 205.

h) Acordar es mecanismes de colaboracion entre era Generalitat e era Administracion Generala der Estat entar exercici des foncions en matèria cadastrau a qué hè referéncia er article 221.

3. Cossent damb çò qu'establís er article 209, era Comission Mixta d'Ahèrs Economicos e Fiscaus Estat-Generalitat a de proposar es mesures de cooperacion de besonh entà garantir er equilibri deth sistèma de finaçament qu'establís aguest títol quan pogue èster alterat per decisions legislatives estataus o dera Union Europèa.

4. Era part catalana dera Comission Mixta d'Ahèrs Economicos e Fiscaus Estat-Generalitat ret compdes ath Parlament sus eth compliment des precèptes d'aguest capítol.

CAPÍTOL II

Eth pressupòst dera Generalitat

Article 211

Competéncias dera Generalitat

Era Generalitat a competéncia exclusiva entà ordenar e regular es sues finances.

Article 212

Eth pressupòst dera Generalitat

Eth pressupòst dera Generalitat a caractèr anuau, ei unic e includís totes es despenses e toti es ingrèssi dera Generalitat, e tanben es des organismes, es institucions e es empreses que ne depenen. Correspon ath Govèrn d'elaborar e executar eth pressupòst, e ath Parlament, d'examinar-lo, esmendar-lo, aprovar-lo e controlar-lo. Era lei de pressupòsti non pòt crear tributs, mès pòt modificar-ne s'ua lei tributària substantiva atau ac establís.

Article 213

Recors ar endeutament

1. Era Generalitat pòt recórrer ar endeutament e emèter deute public entà finançar despenses d'inversion laguens des limits qu'era madeisha Generalitat determine e en tot respectar es principis generaus e era normativa estatau.

2. Es títols emetuts an a toti es efèctes era consideracion de hons publics e gaudissen des madeishi beneficis e condicions qu'es qu'emèt er Estat.

Article 214

Estabilitat pressupostària

Correspon ara Generalitat er establiment des limits e es condicions entà assolir es objectius d'estabilitat pressupostària laguens es principis e era normativa der Estat e dera Union Europèa.

Article 215

Eth patrimoniu dera Generalitat

1. Eth patrimoniu dera Generalitat ei integrat pes bens e es drechs des quaus ei titulara e pes qu'adquirisque per quinquèvolh títol juridic.

2. Ua lei deth Parlament a de regular era administracion, era defensa e era conservacion deth patrimoni dera Generalitat.

Article 216

Empreses publiques

Era Generalitat pòt constituïr empreses publiques entà complir es foncions que son dera sua competència, cossent damb çò qu'establiessen es leis deth Parlament.

CAPÍTOL III

Es finances des govèrns locals

Article 217

Principis rectoris

Es finances locals se regissen pes principis de suficiència de recursi, equitat, autonomia e responsabilitat fiscau. Era Generalitat velhe peth compliment d'aguesti principis.

Article 218

Autonomia e competències financières

1. Es govèrns locals an autonomia pressupostària e de despena ena aplicacion des sòns recursi, en tot includir-i es participacions que perceben a cargue des pressupòsti de d'autes administracions publiques, des quaus pòden dispausar liurament en exercici des sues competències.

2. Era Generalitat a competència, en encastre establert pera Constitucion e pera normativa der Estat, en matèria de finançament locau. Aguesta competència pòt includir era capacitat legislativa entà establir e regular es tributs pròpris des govèrns locals e includís era capacitat entà fixar es critèris de distribucion des participacions a cargue deth pressupòst dera Generalitat.

3. Es govèrns locals an capacitat entà regular es sues pròpies finances en encastre des leis. Aguesta capacitat includís era potestat de fixar era quòta o era sòrta des tributs locals, e tanben es bonificacions e es exempcions, laguens des limits qu'establiessen es leis.

4. Correspon as govèrns locals, en encastre qu'establis era normativa reguladora deth sistèma tributari locau, era competència entà gestionar, recaptar e inspeccionar es sòns tributs, sense perjudici que la poguen delegar ara Generalitat e que poguen participar ena Agència Tributària de Catalonha.

5. Correspon ara Generalitat er exercici dera tutèla financiera sus es govèrns locals, en tot respectar era autonomia que les reconeish era Constitucion.

Article 219

Suficiència de recursi

1. Era Generalitat a d'establir un hons de cooperacion locau destinat as govèrns locals. Eth hons, de caractèr incondicionat, s'a de dotar a partir de toti es ingressi tributaris dera Generalitat e s'a de regular mejançant ua lei deth Parlament.

Addicionament, era Generalitat pòt establir programes de collaboracion financiera especifica entà matèries concretes.

2. Es ingressi des govèrns locals consistents en participacions en tributs e en subvencions in-

condicionades estataus son percebuts mejançant era Generalitat, que les a de distribuïr cossent damb çò que dispausera lei de finances locals de Catalonha, era aprobacion dera quau requerís ua majoria de tres cincaus parts, e repectant es critèris que fixe era legislacion der Estat en aguesta matèria. En cas des subvencions incondicionades, aguesti critèris an de perméter qu'eth Parlament pogue incidir ena distribucion des recursi damb er objectiu d'atier era singularitat deth sistèma institucionau de Catalonha a què hè referència er article 5 d'aguest Estatut.

3. Se garantissen as govèrns locals es recursi suficients entà hèr front ara prestacion des servicis era titularitat o era gestion des quaus se les traspasse o se les delègue. Tota naua atribucion de competències a d'anar acompanhada dera assignacion des recursi suplementaris de besonh entà financiar-les corrèctament, de manèra que s'age en compde eth finançament deth còst totau e efectiu des servicis traspassadi. Eth compliment d'aguest principi ei ua condicion de besonh entà qu'entre en vigor era transferència o era delegacion dera competència. Ad aguest efecte, se pòden establir diuerses formes de finançament, en tot includir-i era participacion enes recursi des finances dera Generalitat o, se cau, der Estat.

4. Era distribucion de recursi procedents de subvencions incondicionades o de participacions generiques en impòsti s'a d'amiar a tèrme en tot tier en compde era capacitat fiscau e es besonhs de despenes des govèrns locals e garantint-ne en tot cas era suficiència.

5. Era distribucion des recursi enter es govèrns locals non pòt comportar en cap cas ua minoracion des recursi obtinguts per cadun d'aguesti, segontes es critèris utilizats en exercici anterior ara entrada en vigor des precèptes d'aguest Estatut.

Article 220

Lei de finances locals

1. Eth Parlament a d'aprovar era sua pròpria lei de finances locals entà desplegar es principis e es disposicions qu'establis aguest capitol.

2. Es facultats en matèria de finances locals qu'aguest capitol atribuís ara Generalitat s'an d'exercir damb respècte ara autonomia locau e escotat eth Conselh de Govèrns Locaus, qu'establis er article 85.

Article 221

Eth cadastre

Era Administracion Generau der Estat e era Generalitat an d'establir es vies de collaboracion de besonh entà assegurar era participacion dera Generalitat enes decisions e er escambi d'informacion que calguen entar exercici des sues competències.

Tanben, s'an d'establir formes de gestion consorciada deth cadastre entre er Estat, era Generalitat e es municipis, cossent damb çò que dispausera lei normativa der Estat e de manèra que garantisquen era plea disponibilitat des bases de dades entà totes es administracions e era unitat dera informacion.

TÍTOL VII

Dera reforma der Estatut

Article 222

Era reforma des títols que non afecten as relacions damb er Estat

1. Era reforma des títols I e II der Estatut s'a d'ajustar as procediments següents:

a) Era iniciativa dera reforma correspon ath Parlament de Catalonha, a prepausa d'ua cincau part des sòns deputats, e ath Govèrn dera Generalitat. Es ajuntaments de Catalonha pòden prepausar ath Parlament er exercici dera iniciativa de reforma s'atau ac demanen un minim deth 20% des plens municipaus, que representen un minim deth 20% dera poblacion.

Tanben pòden prepausar-la 300.000 signatures acreditades des ciutadans de Catalonha damb dret a vòt.

b) Era aprobacion dera reforma requerís eth vòt favorable des dues tresaus parts des membres deth Parlament, era remission e era consulta as Corts Generaus, era ratificacion des Corts mejançant ua lei organica e eth referendum positiu des electors de Catalonha.

c) S'en tèrme de trenta dies a partir dera recepcion dera consulta establida pera letra b es Corts Generaus se declaren afectades pera reforma, aguesta a de seguir eth procediment establert per article 223.

d) Un còp ratificada era reforma pes Corts Generaus, era Generalitat l'a de somèter a referendum.

2. S'era prepausa de reforma non ei aprovada peth Parlament o peth còs electorau, non pòt èster sometuda nauament ath debat e ara votacion deth Parlament enquia qu'age passat un an.

Article 223

Era reforma des auti títols

1. Era reforma des títols der Estatut non includits en article 222 s'a d'ajustar ath procediment següent:

a) Era iniciativa de reforma correspon ath Parlament, ath Govèrn dera Generalitat e as Corts Generaus. Es ajuntaments e es titulars deth dret de vòt ath Parlament pòden prepausar ath Parlament qu'exercisque era iniciativa de reforma enes tèrmes establerts per article 222.1.a.

b) Era aprobacion dera reforma requerís eth vòt favorable des dues tresaus parts des membres deth Parlament, era aprobacion des Corts Generaus mejançant ua lei organica e, finalment, eth referendum positiu des electors.

c) Un còp aprovada era prepausa de reforma der Estatut, eth Parlament l'a de tramèter tath Congrès des Deputats.

d) Era prepausa de reforma pòt èster sometuda a un vòt de ratificacion deth Congrès e deth Senat cossent damb eth procediment qu'establiessen es reglaments parlamentaris respectius. Eth Parlament a de nomenar ua delegacion entà presentar era prepausa de reforma der Estatut dauant eth Congrès e eth Senat. S'es Corts Generaus ratifiquen era prepausa de reforma der Estatut, se considèra aprovada era lei organica corresponenta.

e) Se non s'aplique eth procediment establert pera letra d, s'a de constituïr ua comission mixta

paritària, formada per membres dera comission competentada deth Congrès des Deputats e ua delegacion deth Parlament damb representacion proporcionau des grops parlamentaris, pr'amor de formular de comun acord, e peth procediment qu'establís eth Reglament deth Congrès des Deputats, ua prepausa conjunta en tèrme de dus mesis.

f) Era tramitacion dera prepausa de reforma der Estatut ath Senat a de seguir un procediment analòg ar establí per letra e enes tèrmes deth Reglament deth Senat. En aquest cas, era delegacion deth Parlament, damb es adaptacions corresponentes, a de constituïr, conjuntament damb membres dera comission competentada deth Senat, ua comission mixta paritària pr'amor de formular de comun acord ua prepausa conjunta.

g) S'era comission mixta paritària non arribe a formular ua prepausa conjunta, era prepausa de reforma der Estatut s'a de tramitar cossent damb eth procediment ordinari establí pes restius reglaments parlamentaris.

h) Eth Parlament, per majoria absoluta des sòns membres, pòt retirar es prepauses de reforma qu'age aprovat en quinsevolh moment dera tramitacion as Corts Generaus abans que siguen aprovades de manèra definitiva. Era retirada dera prepausa de reforma non compòrte en cap cas era aplicacion de çò qu'establís er apartat 2.

i) Era aprobacion dera reforma pes Corts Generaus mejançant ua lei organica a d'includir era autorizacion der Estat tà qu'era Generalitat convòque en tèrme maxim de sies mesis eth referendum a qué hè referéncia era letra b.

2. S'era prepausa de reforma non ei aprovada peth Parlament, pes Corts Generaus o peth còs electorau, non pòt èster sometuda nauament ath debat e era votacion deth Parlament enquia qu'age passat un an.

DISPOSICION ADDICIONAU PRUMÈRA *Designacion de senadors*

1. Correspon ath Parlament de designar es senadors que representen ara Generalitat en Senat, enes tèrmes qu'establís ua lei aprovada per majoria absoluta deth Plen deth Parlament en ua votacion finau sus eth conjunt deth tèxte. Era designacion s'a de hèr damb ua convocatòria especifica e en proporcion ath nombre de deputats de cada grop parlamentari.

2. Eth Parlament, mejançant ua lei aprovada en ua votacion finau sus eth conjunt deth tèxte per majoria absoluta, a d'adequar es normes relatives ara eleccion des senadors ara reforma constitucionau deth Senat, en aquerò que i correspongue.

DISPOSICION ADDICIONAU DUSAU *Acòrds damb eth Govèrn der Estat*

S'er Estatut establí qu'era posicion deth Govèrn dera Generalitat ei determinanta entà conformar un acord damb eth Govèrn der Estat e aquest non l'acuelh, eth Govèrn der Estat ac a de motiar dauant era Comission Bilateral Generalitat-Estat.

DISPOSICION ADDICIONAU TRESAU *Inversions en infraestructures*

1. Era inversion der Estat en Catalonha en infraestructures, excludit eth Hons de compensacion interterritòria, s'a d'equiparar ara participacion relativa deth producte interior brut de Catalonha damb relacion ath producte interior brut der Estat per un periòde de sèt ans. Aquestes inversions pòden emplegar-se tanben entath liberament de peatges o era construcciion d'autovies alternatives.

2. Ad aquest fin, s'a de constituïr ua comission integrada pes administracions estatau, autonòmica e locau.

DISPOSICION ADDICIONAU QUATAU *Capacitat de finançament*

1. Era Comission Mixta d'Ahèrs Economicos e Fiscals Estat-Generalitat a d'elaborar es informes de besonh entà avalorar eth compliment de çò que dispause er article 201.4.

2. Es mecanismes qu'eventuaument s'agen d'establir entà acomplir çò que dispause er article 201.4 se pòden aplicar graduament enquia arténher er objectiu.

DISPOSICION ADDICIONAU CINCAU *Revision deth regim especiau der Aran*

A compdar dera entrada en vigor d'aquest Estatut, en tèrme de quate ans s'a de revisar e modificar eth regim especiau d'Aran entà adaptar-lo, en çò que calgue, a çò qu'establís aquest Estatut.

DISPOSICION ADDICIONAU SIESAU *Administracion ordinària*

Era Generalitat serà Administracion ordinària der Estat en Catalonha ena mesura que li siguen transferides, mejançant es esturments que corresponguen, es foncions executives que complís era Administracion der Estat per miei des sòns organs territoriaus en Catalonha.

DISPOSICION ADDICIONAU SETAU *Relacion de tributs cedits*

Ar efecte de çò qu'establís er article 203.2, en moment dera entrada en vigor d'aquest Estatut an era consideracion de:

- a) Tributs estatau cedits totaument:
 - Impòst sus successions e donacions.
 - Impòst sus eth patrimoni.
 - Impòst sus transmissions patrimoniaus e actes juridics documentats.
 - Tributs sus jòcs d'edat.
 - Impòst sus es vendes ath detalh de determinadi idrocarburs.
 - Impòst sus determinadi mieis de transport.
 - Impòst sus era electricitat.
- b) Tributs estatau cedits parciaument:
 - Impòst sus era renda des persones fisiques.
 - Impòst sus eth valor hijut.
 - Impòst sus idrocarburs.
 - Impòst sus es labors deth tabac.
 - Impòst sus er alcohol e begudes derivades.
 - Impòst sus era cervesa.
 - Impòst sus eth vin e begudes fermentades.
 - Impòst sus es productes intermieis.

Eth contingut d'aquesta disposicion se pòt modificar per miei d'un acord entre eth Govèrn dera Generalitat e eth Govèrn der Estat, eth quau a de tramitar coma projècte de lei. Ad aquest efecte, era modificacion d'aquesta disposicion non se considèr coma modificacion der Estatut.

Er arthenuda e es condicions dera cession an d'èster establí per Comission Mixta a qué hè referéncia er article 210 que, en tot cas, l'a de referir as rendiments en Catalonha. Eth Govèrn a de tramitar er acord dera Comission coma projècte de lei.

DISPOSICION ADDICIONAU UEITAU *Cession der impòst sus era renda des persones fisiques*

Eth primèr objècte de lei de cession d'impòsti que s'apròve a compdar dera entrada en vigor d'aquest Estatut a de contier, en aplicacion dera disposicion anteriora, un percentatge de cession der impòst sus era renda des persones fisiques deth 50%.

Se considèr coma producit en territòri dera comunitat autonòma de Catalonha eth rendiment cedit der impòst sus era renda des persones fisiques que corresponde as subjèctes passius que i an era sua residéncia abitua.

Igualmente, s'a de prepausar d'augmentar es competéncies normatives dera comunitat sus eth nomenclat impòst.

DISPOSICION ADDICIONAU NAUAU *Cession der impòst sus idrocarburs, der impòst sus es labors deth tabac, der impòst sus er alcohol e begudes derivades, der impòst sus eth vin e begudes fermentades e der impòst sus productes intermieis*

Eth primèr projècte de lei de cession d'impòsti que s'apròve a compdar dera entrada en vigor d'aquest Estatut a de contier, en aplicacion dera disposicion adicionau setau, un percentatge de cession deth 58% deth rendiment des impòsti següents: er impòst sus idrocarburs, er impòst sus es labors deth tabac, er impòst sus er alcohol e begudes derivades, er impòst sus era cervesa, er impòst sus eth vin e begudes fermentades e er impòst sus productes intermieis. Era atribucion ara comunitat autonòma de Catalonha ei determinada en foncion des índex qu'en cada cas corresponen.

DISPOSICION ADDICIONAU DETZAU *Cession der impòst sus eth valor hijut*

Eth primèr projècte de lei de cession d'impòsti que s'apròve a compdar dera entrada en vigor d'aquest Estatut a de contier, en aplicacion dera disposicion adicionau setau, un percentatge de cession deth 50% deth rendiment der impòst sus eth valor hijut.

Era atribucion ara comunitat autonòma de Catalonha se determine en foncion deth consum en sòn territòri.

DISPOSICION ADDICIONAU ONZAU *Capacitat normativa*

En encastre des competéncies e dera normativa dera Union Europèa, era Administracion Generau der Estat a de cedir competéncies

normatives sus er impòst sus eth valor hijut enes operacions amiades en fasa detalhista es destinataris des quaus non agen era condicion d'emprararis o profesionaus e ena tributacion en fasa detalhista des productes gravadi pes impòsti especiaus de fabricacion.

DISPOSICION ADDICIONAU DOTZAU

Interpretacion armonica

Es normes dera lei organica a qué hè referència er article 157.3 dera Constitucion e es normes contengudes ena guesst Estatut s'an d'interpretar armonicament.

DISPOSICION ADDICIONAU TRETZAU

Hons pròpris e comuns damb d'auiti territòris

Es hons pròpris de Catalonha plaçadi en Archiu dera Corona d'Aragon e en Archiu Reiau de Barcelona s'intègren en sistèma d'archius de Catalonha. Entara gestion eficaça dera rèsta de hons comuns damb d'auiti territòris dera Corona d'Aragon, era Generalitat a de colaborar damb eth patronat der Archiu dera Corona d'Aragon, damb es autes comunitats autonòmes que i an hons compartits e damb er Estat per miei des mecanismes qu'establisquen de mutuau acòrd.

DISPOSICION ADDICIONAU CATORZAU

Jòcs e apòstes

Çò que dispause er article 141.2 non ei aplicable ara modificacion des modalitats des jòcs e apòstes atribuïts, entà finalitats socials, as organizacions d'encastre estatau, de caractèr social e sense finalitat de lucre, cossent damb çò que dispause era normativa aplicabla as dites organizacions.

DISPOSICION ADDICIONAU QUINZAU

Transparència

Er Estat, en compliment deth principi de transparència, a de publicar era liquidacion provinciau des diuèrsi programes de despena publica en Catalonha.

DISPOSICION TRANSITÒRIA PRUMÈRA

Adaptacion des leis e es normes damb reng de lei

1. Es leis deth Parlament e es normes damb reng de lei deth Govèrn vigentes en moment dera entrada en vigor d'aguest Estatut qu'eventuament poguen resultar incompatibles damb es drets reconeishuts peth títol I mantien era vigència per un tèrme maxim de dus ans, en quau an d'èster adaptades ara regulacion establida per aguest Estatut.

2. Es grops parlamentaris, es membres deth Parlament, eth Govèrn e eth Sindic de Grèuges, en tèrme establí per apartat 1, pòden sollicitar dictamen ath Conselh de Garanties Estatutàries, enes tèrmes establits per lei, sus era compatibilitat damb er Estatut des leis deth Parlament o des normes damb reng de lei dictades peth Govèrn abans dera entrada en vigor d'aguest. Eth dictamen non a valor vinculant e pòt hèr recomanacions ath Parlament o ath Govèrn entà modificar o derogar es normes que considèren incompatibles.

DISPOSICION TRANSITÒRIA DUSAU

Vigència de disposicions transitòries anteriores

Es disposicions transitòries tresau, quatau e siesau dera Lei organica 4/1979, deth 18 de deseme, d'Estatut d'autonomia de Catalonha, mantien, en çò que correspon, era vigència coma regulacion transitòria.

DISPOSICION DEROGATÒRIA

Se derògue era Lei organica 4/1979, deth 18 de deseme, d'Estatut d'autonomia de Catalonha.

DISPOSICION FINAU PRUMÈRA

Aplicacion des precèptes deth Títol VI

1. Era Comission Mixta d'Ahèrs Economicos e Fiscaus Estat-Generalitat a de concretar, en tèrme de dus ans a compdar dera entrada en vigor d'aguest Estatut, era aplicacion des precèptes deth títol VI.

2. Es precèptes deth títol VI se pòden aplicar de manèra graduau en tot atier ara sua viabilitat financièra. En tot cas, aguesta aplicacion a d'èster pleament efectiva en tèrme de cinc ans a compdar dera entrada en vigor d'aguest Estatut.

DISPOSICION FINAU DUSAU

Era Agència Tributària de Catalonha

Era Agència Tributària de Catalonha, a qué hèr eferència er article 204, s'a de crear per lei deth Parlament, en tèrme d'un an a compdar dera entrada en vigor d'aguest Estatut.

Es foncions qu'en aplicacion d'aguest Estatut corresponen ara Agència Tributària de Catalonha an d'èster exercides, enquia qu'aguesta se constituísque, pes organs que les acomplien enquia alavetz.

DISPOSICION FINAU TRESAU

Tèrme de creacion dera Comission Mixta d'Ahèrs Economicos e Fiscaus Estat-Generalitat

Era Comission Mixta d'Ahèrs Economicos e Fiscaus Estat-Generalitat, qu'establís er article 210, s'a de crear en tèrme de sies mesi a compdar dera entrada en vigor d'aguest Estatut. Mentre non se constituísque, era Comission Mixta d'Avaloracions Estat-Generalitat n'assumís es competències. Era constitucion dera Comission Mixta d'Ahèrs Economicos e Fiscaus Estat-Generalitat compòrte era extincion immediata dera Comission Mixta d'Avaloracions Estat-Generalitat.

DISPOSICION FINAU QUATAU

Relacion d'entitats economicas e financièras

Era Comission Mixta d'Ahèrs Economicos e Fiscaus Estat-Generalitat, en tèrme de sies mesi a compdar dera entrada en vigor d'aguest Estatut, a de determinar era relacion des entitats a qué hè referència er article 182.

Per tant,

Mani a toti es espanhòus, particulars e autoritats, que complisquen e que hèsquen complir era presenta Lei organica.

Madrid, 19 de junhsèga de 2006

JUAN CARLOS R.

JOSÉ LUIS RODRÍGUEZ ZAPATERO

President deth Govèrn

(06.187.147)